T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

HÜSEYİN FEYZULLAHÎ'NİN "AZERBAYCAN BAYATILARI" İSİMLİ ESERİ TEBRİZ, H. 1363

(İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NURETTİN ÖZÇELİK

İSTANBUL 2010

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

HÜSEYİN FEYZULLAHÎ'NİN "AZERBAYCAN BAYATILARI" İSİMLİ ESERİ TEBRİZ, H. 1363

(İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NURETTİN ÖZÇELİK

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. GÜLŞEN SEYHAN ALIŞIK

İSTANBUL 2010

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Nurettin Özçelik'in "Hüseyin Feyzullahi'nin 'Azarbaycan Bayatıları' İsimli Eseri Tebriz H. 1363 (İnceleme-Metin-Dizin) konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

		İmza
Tez Danışmanı	: Prof.Dr. Gülşen Seyhan Alışık	....
Üniversitesi	Marmara	
Üye	: Prof.Dr. Ceval Kaya	....
Üniversitesi	Marmara	
Üye	: Doç.Dr. Okan Yeşilot	....
Üniversitesi	Marmara	

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun 22/02/2010 tarih ve 2010/4-4 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Emel KEFELİ
Müdür

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ

Türklerin tarih boyunca yoğun olarak yaşadıkları yerlerden birisi de İran topraklarıdır. İran'ın Tebriz, Erdebil, Hoy, Urmiye, Salmas, Makü, Meraga, Astara, Culfa, Merend, Halhal, Soğukbulak gibi şehir ve kasabaları Azerbaycan Türklerinin yaşadığı yerlerdir.

Azerbaycan Türkçesi Oğuz Türk dili ve lehçelerinin merkezî dalı olup Azerbaycan'dan başka İran'ın birçok bölgesinde, Irak'ta ve Doğu Anadolu'da yerel halkın ana dilini oluşturmaktadır.[1]

XIX. yüzyıl başlarında Azerbaycan coğrafyası, İran ve Çarlık Rusyası arasında yapılan Gülistan ve Türkmençay antlaşmalarıyla güney ve kuzey olmak üzere ikiye ayrılmış, Kuzey Azerbaycan'da 1991 yılında Azerbaycan Cumhuriyeti bağımsız bir devlet olarak ortaya çıkmış, Güney Azerbaycan ise İran devleti sınırları içinde kalmıştır.

Osmanlı Devletinin I. Dünya Savaşı'na girişi ile Rus birlikleri 1914 yılının sonunda İran Azerbaycanından çekilmiş, ancak 1915 yılının başında yeniden bu bölgeye girmiştir. 1917 yılında Rus devrimi ile birlikte Rus orduları 1918 başında bugün İran Azerbacan'ı olarak tanımlanan bölgeden tamamıyla çekilmiş, bunu takiben Osmanlı ordusu da 1918 yılında yeniden Tebriz'e girmiştir. Savaşın sona ermesiyle birlikte Tebriz'de Şeyh Muhammed Hıyabani'nin kurmuş olduğu Azerbaycan Demokrat Fıkrası'nın önderliğinde 7 Nisan 1920'de Azadistan Devleti kurulmuştur.[2] Bu dönemde resmi dilin Türkçe olduğu ilan edilmiş ve Türkçe eğitime başlanmıştır. Ancak 1 Eylü1 1921'de, daha bir yıl dolmadan Güney Azerbaycan'daki Türk cumhuriyetine son veri1miştir. Şubat 1922 tarihi itibariyle Güney Azerbaycan coğrafyasında Rıza Han başkanlığında kurulan Pehlevi Hanedanlığı (1925-1979) İran coğrafyasında hâkimiyeti ele geçirmiştir. Böylece İran coğrafyasında merkezi yönetimde 11. yüzyıldan beri devam eden Türk hâkimeyeti son bulmuştur. 1945 yılında Güney Azerbaycan'da Mir Cafer Pişeveri tarafından Azerbaycan Millî Hükûmeti kuru1muş; ancak bu hareket, merkezi hükümet tarafından yine kanlı biçimde bastırılmış ve 1946'da Türkçe eğitim ve yayına son verilmiştir. Son olarak İran İslam Cumhuriyeti (1979) döneminde eğitim dili yine Farsça olarak devam etmekle beraber Türkçe yayın yasağı kaldırılmıştır. Yasağın kalkmasının ardından Türkçe yayınların sayısı birden artmıştır.

---

[1] Heyet, Cevat, "Azebaycan'ın Türkleşmesi ve Azerbaycan Türkçesinin Teşekkülü", Modern Türklük Araştırmaları Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, s.7-19.

[2] Yeşilot, Okan, Değişen Dünya Düzeninde Kafkasya, s.150, İstanbul 2005.

Bu tez, Hüseyin Feyzullahi tarafından hicri-kameri 1363 yılında yayımlanmış olan "Azerbaycan Bayatıları" adlı derleme çalışmasının incelemesi, metnin Türkiye Türkçesine aktarımı, dizini ve tıpkıbasımından oluşmaktadır.

Eser, Güney Azerbaycan'da kullanılan Arap esaslı Türk alfabesiyle basılmıştır. Metinler, ağız derlemesi olduğu için standart bir imlaya sahip değildir. Bu yüzden metin okuma safhasında bazı güçlüklerle karşılaşıldı. Örneğin; "bağ-" sözcüğünün son harfi metinde bazen "ġ" bazen de "□" ile yazılmıştır. Ünlülerle özellikle "kapalı e (é)"nn imlası ile ilgili durum daha da karışıktır. Ayrıca bazı sözcüklerin anlamları ve okunuşlarının tesbitinde bu bölgeye ait ayrıntılı ağız sözlüklerinin yapılmamış olmasından dolayı zorluk çekilmiş, ancak bu zorluklar kısmen de olsa, bizzat Hüseyin Feyzullahi ile Tebriz'de yaptığımız çalışmalarla giderilmeye çalışılmıştır.

Tezin birinci bölümünde Güney Azerbaycan tarihi, Güney Azerbaycan Türkçesi ve edebiyatı ve Azerbaycan bayatıları, incelenen eseri derleyen Hüseyin Feyzullahi ile ilgi bilgi verildikten sonra eserden hareketle Güney Azerbaycan ağzı, ses bilgisi, yapı bilgisi bakımından incelendi. Çalışmaya konu olan eserde yer alan bayatılar, 1'den başlanarak numaralandı. Kafiye özellikleri dikkate alındığında eserde kimi ağız özelliklerinin yazı diline aktarılamadığı da tespit edildi. Ancak eser çeviri yazıya aktarılırken eserin imlasına sadık kalındı.

Tezin ikinci bölümünde "Azerbaycan Bayatıları" adlı eserde yer alan ve aslı Arap harfleriyle yazılı olan metinler Latin harflerine aktarıldı. Tezin ikinci bölümünü metin, üçüncü bölümünü dizin, dördüncü bölümünü de eserin tıpkıbasımı oluşturmaktadır.

Giriş bölümünün son kısmında tez hazırlanırken faydalanılan kaynaklar, Azerbaycan ve Güney Azerbaycan ile ilgili diğer kaynaklar ve sözlükler bir arada verilmiştir.

Tezin son bölümünde ise kapsamlı bir dizin, metin sözlüğü halinde verilmiştir. Bu metin sözlüğünde yer alan sözcükler metindeki anlamlarıyla tespit edilmiştir.

Konu seçiminde ve çalışmamızın her aşamasında şahsıma sürekli yol gösteren değerli danışman hocam Prof. Dr. Gülşen Seyhan Alışık'a ve diğer hocalarımıza; Hüseyin Feyzullahi'ye, çalışmalarım esnasında Tebriz'de Müessese-i İntişarat-ı Ümid-i Yezdani sahibi Be□ruz Halil Poz, aynı müessede çalışan Möhsün Rizvani ve desteklerini hep yanımda hissettiğim anne babam ve eşime sonsuz teşekkürler ediyorum.

Nurettin ÖZÇELİK

İSTANBUL-2010

ÖZET

Bu tez, 1363 yılında Tebriz'de *"Azerbaycan Batyatıları"* adıyla yayımlanan halk edebiyatı derlemesi olan eserin incelemesi esas alınarak oluşturulmuştur.

Tez üç bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde Güney Azerbaycan tarihi, Azerbaycan Türkçesi ağızları, Güney Azerbaycan edebiyatı, bayatıları, eseri derleyen Hüseyin Feyzullahi'nin yaşamı, Güney Azerbaycan ağzının ses özellikleri, sözcük yapısı ile ilgili bilgi verildi.

İkinci bölümde *"Azerbaycan Bayatıları"* adlı eserde yer alan ve aslı Arap harfleriyle yazılı olan bayatılar Latin harflerine aktarıldı.

Üçüncü bölümde kapsamlı bir dizin, metin sözlüğü hâlinde verildi.

Tezin son bölümünde ise *"Azerbaycan Bayatıları"* adlı eserin tıpkıbasımı verildi.

.

ABSTRACT

This thesis was composed through analysing o folk literature compilation *“Azerbaycan Batyatıları”* which was published in 1363 in Tebriz .

This thesis consists of three sections. In the first section there is information about the history of sout Azerbaidjan, Azerbaidjan Turkish dialects, south Azerbaidjan literature, *bayatı* samples (a kind of Turkish folk poem) the biography of Huseyin Feyzullahi who compiled these Works, phonetic and semantic characteristics of South Azerbaidjan dialects.

In the second section, bayatı samples originally written in Arabic letters, were transcripted into Latin alphabet.

In the third part of this thesis, a comprehensive directory of text is provided as a glossary.

In the last part of the thesis, the facsimile of the original work is geven.

KISALTMALAR

Ar.	Arapça
Az. Tü.	Azerbaycan Türkçesi
Far.	Farsça
mec.	mecaz
M.Ü.	Marmara Üniversitesi
Moğ.	Moğolca
TDK	Türk Dil Kurumu
T. T.	Türkiye Türkçesi
Tür.	Türkçe
Y.L.	Yüksek Lisans
yy.	yüzyıl
→	karşılaştır
-	Dizinde fiil köklerini belirtir.
–	Metinde ikilemeler arasına kullanılır.

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ARAP	BÜYÜK	KÜÇÜK	ARAP	BÜYÜK	KÜÇÜK
ا	A	a	ش	Ş	ş
ئ	É	é	ص	S	s
ؤ	Ö	ö	ض	D	d
ب	B	b	ط	T	t
پ	P	p	ظ	Z	z
ت	T	t	ع		
ث	S	s	غ	Ġ	ġ
ج	C	c	ف	F	f
چ	Ç	ç	ق	Ġ	ġ
ح	H	h	ك	K	k
خ	□	□	ل	L	l
د	D	d	م	M	m
ذ	Z	z	ن	N	n
ر	R	r	و	V	v
ز	Z	z	ه	H	h
ژ	J	j	ي	Y	y
س	S	s			

I.BÖLÜM

İNCELEME

1.1. GÜNEY AZERBAYCAN TARİHİ

Azerbaycan, jeopolitik konumu dolayısıyla Rusya ve İran'ın ilgi odağı olmuştur. Bu iki devlet arasında Azerbaycan daima mücadele alanı hâline gelmiştir. Ruslar, 1813'te Abbas Mirza yönetimindeki İran ordusunu Aslandüz tepesinde yenmiştir. Bu savaşla, Rusya, İran içlerine kadar ilerlemiştir. Karabağ'ın Gülistan köyünde yapılan atlaşma ile Talış, Şirvan, Guba, Bakü, Gence, Karabağ ve Şeki hanlıkları Rusya; İrevan ve Nahçıvan ise İran egemenliğine bırakılmıştır. Bu antlaşma, Azerbaycan'ın Rusya ve İran arasında ikiye bölünmesinin siyasi başlangıcı olmuştur.

I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı ordusunun Sarıkamış çevresindeki harekâtı sırasında (1914) Azerbaycan'dan kısa bir süre çekilen Ruslar, Sovyet devriminin ardından, 1918 başlarında tamamen ayrılıncaya kadar bölgede kaldı. Haziran 1918'de Osmanlı ordusu Tebriz'e girdi. Osmanlı kıtalarının da Tebriz'den ayrılması üzerine burada Azerbaycan Sosyal-Demokrat Fırkası'nı kuran Şeyh Muhammed Hıyebani 1920 başlarında Tahran yönetimine baş kaldırarak Tebriz'de Azadistan Cumhuriyetini ilan etti.[3]

1826 yılında Rusya'daki iç karışıklıktan yararlanan İran, Azerbaycan'ın kuzeyine kadar ilerledi. Rusya da bu saldırıya cevap vermiş, sonuçta 10 Şubat 1928 tarihinde Tebriz'in güneyinde Türkmençay antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşma gereğince Rus ordusu, Azerbaycan'ın güneyinden çekildi, İran da Nahçıvan ve İrevan'ı Rusya'ya bıraktı.

Peş peşe imzalanan bu iki antlaşma ile Aras Nehri siyasi sınır olarak Azerbaycan'ın ikiye bölünmesini resmileştirdi.[4]

Güney Azerbaycan, Azerbaycan Türkleri'nin büyük çoğunluğunun yaşadığı 107.000 km² lik bir bölgedir. Tebriz, Erdebil, Hoy, Urmiye, Salmas, Makü, Meraga, Astara, Culfa, Merend, Halhal, Soğukbulak gibi şehir ve kasabalar Azerbaycan Türkleri'nin yaşadığı yerlerdir.

Siyasi literatürde adı Güney Azerbaycan olarak geçen bu topraklarda yaşayan Türk halkı XX. yüzyılın başlangıcından itibaren hürriyet, çağdaşlaşma, milli kimliğinin tanınması savaşı vermiştir. XX. yüzyılda dört inkılaba yön vermiş Azerbaycan Türkleri bu başkaldırıların merkezi ve istikametini belirleyen gücü olmuştur.

---

[3] Buniyatov, Musa Ziya, "Azerbaycan", *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 4, s.317.
[4] Yeşilot, Okan, age

1906 Meşrutiyet inkılâbı, 1920 Hiyabani'nin kurduğu Azadistan Devleti, 1945 Pişeverinin başkanlığında Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti, 1979 İran İslam Cumhuriyeti'nin kuruluşu İran'ın Yeni Çağ tarihinin en önemli ve istikamet belirleyici hadiseleridir.

Ekonomik bakımdan İran'ın en kalkınmış eyaleti olan Azerbaycan, eskiden beri özgürlükçü eylemlerin merkezi olmuştur. Tebriz'in, sürekli Kafkas Azerbaycan'ı ile bağlantısı sürmüştür. Bir bakıma Tebriz'de ortaya çıkan siyasi durum, Bakü-Gence'nin etkisinde gelişmiştir. Yüzyılın başlarında Tebriz'de, Hayat, İrşad gibi Bakü gazeteleri okunur, Rus yenilikçi hareketine ilgi duyulurdu.

Bu dönemde İran tam bir anarşi içindeydi. Ülke Türk soylu Kaçar ailesinin elinde hanlıktı. Ancak hanlık düzeni ve otoritesi çürümüştü. İran aşiret beyleriyle, İranlı prenslerin üzerinde hanlığın hiçbir etkisi yoktu. İran toprağına İran Devleti hiç de egemen değildi. Dört devletin askeriyle yerli çete ve kolluk güçleri çarpışıp duruyordu. Kuzeyde Rusya'nın askerleri, güneyde de İngilizler vardı. Büyük devletlerin çıkar hesaplarının cirit attığı bir alandı.

Bu konumda Güney Azerbaycan'da da önemli kıpırdanışlar görüldü. 1906 Tahran meşrutiyetinin ilanında Azerbaycanlıların önemli etkinliği oldu. İki yıl sonra karşı devrimci bir darbe düzenlenmesiyle yeni bir dönem başladı. İran Kazak tugayının Rus komutanı buyruğundaki birlikler meclisi bombalayıp dağıttı. Mutlakçı yönetim yeniden kuruldu. Tebrizli meşrutiyetçiler hemen kentin yönetimini ele geçirip bir milis gücü oluşturdular. Milisin yöneticisi okuma yazma bilmeyen Tebrizli at tüccarı Sattar Han ile Bakır Han ayaklanmayı başlattılar.

Ekimde Tebriz, şahın güçlerince kuşatıldı. Ancak Tahran ordusu kente giremedi. Bu kez İngiltere'nin de onayını alan Rus birliği Tebriz'i ele geçirdi. Rus-Kazak birliği kente yerleşti. Kazaklarla Azerbaycan Türkleri arasında zaman zaman ağır çatışmalar oldu. Sürekli saldırılara karşın bu birlik 1. Dünya Savaşına değin Tebriz'den çıkmadı. 1915 yılı sonlarında Rus birliği Tebriz'den çekildi.

I. Dünya Savaşı sonrası Kuzey Azerbaycan'da başlayan bağımsızlık girişimleri Güney Azerbaycan'a da yansıdı. 1920 yılı sonlarına doğru Şeyh Muhammet Hiyabani Azadistan adlı bir devlet kurmayı başardı.

Şeyh Muhammet Hiyabani adı, ilk kez, İran'da meşrutiyet için verilen uğraşlarda duyulmuştu. Rusya İngilizlerle anlaşıp İran'a ültimatom verip silah gücü ile meclisin kapatılmasını sağlamıştı. Şeyh Muhammet, Tahran'da yapılan gösteride ateşli bir konuşma

yaptı, İngiliz ve Rus sömürgeciliğini ağır biçimde eleştirdi. Bunun üzerine İran hükümetince kovuşturmaya uğradı. Horasan ve Türkistan üzerinden Mahaçkale'ye gitti. Ancak 1.Dünya Savaşı yıllarında Tebriz'e dönebildi. Tebriz'de Teceddüd gazetesini çıkarmaya başladı. 1917'de Tebriz'de Azerbaycan Demokrat Partisi'ni topladı. Teceddüd'de bağımsız Azerbaycan düşüncesini yaymaya başladı.

Şeyh Muhammet Hiyabani ancak dokuz ay hüküm sürdü. Bu kısa sürede Tebriz'de bir Ticaret Yüksekokulu açtı. Kuzey Azerbaycan'dan öğretmenler getirdi. Tebriz'de tiyatro kurdu, kütüphane açtı. 5 Eylül 1921'de Rıza Şah yönetimindeki askerler Tebriz'e girdiler. Şeyh Muhammet Hiyabani ile birlikte Azadistan hükümeti yöneticileri idam edildi.

2. Dünya savaşı sırasında İngilizlerle Sovyetler anlaşmışlar İran'a girmişlerdi. Kuzey İran'ı Sovyetler, Güney'i İngilizler tutmuşlardı. 1943 yılında yapılan seçimde Tebriz'den Mir Cafer Pişeveri İran parlamentosuna girdi. Pişeveri inançlı bir sosyalisti. Yaşamının en güzel on bir yılını zindanlarda işkencelerle geçirmişti. Ancak İran parlamentosu Pişeveri yanlısı milletvekillerinin mazbatalarını onaylamadı. Pişeveri Tebriz'e döndü. Geniş katılımlı bir halk kurultayı topladı. Halk kurultayı 39 kişilik bir ulusal kurul seçti ve isteklerini belirledi.

12 Aralık 1945'te Tebriz'de Özerk Azerbaycan Cumhuriyeti kuruldu. Azerbaycan Türkçesi ulusal basın ve öğretim kurumları oluşturuldu. Tebriz' de bir üniversite açıldı. İşçilere 8 saatlik çalışma süresi belirlendi. Kadın hakları tanındı. Toprak reformu yasası onaylandı ve uygulanmaya başladı. Sağlıkevleri, hastaneler açıldı. Ancak İran büyük güçlerle Özerk Azerbaycan'a yüklendi. 1946'da devlet başkanı Pişeveri yenildi. Birkaç arkadaşı ile birlikte Kuzey Azerbaycan'a sığındı. Pişeveri, Sovyet Azerbaycan'ında 11 Temmuz 1947'de, karanlık bir trafik kazasında öldü. Özerk devletin yaşamı böylece son buldu.

Güney Azerbaycan günümüzde İran devletinin bir eyaletidir. Başkenti Tebriz'dir. Şahlığın devrildiği günlerde Azerbaycan Türkçesi kimi dergi ve gazeteler yayınlanmış, Azerbaycan'a özgürlük sözleri verilmiştir. Ancak dinsel yönetimin kökleşmesi ile verilen haklar bir bir geri alınmış, İran halkları İslam Devrimi görüntüsü altında Fars ulusçuluğu içinde eritilmeye başlanmıştır.[5]

---

[5] Fuat Bozkurt, Türklerin Dili, s. 298, Ankara 2000.

1.2. AZERBAYCAN TÜRKÇESİ

Azerbaycan Türkçesinin oluşumu Türk boylarının Azerbaycan'a gelip yerleşmeleriyle mümkün olmuştur. Fakat bu dilin şekillenmesi ve Azerbaycan Türkçesi özelliklerini kazanarak genel halk dili olması ve edebî dil olarak geniş alanda kullanılması, çok daha sonra olmuştur.

Azerbaycan Türkçesi Oğuz grubuna dahil olup onun merkezî kolunu oluşturduğu halde, bu dilin terkibinde Kıpçak, Uygur (Doğu Türkçesi) ve biraz da Moğol sözleri vardır. Hatta eskiden kalma yerel halkların (Mesela Tatların) sözleri ve izleri de tek ük görülmektedir. Ayrıca Arapça ve Farsça sözler ve terimleri de dinî ve sosyal-politik şartlara bağlı olarak dile girmiştir.[6]

Azerbaycan Türkçesi bugün Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, İran ve Irak’ta konuşulmaktadır. Bu bölgelerde Azerbaycan Türkçesi’nin tahmini konuşur sayılarını şu şekilde verebiliz.[7]

Azerbaycan	(6.000.000)
Ermenistan	(40.000)
Gürcistan	(300.000)
İran	(13.000.000)
Irak	(400.000)

1.3. AZERBAYCAN TÜRKÇESİNİN AĞIZLARI

Azerbaycan Türkçesinde diğer dillerde de olduğu gibi zaman içerisinde değişmeler olmuştur. Kafkaslarda ve dünyanın değişik bölgelerinde (Gürcistan, İran, Türkiye, Dağıstan, Irak) değişik ses ve söyleyiş özelliklerine sahip biçimleriyle konuşulan Azerbaycan Türkçesi, Azerbaycan coğrafyasında da birbirinden farklı ağızlara ayrılmıştır. Bu ağızların oluşumunda coğrafya unsuru belirleyici olmuştur. Kuzey ve Güney olarak iki ana diyalekt grubundan oluşan Azerbaycan Türkçesi üzerinde yapılan çalışmalar daha çok kuzey grubu ağızlar üzerinde toplanmıştır.Güney grubu ile ilgili yeterince çalışma yapılmamıştır.

Azerbaycan Türkçesi coğrafya esasına göre 4 ağız grubundan meydana geliştir:

---

[6] Heyet, Cevat, “Azebaycan’ın Türkleşmesi ve Azerbaycan Türkçesinin Teşekkülü”, Modern Türklük Araştırmaları Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, s.7-19.

[7] Türk lehçelerini konuşanların nüfusla ilgili bilgileri H. Boeschoten “The Speaker of Turkic Languages”, *The Turkic Languages*, Lars Johanson/Eva Csato, 1998, s. 1-5)’e dayanılarak verilmiştir.

1. Doğu Grubu: Kuba, Bakü, Şamahı, Salyan, Lengeran.
2. Batı Grubu: Kazak, Borçalı, Ayrım, Gence ve Karabağ.
3. Kuzey Grubu: Nuha, Zagatala, Vartaşan ve Kutkaşan.
4. Güney Grubu: Nahçıvan, Ordubad, ve Tebriz.[8]

Şiraliev, Azerbaycan ağızları ile ilgili olarak hazırladığı ilk çalışmasında[9] coğrafya esasına göre yaptığı sınıflandırmada 5 gruba ayırdığı Azerbaycan ağızlarında güney Azerbaycan ağızlarına yer vermemiştir. Bu önemli eksikliği 10-13 Aralık 1956 tarihleri arasında Türk dili ağızlarının görüşüldüğü kurultayda verdiği "*Azerbaycan Edebi Dilinin Dialekt Esası Haggında*" adlı bildirisinde gidermiş ve önceki çalışmasına güney Azerbaycan ağızlarını da eklemiştir.[10]

R. Rüstemov da yaptığı çalışmalar sonucunda Şiraliev'in yaptığı sınıflandırmaya güney grubuna Erdebil'i de ekleyerek katkıda bulunmuştur.[11]

Şiraliev, 1983 yılında yayınladığı kitabında da Azerbaycan ağızlarını sırasıyla anlattıktan sonra, bu ağızları Azerbaycan Türkçesine, Oğuzca ve Kıpçakça etkisini dikkate alarak yeniden sınıflandırmıştır:

A.Kıpçak tipli ağızlar

1.Zagatala, Kah

2.Şeki

3.Kuba

B.Oğuz tipli ağızlar

1.Kazak

2.Gence

3.Ayrım

4.Karabağ

5.Ordubad

6. Nahçıvan

C.Oğuz-Kıpçak özelliklerinin karışık olarak yaşadığı ağızlar:

1.Şamahı

---

[8] Azerbaycan Dilinin Dialektoloji Atlası, ELM Neşriyatı, Bakü 1990.
[9] M.Ş. Şiraliev, Azerbaycan Dialektologiyesı, I-II hisse, Bakü 1942/43.
[10] Gülşen Seyhan, *"Azerbaycan Türkçesi", Köroğlu Destanı Azerbaycan Varyantı,Basılmamış Doktora Tezi,* c.1, s. CXVII, İstanbul 1990.
[11] Azer Hüseynov, Azerbaycan Dialektologiyası, s.107, Bakü 1958.

2. Bakü

3.Lengeran

4.Mugan

5.Pedehodnie[12]

Güney Azerbaycan dialekt grubu ise şu ağızlardan oluşmaktadır:

1.Kuzeybatı ağızları: Tebriz, Urumiye.

2. Kaşkay

3. Aynallu

4.Kum

5. Sungur

6. Kâbil Afşar ağzı

7. Kuzey Irak ağzı.

Bunların yanında Doğu Anadolu ağızları da Azerbaycan Türkçesine yakındır ve bu değerlendirmeye dahil edilebilir.

Güney Azerbaycan grubunun en önemli özelliği Farsça etkisi ile ünlü uyumlarının bozulmuş olmasıdır. Farsça etkisi, söz varlığında ve cümle yapısında (ki'li birleşik cümlelerde vb.) yoğun bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.[13]

1.3.1. Güney Azerbaycan Ağzının Ses Özellikleri

1.3.1.1. Ünlü Uyumu

Ünlüler, seslerin oluşumu sırasında dilin durumuna göre, ince (dil önü), kalın (dil arkası) ve dudakların durumuna göre düz-yuvarlak olarak sınıflandırılır. Bu yüzden bütün Türk lehçe ve şivelerinde iki türlü uyumdan söz edilebilir:

1.1 Kalınlık - incelik uyumu: Dilin durumuna göre farklılaşan ünlülerin uyumu kalın ve ince olmak üzere iki türlüdür. Az. T.'inde de bu uyum vardır.

ġedir < kadir, kıymet, değer 429, ġefese < kafese 543, batdı < battı 86

İncelediğimiz metinde kimi sözcüklerde uyumsuzluk görülmektedir.

dermağa < dermeye179

o□dır < o□dır 63, yo□dır < yoktur 63, ço□dır < çoktur 63

içaġ < içelim 450, biçaġ < biçelim 450, içaġ < içelim 450

---

[12] Gülşen Seyhan Alışık, age

[13] Gülşen Seyhan Alışık, age

1.2 Düzlük - yuvarlaklık uyumu: Dudağın durumuna göre farklılaşan ünlülerin uyumu da kendi içinde ikiye ayrılır: Düz ünlülerin uyumu, yuvarlak ünlülerin uyumu. Türkçe bir kelimenin ilk hecesinde düz ünlü (a, e, ı, i) varsa ondan sonraki hecede yer alan ünlü de düz olur. Yuvarlak ünlülerin uyumuna göre bir kelimenin ilk hecesinde yuvarlak bir ünlü varsa (o,ö, u, ü) ondan sonraki hecede yer alan ünlü de ya geniş-düz ya da dar-yuvarlak. Türkiye Türkçesinden farklı olarak Az. T.'inde bazı sözcüklerin son hecesinde /o/, /ö/ sesleriyıe karşılaşılır. Alıntı kelimelerin son hecesinde /o/, /ö/ sesleri sık olarak görülür.

alov < alev 253, bütöv < bütün

1.3.1.2. Ünsüz Uyumu

Bu uyum tonlu tonsuz karşılıklı ünsüzlerle ilgilidir. Az. T.'nde b, c, d, g, ğ, j, v, z tonlu ünsüzler; p, ç, t, k, ġ, □, s, f ise tonsuz ünsüzlerdir. Az. T.'nde bu uyuma aykırı örnekler çoktur.

ağaşda < ağaçta 29, a□dı < aktı, alışdırmaġ < yakmak 212

1.3.1.3. Ses Değişiklikleri

1.3.1.3.1. Türkçe Kelimelerdeki Ses Değişiklikleri

1.1. Ünlü Değişmeleri

1.u > o

AZ. T.	T. T.
dodaġ 325	*dudak*
oyan- 302	*uyan-*
oyat- 268	*uyandır-*

2. ü > ö

AZ. T.	T. T.
ölke 465	*ülke*
gözel 26	*güzel*
hörmet 307	*hürmet*

3. /a/, /u/ seslerinin /y/'den önce /ı/'ya dönüşmesi

AZ. T.	T. T.
almıyıb	*almayıb*

4. é > ö

AZ. T.	T. T.
sövda	*sévda*
söyün-	*sévin-*
doyül	*déyil*
év > öv243	

5. Kelime başmdaki /ı/ sesinin ön damaksıllaşma sonucunda /i/ sesine dönüşmesi

AZ. T.	T. T.
işıġ	*ışık*
işılda-	*ışıldamak*
iraġ (419)	*ırak*

6. ü > é

AZ. T.	T. T.
yéri- (621)	*yürü-*

1.2. Ünsüz değişmeleri

1. b- > m-

Kelime başında /b/ , /m/ değişikliği Eski Türkçede de görülen bir ses hadisesidir. Eski Anadolu Türkçesi döneminde bu değişiklik tutarlı bir ses hadisesi olarak ağırlık kazanmıştır. Ancak Az. T., bu değişiklikte kesin olarak /m/ tarafındadır.

AZ. T.	T. T.	E.T
min- 513	*bin-*	*< min-*
men 7	*ben*	*< men*
min 19	*bin*	*< miñ*

2. b- > p-

Az. T.'nin bir diğer özelliği de kelime başındaki /b/ sesinin bazı örneklerde tonlulaşmasıdır.

AZ. T.	T. T.
poz- 480	*boz-*
pıçaġ 74	*bıçak*

Bugün T.T.'nde /p/ ile başlayan birçok kelimenin Az. T.'nde karşılığı /b/'lidir. Buna benzer ses özellikleri, Az. T.'nin Eski Türkçeye T.T.'den daha yakın olduğunu kanıtlamaktadır.

AZ. T.	T. T.
barmaġ	*parmak*
biş-	*pişmek*

3. -b- > -v-

Az. T.'nde iki ünlü arasındaki /b/ sesi genellikle /v/'ye dönüşür.

AZ. T.	T. T.	E.T
davan	*taban*	*taban*
Suv	*su*	*sub 227*
bafa	*vefa 67*	

4. -ç > -ş

geçti > geşdi 82, ağaç > ağaş 29,30, 164, kılıç > ġılıç > ġılış 342

5. -ğ- > -y-

düğme > düyme 50

6. -k-, -k>-□-, -□

Eski Türkçe döneminden sonra, k > □ değişikliği (sızıcılaşma) ortaya çıkmış ve Batı Türkçesinin ilk dönemi olan Eski Anadolu Türkçesinde kelime içi ve sonundaki bir çok /k/ sesi sızıcılaşarak /□/'ya dönüşmüştür. Bugün Az. T.'nde kelime içi ve sonundaki bütün /k/'lar /□/'ya dönüşmüştür.

AZ. T.	T. T.
a□şam 30	*akşam*
ar□a 225	*arka*
o□u- 109	*oku-*

7. k->ġ-, -k>-ġ, -k->-ġ-

Türkiye Türkçesinde tonsuz olarak söyıenen art damak /k/'sı Az. T.'nde ön ve son seste tonlulaşarak /ġ/ olmuştur.

AZ. T.	T. T.
ġan 50	*kan*
torpaġ 207	*toprak*
saġġal 324	*sakal*

8. k- > g-

Eski Türkçe kelime başı /k/ sesi Az. T.'nde büyük ölçüde korunmuştur.

AZ. T.	T.T.
kéç- 91	*geç-*
könül 438	*gönül*
kölge 36	*gölge*

9. -k-, -g-, -ğ- > -y-

Az. T.'nde iki ünlü arasındaki /g/ sesi yumuşayarak /ğ/'ye dönüşür.

sağal- 163, oğul 353

Bazı durumlarda da /ğ/ sesi /y/olur.

AZ. T.	T. T.
göy 30	*gök*
deyil 511	*değil*
düyme 50	*düğme*
éyince 31	*eğince*

10. m- > n-

nerdivan > merdivan 286

11. -m- > -n-

ġonşu> komşu 287

12. -ñ- > -ġ-

yalñız > yalġız 261

13. -ñ- > -m-

AZ. T.	E. T.
sümük 7	*süñük*

14. -ñ- > -n-

Az. T.’nde bugün /ñ/ sesi yoktur. Kelime ortası ve sonundaki bütün /ñ/’ler /n/ olmuştur:

AZ. T.	T. T.	E.T
könül 438	*gönül*	*< köñül*
min 19	*bin*	*< miñ*

15. –ñ- > -v-

derdiñi > derdivi 187, sirriñi > siirivi 187, üzüñe > üzüve 187

yaduña > yaduva453, bağrıña> barıva 453

16. –ñ- > -y-

köñlüm > göylüm 191

17. Aslî uzun ünlülerden sonra /p/, /ş/, /t/, /k/ ünsüzlerinin tonsuzlaşması Az. T.’nde sık görülen bir ses hadisesidir.

dib 388, ad 218, ağ 27

18. t- > d-

T. T.’nde /t-/ ile geçen kelimelerden bazıları Az. T.’nde /d-/’li yazılmaktadır.

AZ. T.	T. T.
duz 369	*tuz*
daş- 13	*taş*

19. -v > -y

T. T.’nde/-v/’li olan kelimelerin Az. T.’nde /-y/’li kullanılması daha yaygındır.

AZ. T. T. T.

söy- *sev-*

döy- *döv-*

20. –v- > -h-

kavun > ġovun > gohun 205

1.2.1.3.2. Alıntı Kelimelerdeki Ses Değişiklikleri

Alıntı kelimeler, bünyesinde çift ünlü ya da çift ünsüz bulundurması, ünlü- ünsüz uyumlarına aykırı olması gibi özellikleriyıe Türkçe kelimelerden ayrılır. Ayrıca Az. T.'ne giren alıntı kelimelerde aşağıdaki ses değişiklikleri göze çarpar:

1. a, ā > e

Az. T.'nde alıntı kelimelerdeki /a/ sesi incelerek /e/'ye dönüşür.

veten < Ar. va□an 617, veğt < Ar. va□t 112, dene < Far. dāne 466, vede < Ar. va□de 467

2. Arapça ve Farsça kelimelerdeki /i/ sesi /e/'ye dönüşür.

elaç < Ar. □ilāc115, elm < □ilm 447, hiç > héç38

3. Farsça kelimelerdeki /bî/ sesi Az. T.'nde 20. y.y.dan başlayarak /bey/ ile karşılanır.

beynamaz < bi-namaz, beyhude < bi-hude

4. Az. T.'nde /u/ ünlüsü de bazı durumlarda /ü/'ye dönüşmektedir.

ġüdret < Ar. □udret, ġürbet < Ar. ġurbet 398, ġüsse < Ar. ġusse 430

5. Arapça kelimelerdeki ayın (□) sesi yerini Az. T.'nde /y/'ye bırakmıştır.

ġayda < Ar. □a□ide 536

1.3.1.3.4. Ses Düşmesi

4.1. Ünlü Düşmesi

Birleşik kelimelerde ve bazı ekleşme hadisesi sonucunda ortaya çıkan bir değişikliktir.

1) Vurgusuz olan orta heceden sonra ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde ona hece düşer.

könül > könlüm 30, boyun > boynumda 184

2) Az. T.'nde iki ünsüz aynı hecede bulunamayacağı için alınma kelimelerde iki ünlü arasına bir ünlü eklenir.

ömür < Ar. □ömr 244

İşte bu tür kelimelere ünlü ile başlayan bir ek geldiğinde kelimenin asıl ünlüsü olmayan ses düşer:

fikir > fikrin 290, ġedir > ġedrimi 429

3) Yer ve yön bildiren ora, bura, hara kelimeleri de ek aldığında ekten önceki /a/ ünlüsünün düştüğü görülür.

orada > orda 399, harada > harda 10

4) i- (er-) fiili ile ve üçün edatının ünlüleri de aynı şekilde düşer.

sizin üçün > sizinçün, getmiş ise > getmişse, deyer iken > deyerken

Özellikle Irak Türkmen ağızlarında yaygın olan monoftonglara (tekünlüleşme) Azerbaycan şive ve ağızlarında da rastlanır:

béle < bu ile 1, éle < o ile 44, eyle < o ile 470

4.2. Ünsüz Düşmesi:

1. Bildirme eki (-dir) sonundaki -r sesi konuşma dilinde tamamen, yazı dilinde kısmen düşer. -dır > dı

dağdı < dağdır 201,birisidi < birisidir, dilimdi < dilimdir 547

2. Alınma kelimelerden sonu çift ünsüzle biten kelimelere gene ünsüzle biten bir ek getirildiğinde kelimenin bünyesindeki ünsüzlerden birinin düştüğü görülür.

sırr > sirr > sér 447, □a□□ > haġġ > haġdan 139

3. Bazen kelime sonundaki ünsüz ile ekteki ünsüz aynı olursa telaffuzu kolayıaştırmak için ünsüzlerden biri düşer. Ses düşmesi konuşma dilinde, özellikle ağızlarda şok sık görülür. Bu hadiseye daha çok alınma kelimeler ile birleşik kelimelerde rastlanmaktadır.

kiçikcik > kiçicik

4. -v- > □

Bazı kelimelerde /ş/ sesinden önceki /v/ sesi düşer:

yovşan > yoşan, dovşan > doşan

5. -t- > □

altdan > atdan 556

Kelimede /r/, /l/, /c/, /k/ ünsüzlerinden önce /n/ sesinin düştüğü görülür.

sonra > sora 141, gılıç > gılınç 516

6. -ñ- > □

tañrı > tarı 219, 516

7. -r- > □

döt > dört 144

götürdü > götdü 7

oturaġ > otraġ > otaġ 205

8. -t- > □

dost > dos 57

9. y- > □ Türkçede genellikle dar ünlülerin önünde görülen /y/ düşmesi Türkçenin çeşitli şivelerinde tespit edilmiş bir eğilimdir. Az. T.'nde E. T.'den beri görülen bu eğilim, yaygınlaşmış ve benzer kelimeleri de etki1eyerek bugün bir dil kuralı durumuna gelmiştir. Şimdiki zaman olumsuzluk şeklinde de /y/ sesi düşer:

bilmirem < bilmeyirem 233, gelmir < gelmeyir 103

Az. T.'nde dar /ı/ ünlüsünün önündeki /y/ sesinin düşmesi sonucunda /ı/ ünlüsü /i/'ye dönüşür. Normalden kısa olan /ı/ ünlüsü, kelime başında kalınca baş ünlünün ve ilk hecenin yükünü taşıyamamaktan dolayı yerini /i/'ye bırakır.

AZ. T.	E. T.
il	*yıl 100*
ilan	*yılan 194*

igit yiğit 326

10. -l- > -□- Yazı diline intikal etmemiş olmakla beraber /l/ sesinin düştüğü görülur.

galh- > gah-, altmş > atmş

1.3.1.3.5. Ses Türemesi (Protez)

5.1. Ünlü Türemesi

Azeri Türkçesinden alınma kelimelerin başındaki ya da sonundaki ünsüzün önüne belirli bir ünlünün eklenmesi ile biçimlenen ünlü türemesi bir dil kuralı hüviyetini kazanmıştır.

1. Kelime başında: Sadece konuşma dilinde ve ağızlarda yan yana bulunan ötümsüz ünsüzlerden sonra kelimeye /i/ eklenir.

skaf -> iskaf, stekan -> istekan

2. Alınma kelimelerde aynı hecede yan yana bulunan ünsüzlerden biri ya da ikisi ötümlü ise telaffuzu kolaylaştırmak için araya bir ünlü gelir:

gram > gıram

3. /r/ ve /m/ sesi ile başlayan alınma kelimelerden önce konuşma dili ve ağızlarda fazladan bir /i/ sesi ortaya çıkar:

mirze > imirze , razı > irazı

4**.** Kelime sonunda: Çift ünsüzle biten ve son sesi /-r/ olan alınma kelimelerde telaffuzu kolaylaştırmak için iki ünsüz arasına bir ünlü eklenir:

ġedir < Ar. □adr 429, ömür < Ar. ömr 123

5. Aynı /□/'dan sonra r ya da l sesleri ile biten alınma kelimelerde ayın sesi yerini /y/ hecesine bırakır:

şayir < Ar. şā□ir

5.2. Ünsüz Türemesi

h- türemesi, Az. T.'ni Eski Türkçeye yaklaştıran ses özelliklerinin belki de en önemlisidir.

heyva > ayva 487

his > is 140, 140

y - türemesi, bugün Az. T.'nde birkaç örnekte yaşamaktadır.

yeherlen- < eyerlen- 350 , yiye < iye

-n- türemesi

tüfek > tüfenk 367

1.3.1.3.6. Benzeşme (Assimiliation)

6.1. İlerleyici Benzeşme (Assimilation Progressive)

dI>dd: *adla- > adda-*

dl >dd: *adlı > addı*

ld > ll: *aldat- > allat-*

lr>ll: *oluram > ollam 242, 237*

ml >mn: *adamlar > adamnar*

md>mn: *başumdan > başumnan*

nl > nn: *anla- > anna-*

nm>nn: *beyenmek >beyemmek*

nd > nn: *senden > sennen*

nr>rr: *dolanıram > dolannam*

nl>nl: *görenler > görenner 486*

pm>pb: *öpmedi > öpbedi*

pm>pp: *tapmaġ > tappaġ*

rl>ll: *çı□arlar > çı□allar*

rl > rr: *torlu > toru*

sd > ss: *basdı > bassı*

sl > ss: *ısladıf > ıssadıf*

st> ss: *isti >issi*

sl > sd: *dersler > dersder*

şl > şd: *işler > işder*

tl> td: *atlar > aatdar*

tl>tt: *çatla- >çatta-*

Az. T.'nin diyalektlerinde ise ileri benzeşme diş dudak ünsüzleri olan /z/, /d/, /s/ tesiri ile l sesinin /z/, /d/, /s/ seslerine, d sesinin /z/, /s/ seslerine ve t sesinin de /s/'ye dönüşmesi ile görülmektedir.

zl > zz: *ġazlar > ġazzar*

zl > zd: *ġızlar > ġızdar*

zd>zz: *payızda >payızza*

6.2. Gerileyici benzeşme (Assimilation Regressive)

rl> ll: *déyerler > déyeller*

rl> rr: *parladı > parradı 82*

ts > ss: *gétse > gésse*

ls> ss: *olsun > ossun*

sc > cc: *Rusca > Rucca*

zs > ss: *yazsa > yassa*

1.3.1.3.7. Benzeşmezlik (Dissimilation)

Bir kelime içinde tekrarlanan sesin aynı iki söyleyiş hareketinin ayrı ayrı seslere dönüştürülmesi, seslerden birinin farklılaşması

çaş- > şaş-, saral- > sarar-

1.3.1.3.8. Göçüşme (Metatez)

Az. T.'nde yazı diline de girmiş olan bir hususiyettir.

pr> rp: *torpaġ 207, yarpaġ 99*

pl> lp: *çıplaġ > çılpaġ*

ks > sk: *öksür- > öskür-*

rm >mr: *armud > amrud 39*

st> sr *göster- > görset- 162*

gr> rg: *igren- > irgen-*

fr > rf: *sofra > sorfa*

vr> rv: *avrad > arvad 367*

1.3.1.3.9. Yuvarlaklaşma

Az. T.'nde dudak sesi yanındaki ünlüler dudaksıllaşır, yuvarlaklaşır. Bu yuvarlaklaşma kelimelerde ve kısmen de eklerde görülür.

ov < av 299, ovçu < avcı 63, ovuc < avuç, öv < ev 586

1.3.1.3.10. Ünsüz İkizleşmesi (Gemination)

Az. T.'nde bol örneği olan bir ses hadisesidir.

yeddi < yedi 512, saġġal < sakal 324

Az. T.'nin diyalektlerinde de ünsüz ikizleşmesinin örnekleri görülür. Yazı dilinde olmayan rr, mm, zz, çç, tt, ll ünsüz ikizleşmelerine diyalektlerde sıkça rastlanmaktadır.

hammı, kerre, hemmişe, temmiz, uzzun, koççah

1.3.1.3.11. Kaynaşma (Constraction)

Birleşik kelimelerde görülür. Ünlü ile biten bir kelimeye ünlüyle başlayan başka bir kelime eklendiğinde ünlülerden biri düşer.

apar- < alıp bar- 6, geldiz < geldiniz

1.3.2. Yapı Bilgisi

2.1. Çokluk -lar / -ler eki ile sağlanır: ildırımlar < yıldırımlar 595, sözlerden 253

2.2. İyelik ekleri:

1. tekil kişi iyelik eki "-°m"dir. *yara-lar-ım 625, sözümü 186*

2. tekil kişi iyelik eki "-n / -in"dir. *Açıġ ġoy pencere-ni < pencereni açık bırak 9*

3. tekil kişi iyelik eki "-I / -sI"dir. *öv-ine, sözü 279, ba□ışına 493*

1. çoğul kişi iyelik eki "-mIz"dir: *damımız 178*

2. çoğul kişi iyelik eki "-nIz"dir: *ıl□ınız*

3. çoğul kişi. İyelik eki "-ları/-leri"dir: *küçeleri 209*

2.3. Durum ekleri:

2.3.1. Belirtme durumu -ı/-i/-nı/-ni eki ile karşılanır. *men-i 3, gözi 159, izini 640*

2.3.2. Yönelme durumu -a / -e eki ile karşılanır. *geline 481, gemiye 19, boşġaba 26*

2.3.3. Bulunma durumu -da/-de eki ile karşılanır: *darda 173, gerdanda 468*

2.3.4. Çıkma durumu -dan/-den eki ile karşılanır:

ġaba□dan 258

2.3.5. Eşitlik durumu -ca / -çe eki ile karşılanır. Türkiye Türkçesine göre daha kullanımlıdır: *birce 102*

2.3.6. Tamlayan durumu -in / -nın eki ile karşılanır: *onun dilmacı*

2.4. Aitlik eki: "-ki" eki ile karşılanır.

2.5. Sıra sayı "-IncI" eki ile yapılır. "-mıncı / -minci" biçiminde kullanımlar da vardır: *ikiminci < ikinci, üçüncü < üçüncü*

2.6. Üstünlük anlatımı: "-raġ" eki ile de sağlanır: *ya□şıraġ < daha iyi*

2.7. Pekiştirme: İlk sesleme -p ya da -m seslerinin eklenmesi ile yapılır. *gömgöy < yemyeşil*

2.8. "-lık/ -li" eki: Kökte anlatılan niteliğin eşyada olduğunu bildiren, genellikle nitelik, özellik vasıf bildiren sıfatlar oluşturur. Bu eklerle yapılan sözlerin bir bölümü ad olarak, ortaya çıkar. Tüm bunlara karşın, bu ekler sıfat ve ad türetirler:

kendli < köylü, haralı < nereli, üzlü ġonaġ < saygın misafir

"-sız / -siz" eki: "-lık, -lı" ekinin olumsuzu olarak kullanılır: *□etasız < hatasız, duzsuz < tuzsuz*

2.9. İsimlerin ek fiilin şimdiki zamanı ile çekimi

men insan -am, sen insan -san, o insan -dır, biz insan -ıġ, siz insan -sınız, onlar insan --dırlar

3. tekil kişi eki (-dır)'nin yazımında metinde birlik yoktur.

o□dır < o□dır 63, yo□dır < yoktur 63, ço□dır < çoktur 63

budır < budur 69, yo□dur < yoktur 234, ço□dur < çoktur 234

2.10. Fiil kip ve kişi ekleri

2.10.1. Kişi ekleri: Kişi eki, Türkiye Türkçesinde olduğu gibi üç özellik gösterir. Bunlar, kişi zamirinden kaynaklanan, iyelik ekinden çıkmış ve emir kipinde kullanılan eklerdir.

2.10.1.1. Zamir kökenli kişi ekleri:

1. tekil kişi eki: -am/ -em

2. tekil kişi eki: -san/ -sen

3. tekil kişi eki:

1. çoğul kişi eki: /-Iġ/, /I□/, /-IK/

2. çoğul kişi eki: -sınız/ -siniz

3. çoğul kişi eki: /-ler/-lar

2.10.1.2. İyelik kökenli kişi ekleri:

1. tekil kişi eki: -°m

2. tekil kişi eki: -°n

3. tekil kişi eki:

1. çoğul kişi eki: -ġ / -uġ, -□ / -ı□ -k / -uk

2. çoğul kişi eki: -nız /-niz

3. çoğul kişi eki: -lar

2.10.1.3. Emir kipi kişi ekleri:

1. tekil kişi eki: -Im

2. tekil kişi eki:

3. tekil kişi eki: -sIn

1. çoğul kişi eki: -aġ

2. çoğul kişi eki: -ın

3. çoğul kişi eki: -sınlar

2.10.2. Fiil Kip Ekleri

2.10.2.1. Görülen geçmiş zaman:

o□u-du-m okudum, iç-di-m

o□u-du-n, iç-di-n

o□u-du, iç-di

o□u-du-ġ (□), iç-di-k

o□u-du-nuz, iç-di-niz

o□u-du-lar, iç-di-ler

2.10.2.2. Belirsiz geçmiş zaman: -mış /-miş eki ile anlatılır.

al-mış-am, gel-miş-em 'gelmişim'

al-mış-san, gel-miş-sen

al-mış (dır), gel-miş- (dir)

al-mış-ıġ, gel-miş-ik

al-mış-sınız, gel-miş-siniz

al-mış-dır-lar, gel-miş-dir-lar

Azerbaycan Türkçesinde -p ulaç eki ile yapılan bir belirsiz geçmiş zaman çekimi daha vardır. Ancak bu kullanımda 1. tekil ve çoğul kişiler bulunmaz.

gel-ip-san < gelmişsin, o□u-y-ub-san < okumuşsun

gel-ip / gâl-ip-di < gelmiş, o□u-y-ub-du < okumuş

gel-ip-siniz < gelmişsiniz, o□u-y-ub-sunuz < okumuşsunuz

gel-ip-lar < gelmişler, o□u-y-ub-lar < okumuşlar

2.10.2.3. Şimdiki zaman: Şimdiki zaman eki -yor- Azerbaycan Türkçesinde bulunmaz. Şimdiki zaman -ir-/ -ir-, -ur-/-ür- eki ile karşılanır.

yaz -ır -am , yaz -ır -san, yaz -ır, yaz -ır -ıġ (□), yaz -ır - sınız, yaz -ır -lar

Şimdiki zamanın olumsuzu Türkiye Türkçesine göre biraz değişiktir:

gel-mi-r-am, o□u-mu-r-am

gel-mi-r-san, o□u-mu-r-san

gel-mi-r, o□u-mu-r

gel-mi-r-ik, o□u-mu-r-ug (□)

gel-mi-r-siniz, o□u-mu-r-sunuz

gel-mi-r-ler, o□u-mu-r-lar

2.10.2.4. Gelecek zaman: Azerbaycan Türkçesinde kesin gelecek ve kesin olmayan gelecek şeklinde iki zaman vardır.

2.10.2.4.1. Kesin gelecek zaman:

al - acağ- am, al -acaġ -san, al -acaġ -dır, al-acağ-ıġ, al -acak -sınız, al -acaġ -lar

2.10.2.4.2. Kesin olmayan gelecek zaman:

o□u -yar -am, o□u -yar -san, o□u -yar, o□u -yar -ıg (□), o□u - yar -sınız, o□u -yar -lar

Azerbaycan Türkçesinde -ası/-esi eki de gelecek zamanı karşılar:

gel-esi-y-em, o□u-y-ası-y-am

gel-esi-sen, o□u-y-ası-san

gel-esi- (dir), o□u-y-ası (dır)

gel-esi-y-ik, o□u-y-ası-y-ıg (□)

gel-esi-siniz, o□u-y-ası-sınız

gel-esi- (dir)-ler, o□u-y-ası- (dır)-lar

2.10.2.5. Gereklik kipi: Üç türlü yapılır. Asıl gereklik kullanımı -malı / -mali eki iledir. Bu kullanım şöyledir:

gel-meli-y-em, o□u-malı-y-am

gel-meli-sen, o□u-malı-san

gel-meli- (dir), o□u-malı- (dır)

gel-meli-y-ik, o□u-malı-y-ıġ (□)

gel-meli-siniz, o□u-malı-sınız

gel-meli- (dir)-ler, o□u-malı-dır-lar

-ası/ -asi eki ve “gerek” sözcüğü ile de gereklilik anlamı karşılanır. Fiilin gereklik gerek gelem

gerek gelesin

gerek gele

gerek gelek

gerek gelesiniz

gerek geleler

2.10.2.6. İstek kipi: -a /-e eki ile kurulur. Ünlü ile biten eylemlerde araya /y/ kaynaştırma ünsüzü girer.

gel-em, yaz-a-m

gel-e-sin, yaz-a-san

gel-e, yaz-a

gel-e-k, yaz-aġ (□)

gel-e-siniz, yaz-a-sınız

gel-e-ler, yaz-a-lar

içaġ < içelim 450, biçaġ < biçelim 450, içaġ < içelim 450

Metinde istek kipinin şart yerine kullanıldığı da görülür.

yıġışa > yığışsa 426, géçe > géçse163

2.10.2.7. Koşul kipi: Türkiye Türkçesinde olduğu gibi -sa / -se ile yapılır.

gel-se-m, o□u-sa-m

gel-se-n, o□u-sa-n

gel-se, o□u-sa

gel-se-k, o□u-sa-g (□)

gel-se-niz, o□u-sa-nız

gel-se-ler, o□u-sa-lar

2.10.2.8. Emir kipi:

Men yaz-ım, gel -im, o□u -yum, gör -üm

Sen yaz, gel, o□u, gör

O yaz -sın, gel -sin, o□u -sun, gör -sün

Biz yaz -aġ, gel -ek, o□u -yaġ, gör -ek

Siz yaz- ın, gel -in, o□u -yun, gör -ün

Onlar yaz -sınlar, gel-sinler, o□u- sunlar, gör-sünler

2.11. Yeterlik fiili: "bil-" yardımcı eylemi ile sağlanır. Azerbaycan Türkçesinde yeterliğin olumsuzu bil- yardımcı eylemi ile yapılır. Türkiye Türkçesinde kullanılan -ama/-ama biçimi Azerbaycan Türkçesinde bulunmaz.

gel-e-bil-di-m, gele-bil-me-di-m

gel-e-bil-miş-san, gel-e-bil-ma-miş-san

gal-e-bil-ir, gel-e-bil-me-miş

gel-e-bil-ir-ik, gel-e-bil-mer-ik

Bunun dışında -çı, lig, -cıl ekleri ile sıfat işlevinde kullanılan sözcükler türetilir:

ovçı < avcı"63, 81, 113

2.12. Sıfat-fiil ekleri

-an/-en: Türkiye Türkçesinden ayrı olarak, Azerbaycan Türkçesinde -dık/-dik biçiminde bir hareket de anlatır.

açılmıyan < açılmayan, oturan adam < oturan adam"

-acaġ/-ecek: Gelecek zaman ortacı yapar.

o□unacaġ kitab < okunacak kitap"

-mış / -miş: Geçmiş zaman ortacı kurar.

sökülmüş maşin < sökülmüş araba"

-ası / -esi: Gelecek zamanı anlatır. Türkiye Türkçesinden daha işlektir. gal-asi adam < gelecek zaman, var-ası < varacak

-ar /-er: Geniş zaman ortacı ekidir.

a□ -ar su < akarsu"

-diyi/-düyü:

bildiyimiz iş < bildiğimiz iş"

-malı /-meli: Gelecek zaman ortacıdır:

demeli < diyecek, gör-meli iş < görülecek iş, o□unmalı kitab < okunacak kitap, gül-meli söz < gülünç söz"

2.13. Zarf -fiil ekleri

-anda / -ende: Azerbaycan Türkçesinin özgün ulaç ekidir. -an/-en ortaç eki ile bulunma durumunun bileşiminden oluşur. Türkiye Türkçesindeki dikte ya da -ınca / -ince ulacının işlevindedir:

yapanda < yaptıkta, gelende < geldikte, a□anda < akınca, ba□anda < bakınca"

-dıġta / -dikte: *uç-duġta*

-ıb / -ib, -yıb / -yib: Türkiye Türkçesindeki bağlama ulucadır. Aynı işlevde kullanılır:

o□u-yub < okuyup, gör-me-yib, < görmeyip, bil-ib < bilip, çeyne-yib < çiğneyip, ba□ ıb < bakıp

-uban / -üben: Geçmişte, Azerbaycan yazınında şiir ve düz yazıda sevilmiş ve geniş bir kullanım alanı bulmuş ulaç ekidir: -arak/-erek ulacının yerinde kullanılmıştır.

eğülüben < eğilerek, gelüben < gelerek

-a / -e, - ya /- ye: Türkiye Türkçesinde de var olan, ünlü ile yapılan ortaçtır. İkileme biçiminde sık kullanımlıdır: o□u-ya o□u-ya < okuya okuya, bil-e bil-e < bile bile”

-ınca/-ince:

gel-ince < gelince, ba□ -ın-ca < bakınca, gör-ünce < görünce, o□u-y-unca < okuyunca, éyince < eğince 31

-araġ/-arek: duy-araġ < duyarak

gör-arak < görerek

-maz/-mez: Geniş zaman ortacının olumsuzudur.

-madan: *yaz-madan < yazmadan, işle-meden < çalışmadan*

1.4. GÜNEY AZERBAYCAN’DA HALK EDEBİYATI

1828,'de Azerbaycan'ın siyasî olarak ikiye ayrılması, bundan sonra İran'a ve Rusya'ya bağlı bölgelerde ayrı ayrı hayat tarzının cemiyet üzerindeki tesirleri kültürel hayatı da derinden etkilemiştir.

Kuzeyde yenileşme, modernleşme başlamış buna bağlı olarak edebiyat anlayışı da değişmiş, gelişmiştir. Güneyde ise eski edebiyat anlayışı, halk edebiyatı, yüzyıllardan beri sürüp giden oluşumunu devam ettirmiş; daha yavaş bir şekilde değişmiştir.

Halk edebiyatı aslında Güney Azerbaycan'ın en güçlü kültürel sahasıdır. Yakın Türk yurtları olan Kafkasya, Kuzey Azerbaycan, Türkiye ve Türkmenistan'da hayat tarzı XX. asrın başlarında sür'atle değişmeğe başladığı, bu yüzden halk edebiyatı mahsûlleri de zayıflayıp yok olmağa yüz tuttuğu hâlde Güney Azerbaycan zengin sözlü türünü büyük ölçüde yakın tarihlere kadar oldukça sağlam bir şekilde muhafaza edebilmiştir. Ne yazık ki, Pehlevi sülalesinin 1924'ten beri uyguladığı baskı ve zulüm devrinde bu bölgede önemli bir derleme faaliyeti sürdürememiş; bir çok eser kaybolmağa başlamıştır. Önümüzdeki 5-10 yıl içerisinde de böyle bir faaliyet gerçekleştirilemezse genel Türk kültürü için de telafi edilemeyecek bir kayıp söz konusu olacaktır.

İran'daki sözlü Türk edebiyatından bazı derlemeler yapılmış ve neşredilmiştir. Bunlar arasında ilmî bir anlayışla yapılan çalışmalar çok azdır. Güney Azerbaycan'ın Türk halk hikâyelerinin en zengin kaynağı, âşık geleneğinin en canlı bölgesi olduğu düşünülürse, burada yapılacak halk edebiyatı araştırmalarının ne derecede değerli olacağı kendiliğinden ortaya çıkar. Yine de *Dr. Selamullah Cavid, Samed Behrengi, Dr. Cevat Hey'et, Hüseyn Sadık, Hüseyn Feyzullahî, Nigahi, Ali Asgar Hurrem* gibi araştırıcıların halk edebiyatı hakkındaki neşriyatı bir kazançtır. [14]

Türkler, asırlarca İran’ı yönetmelerine ve nüfus olarak da Farslardan sonra en kalabalık topluluğu oluşturmalarına rağmen dilsel açıdan her zaman Farsçanın egemenliğini benimsemişlerdir. Dolayısıyla geçmişten bugüne ülkede Farsça üst dil, Türkçe ise alt dil olarak konumlanmıştır. Aslında milliyetçilik akımlarının bir neticesi olarak İran Türk halkları arasında da “Türklük” bilinci gelişmiştir; ancak bu bilinç, Türk dilini Farsçanın egemenliğinden kurtaracak nitelikte olmamıştır. Tam tersine, aynı dönemlerde gelişen Fars milliyetçiliğinin etkisiyle Farsçanın gücü gittikçe pekişmiştir. Üstelik bir konumdan yoksun olan Güney Azerbaycan Türkçesi ses, sözcük, cümle yapısı, hatta anlamsal bakımdan da Farsçanın etkisi altında kalmıştır.

1978 i□tilalinde eğitim dili yine Farsça olarak devam etmekle beraber Türkçe yayın yasağı kaldırılmıştır. Yasağın kalkmasının ardından Türkçe yayınların sayısı birden artmıştır.

İran Türklerinin edebiyatında millî bir halk edebiyatı ile Fars dili ve edebiyatından her bakımdan etkilenmiş yazılı bir edebiyat olmak üzere iki ayrı saha görülmektedir. İran'daki yazılı edebiyat "mersiye" ve "mudhike" olmak üzere iki şekilde tecelli etmiştir. Mudhike bir hiciv türüdür ve en az mersiyeler kadar aşırı ifadeler taşımaktadır.

Mensur eserlerde de Kerbela faciası gibi konular işlenmektedir. 20. yüzyılın başlarında Tebriz'de tamamı Türkçe ve sade bir üslupla yayınlanan "Sohbet", Urmiye'de ise bir kısmı Türkçe yayınlanan "Feryad" isimli bir gazete çıkmıştır. İran'da yaşayan Türklerin Türkiye'ye ilgisi gazete ve dergiyle sınırlı kalmamış, İranlı aydınlardan pek çoğu Namık Kemal, Ziya Paşa, Ali Suavi ve daha sonraki yıllarda Abdülhak Hamit, Şemseddin Sami, Tevfik Fikret gibi Türk aydınlarının eserlerini okumuşlar ve etkilenmişlerdir.

Güney Azerbaycan'da Fars dili ve Edebiyatı karşısında uzun yıllar susan Türkçe son dönemde çağdaş Türk edebiyatlarının en büyük şairlerinden biri olan Şehriyar'ı

[14] Akpınar Yavuz, Azeri edebiyatı Araştırmaları, İstanbul 1994.

(1904/5-1988) yetiştirmiştir. Şehriyar'ın Farsça şiirleri dört ciltlik divan ve iki ciltlik külliyat halinde basılmıştır. Şehriyar'ın Türkçe eserleri şunlardır: "1.Heyderbaba'ya Selam" (1954), "2.Heyderbabaya Selam" (1964), "Türk'ün Dili" (1969), "Memmed Rehim'e Mektup" (1970-1971), "Sehendim" (1970), "Behçetabat Hatırası", "El Bülbülü", "Süleyman Rüstem'e Cevaplar", "Dövünme ve Sevinme", "Tersa Balası" ve "Naz Eylemişsin"dir.[15]

"Sazımın Sözü" adlı eseriyle Dede Korkut Hikayeleri'ni nazma çeken Sehend (1926-1979)'in asıl adı Bulud Karaçorlu'dur ve Meraga'da doğmuştur. [16]

Habib Sahir (1903-1985), İran'daki ilk öğretmenlik yıllarında derslerde Türkçe konuştuğu için bir çok yere sürülmüştür. Ancak o 1941'de Kuzey Azerbaycan'dan gelen yazar ve şairlerin çıkardığı "Veten Yolunda" adlı gazetede başladığı yazarlık ve şairlik hayatını "Şafak", "Azerbaycan", "Azad Millet", "Yeni Şafak" gibi gazete ve dergilerde sürdürmüş, "Lirik Şiirler", "Kövşen", "Seher Işıklanır" adıyla üç tane kitap yayınlamıştır.

Hasan Mecitzade Savalan, 1940 yılında Erdebil'e bağlı Nir Kasabası'nda doğmuştur. Çocukluk yılları Türkçe'nin yasaklandığı ve sürgünlerin yaşandığı zulüm yıllarına denk geldiğinden çok küçük yaşlardan itibaren büyük sıkıntılar yaşamıştır .İlk edebi çalışmaları Kuzey Azerbaycan Edebiyatı'ndan 1955'te yaptığı aktarmalardır. 1960-61 yıllarında kendi şiirleri ile birlikte Azerbaycan türkülerini toplayıp iki cilt halinde yayınlamıştır. Türkçe yazdığı için Apardı Seller Sara'nı adlı eserine şahlık devrinde 12 yıl boyunca izin verilmez.

Samed Behrengi (1938-1968)'nin hikayeleri dışında üçü Azerbaycan folkloru, üçü eğitimle ilgili altı eseri daba bulunmaktadır. Türkiye Türkçesi'nden Farsça'ya Farsça'dan Türkiye Türkçesi'ne tercümeleri de bulunan yazarın eserlerinin çoğu Farsça yazılmış ve hikâyelerinde sosyal tenkide yer verilmiştir.

Türkiye'de ilk tanınan Güney Azerbaycanlı şair olan Ali Tebrizi, Türkçe yayının yasak olduğu yıllarda milli konularda yazdığı şiirleri elden ele dolaşmış ve "Behey Tehranlı" diye başlayan şiiri oldukça ilgi çekmiştir.

Yahya Şeyda, yayımladığı Türkçe gazeteler, dergiler ve kurduğu Edebiyat Ocağı ile İran'daki Türk Edebiyatı'nı canlı tutmaya çalışmıştır. Mir Mehdi İtimad, Türkçe şiirleri ile tanınan bir başka şairdir.

[15] Ergin, Muharrem, Azeri Türkçesi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat fakültesi Yayımları, İstanbul 1971.
[16] Yıldırım, Dursun, Dedem Qorqut'un dilinden Sazımın Sözü-I, TDK Yayınları, Ankara 2002.

Güney Azerbaycan'da "Varlık" dışında "Erk", "Dede Korkut", "Güneş", "İnkılab Yolunda", "Ülker" dergileri çıkmıştır. Güney Azerbaycan Edebiyatı'nda dergiler kadar edebiyat antolojileri de çok önemli bir yere sahiptir. Bunların başlıcaları 85 şairin ve 313 şiirin yer aldığı "Şairler Meclisi" (1947), 15 şair ve 46 şiirin yer aldığı "Seçilmiş Türki Şiirler" (1978), Çocuklar için hazırlanan "Uşaglar Bağçasında Gönçeler" (1979), "Edebi Yapraklar" (1979), 26 şair ve ve 55 şiirin yer aldığı "Dostlar Görüşü" (1980), 22 şair ve 48 şiirin yer aldığı "Dan Ulduzu" (1980), 14 şiir, 3 makale ve 1 masalın yer aldığı "Çiçekler" (1981), 170 şair 366 şiir ve Kuzey Azerbaycan'dan biyografileri ile birlikte 24 şair ve 83 dörtlüğün yer aldığı "Edebiyat Ocağı" (1985)'dır.

Edebiyat Ocağı'nda şiirleri yayınlanan şairlerden biri olan Feridun Hasarlı'nın eserlerinde Güney Azerbaycan'da son yıllarda giderek yaygınlaşan Kuzey Azerbaycan ilgisi dikkati çekmektedir.

8 Haziran 2001 cumhurbaşkanlığı seçimi öncesi Hatemi’ye bir dilekçe yazan bir grup Azerbaycan milletvekili, akademisyen ve entelektüel “İran’ın sadece belli bir gruba değil, tüm İranlılara ait olduğunu hepimiz kabul etmek zorundayız.” diyerek eğitim yanında ana dillerine daha fazla hak verimesini talep etti.[17]

1.5. GÜNEY AZERBAYCAN BAYATILARI

Azerbaycan âşık sanatında çok işlenen, en yüce, en temiz hisleri, duygu ve düşünceleri ifade eden en eski şiir şekillerinden birinin de bayatılar olduğu bilinmektedir. Çok canlı ve hareketli bir şiir şekli olarak Azerbaycan âşıklarının saz eşliğinde çalıp okudukları bayatılara Azerbaycan sahası sözlü edebiyatında olduğu gibi, Azerbaycan sahası yazılı edebiyatında da rastlamak mümkündür.

Gerek mısra sayısı gerekse hece ve kafiye düzeni bakımından bayatılar ve maniler birbirine benzemektedir ve ikisi de klasik bir türdür. İkisinde de şaşmaz ve değişmez unsur kafiye, redif, ve cinastır. Bayatılar, sözlü edebiyat geleneğinde doğduğu ve yazı dilinin birleştiriciliğinin ulaşmadığı çevrelerin yaratması olduğu için ağızlara ait prk çok ses ve şekil özellikleri taşımaktadır.[18]

Azerbaycan âşıkları genellikle söyledikleri bayatılara aşıġ, aşıġam, aşiġem, men âşiġ, ezizinem gibi sözlerle başlarlar. Bu sözler, belki de ilgili bayatıların ilk

[17] Gökdağ, Bilgehan A., Salmas Ağzı Güney Azerbaycan Türkçesi Üzerine Bir İnceleme, KaraM, Çorum 2006.
[18] Karağaç Günay, Açıkgöz Halil, Azerbaycan Bayatıları, TDK Yayını, Ankara 1998.

söyleyenlerinin adı veya mahlasıdır. Bu kişilerin kimliği, kim olduğu zaman içerisinde kaybolmuş olabilir.

Azerbaycan Halk Bilimi araştırmacısı olan Selman Mumtaz bayatı sözünün kökeninin Oğuz Han'ın torununun adı ile bağlı olduğunu söylemektedir. Bayatı, form ve şekil özelliklerine göre şiir türlerinden ayrılmaktadır. "Azerbaycan Bayatıları" adlı eserde yer alan bayatılar, dört diziden ibaret olan her dizesi yedişer heceli şiirdir. Bayatılarda birinci, ikinci ve dördüncü dizeler kafiyeli, üçüncü dize ise serbesttir. 1. ve 2. dizeler bayatılarda çok önemli sayılmaktadır. Kafiyesiz olan üçüncü mısra bayatının özüdür. Güney Azebaycan'da bayatı söyleme geleneği oldukça yaygındır. Bayatılarda cinaslı kafiye önemli yer tutmaktadır. Byatıların konuları yaşamla ilgilidir ve yaşamla başlayan, onunla devam edecek bu temelin başında, aşk ve sevgi ön plandadır. Manilerde vefasızlık, kıskançlık, kadere isyan, güzellik, ölüm, evlenme ilgili konular işlenmektedir.

Bayatlılar Azerbaycan Türk halk kültüründe bilinenden çok daha önemli bir rol üstlenmişlerdir. Irak Türkmenlerinde olduğu gibi Azerbaycan Bayatıları da millî kimliğin muhafazasında ciddi bir yer tutmuşlardır. Bazen deşarj olma, bazen direnme ve bazen de ilgililer arasında özel anlaşma aracı olmuşlardır.[19]

İncelediğimiz bayatılar bir insanın doğuşundan, mezara konulmasına kadar, hayatının tüm aşamalarını yansıtmaktadır. Bu açıdan bayatılar çok konulu ve çok çeşitlidir. Bayatılar, insanı çalışma anında, iş sürecinde tasvir eder, onun şenliklerini ve törenlerini, çocuk sevgisi ile ilgili duygularını, ortaya koyar, geçmiş nesillerin ilim ve idraklerinin tecrübelerini aktarır, tarihe, düne bağlılığı, dünyayı, olayları gülerek anlama arzusunu açıklar.

Özetle diyebiliriz ki İran'daki Azerbaycan Türklerinin sosyal yaşamı, adet ve gelenekleri Halk Edebiyatı'nın sevilen anonim ürünleri olan bayatılarda yaşamaktadır.

1.6. HÜSEİN FEYZULLAHİ

İncelediğimiz eseri derleyen Hüseyin Feyzullhi'dir. Asıl Adı Doktor Hüseyin Feyzullahi Vahid Ulduz'dur. 1331 / 1917'de Tebriz'de doğmuştur. Orta mektebi bitirinceye kadar Tebriz'de yaşamış, sonra Tahran'a gitmiş, Danişgede-i Esferiyye'ye zabit olmak için kaydolmuştur. Bu mektepte Şah'a karşı silahlı mücadele etmek maksadıyla

---

[19] Kalafat Yaşar, Azerbaycan Folkloru (Toplama, Tetkik ve Neşir Problemleri) Müşaveresi bildirisi, 1997.

arkadaşlarıyla bir teşkilat kurmuştur. Bu teşebbüsü öğrenilince tutuklanmıştır. Yedi yıl hapiste yatmıştır. İslam inkılabı sırasında hapisten kurtulabilmiştir.[20]

Şiirlerinde "Ulduz" mahlasını kullanmıştır. Güneş yılı 1331'de Tebriz'de doğmuştur. Güney Azerbaycan'ın meşhur âşıklarından Âşık Ali'nin oğludur. Şah Döneminde anadilini korumak için mücadele etmiş, bu mücadelelerinden dolayı on yıl hapse mahkûm olmuş, İslam Cumhuriyetine geçilince yedi yıl sonra hapisten çıkmıştır. Hapisten çıktıktan sonra edebî faliyetlerine devam etmiş, makale, şiir, hikâye, ruzname yazıp neşretmiş, Köroğlu, Dede Qorqut dergilerini çıkarmış, edebî ve tarhi kitaplar hazırlamıştır. 1992'de "Azerbaycan Millî Akedemiyası"nın fahri doktoru seçilmiştir. O yıllarda Merend'de sağlık kurumlarında yöneticilik yapmıştır.[21]

Sonuç olarak diyebiliriz ki bugün Güney Azerbaycan Türkçesi, standart dil yerine geçebilecek bir ağız olarak seçilip topluma yayılamamıştır. Bu konuda devlet desteği de yoktur ve İran devletinin dil politikaları da Farsçanın ağırlığını daha çok belirginleştirecek niteliktedir.

---

[20] Akpınar, Yavuz, Hüseyin Ulduz ile Bir Söhbet, Türk Edebiyatı Dergisi, Nisan 1983 (?)
[21] Feyzullahi Hüseyin, Siğrek Han Hamasesi, Azerbaycan Türklerinin Hamasi Nağılı, Tebriz 1387.

BİBLİYOGRAFYA

1.SİYASİ ve TARİHÎ KAYNAKLAR

1. Baykara, Hüseyin, *Azerbaycan'da Yenileşme Hareketleri*, Ankara, 1966.

2. Baykara, Hüseyin, *Azerbaycan İstiklal Mücadelesi Tarihi*, İstanbul, 1978.

3. Eliyarlı, Süleyman, *Azerbaycan Tarihi,* Azerbaycan Neşriyatı, Bakı 1996.

4. Garayev, A., *Obşetürkskaya Leksika Zapadnıx Dialektov i Gavarov*

5. *Azerbaycanskogo Yazıka,* AN SSR, Bakı 1979.

6. Geybullayev, Gıyaseddin, *Azerbaycan Türklerinin Teşekkülü Tarihi,* Bakı 1994.

7. Gürsoy-Naskali, Emine; Şahin, Erdal, *Bağımsızlıklarının Onuncu Yılında Türk Cumhuriyetleri,* (Hazırlayan, Nesrin Sarıahmetoğlu) Harlem 2002, s. *465.*

8. İsmailov, M., A., *Cabitiya Vokrug HKAO Vı Krivom Zerkala Falsifikatorov* (Sbornik Materialov), Akedemi Nauk Azerbaycanskoy SSR, Bakı 1989, s. 10.

9. *İstoriçeskaya Geografiya Azerbaycana,* Akademi Nauk Azerbaycana, Bakü 1987. s.

10. İsĥakov, F.G., *Xarasteristika Otdelnix Glasnıx Savremennix Türkskix Yazıkov,* Moskva 1955 s. 88.

11. Kırzıoğlu, F., "*XI. Türk Tarih Kongresi,* Bildiri Özetleri", Ankara 1990, s. 54.

12. Malov, S., E., *Pamyatniki Drevnetürskoy Pismennosti,* Maskva 1951, s. 407.

13. Ramazanov, R. A. *Ş, Kratkiye Oçerki İstorii Kulturı Drevnego AuIa,* Mahaçkala 1990, s.25.

14. Saray, Mehmet, *Azerbaycan Türkleri Tarihi,* İstanbul 1993, s. 12.

15. Togan, Zeki Velidi, *Oğuz Destanı,* Enderun Yayinevi, İstanbul 1982, s. 146.

13. Togan, Zeki Velidi, *Umumi Türk Tarihine Giriş,* İstanbul 1981, s. 168—169.

16. Velikov, A., *Turetskaya Dialektologiya, İzdatelstva Leningraskogo Üniversiteta,* Leningrad 1973.

17. Velioğlu, Eli. *Diderginler,* Bakı 1990.

18. Veliyev, İsmail, *Kaçkınlar,* Bakı 1996, s. 66.

19. Yüzbaşov, P., Eliyev, K., Sadiyev, Ş., Azerbaycan Coğrafi Adları*,* Bakı 1972.

2.DİL ve EDEBİYAT KAYNAKLARI

1. Ahundov, Ağamusa, *Azerbaycan Dilinin Fonemler Sistemi,* Bakı 1973.

2. Ahundov, Ağamusa, *Azerbaycan Dilinin Fonetikası,* Bakı 1984.

3. Akpınar, Yavuz, Azerbaycan Matbuatında ve Edebiyatında "Açıklık ve Yenidenkurma" politikasından sonra görülen değişme ve gelişmeler, Milliyetçilik ve Milliyetçilik Tarihi 2. İlmî Kongresi, Tebliğler, 8-9 Nisan 1989 Ankara, s. 125+151 (Türk Yurdu Neşriyatı, No:2)

4. Akpınar, Yavuz, *Azerî Edebiyatı Araştırmaları*, Dergâh Yayınları, İstanbul 1994.

5. Akpınar, Yavuz, *Azeri Edebiyatında Namık Kemal*, Türklük Araştırmaları Dergisi, V, İstanbul, 1990, s. 83-150 (Marmara Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi).

6. Akpınar, Yavuz, *XX. Asrın Başlanandaki Azerî Edebiyatına Umumî Bir Bakış*, Türk Edebiyatı Dergisi (Çağdaş Türk Edebiyatları Anıt Sayısı), Ocak 1984, Sayı: 123, s. 68-71.

7. Ateş, A., *Şehriyar ve Heyder Babaya Selam*, Ankara 1964.

8. Caferoğlu, A., "*Anadolu Ağızlarında Metathese Gelişmesi*", *TDAY,* 1955, s. 1-7.

9. Ceferli, E., K., "Azerbaycan Dialektlerinde Arhaik Sözler", *Zerdabi Adına Kirov Ped. İns. Elmi Hesabat Konferansının Tezisleri,* Kirovabad 1965.

10. Ceferli, E., K., "Azerbaycan Dialektlerinde Tar□i Dövrlerin Be'zi İzleri", *Zerdabi Adına Kirov Ped. İns. Elmi Hesabat Konferansının Tezisleri,* Kirovabad 1965.

11. Ceferli, E., K., "Azerbaycan Dili Dialekt ve Şivelerinin Gerb Grubunda Sifet-Sinonimlerin Be'zi Leksik-Semantik Hususiyetleri", *Ali ve Orta İh. Teshil Nazirliyinin Elmi Eserleri,* Bakı 1979.

12. Ceferli, E., K., "*Gerb Grubu Dialekt ve Şivelerinde Fe'lin Be'zi Leksik Hususiyetleri Hakkında*", AZ *SSR EA,* Bakı 1973.

13. *Ceferov,* H., H., "*Azerbaycan Dialekt ve Şivelerinde Düzeltme İsimler*", Kirovabad Döv. Ped. İns., Kirovabad 1968.

14. Ceferov, H., H., "*Azerbaycan Dialekt ve Şivelerinde Sede İsimler*", Kirovabad Döv, Ped. İns. Kirovabad 1967.

15. Ceferzade, M., M., "*Azerbaycan Dialekt Nitginde Koşulma Cümleler*", *Az. SSR Orta İh. Tehsili Nazirliyinin Elmi Eserleri,* Bakı 1977.

16. Ceferzade, M., M., "Azerbaycan Dialekt ve Şivelerindeki Serbest Söz Sırası Hakkında", *Az. EA Heberleri,* Bakı 1969.

17. Ceferzade, M., M., "Azerbaycan Dialektinde Tabeli Mürekkeb Cümleler", Az. *SSR Orta İh. Tehsili Nazirliyinin E/mi Eserleri,* Bakı 1979.

18. Ceferzade, M., M., "Azerbaycan Dialektlerinde İdare Elageleri", *Az. SSR, EA Heberleri,* Bakı 1980.

19. Çeferzade, M., M., *Azerbaycan Dili Dialekt ve Şivelerinin Sintaksisi,* Kirovabad 1975.

20. Çobanzade, Bekir, *Azerî Edebiyatının Yeni Devri*, Baku, 1936.

21. Demircizade. E., M., *Kitabı-Dede Qorqud Dastanlarının Dili,* Bakı 1959, s. 82.

22. Efendiyev, Paşa, *Azerbaycan Şifahî Halg Edebiyatı*, Baku, Maarif Neşriyyatı, 1981, 401+3 s 28.

23. Ehmedov, B., B., *Leksika Meseleleri,* Bakı 1990.

24. Elizade, Hümmet, *Azerbaycan Âşıgları*, Baku, 1929-30,1-II.

25. Elizade, S., *Türk Dillerinde İlkin Kökler ve Onların Derivetleri,* Bakı 1981.

26. Ercilasun. A., Bican, *Kars İli Ağızları,* Ankara 1983, s. *57.*

27. Eren, Hasan, "Türk Dillerinde Metathese Olayı", *TDAY* 1953, s. 161-1 80.

28. Ergin, Muharrem, *Azeri Türkçesi,* Ebru Yayınları*,* İstanbul 1981.

29. Ergin, Muharrem, *Dede Korkut Kitabı II, İndeks - Gramer,* Ankara 1963.

30. Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi,* İstanbul 1993.

31. Ergin, Muharrem, *Kadı Burhaneddin Divanı Üzerine Bir Gramer Denemesi,* TDED, 1951, IV, Sayı 1-2.

32. Ezizov, E. *Azerbaycan Dilinin Tarihi Dialektologiyası,* Bakı 1999.

33. Ezizov, E., İ, "Söz Köklerinde Saitlerin İnçeleşmesi": *Az. Dialekt ve Şivelerinin Matarialları Esasında, Orta İh. Tehsili Nazirliyinin Elmi Eserleri,* Bakı 1974.

34. Ezizov, E., İ., *Azerbaycan Dili Dialekt ve Şivelerinde Saitler Ahengi,* Bakı 1974.

35. Ezizov, E., İ., "Azerbaycan Dili Dialekt ve Şivelerinde Saitler Ahenginin Be'zi Hususiyetleri", *Az, Döv. İns. E/mi Eserleri,* Bakı 1973.

36. Ezizov E., İ., "Köklerde Şekilcilerin Elavesi Zamanı Saitlerin Ahenginin Pozulmasına Dair": *Az. Dialekt ve Şivelerinin Matarialları Esasında, Orta İh. Tehsili Nazirliyinin Elmi Eserleri,* Bakı 1974.

37. Fethi, Nusretullah, *Yâdî ez Şehriyar*, Tehrân 1343.

38. Ferzane, M. A., *Mebânî-i Dustûr-i, Zebân-i Azerbaycan*, Tebriz 1344.

39. Gasımov, M., Ş., "Sovet Dövründe Azerbaycan Dialektologiyasının İnkişafi", *Az., SSR, EA., Döv. Edebiyat ve Dil İn. Yayınları,* Bakı 1957.

40. Gemalmaz, Efrasiyap, *Erzurum İli Ağızları,* cilt 1, Ankara 1995, s. 124.

41. Gökdağ, Bilgehan A., Salmas Ağzı Güney Azerbaycan Türkçesi Üzeine Bir İnceleme, KaraM, Çorum 2006.

42. Hacıyev, C, *XX. Esr Azerbaycan Edebiyyatı Tarihi*, Baku, 1955.

43. Huluflu, Veli, *El âşıglan*, Baku 1927.
44. Hüseynov, A., *Azerbaycan Dialektolojisi,* Bakı 1958.
45. Hüseynov, A., E., *Azerbaycan Dialektologiyası,* Az. SSR Maarif Nezirliyi, Bakı 1958.
46. İslamov, M., *İ.,* "Azerbaycan Dialekt ve Şivelerinde Gaydış Evezlikleri", *Az. Döv. İns. Elmi Eserleri,* Bakı 1973.
47. İslamov, M., İ., "Azerbaycan Dialekt ve Şivelerinde Sual Evezlikleri", *Az. SSR, Elmi Heberleri,* Bakı 1973.
48. İslamov, M., İ., "Azerbaycan Dialektlerinde İşare Evezliklerinin Mürekkeb Forması", *Az. Döv. İns. Elmi Eserleri,* Bakı 1972.
49. İslamov, M., İ., "Azerbaycan Dili Dialekt ve Şivelerinde Be'zi İşare Evezlikleri", *Az. EA. Ĥeberleri,* Bakı 1972.
İskender, A., Azerbaycan Edebiyyatı Tarihi, Baku 1944.
50. İslamov, M., İ., "Azerbaycan Dili Dialekt ve Şivelerinde Şehs Evezlikleri" Az. *Döv. İns. Elmi Eserleri,* Bakı 1972.
51. İslamov, M., İ, "Azerbaycan Dili Dialektoloji Atlasın Tertibi Prinsiplerine Dair", *Az. EA, Neşriyatı* Bakı, 1969.
52. Karaman, Erdal, Karabağ Ağızları, Yayınlanmamış Doktora Tezi, M.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enst., İstanbul 2005.
53. Korkmaz, Zeynep, *Güney-Batı Anadolu Ağızları,* Ankara 1956, s. 3.
54. Köprülü, M. Fuat, *Âzeri*, İslam Asiklopedisi.
55. Mirzazade H., *Azerbaycan Dilinin Tar□i Morfologiyası,* Bakı 1962, s. 59.
56. Mirzezade, H., *Azerbaycan Dilinin Tar□i Gramatikasına Aid Materiallar,* Bakı 1953.
57. Nağısoğlu Möhsün, Zeynallı Mehman, *Azerbaycan Dili Abituriyrntler Üçün Ders Vesaiti*, Araz Yayınları, Bakı 2009.
58. Rustemov, R., E., "Azerbaycan Dialekt ve Şivelerinde Fe'l", *Az. EA, Neşriyatı* Bakı l965
59. Rustemov, R., E., "Azerbaycan Dialekt ve Şivelerinde Filin Arzu ve Lazım Şekilcileri", *Az. SSR Neşriyatı,* Bakı 1962.
60. Rustemov, R., E., "Azerbaycan Dialekt ve Şivelerinde Filin Gruplaşma Növleri", *Az. SSR, Elmi Heberleri,* Bakı 1965.
61. Rustemov, R., E., "Azerbaycan Dili Dialekt ve Şivelerinde İşlenen Be'zi Gedim Fe'ler

Hakkında”, *Az. SSR, Elmi Heber/er,* Bakı 1963.
62. Rustemov, R., E., “Müasır Azerbaycan Edebi Dili Uçun Arhaikleşmiş Fe’ler”, *Az. SSR Ed. ve Dil İns. Eserleri,* Bakı 1963.
63. Rüstemov, R., *Azerbaycan Dili Dialekt ve Şivelerinde Fiil,* Bakı 1965.
64. Şehriyar, *Heyder Babaya Selam*, Tebriz 1332.
65. Şehriyar, *Heyder Babaya Selam (II),* Tebriz 1345.
66. Şiraliyev, M., Ş., “Azerbaycan Dialektlerinin Toplanması Usulü ve Prinsipleri”, *Az. SSR Dil İns. Eserleri,* Bakı 1947.
67. Şiraliyev, M., Ş., *Azerbaycan Dialektologiyası,* Bakı 1943.
68. Şiraliyev, M., Ş., “Azerbaycan Dialektologiyasının Son Nailiyetleri”, *Az. SSR, EA Heberleri,* Bakı 1970.
70. Şiralliyev, M.Ş., *Azerbaycan Dilinin Nahçivan Grubu Dialekt ve Şiveleri,* Bakı 1962, s. 15.
71. Tezcan, S., Ahundov E*., Azerbaycan Halk Yazını Örnekleri*, TDK, Ankara 1994.
72. Togan, A. Zeki Velidi, *Azerbaycan*, İslam Aniklopedisi.
73. Neliyev, Vagif, *Azerbaycan Şifahî Halg Edebiyyatı*, Azerbaycan Dövlet Üniversiteti Neşriyyatı, Baku 1970.
74. Veliyev, A., “Azerbaycan Dilinin Dialekt ve Şivelerinin Monografık Tedkine Dair”, Az. *Döv. İn. E/mi Eserleri,* Bakı 1961.
76. Veliyev, A., N., *Azerbaycan Dialegtologiyasına Ait Materiallar,* Bakı 1960.
77. Vezirof, Yusuf, (Yusuf Vezir Çemenzeminli) Azerbaycan edebiyatına bir nazar, İstanbul, 1921.
78. Vezirof, Yusuf, Poet Azerbaycan, 1962.

3. SÖZLÜKLER

1. Akdoğan Yaşar, *Türkiye Türkçesinden Azerbaycan Türkçesine Büyük Sözlük,* İstanbul 1999.
2. Akdoğan Yaşar, *Azerbaycan Türkçesinden Türkiye Türkçesine Büyük Sözlük,* İstanbul 1999.
3. Altaylı Seyfettin, *Azerbaycan Türkçesi Sözlüğü,* İstanbul 1994.
4. *Azerbaycan Dialektoloji Lüğeti,*c. I, TDK, Ankara 1999.
5. *Azerbaycan Dialektoloji Lüğeti,*c. II, TDK, Ankara 2003.
6. Azerbaycan Dilinin Dialektoloji Atlası, ELM Neşriyatı, Bakü 1990.

7. Azerbaycan Dilinin İzahlı Lüğeti, Bakı1999.
8. Azerbaycan Dilinin İzahli Lüğeti, Bakı 1964.
9. Azerbaycan Dilinin Orfografiya Lüğeti, Bakı 2004.
10. Azerbaycan Türk Halk Şivelerı Lüğeti, c. 1, Bakı 1930.
11. Azerbaycanca-Rusça Lüğet, *Azerbaycan Dövlet Neşriyyatı,* Bakı 1985.
11. Behzadî, Behzad*, Ferheng-i Azerbaycanî-Farsî Sözlük*, Tehran 1369.
12. Develi, Hayati, *Azeri Türkçesi Lügati*, Erzurum 1992.
13. Devellioğlu, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Ankara 1995.
14. Ercilasun Prof. Dr. Ahmet B., Mehmedoğlu Aliyev Doç. Dr. Alaeddin, *Karşılaştırmalı*
15. Hacaloğlu, Albayrak, Recep, *Azeri Türkçesi Dil Kılavuzu, Güney Azeri Sahası Derleme Deneme Sözlüğü,* Ankara 1952.
16. Ereb ve Fars Sözleri Lüğeti, SSR Elm. Ak., Bakı 1966.
17. Eren Hasan, Gözaydın Nevzat, Parlatır İsmail, Tekin Talat, Zülfikar Hamza, *Türkçe Sözlük, Türk Dil Forumu,* Ankara 1988.
18. Hacaloğlu, Recep Albayrak, Azeri Türkçesi Dil Kılavuzu, Güney Azerbaycan Sahası Derleme Sözlüğü, Ankara 1992.
19. Hacıyeva, M., Karaman, E., Kömürcü, A., *Örneklerle Folk., Halk ve Tekke Ed. Sözlüğü,* Bakı 2002.
20. Kanar, Dr. Mehmet, *Ferheng-i Farsi be-Türki, Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*, İstanbul 1993.
21. Misalli Büyük Türkçe Sözlük, I-II-III, Kubbealtı Neş., İstanbul, 2005.
22. Mustafa bin Şemsü'ddinüT-Karahısarî, *Ahterî-i Kebir*, İstanbul 1310.
23. Rusça-Azerbaycanca Lüğet, Azerbaycan SSR Elmler Akademiyası Nizamı adına Edebiyyat ve Dil İnstitutu, Bakı 1985.
24. Sevortiyan, E. V., *Etimologiçeskiy Slavar Türkskix Yazıkov,* Maskva 1980.
25. Sükun, Ziya, *Gencine-i Güftâr, Ferheng-i Ziya, Farsça-Türkçe Lügat*, Millî Eğitim Basımevi, Üç ciltlik, İstanbul 1984.
26. *Tarama Sözlüğü,* TDK, Ankara 1963.
27. Tezcan S. Ahundov E. Azerbaycan Halk Yazını Örnekleri, Sözlük Eki, TDK, Ankara 1994.
28. *Türk Lehçeleri Sözlüğü*, Kültür Bakanlığı Yayınlan, Ankara 1991.
29. *Türkçe Sözlük,* I-II, TDK, Ankara 1998.
30. *Yeni Tarama Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1983.

II. BÖLÜM

METİNLER

Bismillahirrahmanirrahim

1. Abı don abı daraġ
Yarımı gördüm bayaġ
Ġaşdım tutabilmedim
Sınasan béle ayaġ

2. Abı donun astana
Kehlik girib bostana
Ġor□uram yağış yağa
Ġara téller islana

3. Abı don abı kise
Meni véripler pise
Pise de ġonaġ oldum
O da gétdi Tiflis'e

4. Apardılar gülümü
Élediler zülümü
Ne ġoydular danışam
Ne kesdiler dilimi

5. Apardı tatar meni
Ġul eyler satar meni
Yarım vefalı olsa
A□tarıp tapar meni

6. Apar meni bende vur
Zülfünden kemende vur
Elli yérden yaram var
Esirgeme sen de vur

7. At meni götdü ġaşdı
Sümüklerim ça□naşdı
Gédin anama déyin
Menzilim uzaġlaşdı

8. Açaram ha açaram
Bağlı ġapı açaram
Yarı bafasız görsem
Baş götürüb ġaçaram

9. Açıġ ġoy pencereni
Gözüm görsün geleni
Ġebre néce ġoyarlar
Yar derdinden öleni

10. A□şamlar hay a□şamlar
Şamlar yanar a□şamlar
Évli évine géder
Ġerib harda a□şamlar

11. Araz'ı ayırdılar
Ġumunan doyurdular
Men senden ayrılmazdım
Zülmünen ayırdılar

12. Araz üste buz üste
Kebab yanar köz üste
Ġoy meni öldürsünler
Danışdığım söz üste

13. Araz daşı, daş daşı
Ġalmadı yarın ġaşı
Cahilinen bal yéme
Ağilinen daş daşı

14. Araz ġırağı méşe
Aç ġız desmalun döşe
Arasına gül düzüm
Düresine benövşe

15. Araz a□ır ġıyġacı
Budı gelir cüt bacı
Biri menim sévgilim
Biri onun dilmacı

16. Araz a□ar lil ile
Deste – deste gül ile
Aleme can bağışlar
Meni sa□lar dil ile

17. Araz'ın başı menem
Dibinin daşı menem
Her yérde ġerib olsa
Onun yoldaşı menem

18. Araz'am Kür'e bendem
Bülbülem güle bendem
Men bu évde ġonaġam
Bir şirin dile bendem

19. Araz – Araz □an Araz
Min gözden a□an Araz
Sévigüm minib gemiye
Gel étme tufan Araz

20. Araz – Araz □an Araz
Sultan Araz □an Araz
Çay – bulaġun ġurusun
Menim tekin yan Araz

21. Araz daşanda meler
Kör ġavuşanda meler
Analar balasından
Ayrı düşende meler

22. Araz kimi a□ıram
Yandırıram ba□ıram
Gözellerde gözüm var
□esretile ba□ıram

23. Araz buruldu gétdi
Suyı duruldu gétdi
Men dédim yar incidi
Déme yoruldu gétdi

24. Ar□alığın şaldı yar
Derdin meni aldı yar
Seninkinen menimki
Ġiyamete ġaldı yar

25. Ar□alıyam melerem
Dağı daşı delerem
Gelsen bayram élerem
Gelmesen men gelerem

26. Aġ alma ġızıl alma
Boşġaba düzül alma
Esil al çirkin olsun
Bed esil gözel alma

27. Aġ alma allanıbdı
Aġacdan sallanıbdı
□eyri olsun o ġızın
Teze nişanlanıbdı

28. Aġacda püste menem
Dibinde □este menem
Sévgülümü vérseler
Behişt'i istemenem[22]

29. Ağaşda □ezele baġ
Dibinde gözele baġ
Öz yarın burda ġoyub
Sergerdan gezene baġ

30. Ağaşda göy mazılar
Könlüm seni arzılar
Bir seher gel bir a□şam
Görsünler tarmazılar

31. Agacda vardı püste
Her yanı sardı püste
□ana boyun éyince[23]
Allah'dan ölüm iste

32. Al kemeri bél bağla
Saçlarını tél bağla
Ne yada sirrini vér
Ne namerde bél bağla

33. Aladağ'ın buludı
Yétimlerin umudı
Allah bir yağış gönder
Arpa – buğda ġurudı

34. Albaluyam gelem men
Dilim yo□dı lalam men
Ġonşuda bir ġız sévdim
Pulum yo□dı alam men

35. Alma vérsem almazsan
Sen almadan ġalmazsan
Hansı bağın gülüsen
Elledikçe solmazsan

36. Alma atdım, nar geldi
Köynek tikdim dar geldi
Ġapıya kölge düşdü
Béle bildim yar geldi

37. Alma atana ġurban
Atıb tutana ġurban
Me□mer döşek naz balış
Yalġız yatana ġurban

[22] Metinde "istemerem" olarak yazılmıştır.
[23] Metinde "iyince" olarak yazılmıştır.

38. Aman felek dad felek
Héç olmadım şad felek
İçirtdigin zeherden
Özün de bir dad felek

39. Amrud ağacı haça
Elim dolaşdı saça
Bir merd oğlan isterem
Meni götürüb ġaça

40. Ahu kimi gözlerin
Şirin – şirin sözlerin
Sen menimsen men senin
Néye[24] lazım sözlerin

41. Ay ġız gezme aralı
Könlüm senden yaralı
Gözlerine heyranam
Azerbaycan maralı

42. Ay sallanıb gelen yar
Ayaġ sa□la sözüm var
Ġoy bir ba□ım doyunca
Gözlerinde gözüm var

43. Ay géder batan yére
Gün géder batan yére
Sinemi ġoyyam nişan
O□ın yar atan yére

44. Ay çı□dı peşman peşman
Gün çı□dı ona düşman
Éle gét, éle gel ki
Ne dost görsün ne düşman

45. Ay géder batar indi
Nazlı yar yatar indi
Leyla'nın bazarında
Mecnun can satar indi

46. Ay doğdu düşdü çaya
Cemalın benzer aya
Cavan ömrüm çürüdü
Günleri saya – saya

47. Ay doğdı ġelbilendi
Gün doğdı ġelbilendi
Néye [25] désen and içim
Bu ġelb o ġelbilendi

48. Erdil □an yéridi
Serap Sultan yéridi
Ağlasın ġardaş ölen
Eceb meydan yéridi

49. Elde ġelem ne yazar
Sızıldayar ne yazar
Ata – baba démişken
Düz gétmeyen téz azar

[24] Metinde "niye" yazılmıştır.

[25] Metinde "niye" yazılmıştır.

50. Al ġan, öz ġan, ya□a ġan
Canım oda ya□a ġan
Sen düzdün ġızıl düyme
Men de düzdüm ya□a ġan

51. Elde ġelyan kimi gez
Göyde tarlan kimi gez
□ayalın mende olsun
Özün badban kimi gez

52. Elimde maşa ġaldı
Çalmadım daşa ġaldı
Men sévdim yad apardı
Mene temaşa ġaldı

53. Elimdeki sazımdır
Sazım mene lazımdır
Yarım olmayan yérde
Cennet néye[26] lazımdır

54. Elimde var bağlama
Men gédirem ağlama
Gédib gelerem bir de
Namerde bél bağlama

55. Elinde saz beri gel
Yolundan az beri gel
Gönlümün isteklisi
Dilimin az beri gel

56. Elinde şüşe ġelyan
Tutup gümüşe ġelyan
Nécesen bir ah çekim
Elinden düşe ġelyan

57. Elinde ġazançanı
Tutubdı ġazançanı
Can vérdim dos ġazandım
Bes mene gazanc hanı?

58. İnsan insan olsa da
Séçilmiş can olsa da
Yo□sul insan sayılmaz
Hetta Loġman olsa da

59. Övinde, eşiginde
Yat ġızım beşiginde
Bir men bir dan ulduzı
Durmuşug keşiginde

60. Ördek gölde bir üzdi
Bir çal□andı bir üzdi
Üzün ġoy üzüm üste
Gören désin bir üzdi

61. On bir, ondan ya□şıdır
Çu□a dondan ya□şıdır
Zalıma teslim olma
Ölmek ondan ya□şıdır

62. Ulduzlar yatmaz ağlar
Yarı oyatmaz ağlar
Yar yardan ayrı düşse
Géceler yatmaz ağlar

[26] Metinde “niye” yazılmıştır.

63. Ovçı elinde o□dır
O□un hesabı yo□dır
Min dost adama azdı
Düşmenin biri ço□dır

64. Ucadı Sehend Dağı
Gözeldi bağça bağı
Ġebrimi burda ġazun
Deyibdir yar ayağı

65. Ellerinde hına var
Gétmeyibdi yéne var
Dünyanı gözel alsa
Mehebbetim sene var

66. O tay bu taya ba□ar
Arasından çay a□ar
Kör olsun yarın gözü
Mensiz dünyaya ba□ar

67. Ba□dım ġızıl güllere
Düşdüm ġara günlere
Yarım bibafa çı□dı
Meni saldı dillere

68. Bazar hınasız olmaz
Dağlar lalasız olmaz
Allah atan bendenin
Başı belasız olmaz

69. Bağa girdim ezelden
Deste tutdum □ezelden
Bileydim vefan budır
İnanmazdım ezelden

70. Bağa girdim bağbansız
Deve gördüm sarvansız
Aleme derman oldum
Oldum özüm dermansız

71. Bağça mende bar mende
Héyva mende nar bende
Sinem attar tükanı
Her ne désen var mende

72. Bağda gül solmayacaġ
Gözlerim dolmayacaġ
Felekin çar□ı dönüb
Ayrılıġ olmayacaġ

73. Bağların barı vardır
Héyvası narı vardır
Bilmirler bafasızsan
Déyirler yarı vardır

74. Balaca cib piçağı
Oldum éller ġaçağı
Bir seher gel bir a□şam
Bir de günorta çağı

75. Bayatının a□ırı
□umar gözler ba□ırı
Ġem çekme deli gönlüm
Yar senindir a□ırı

76. Bu□arı ġurum oldu
Od yandı ġurum oldu
Ağır iller içinde
Bize ço□ zülüm oldu

77. Bostanım bağım ağlar
Ġemden yarpağım ağlar
Sağam özüm ağlarım
Ölsem torpağım ağlar

78. Bağçamızda sarı gül
Yarı ġonçe yarı gül
Géç açıldın téz soldun
Olmayaydın barı gül

79. Budaġda üzüm ġaldı
Dermedin gözüm ġaldı
Yola saldım yarımı
Dalınca gözün ġaldı

80. Bu dağda ġuzu gördüm
Tüki ġırmızı gördüm
Aşdım cennet ġapısın
Sévdügüm ġızı gördüm

81. Bu dağda maral azdır
Ovçı ço□ maral azdır
Ağlama maral gözlüm
Ölmerem yaram azdır

82. Buradan bir atlı géşdi
Nalı parradı géşdi
Selam vérdim almadı
Meni ağlatdı géşdi

83. Buradan uzaġ Gence'dir
Güller pence pencedir
Ölüm tarı işidir
Ayrılıġ işkencedir

84. Bu ġala daşlı ġala
Topraġlı daşlı ġala
Ġor□uram düşüb ölem
Yar gözü yaşlı ġala

85. Başında ağ şalı var
Örtükdü ağ şalı var
Bu gelen nazlı ġızın
Yarıma o□şarı var

86. Buradan bir atlı gétdi
Atın oynatdı gétdi
Gün kimi şefeġ saldı
Ay kimi batdı gétdi

87. Bu dağlar uca dağlar
Hamıdan ġoca dağlar
Ġerib yérde yad élde
Dözüm men néçe dağlar

88. Bu ġala almalıdı
Alması ġalmalıdı
Burada bir yar sévmişem
Ġadası almalıdı

89. Bir ay çı□dı fenarsız
Éller meni ġınarsız
Derdliyem dindirmeyin
Min ah çeksem yanarsız

90. Bir ġız gördüm biçinde
Sarı sünbül içinde
Burda bir toy olacaġ
Gelen ayın içinde

91. Papaġum ġabağı düz
Dalı düz ġabağı düz
Dünya senden kim kéçdi
Ġaşı düz, ġabağı düz

92. Papiruzun [27] yana – yana
Od düşüb şirin cana
Nécesen salım gédim
Ġalasan yana yana

93. Papiruzun [28]tüsdüsi
Günortanın istisi
Gör meni kim isteyir
Çopurların lap pisi

94. Pis kéçende zamana
Ba□maz ya□şı yamana
Açlıġ eyer yo□sulu
Ġeddi döner kemana

95. Pencereden ba□dı yar
Çı□dım gördüm yo□du yar
Ne mende bir can ġoydu
Ne görende e□tiyar

96. Pencereden ba□dı yar
Ba□dım gördüm yo□du yar
Ne ürekde tab ġaldı
Ne ayaġda i□tiyar

97. Pencereden haylaram
Haylaram, haraylaram
Gédib anama déyib
Gelib senle oynaram

98. Pencereden daş gelir
□umar gözden yaş gelir
Seni mene vérseler
Her görene □oş gelir

99. Pencerede şüşenem
Yarpaġ üste düşenem
Ne sen gözden salansan
Ne men gözden düşenem

100. Portaġalı soymaram
Miz üstüne ġoymaram
Yüz il bir övde olsaġ
Yéne yardan doymaram

[27] Metinde "Papirizin" olarak yazılmıştır.
[28] Metinde "Papirizin" olarak yazılmıştır.

101. Tebriz üste Acı var
Ġaşların ġıyġacı var
Séven, sévenin olsa
Kimin kime güci var

102. Tebriz üstü Merağa
Zülfün gelmez darağa
Birce ümidim sensen
Salma meni ayağa

103. Tebriz üstü Merağa
Zülfün gelmir darağa
A□tarıram yarımı
Yo□ taġetim firağa

104. Élinde abı daraġ
Yarımı gördüm bayaġ
Ġaçtım yétirinmedim
Sınasan béle ayaġ

105. Téllerin kesmesi var
Aradan biçmesi var
Béle ki naz eyleyen
Bir günde küsmesi var

106. Tut ağacı ağacı degilem
Her gelene egilem
Elivi çek elimden
Men sévgilün degilem

107. Tufan ġopar yél ağlar
Çaylar daşar sel ağlar
Ġeriblikte ölenin
Yasın tutar él ağlar

108. Taġçaya düzül alma
Aġ alma ġızıl alma
Bilseydim yar gönderib
Sa□lardım yüz il alma

109. Tebriz üstü meyana
Gül sümbüle dayana
O□u bülbülüm o□u
Yatmış be□tim oyana

110. Turuncı doğramazlar
Desmala bağlamazlar
Bivefa yar yolunda
Bir béle ağlamazlar

111. Tükandan sengeg aldım
Yarısın yolda saldım
Évim onda yı□ıldı
Yardan uzaġta ġaldım

112. Tirme şal dizim üste
Yı□ıldım üzüm üste
Yar ne veġt bize gelse
Yéri var gözüm üste

113. Torun dağda ġur ovçı
Ovun gelir vur ovçı
Ne yatıbsan berede
Maral gelir dur ovçı

114. Tebriz üstü serab'dır
Degme halim □arabdır
Yarın vérdigi şarab
Etirli bir gülabdır

115. Tut ağacı ġarma□dır
Tutu ġarma□ ġarma□dır
Sévgülüm[29] küsüb gédib
Elacım yalvarma□dır

116. Tikana ba□ tikana
Gül yalvarır tikana
Ġerib oldum yad yérde
Gel ġebrimi tik ana!

117. Tikana ba□, çalıdır
Ağaşda şaftalıdır
Ġonşudaki bu gözel
Ġeribe almalıdır

118. Can ġardaş canım ġardaş
Ağrıyır canım ġardaş
Baş ġoyum dizin üste
Ġoy çı□sın canım ġardaş

119. Canımı aldı felek
Derdlere saldı felek
Bağda bir nar yétirdim
Onu da saldı felek

120. Ceyran otlar düzlerde
Ġayalarda düzlerde
İtirmişem sévgümü
Güman vardı sizlerde

121. Ceyran olan çöl gezer
Ördek olan göl gezer
Bivefa yarı olan
Abdal olar çöl gezer

122. Ceyran, çöle bir de gel
Ördek göle bir de gel
Bir gelmisen, gédmisen
İl dolansın bir de gel

123. Ceyranlar ġoşa géder
Gözle o□ daşa géder
Yar ilġarı düz olsa
Ömür, gün □oşa géder

124. Cemalin nezer bağı
Dost geler gezer bağı
Dodağlar gül ġonçesi
Açılsa bezer bağı

125. Cana, ala gözlerin
Canım ala gözlerin
Ġor□uram düşem ölem
Yada ġala gözlerin

126. Canım o bağa ġurban
Gelen ġonağa ġurban
Ġaşa – göze heyranam
Büllür bu□ağa ġurban

[29] Metinde "Sévigülüm" olarak yazılmıştır.

127. Céyran çöle bir de gel
Ördek göle bir de gel
Bir gelmisen gédmisen
İl dolansın bir de gel

128. Cavanam yanan ağlar
Ġeme boyanan ağlar
Ġürbetde can vérenin
Halına kefen ağlar

129. Men cavan gözde ġara
Ġaranın üzü ġara
Gédirem yar yanına
Eli boş üzü ġara

130. Çatılıb başız dağlar
Bilinir yaşız dağlar
Hicran size de düşdü
Ağardı başız dağlar

131. Çay menden çeşme menden
Egilib işme menden
Ba□ma yadlar sözüne
Yazığam géşme menden

132. Çay menim çeşme menim
Çayımdan géşme menim
Men bir yaralı ġerib
Yaramı déşme menim

133. Çayda balıġ yan géder
Açma yaram, ġan géder
Yüz min tebib néylesin
Ecel gelse can géder

134. Çağırıram ağam gel
Ölmemişem sağam gel
Boynumda ġem zénciri[30]
Yolunda dustağam gel

135. Çağırdım sonam – sonam
Ses vérdi menem – menem
Soruşdum bağda kim var
Dédi: bir sen bir menem

136. Çağırdım sesi gelmez
Kimi, kimsesi gelmez
Yo□sa Ferhat olubdı
Külüngün sesi gelmez

137. Çekmeni, çekmediler
Çek dédim, çekmediler
Düşdüm ġem deryasına
Elimden çekmediler

138. Çı□ıbdır dağ başına
Örtübdi ağ başına
Bağvan şamama ister
Dolanar tağ başına

[30] Metinde “zincir” olarak yazılmıştır.

139. Çerağ çerağı néyler?
Aşiğ firağı néyler?
Çerağ ki hağdan yanar
Pilteni, yağı néyler?

140. Çerağın his üzünden
Yağ dama his üzünden
Baş alaram, géderem
Namerdin pis üzünden

141. Heyetleri ağaçlığ
Sévgiminen savaşdığ
Bir rub küsüli ġalduġ
Ondan sora barışdığ

142. Heyetleri derinde
Gel otura□ serinde
Bir deste gül olaydım
Sévgülümün elinde

143. Heyetleri gülbeser
İçinde güller eser
Men seni ço□ isterem
Sen meni bir mu□teser

144. Heyetleri möhreden
O□urlar döt düreden
Sen ki béle degildin
Ölsün seni örgeden

145. Heyetimiz mögülü
Badam gülü mögülü
Ezelden aşinaydığ
İndi olduġ sévgülü

146. Hüseyniyem, güle naz
Bülbül eyler güle naz
Felek senin elünden
Ağlayan ço□ gülen az

147. □eber gétsin o yada
O düşmene, o yada
Bivefaya söz vérme
Géder açar o, yada

148. □encerimi bağlaram
Düşmenleri dağlaram
Yadıma yar düşende
Uşaġ kimi ağlaram

149. □umar, □umar ba□an yar
Bulaġ kimi a□an yar
Gözle gören olmasın
Açılıbdı ya□an yar

150. □oruz ban vérende gel
Yaram ġan vérende gel
Sağlığımda gelmedin
Barı can vérende gel

151. □oş geldin sefa geldin
Sen Ġaf'dan Ġaf'a geldin
Ne men öldüm ġurtardım
Ne sen insafa geldin

152. □oy’a gel – Merend’e gel
Bağdan bar derende gel
Bir geldin □este gördün
Bir de can vérende gel

153. □ıyavan’ı ġazdılar
Aġ kağazı yazdılar
Gédin anama déyin
Meni yasdar yazdılar

154. □ırdaca daşlı dağlar
Senden yol aşdı dağlar
Atı gümüş bezekli
Bir sonam ġaşdı dağlar

155. □ırdacasan mezesen
Sen her gülden tezesen
Ġurban olum o güne
Ayaġ tutub gezesen

156. □ırdaca cib pıçağı
Oldum eller ġaçağı
Bir seher gel, bir a□şam
Bir de günorta çağı

157. □iyabanda ġuş daşı
Yandı üregim başı
Çirkin ile bal yéme
Gözel ile daş daşı

158. □iyavanın arası
Söne mehman□anası
Dayanma bir beri gel
Ay vetenin balası

159. □alların üz ġarası
Ya□şıdır göz ġarası
Su yuvar her ġaranı
Yuyulmaz üz ġarası

160. □al vurmusan □al üste
Zülfü tökme şal üste
Söz vérdin gönül aldın
Şerbet töktün bal üste

161. □umaram gözlerinden
Doymadım sözlerinden
Bilseydim ayrılıġ var
Öperdim gözlerinden

162. Dağ başında duman var
Yar gelmeye güman var
Görsetme ay cemalın
Subaylardan uman var

163. Dağ başın duman almaz
Yar yarı derde salmaz
Bir yara vurdun mene
Min il géçse[31] sağalmaz

[31] Metinde “géçe” olarak yazılmıştır.

164. Dağ başına ġondu sar
Ekdim ağaş vérdi bar
Gizlin söz dosta déme
Dostun da dostu var

165. Dağ başında sar menem
Ġelbi ġara ġar menem
Déyirler yar küsübdir
Belke günahkar menem

166. Dağların başı ġara
Dibinin daşı ġara
Gürci bir ġız sévmişem
Gözi şu ġaşı ġara

167. Dağlar dağladı meni
Gören ağladı meni
Zéncirsiz[32] dustaġ olmaz
Zülfün bağladı meni

168. Dağlarda gezdim ancaġ
Télimde sarı sancaġ
Ne ġız oldum ne gelin
Odlarda yandım ancaġ

169. Dağlar başı çemenler
Kehlikler dağda denler
Nişanlısı ölen ġız
Üreği téz veremler

170. Dağlar başı ġoyundır
Ay ġız bu ne oyundır
Sene muştuluġ vérim
Açılan ay, toyundır

[32] Metinde "zincir" olarak yazılmıştır.

171. Dağlarda ekdim lala
Ele aldım piyala
Héş görünüb dünyada
Zülm övi abad ġala

172. Dağları in piyada
Yola gir ten piyada
Géderik Haġġ'ı tapaġ
Sen atlı, men piyada

173. Dağlar batıbdı ġara
Düşmen düşübdü dara
Sözde dost olanların
Ġelbini darda ara

174. Dağdan yénen sürüdü
Dağı duman bürüdü
Vefasız yar yolunda
Cavan ömrüm çürüdü

175. Dağların dalı topraġ
Palaz salıb oturaġ
Dodaġ – dodağa ġoyaġ
Belke ġemden gurtulaġ

176. Dağlara dolu düşer
Ġar yaġar dolu düşer
Ġebrimi yol üste ġaz
Yar geler yolu düşer

177. Dağlarda ekdim ekin
Aldılar elimdekin
Héç müselman héç kafir
Olmasın menim tekin

178. Dam üstedir damımız
Ġoşadır eyvanımız
Sen ordan ba□ men burdan
Kör olsun düşmanımız

179. Damnan dama gelmişem
Gül dermağa gelmişem
İtirmişem sévgümü
A□tarmağa gelmişem

180. Dama çı□ma toz olar
Keten köynek boz olar
Ġayıt desmalın götür
Men götürsem söz olar

181. Dama çı□dım bu gün men
Damdan tapdı m bugün men
Günde gördüğüm yarı
Görmemişem bugün men

182. Deryada su dayandı
Su durdu su dayandı
Eşġ oduna su sepdim
Alışdı su da yandı

183. Dervişem keşkülüm var
Bir bağda beş gülüm var
Çağırıram ya Ebulfezl
Sen açan müşkülüm var

184. Deryada deryalıġlar
Suda oynar balıġlar
Ġolların sal boynuma
Deyirler ayrılıġ var

185. Deryada fenaram men
El vurma yanaram men
Uzaġdan ġaş göz éle
Arifem ġanaram men

186. Deryada ġoş özümü
Oğlan éşit sözümü
Éşitmesen sözümü
Öldürürem öz – özümü

187. Derdivi dé bilene
İş başına gelene
Sirrivi déme gönlüm
Her üzüve gülene

188. Dünyada sen ġonaġ ol
İşinde gel sayaġ ol
Ġaranlığa çeraġ ol
Yo□sullara dayaġ ol

189. Dan yeri sökülende
Saç üze tökülende
Şéh düşmüş güle benzer
Gül üzlü öpüşende

190. Durma ġapı dalında
Gözüm ġaldı □alında
Gédim anama déyim
Gelim ġalım yanında

191. Dumanlı dağlar göylüm
Nisgilli bağlar göylüm
Ne açılar ne güler
Hemişe ağlar göylüm

192. Danış yarım bir danış
Bir sen men ile barış
Açıbsan ġollarını
Gelib boynuma sarış

193. Dağların ġaşına baġ
Ġumuna daşına baġ
Yar meni □ar éledi
Gözümün yaşına baġ

194. Deryada ilan olmaz
Derdimi bilen olmaz
Oturub yol gözlerem
Bugünden pis gün olmaz

195. Dağıstan'da dağam men
Arran'da dustağam men
Gédin anama déyin
Ölmemişem sağam men

196. Dağları, dereleri
Daşları, bereleri
Oturun ġoyun sağın
Bol olsun kereleri

197. Dağda zeriş gülleri
Yağı tutub yolları
Yar derdin néce yarsın
Bağlanıbdır ġolları

198. Dağların teze ġarı
Yağıbdır teze ġarı
Arvadı pis olanın
Saġġalı téz ağarı

199. Deryasından kim kéçdi
Kim ġerġ oldu kim kéçdi
Sen menden üz çévirdin
□eyalundan kim kéçdi

200. Derdmende üz görübdü
Meydanı düz görübdü
Gédir – gédir ġayıdır
Meni yalġız görübdü

201. Desmalın ağdı mende
Güllüdü, ağdı mende
Yar senin bir "yo□'' sözün
Sağalmaz dağdı mende

202. Deryada bir daşam men
Güherem daş ġaşam men
Arran'ı dağlar kasıb
Ganadım yo□ aşam men

203. Dada çatana ġurban
Atıb tutana ġurban
Me□mel döşek, tük balış
Onda yatana ġurban

204. Sarı bağın samandır
Günüm günden yamandır
Gédirsen téz gayıt gel
Çatlar bağrım amandır.

205. Sarı ġohun dilimi
Uçurtdun bülbülümü
Bir otaġ □elvet éle
Déyim derd-i dilimi

206. Sarı ġohun dilimi
Uçurtdun bülbülümü
Gel duvar daldasına
Déyim derd-i dilimi

207. Seher girmişdim bağa
Başım deydi yarpağa
Néce ġıyıb ġoyarlar
Men yazıġı torpağa

208. Seher yéli serindir
Düşme göle serindir
Ağlama ala gözüm
Allah bize kerimdir

209. Sarayın küçeleri
Seslendi béçeleri
Çağırdım öz yarımı
Ses vérdi néceleri

210. Sarayda tütün düzen
Ġelem ġaş gözler süzen
Gönlün mene düşübdür
Gözel dodağın büzen

211. Semaverin sarısı
İçeydim ġaldı yarısı
Gözeller göz vuranda
Géder canım yarısı

212. Semaveri alışdır
Maşa gétir ġarışdır
Yarım menden küsübdür
Onu menle barışdır

213. Sarı gülüm samandır
Günüm günden yamandır
Yardan bir □eber vérin
Bağrım çatlar amandır

214. Sazım kimi saz olmaz
Ördek olmaz ġaz olmaz
Men seni ço□ isterem
Béle erkinaz olmaz

215. Savalan dağ olaydı
Üreşi bağ olaydı
Anam can véren zaman
Ġardaşım sağ olaydı

216. Sebelan narsız olmaz
Bağları barsız olmaz
Azadlıġ ölkesinin
Lalası ġarsız olmaz

217. Sebelan narsız olmaz
Bağları barsız olmaz
Tebietin resmidir
Gözel vüġarsız olmaz

218. Seher menim bad menim
Ġemli gönlüm şad menim
Bu derd meni öldürer
Yar özgenin ad menim

219. Semaverin yarısı
İçdim ġaldı yarısı
Arvadların eri var
Ġızların da tarısı

220. Semavarı ġuraydım
Burġusunu büreydim
Yarım bize gelende
Ġulluġunda duraydım

221. Sen yétim, men de yétim
Asta gét men de yétim
Sen muradına yétdin
Ġoy gédim men de yétim

222. Sen menim mürşidim yar
Aç ġoynun üşüdüm yar
Birin sen dé birin men
Ġoy sesin éşidim yar

223. Su gelir séllendirir
Bağçanı güllendirir
Derdlini dindirmeyin
Derd özü dillendirir

224. Sévgiler bende deyer
Kemende bende deyer
Yarımın bir ba□ışı
Yüz para kende deyer

225. Su gelir ar□a – ar□a
Tökülür bizim ar□a
Ġonşuda bir ġız sévdim
Anamdan ġor□a – ġor□a

226. Su gelir a□mağınan
Bağ dolu ça□mağınan
Yar ki yarından doymaz
Dalınca ba□mağınan

227. Su gelir buruk buruk
Suva vurdum yumuruġ
Déseler yarın gelir
Gerdenbendim muştuluġ

228. Su gelir ġal□a – ġal□a
Ġızın adı Züleyha
Bugün bir yar sévmişem
Anamdan ġor□a – ġorha

229. Su gelir ġal□a – ġal□a
Bir ucu bizim ar□a
Toyda bir yar sévmişem
Anamdan ġor□a – ġor□a

230. Su gelir a□mağınan
Ġuyuya ba□mağınan
Men senden néce doyum
Ġıra□dan ba□magınan

231. Su gelir daşa deyir
Kirpikler ġaşa deyer
Étme pislik, acılıġ
Bir gün baş başa deyer

232. Su gelir bağa n'eylim
Deymir yarpağa n'eylim
Yarım menden küsübdür
Gelmir otağa n'eylim

233. Su gelir ar□a ne var
Deymir □alġa ne var
Yarım menden küsübdür
Bilmirem □alġa ne var

234. Susamışam su yo□dur
Su ço□dur véren yo□dur
Düşmüşem geribliğe
Derdimi bilen yo□dur

235. Sévdügüm zülfü ġara
Ġaş ġara zülfü ġara
Eger mene gelmesen
Tapışıram Zülfiġara

236. Salmas'ın yolu ferman
Torpağı göze derman
Ehvalından kağaz yaz
Hem derd olsun hem derman

237. Sehend sene daş ollam
Yağış yağar yaş ollam
Yarım meni salmasa
□ayalınan □oş ollam

238. Su gelir □al□a ne var
Dolanır çar□a ne var
Men o ġızı isterem
Ġırılmış □al□a ne var

239. Sévgiler bende deyer
Zülfün kemende deyer
Men bir gözel sévmişem
Bütün bu kende deyer

240. Suda balıġ yan géder
Açma yaram ġan géder
Hekim gelse ayıldar
Ecel gelse can géder

241. Sehend Tebriz'e ba□ar
Çeşm-i sineden su a□ar
Menim bivefa yarım
Gönlümü oda ya□ar

242. Sehend sene él ollam
Eteginde gül ollam
Yar geler meni dersin
Onun elinde sollam

243. Sineme çı□ma felek
Ġelbimi sı□ma felek
Bu yı□ılmış övimi
Tezden yı□ma felek

244. Sinem menim yaradır
Ġemden para – paradir
Eziz isteklim ġédip
Ömrüm günüm ġaradır

245. Serin bağda üzüm var
Ġétme dayan sözüm var
Ġözlerinden ġor□uram
Ġaşlarunda ġözüm var

246. Şalım ġara boyandı
Ucu yére dayandı
Menim ah u nalemden
Çar□ı felek dayandı

247. Şaftalıyam kalam men
Dilim yo□dur lalam men
Çar□ı felek ġoymadı
Yardan murad alam men

248. Şalımı alma ġala
Başına salma ġala
Ġedirdim yar sévmege
Tuş geldim ġala – ġala

249. Şekilan'ın düzünde
Yarım gezer üzünde
Men yarımı tanıram
Ġoşa □al var üzünde

250. Şimaldan bir yél esdi
Sebr-i ġerarım kesdi
Sağ gözüm sene ġurban
Sol gözüm mene besdi

251. Şehirde sen gezersen
Hansı vilayetdesen
Men sene ġurban olum
Sen ölme ġürbetde sen

252. Şana şana bu şana
Arı dolanmaz şana
Gönül ġuşı uçanda
Yar ġoyurı nişana

253. Şimşek ça□ır göylerden
Ġan yaş a□ır gözlerden
Ne olmuş bar ilahi
Alov ġal□ır sözlerden

254. Şirvan'a paşa geldi
Gör ne temaşa geldi
Yar yolun gözlemekden
Günlerim başa geldi

255. Şirvan'a püste geldi
Bir büyü beste geldi
□arab ġalsın Şirvan'ı
Sağ gétdi □este geldi

256. Şirvan yolu bu imiş
Ar□ı dolu su imiş
Ezrail yalan oldu
Canım alan yuvaymış

257. Şirvan'ın bucağında
Od yanar ocağında
Başın ġoy sinem üste
Can vérim ġucağında

258. Şirvan'dan kervan gelir
Ġaba□dan sarvan gelir
Kederli üregimden
Géce gündüz ġan gelir

259. Şirvan'ın şirin narı
Tuş narı şirin narı
Sövġati sizin olsun
Gönderin bize yarı

260. Şirvan'ın küçeleri
Banlamaz béçeleri
Gireydim yar ġoynuna
Payızın géceleri

261. Şirvan'ın géceleri
Banlamaz béçeleri
Néce yatım men yalġız
Bu uzun géceleri

262. Şirvan'ın yamdı yolu
Su geldi bastı yolu
Durdum yarı görmege
Reġibleri kesdi yolu

263. Şirvan'ın telh üzümü
Oğlan éşit sözümü
Éşitmesen sözümü
Öldürürem öz özümü

264. Şirvan'ım yasdı yolu
Su geldi basdı yolu
Gédirdim yar görmege
Yağılar kesti yolu

265. Şirvan'ın gedikleri
Almadır yedikleri
Yadıma bir – bir düşer
Yarımın dédikleri

266. Şirvan'ın şirin narı
Turş narı, şirin narı
Sövġati sizin olsun
Gönderin bize yarı

267. Şirvan'ın boz dağları
Tutubdı toz dağları
Ar□am, kömegim olsa
Aşaram téz dağları

268. Sayyada ba□ sayyada
Torun ġoyub ġayada
Toruna tarlan düşüb
Kimsesi yo□ oyada

269. Sayyada ba□ sayyada
Torun ġoyub ġayada
Ne kimim var ne kimsem
Ne yarım ki oyada

270. Sabah oldu oyandım
Derde ġeme boyandım
Daş olsaydım erirdim
İnsan idim dayandım

271. Sandık üstün bezerem
Üstüne gül düzerem
Yarım bize gelmese
Şehirleri gezerem

272. Sandık üstü kır□ayaġ
Men yarı gördüm bayaġ
Ġaçdım çatabilmedim
Seni sınasan ayaġ

273. Aşiġ yaralı ġoyma
Ovçu yaralı ġoyma
O□un sinemde ġaldı
Öldür yaralı ġoyma

274. Aşiġ géder her yana
Sözün déyer merdana
İgide ürek vérer
Berkayaġda merdana

275. Aşiġ naçar ağlama
Pis gün géçer ağlama
Gédib gelebilmesen
Namerde bél bağlama

276. Aşiġ naçar ağlama
Gündi géçer ağlama
Bu ġapını bağlayan
Bir de açar ağlama

277. Aşiġ gelende söze
Simli saz gerek döze
Sen ki küsüb gédmişdin
Néçe ba□aġ üz – üze

278. Aşiġ haralı ollam
Kervansaralı ollam
Sağ döşünde yér eyle
Gelib oralı ollam

279. Aşiġ her sözü bilir
Eğrini, düzü bilir
Derdimi yara déyem
Dermanın özü bilir

280. Arif odur söz ġana
Söz anlaya söz ġana
Sene süd véren ana
Olsun mene ġaynana

281. Aşiġ özün bildirer
Déyir sözün bildirer
Meni ağladan felek
A□ır bir gün güldürer

282. Aşiġem çekene vér
Ġalyanı çekene vér
Bu derdi çekebilmem
Apar bir çekene vér

283. Aşiġem ġala – ġala
Ġar yağdı ġala – ġala
Cavan ömrüm çürüdü
Zindanda ġala – ġala

284. Aşiġem güle – güle
Gül çı□dı güle – güle
Düşmen évimi yı□dı
Üzüme güle – güle

285. Aşiġem ġıygacıdır
□alların ġıygacıdır
Yadıma sen düşende
Ġelbimi derd acıdır

286. Aşiġem men divana
Ayaġ ġoy nerdivana
Zer gedrin zerger bilir
Ne bilir her divana

287. Arġçının dar darı
Ol başımın serdarı
Öz évimize gelmisen
Ġonşumuza gel barı

288. Arġçının zeri var
Boyası var zeri var
□umar ba□an gözlerin
Ulduza benzeri var

289. Ezizim él yoludur
Bu géden il yoludur
Başım bulud oynağı
Gözlerim sél yoludur

290. Ezizim él oyanın
Fikrin édin oyanın
Görüm bağrı bölünsün
Él bağrını oyanın

291. Aşiġem bayaġ çekdim
Doldurub bayaġ çekdim
Yarı bivefa gördüm
El üzüb ayaġ çekdim

292. Aşiġem merde meni
Getirdin derde meni
Namerde şah olmaram
Ġurban kes merde meni

293. Aşiġ dindigi ġandır
Tarlan dimdigi ġandır
Beg dinse ġan bağlanar
Yo□sul dindigi ġandır

294. Ezizim oba hanı
Él hanı oba hanı
Zülfüne can vérmişem
Kim vérir? Oba hanı

295. Eziziyem üz – üze
Ġoy dayansın üz – üze
Diz titreyer ġan ġaçar
Yar gelende üz – üze

296. Eziziyem oyanasan
Yatıbsan oyanasan
Mene yardan □eber vér
Sen menden o yanasan

297. Eziziyem ezelden
Bağ tüzüldi □ezelden
Felekin çar□ı dönsün
Gülmemişem ezelden

298. Ezizim aldı meni
Kemende saldı meni
Saçlarun şahmar ilan
Dolandı çaldı meni

299. Eziziyem ov azdı
Ovçu ço□du ov azdı
Men déyirdim sen yar ol
Meger mene yar azdı

300. Eziziyem o taya
O, □armendi o taya
Zülfüni kemend eyle
Meni de çek o taya

301. Eziziyem isteme
Merde bela isteme
Ġoy namerd cavan olsun
Merde zeval isteme

302. Eziziyem oyan gül
Oyan bülbül oyan gül
Gönlüm féğan eyleyir
Ne yatıbsan o yan gül

303. Eziziyem bir – bir çek
Ohı candan bir bir çek
Ölsem ġoy ġanlım olsun
Bir ġaş bir göz, bir bir çek

304. Ezizim baş eymerem
Aġacı yaş eymerem
Uzanıb can da vérsem
Namerde baş eymerem

305. Eziziyem bu yara
Géder ġalmaz bu yara
Yada dost démek olmaz
Dost hara düşmen hara

306. Eziziyem bir de bir de
Ço□ iş var bu sebirde
Ġol boyun olub ölaġ
Ġoysunlar bir ġebirde

307. Eziziyem bağlama
Dost elini bağlama
□aine hörmet étme
Düşmene bél bağlama

308. Eziziyem bağçada
Bülbül o□ur bağçada
Vérdigim yadigarı
Ya□şı sa□la ta□çada

309. Eziziyem başda men
Ġelem gördüm ġaşda men
Bela göyden gelende
Yazılmışam başda men

310. Ezizim bağlı ġala
Açılmaz bağlı ġala
Meni yardan édenin
Üregi dağlı ġala

311. Ezizim béle sine
Dolan gel bélesine
Bir cüt ġurban démişem
Gözlerin gilesine

312. Ezizim bu dağında
Od yanar ocağında
Tarı’lan ehdim budur
Can vérem ġucağında

313. Ezizim bir bir düşer
Ġar yağar bir bir düşer
Senden kéçen gönlüm
Yadıma bir bir düşer

314. Ezizim béle yaz
Ġelem götür béle yaz
Nakam gönlüm şad olmaz
Yüz il gelse béle yaz

315. Ezizim esdi külek
Sebrimi kesdi külek
Yar zülfüni dağıtdın
Esdigin besdi külek

316. Ezizim □oş ġelemden
Göz badam, ġaş ġelemden
Dönmerem sévgülümden
Ayrılsa baş bedenden

317. Ezizim çeşme menden
Çay menden çeşme menden
Ba□ma yadlar sözüne
Cavanam géşme menden

318. Ezizim çemen yérde
Gül biter çemen yérde
Yara ġonaġ olaydım
Soyunup çemen yérde

319. Ezizim dalda gezer
Bülbüller dalda gezer
Merdler ġabaġda durar
Namerdler dalda gezer

320. Ezizim daşlı ġala
Kirişli daşlı ġala
Nécesen salım gédim
Gözlerin yaşlı ġala

321. Ezizim daşlı ġala
Topraġlı daşlı ġala
Ġor□uram düşem ölem
Yar gözü yaşlı ġala

322. Eziziyem daş daşı
Çayda sürter daş daşı
Cahilinen bal yéme
Akilinen daş daşı

323. Ezizim daşa deyer
Kirpiklerin ġaşa deyer
Yéme namerd çöregin
A□ırda başa deyer

324. Ezizim damı da var
Dam üste damı da var
Kişilik ayrı şeydir
Buġ, saġġal hamıda var

325. Ezizim dil yara
Dodaġ yara dil yara
Oturaydım diz – dize
Yétireydim dil yara

326. Ezizim dadı var
Yarın şirin dadı var
Yüz igit arasında
Ġardaşımın adı var

327. Ezizim derdi mende
Dermanın derdi sende
Namerd ağası olmam
Ġul ollam derdi mende

328. Ezizim dolan gez
Bürün derde dolan gez
Namerde boyun eyme
Gét ġürbetde dolan gez

329. Ezizim düşdüm gel
Dost bağına düşdüm gel
Ya□çı günümün dostı
Yaman güne düşdüm gel

330. Ezizim doymazlar
Şirin sözden doymazlar
Sözlerin yalan çı□sa
Yamana ġol ġoymazlar

331. Ezizim söze ġaldı
Bir şirin söze ġaldı
Yad ġovuldu davadan
Yurd gine bize ġaldı

332. Eziziyem ġemde gül
Ġemde danış ġemde gül
Aġ günde gülen gönül
Merd igitsen ġemde gül

333. Eziziyem faydadır
Pis güne él tayfadır
Bigane hekim olsa
Dermanı bifaydadır

334. Ezizim teze ġarı
Yağırı teze ġarı
Arvadı pis olanın
Sağġalı téz ağarı

335. Ezizim ġara bağlar
Aġ üste ġara bağlar
Yarımı yar bağlasın
O ya□şı yara bağlar

336. Ezizim ġuzu ġurban
Ġuş ġurban ġuzu ġurban
Merdin napak tökene
Namerdin yüzü ġurban

337. Eziziyem ġalasız
Şehir olmaz ġalasız
Men ki géder ki oldum
Sağlığınan ġalasız

338. Ezizim ġana dişler
Möv ġal□ar ġana dişler
Eyil üzünden öpüm
Ġoy bata ġana dişler

339. Ezizim kimi gözler
Tar çalan simi gözler
Besteboyun ġurbanı
Gözlerün kimi gözler

340. Ezizim kese dolmaz
Merd eli kesad olmaz
Yüz namerdin çöreyin
Doğrasan kese dolmaz

341. Ezizim kesileydi
Namerd el kesileydi
Namerdi doğan ana
Kaş nesli kesileydi

342. Ezizim köz öldürer
Kebabı köz öldürer
İnsanı ġılış kesmez
Teneli söz öldürer

343. Eziziyem göl eller
Aġ bilekler göl eller
Deryaca eğlin olsa
Yo□sul olsan gülerler

344. Eziziyem günde men
Kölgede sen günde men
Sen yat ġaya dibinde
Ġoy ġaralım günde men

345. Eziziyem gülerler
Dağda güle gülerler
İgidin yo□sulunı
Dindirerler gölerler

346. Ezizim gözlerinden
Ummuşam gözlerinden
Bileydim ayrılıġ var
Öperdim gözlerinden

347. Eziziyem günde men
Gölgede sen günde men
İlde ġurban bir olar
Sene ġurban günde men

348. Eziziyem güle naz
Bülbül eyler güle naz
Bu dünya ġem□anedi
Ağlayan ço□ gülen az

349. Eziziyem gözel al
Otı a□tar gözel al
Cemaldan gözel alma
Kemal a□tar gözel al

350. Eziziyem mat géder
Yeherlener at géder
Aleme serdar canım
Gör indi saldat géder

351. Ezizim merde sarı
Az ġalıb merd asarı
Namerd bélimden vursa
Sürünnem merde sarı

352. Eziziyem Mina'ye
Gelse ġurban Mina'ye
Senden el götürmerem
Göyden gelse min aye

353. Eziziyem merd ana
Sözünü dé merdana
Ġor□ana oğul démez
Ġoçaġ ata, merdana

354. Eziziyem merd olar
Yağı basan merd olar
Sévesen vérmeyeler
Gör ne yaman derd olar

355. Eziziyem men zamin
Bağda güle men zamin
Eğil üzünden öpüm
Leke düşse men zamin

356. Ezizim Merend'e gel
□oy'a gel, Merend'e gel
Bir geldin nahoş gördün
Bir de men ölende gel

357. Ezizim neden yana
Pervane neden yana
Ya□şı dost yaman günde
Çekiler neden yana

358. Ezizim neden bağlar
Ne biter neden bağlar
Ekme namerd zemisin
Ne biter ne de bağlar

359. Ezizim ne terazi
Ne daşdı ne terazi
Kişini téz ġocaldar
Arvadın natarazı

360. Eziziyem her aylar
Her hefteler, her aylar
Deryada bir gül bitib
Susuzundan haraylar

361. Eziziyem yüzde var
Ellide var yüzde var
Öpmeli ayaġ olsa
Tüpürmeli üz de var

362. Eziziyem yu meni
Gözyaşınla yu meni
Kefenim el destmalın
Gözyaşınla yu meni

363. Eziziyem yasemeni
Göllerde yasemeni
Özün öldün ġurtuldun
Batırdın yasa meni

364. Eziziyem yad eli
Ya divane ya deli
Ġiyamet o gün ġopar
Sene deye yad eli

365. Eziziyem yüz ha yüz
Sonam gölde üz ha üz
Köhne düşmen dost olmaz
Yalvarsan yüz ha yüz

366. Ezizim yanar oda
Kepenek yanar oda
Derdimi kime désem
Od tutub yanar o da

367. Eziziyem ya□şı at
Tüfenk götür ya□şı at
İgidi cavan sa□lar
Ya□şı arvad ya□şı at

368. Ezizim yüz ġanadı
Bir bağdı yüz ġanadı
Ondaki yéller esti
Tél deydi üz ġanadı

369. Eziziyem yar yatmaz
Gözüne yu□u çatmaz
Bir tike duz çöregi
İgit yaddan, çı□artmaz

370. Felek mene baş vérdi
Kesek ġoydu daş vérdi
Gétdi – gétdi ġayıtdı
Geldi yéne baş vérdi

371. Felek vurdu başıma
Ġan a□ıtdı ġaşıma
Yarı dost yarı düşmen
Yığıldılar başıma

372. Feleki dindireydim
Ağladıb güldüreydim
Mene yazı yazanın
Ġelemin sındıraydım

373. Felekin bir bağı var
Ġızıldan çardağı var
Elin vurma sineme
Sinemde yar dağı var

374. Felekin çar□ı dönsün
Su gelsin ar□ı dönsün
Bir şirin söz dé mene
Ağrımın tel□i dönsün

375. Felekin işi düşsün
Yaydan kirişi düşsün
Onun da menim kimi
Namerde işi düşsün

376. Felekin işi düşsün
Ağzından dişi düşsün
Onun da menim kimi
Namerde işi düşsün

377. Felekin bir günü var
Kökünde dügünü var
Sen bu güne şükréle
Bundan beter günü var

378. Felekin tükü yérde
Derisi, tükü yérde
Ġor□uram düşem ölem
Ġalağam yükü yérde

379. Felekin dad elinden
Olmadım şad elinden
Yapışaydım ya□andan
Çekeydim dad elinden

380. Felekin ġe□ri mene
Gelmir rahmı mene
Doldurur ġem badasın
İçirdir zehri mene

381. Ġurbanam özüm sene
Bu iki gözüm sene
Ne dil ile yalvarım
□oş gelsin sözüm sene

382. Ġeranfil açdı gétdi
Ġelbimi ya□dı gétdi
Ağlamağdan gözyaşım
Sél kimi a□dı gétdi

383. Ġurbanam □an gözüne
□umar ba□an gözüne
Meger sürme çekmisen
Övler yı□an gözüne

384. Ġelbim ġara ġazandı
Dilim erize yazandı
Feleğe bél bağlama
Felek pergar pozandı

385. Ġızıl üzük la□ladı
Vérdim anam sa□ladı
Anama ġurban olum
Meni téz ada□ladı

386. Ġızıl gül a□çalandı
Dermedim a□çalandı
Seni kimler ġarġıdı
Paltarın bo□çalandı

387. Ġızıl iğnenin sapı
Görünür bizim ġapı
Meni yardan éleyen
Dilensin ġapı – ġapı

388. Ġızıl gül a□çalandı
Dibi taba□çalandı
Senin ne vektin idi
Paltarın bo□çalandı

389. Ġanadım gümüşü ile
Üstünün daşı ile
Sene bir kağaz yazdım
Gözümün yaşı ile

390. Ġızıl ġül □aça bitdi
Sana gör néçe bitdi
Kemandan o□ ġurtuldu
Elimden yay da itdi

391. Ġuşlar göyde per açdı
Güneş dağa nur saçdı
Yarımdan ayrılanda
Rengim üzümden ġaçdı

392. Ġara atın nalıyam
Göyçek üzün □alıyam
Oğlan héç fikir çekme
İsteklimin malıyam

393. Ġara dağın düzü var
Düzlerinde ġuzu var
İki gönül bir olsa
Kimin ona sözü var

394. Ġara atı bağlaram
Sağ ġolundan dağlaram
Yar meni ġoyub gétse
Géce gündüz ağlaram

395. Ġardaş – ġardaş ġoş ġardaş
□ançeri gümüş ġardaş
Gétme ġerip diyara
Atın sa□la düş ġardaş

396. Ġardaşlar ay ġardaşlar
Yağış yağar ġar başlar
Ölse bacılar ölsün
Héç ölmesin ġardaşlar

397. Ġardaş menim gülümdir
Gülümdir, bülbülümdir
Ölse bacılar ölsün
Ġardaş ölse zülümdir

398. Ġardaş gel, ay ġardaş gel
Ġarlı dağları aş gel
Ġürbet élde kimsem yo□
Töker gözüm ġan yaş gel

399. Ġalalar ay ġalalar
Laçın orda yuvalar
Ana baladan olmaz
Meger zorla alalar

400. Ġarabağ'da talan var
Zülfün üstün alan var
Gédirsen téz ġayıt gel
Gözü yolda ġalan var

401. Ġarabağ'da ġuş durmaz
Dertli başda hoş durmaz
Yarı her yérde görsem
Yanmış dilim diş durmaz

402. Ġalyanı men çekerem
Seninle ten çekerem
Derdin ġoy derdim üste
Onu da men çekerem

403. Ġeranfilem[33] ġal□aram
Ġal□mağdan men ġo□maram
Déseler yarın gelir
Ölü olsam ġal□aram

404. Ġurt geziri dağ üste
Şéh tökülür bağ üste
Şamamanı ġizletme
Ġoy görünsün tağ üste

405. Ġuba'dan alma aldım
Yarımı yola saldım
Yarım gelene kimi
Héyva kimi saraldım

406. Ġuba menden aralı
Könlüm senden yaralı
Men ki seni sévmişem
Azerbaycan maralı

407. Ġuşlar uçar yavrulu
Arı şannan bal alı
Göresen héç tapılar
Men tek başı belalı

408. Ġulaġ adsım söze men
Gelib çı□dım düze men
Bağlamışam könlümü
□umar ba□an göze men

409. Ġovu tükendi ça□mağdan
Su dayandı a□mağdan
Gözlerime ġan damdı
Gözlerine ba□mağdan

[33] Metinde "Ġaranfulam" olarak yazılmıştır.

410. Ġollarımı, bağladı yar
Ürekim dağladı yar
Gédib ġürbetde ġaldım
Yaş töküb ağladı yar

411. Ġonçe gülem bağdanam
Benövşeyem bağdanam
Bostançıdan □eber al
Désin hansı tağdanam

412. Ġeranfil ġutudadır
□umar göz yu□udadır
Ġem yéme deli könlüm
Metleb véren □uda'dır

413. Ġelbimi o□ladılar
Ġizlinde sa□ladılar
Senin kimi gözeli
Kime ada□ladılar

414. Ġış dolanar yaz olar
Gölde ördek ġaz olar
Ne déyen var ġıza dur
Gelin kelekbaz olar

415. Ġalyanı bayaġ çekdim
Doldurdum bayaġ çekdim
Yarı bivefa gördüm
Yolundan ayaġ çekdim

416. Ġızıl gül deste – deste
Bülbül ġonar gül üste
Burda bir yar sévmişem
Ala göz, boyu beste

417. Ġızıl gülem açaram
Açıb etir saçaram
Déseler yar övlenib
Baş götürüb ġaçaram

418. Ġızıl gülem dermeli
Me□mel üste sermeli
Cefa çekdim ġan utdum
Oldu yada vérmeli

419. Ġızıl taş ġızıl daraġ
Oldum men senden iraġ
Eger meni sévirsen
Hazırlaş ba□am ġaçaġ

420. Ġızıl gülü biçerem
Üstünde and içerem
Yarım mene söz vérse
Başdan, candan géçerem

421. Ġızıl gülem aşmaram
Aşsam da dolaşmaram
Sen dövletli men kasıb
Men sene yaraşmaram

422. Ġızıl gülü dererem
Eyvan üstü sererem
Vefalı yarım olsa
Yolunda can vérerem

423. Ġızıl gül perde – perde
Açılsın perde – perde
İkimiz birden ölek
Ġoysunlar bir ġebire

424. Ġızıl gül oyum – oyum
Derim ġoynuma ġoyum
Yağış yağar yér doymaz
Men senden néce doyum

425. Ġızıl üzük ġaşıyam
Sonalar ġardaşıyam
Her işde elim var
Ġaçıtmaġda naşıyam

426. Ġeranfil üzük bir badam
Bu ölkede men yadam
Ġefesde bülbül kimi
Geh méyusam geh yadam

427. Géce uzun ay batmaz
Derdliler géce yatmaz
Yüz min derdli yıġışsa[34]
Menim derdime çatmaz

428. Géce uzun ay batmaz
Derdliler gece yatmaz
Senin kimi gözeli
Allah bir de yaratmaz

429. Géceler il géceler
Ġedrimi bil géceler
Men burada ġan ağlaram
Sen orda gül géceler

430. Göyde ulduz çemeni
Öldürdü ġüsse meni
Desmalun kefen eyle
Göz yaşıla yu meni

431. Göyde ulduz mah géder
Gah eğlener gah géder
Ġurban olum o yada
Ġabağınca şah géder

432. Göyde ulduz ellidir
Ellisi de bellidir
Ada□lı baz oğlanın
Ġaş ġözünden bellidir

433. Göyde ulduz sayılmaz
Çiy yumurta soyulmaz
İki sévgi bir olsa
Bir – birinden ayrılmaz

434. Göyde ulduz san vérmez
Bağrım yara ġan vérmez
Gözlerim gül üzünü
Görmeyince can vérmez

[34] Metinde "yıġışa" olarak yazılmıştır.

435. Göyde bulut oyandı
Gözüm senden doymadı
Eger ki duyıbdı da
Namerd felek ġoymadı

436. Göyden géden ġuşa baġ
Ayağında daşa baġ
Kağaz yazıb gönderdim
Üstünde ġan yaşa baġ

437. Göyde ġara buludlar
Pare – pare buludlar
Menim arzu halimi
Apar yara buludlar

438. Göy üzü damar – damar
Göyden yére nur damar
Könül nazik şüşedir
Sınsa onı kim yamar

439. Göy üzünde ay var
Bir ulduz var bir ay var
Bu günlere düşdügüm
Ço□dan degil bir ay var

440. Gün gétdi dağ başına
Yar oturub ağ başına
Göylün şamama ister
Dolan gel tağ başına

441. Gün çekilib batanda
Gündüze şer ġatanda
Ovçı elin ġurusun
Marala oġ atanda

442. Gün geler batar géder
Dolanar ġatar géder
Vefalıya can ġurban
Vefasız atar géder

443. Gün dolanar ay géder
Bulud tay – batay géder
Gözün yumub oġ atma
Elden çı□ar yay géder

444. Gün géçir perde – perde
Ġatlaşıram her derde
Yurdum yuvam dağılıb
Ġalmışam ġuru yérde

445. Gün □oş géçse derd öler
Ġüsse géder derd öler
Haġ yolunda can ġoyan
Ad ġazanar merd olar

446. Gün dolanar ay batar
Géce deliler yatar
Alem meni atsa da
Sevgilim meni atmaz

447. Günleri bir bir sana
Ġoy vérim bir sér sana
Bir elm bir de sanat
Yaraşıġdır insana

448. Gel eyleme ġan gözel
Can sene ġurban gözel
Men hesretden yanıram
Sen de alış yan gözel

449. Gel meni bende atma
□oy'dan Merend'e atma
Hamı üz dönderibdir
Rahm éle sen de atma

450. Gel oturaġ çay içaġ
Gül parçadan don biçaġ
Peyman üste durmaġa
Ġuran getir and içaġ

451. Gel çı□ma dağa gözel
Ġor□uram yağa gözel
Gülden çoğ ömri yo□dır
Bezekden bağa gözel

452. Gel meni ġoyub gétme
Nar kimi soyub gétme
Vur ġılıncı boynuma
Sergerdan ġoyub gétme

453. Gel geyindir al meni
Bir yaduva sal meni
Bas bağrıva saz kimi
Hezin – hezin çal meni

454. Gül ekdim gül mekanda
Yérin bil gül mekanda
Sen güldün men de gülüm
Men handa gülmek handa

455. Gül açıb ara bağlar
Bezenib bara bağlar
Aşiġ yüz söz ġoşsa da
A□ırın yara bağlar

456. Gül saçaram duvara
Élçi gönderirem yara
Élçiye zeval yo□dur
Özüm, élçiyem yara

457. Gülem gülü néylerem
Güle □ıdmet eylerem
Vérseler öz gülümü
Ayrı güli néylerem

458. Güldanda gül ekirem
Gülden gülab çekirem
Düşesen eşġ oduna
Göresen ne çekirem

459. Gülüm var hay gülüm var
Menim şirin dilim var
Dimdigiynen asılı
Bir sarı bülbülüm var

460. Gédirem yol üsteyem
Bülbülem gül üsteyem
Ne derdim var ne ġemim
Nişanlı toy üsteyem

461. Géderem Lezgi'ye men
Ba□maram gözgiye men
Ne ġeder derdim olsa
Vérmerem özgeye men

462. Géderem oturmaram
Teneli söz götürmerem
Yüz il ġürbetde ġalsam
Senden el götürmerem

463. Géderem géden olsa
Yolu örgeden olsa
Yara name yazmışam
Yanına géden olsa

464. Géderem Erzerum'a
Dözerem her zülüme
Yazaram gözyaşımla
Göndererem erze Rum'a

465. Géderem ölke senden
Ġor□maram yol kesenden
Ġolların sal boynuma
Belke ayrıldım senden

466. Gédirdim bağ arası
Şa□da vurub gilası
Bir dene ġız sévmişem
Yanağı dağ lalası

467. Gétdi gülüm ağlaram
Oldu zülüm ağlaram
Esdi vede külegi
Tökdü gülüm ağlaram

468. Gétme yad élde ne var
Gerdanda bélde ne var
Ne var ağ bu□ağda var
Sévimli télde ne var

469. Géden gétme işim var
Zergerde gümüşüm var
Ġürbet, ġürbet ölkede
Ġolu bağlı ġuşum var

470. Gédiri hara dilber
Ġaş gözü ġara dilber
Rahmin gelsin, gel eyle
Derdime çara dilber

471. Géden gétme dayan dur
Halım sene ayan dur
Gelişive men ġurban
Gédişün ne yaman dur

472. Gédirem gine gelem
Kafirem dine gelem
On il zindanda ġalsam
Ġurtulsam gine gelem

473. Gédirem Serdeşt'e men
Olmuşam sergeşte men
Gelib ecel fermanı
Yazılmışam başda men

474. Gülistan bülbülüsen
Saça□lı sünbülüsen
Doymaġ olmaz etrinden
Hansı bağın gülüsen

475. Gelirdim bağ arası
Tapdım me□mel parası
Yaylıġ getir gül apar
□alvetdir bağ arası

476. Göyerçin yuvadadır
Uçmayıb ovadadır
Bir elim destemazda
Bir elim duadadır

477. Getir sazını ġardaş
Pozma yazını ġardaş
Boyı ġoçaġ igit ol
Çekim nazını ġardaş

478. Gelirdim ġırağınan
Ot biçdim orağınan
İtirmişem sévgümü
Gezirem sorağınan

479. Göyün aldatdı meni
Ġürbete atdı meni
Ana yazdığın sözler
Ço□lu ağlatdı meni

480. Gerdenbendim üç ġıza
Vérmişdim zerger poza
Övim önde yı□aydı
Vuruldum ġumarbaza

481. Geline bağ geline
Elin vurub béline
Geline söz démiyun
Küser géder éline

482. Güverçin haradadır
El atma yuvadadır
Merhaba menim könlüm
Hemişe duadadır

483. Gezirdim Aġdaş’da men
Ġelem gördüm ġaşda men
Göyden bela gelende
Yazılmışam başda men

484. Gezdim dağı – dağlığı
Yo□dur onun bağlığı
Mal dövlet géder ġalmaz
Ġalar bir can sağlığı

485. Gündüz géçdi şam oldu
Namerdler bednam oldu
Yetişdim yara men de
Ayrılıġ tamam oldu

486. Gözlerin □umar indi
Yaş töker yumar indi
Tök zülfün sinen üste
Görenner umar indi

487. Göyerçin havadadır
Uçmayıb yuvadadır
Gözlerim yar yolunda
Ellerim duadadır

488. Gemim deryada ğaldı
İşim imdada ğaldı
Ölmegime yanaram
Hayıf yar yada ğaldı

489. Göyde ulduz cüdadır
Canım dosta fedadır
Ğem çekme deli könlüm
Metleb véren □uda'dır

490. Gédirem yolum dağdı
Döt yanım bağça – bağdı
Çekmerem yar □esretin
Ne ğeder canım sağdı

491. Geline ba□, geline
Zülfün alıb eline
Şirin – şirin danışır
Men ğurbanam diline

492. Gün çı□dı ğara düşdü
Şövğı divara düşdü
Söyüşdük ayrı düşdük
İlğar uzağa düşdü

493. Géceni dan eyleme
Zülfünü yan eyleme
Ba□ışına men ğurban
Göylümü ğan eyleme

494. Geldi bir ay da gétdi
Canım ah vayda gétdi
Kemandan o□ ğurtuldu
Elimden yay da gétdi

495. Girdim bağa üzüme
Tikan batdı gözüme
Egildim çı□artmağa
Yar göründü gözüme

496. Göyde ulduz üç géçti
Cavan ömrüm puç géçdi
Felek gel sabit eyle
Hansı günüm □oş géçdi

497. Gözlerim a□dı sene
A□dığca ba□dı sene
Men seni ğible bildim
Ğıldım béş va□tı sene

498. Kervan geldi düzüldü
□umar gözler süzüldü
Néce men ağlamıyam
Elim senden üzüldü

499. Köyneğin ağ sa□laram
Yuvaram ağ sa□laram
Bir de elime düşsen
Yüz il ğonağ sa□laram

500. Kendimizin daşları
Görseniz ağaşları
Gédirdim yarı görem
Ġoymadı ġardaşları

501. Kağazın ağına bağ
Sinemin dağına bağ
Meni könlün istese
Ölkemin dağına bağ

502. Kemendin atan téller
Aşiğın satan téller
El vurma çalar seni
Ġıvrılıb yatan téller

503. Kişilerde ġan olsun
Din olsun iman olsun
Anamın adı Gül'dü
Can ona ġurban olsun

504. Könlüm ġada ġazandı
Dilim erize yazandı
Feleğin çar□ı dönsün
Felek pergar pozandı

505. Könlümü almısan sen
Odlara salmısan sen
Derdin meni saraldıb
Yadlara ġalmısan sen

506. Kağazın ağına bağ
Üregin yağına bağ
Eger meni istesen
Ar□ın ġırağına bağ

507. Kekilün gözin üste
Dara tök gözün üste
Gédib uzaġda durma
Yérin var gözüm üste

508. Kağaz yazdım ġarasız
Derde düşdüm çarasız
Gerek menim dilimce
Siz ona yalvarasız

509. Keşmiri şalın ollam
Üzünde □alın ollam
İlġarın doğrı çı□sa
Vefalı yarın ollam

510. Kehlik daşda ne gezer
Ġelem ġaşda ne gezer
Sen tek yarı olanın
Eğli başda ne gezer

511. Keten köynek beden yar
Meni ġoyub géden yar
Evvel béle deyildün
Seni bir örgeden var

512. Kehlik daşa düşübdü
Gözüm yaşa düşübdü
Yéddi uşaġ anası
İndi başa düşübdi

513. Keher üste mineydim
Yol aşağı süreydim
Yar özünü ġizledir
Belke boyun göreydim

514. Kölgeden güne düşdüm
Bağlı dügüne düşdüm
Felek övin yı□ılsın
Sen déyen güne düşdüm

515. Kemendin atan téller
Aşiğın satan téller
El vurma çalar seni
Ġıvrılıb yatan téller

516. Kebabı köz öldürer
Sürmeni göz öldürer
İgidi ġılıç kesmez
Te’neli söz öldürer

517. Kebab yanar köz ağlar
Dil alışar söz ağlar
Yar yardan ayrı düşse
Ürek yanar, göz ağlar

518. Kebabçıyam şişim yo□
Ġocalmışam dişim yo□
Düşdüm derin deryaya
Elimde bir işim yo□

519. Keman bela, o□ bela
Él geleli yo□ bela
Namerdle dost olan
Başı çeker ço□ bela

520. Narıncam ġaşla meni
Gül kimi □oşla meni
Sévirsen élçi gönder
Sévmisen boşla meni

521. Narıncı yastıġ üzi
Men ne tanırdım sizi
O ġeder geldin gétdin
Tamamen saldın bizi

522. Narıncı yastıġ üzi
Kim bilir derdimizi
Gel bizim övde yata□
Kör olsun bibim ġızı

523. Narıncı doğradılar
Desmala bağladılar
Bu yar menim degildi
Boynuma bağladılar

524. Narınca bağ narınca
Sa□laram saralınca
Evliydim ġurtulaydım
Bu günlere ġalınca

525. Narınca bağ narınca
Sa□laram saralınca
O ġeder olmayaydım
Geldim bir dalunca

526. Narıncın dalı üzi
Kim bilir derdimizi
Sen orda ġal men burda
Saraldaġ rengimizi

527. Nebini gül incidir
Bülbülü gül incidir
Düşmen atan daş nedir
Dost atan gül incidir

528. Ne dése ġanıram men
Seni yar tanıram men
Mene od ne gerekdir
Odsuz da yanıram men

529. Naçaram ha, naçaram
Bağlı ġapı açaram
Yar gözün yaşlı görsem
Baş götürüb ġaçaram

530. Nilüferem, açaram
Yérsiz etir saçaram
Yar yolunda can ġoysam
Öz ehdimden ġaçaram

531. Ne durmusan □este gül
Halın yo□sa □este gül
Men yarıma söz atdım
Yarım mene deste gül

532. Naz balış baş altdadır
Ġara göz ġaş altdadır
İsterem durum gelim
Ġollarım daş altdadır

533. Nisgil yaman derd olar
Yağı basan merd olar
Her kimin yarı gétse
Ġelbi dolu yaş olar

534. Narıncı soymadım héç
Boşġaba ġoymadım héç
Sen menden doydun gétdin
Men senden doymadım héç

535. Nefs var can durunca
Ürekde ġan durunca
Yorulub cana gédim
Yar göylünü alınca

536. Men aşiġ ya□şı ġala
Ocağı ya□şı ġala
Tarı bir ġayda ġoya
Pis öle, ya□şı ġala

537. Men aşiġ aydın olsun
Ay çı□sın aydın olsun
Eşitdim yarın gelib
Gözlerin aydın olsun

538. Men aşiġ derd ekerem
Gelmişem derde kerem
Ġoşaram ġem kotanın
Özüme derd ekerem

539. Men aşiġem yanarsız
Ya héyvasız ya narsız
Ahım düşdi dağlara
Éller ġaçın yanarsız

540. Men aşiġ Deveçi'de
Ġar ġaldı Ġaraçı'da
Sévmişem alacağam
And olsun bu meçide

541. Men aşiġ ba□dı yarım
Be□timin ta□tı yarım
Üzünde göz yéri var
Sene kim ba□dı yarım

542. Men aşiġ gül anbarı
Gül ekdim gül anbarı
Hicran ġoymaz göz açam
Derd ġoymaz gülem barı

543. Men aşiġ yara canım
Ġurbandır yara canım
Tutum ġoyum ġefese
Gönderim yara canım

544. Men aşiġ yasemeni
□alların yasemeni
Aparmadın şadlığa
Apardın yasa meni

545. Men aşiġ gül üşüdü
Şéh düşdü gül üşüdü
Bir güldün eğlim aldın
Bu néce gülüşüdü

546. Men aşiġem yaz bağda
Bülbül o□ur yaz bağda
Yara ġonaġ olaydım
Ġış ota□da yaz bağda

547. Men aşiġem şirindi
Ana dili şirindi
Meni □oşbe□t éleyen
Öz sévgili dilimdi

548. Men aşiġem bu yazı
Géçen ġışı bu yazı
Gözüm üstad elinde
Mene déyir çal sazı

549. Men aşiġ yar diyarı
Su geldi yar diyarı
Alçaġdan uca dağlar
Görünsün yar diyarı

550. Men aşiġem déme gel
Söhbete gel ġeme ġel
Derd bilen özü geler
Derd bilmeze déme gel

551. Men aşiġem almadı
Yanaġların almadı
Ġoy désinler bu cavan
Bir yar sévdi almadı

552. Men aşiġ zaman ġalı
Gün géder zaman ġalı
Yıġılar uca dağlar
Tozi bir zaman ġalı

553. Men aşiġ üze düşdi
Sürmeler göze düşdü
Herkes öz kéyfindedir
Ayrılıġ bize düşdü

554. Men aşiġ gözde ġara
Çek sürme gözde ġara
Yar yolun gözlemekden
Ġalmadı gözde ġara

555. Men aşiġ ġoşa dağlar
Vérib baş – başa dağlar
Yol vérin yarım gelsin
Dönmeyin daşa dağlar

556. Men aşiġ ġara gözler
Sürmeli ġara gözler
Ġaş atdan o□ atırı
Üstüme ġara gözler

557. Merdaneden merd oğul
Namerd ağa, merde ġul
Ġor□an töhmet artırar
Baş ucaldar merd oğul

558. Men aşiġ neden yana
Pervane neden yana
Ya□şı dost yaman günde
Çekilir neden yana

559. Men aşiġ bağda ara
Bülbüli bağda ara
Bağbanın göylü olsa
Ne gelib bağda nara

560. Men aşiġ saşdı gelin
Duvardan aşdı gelin
Men buna néylemişem
Baş götdü ġaşdı gelin

561. Men aşiġ hacı bağlar
Hacı meracı bağlar
Bacının sınıġ gönlün
Bağlasa bacı bağlar

562. Men aşiġem □al□al'a
Muġan ba□ar □al□al'a
Sévmişdim özüm alam
Sévmemişdim □ali□ ala

563. Men aşiġem çaġala
Düresin yarpaġ ala
Tarı bir ġabda ġoysun
Sévgi – sévgisin ala

564. Men aşiġ yaralandım
O□ deydi yaralandım
Men senden ayrılmazdım
Zülümnen aralandım

565. Men aşiġem yasa baġ
Bülbül o□ur yasa baġ
Bir yanımda toy – bayram
Bir yanımda yasa baġ

566. Men aşiġ merde meni
Ġul vérsin merde meni
Namerde şah olmaram
Ġurban vér merde meni

567. Men aşiġem bir bir çek
Ġalyan doldur bir – bir çek
Üç şey menim ġanımdı
Bir ġaş, bir göz, bir birçek

568. Men aşiġ neden ağlar
Bu dağlar neden ağlar
Dost dostunu görende
Bilmirem neden ağlar

569. Men aşiġ tikan güle
Sataşıb tikan güle
Tikibdir felek gözün
Men gözüm tikan güle

570. Men aşiġ yatanmaram
Oyansam yatanmaram
Öl déseler ölerem
Yarımı atanmaram

571. Men aşiġ □oy çemeni
Merend'in □oy çemeni
Ya gezerem taparam
Ya vurar ovçu meni

572. Men aşiġ Savalan'dı
Sultandı Savalan'dı
Ne ahın yaddan çı□ar
Ne yaran sağalandı

573. Men aşiġ bağrı ġara
Ġızıl gül bağrı ġara
Bağda bir gül bitibdi
Onun da bağrı ġara

574. Men aşiġ ġara bağı
Gel gezek Ġarabağ'ı
Bir ceyran itirmişem
Boynunda ġara bağı

575. Men aşiġ o yan ağlar
Al ġana boyan dağlar
Bu yan zülmet□anadı
Nécedi o yan dağlar

576. Men aşiġ ne ġarası
Téllerin ne ġarası
Gönül séven gözelin
Ne ağı ne ġarası

577. Men aşiġ bu dağ ile
Gül sınmış budaġ ile
Sene ya□şı démezler
Men ölsem bu dağ ile

578. Men aşiġ Erdalan’a
Sen de gel Erdalan’a
Tebib cerrah néylesin
Gönlünü derd alana

579. Men aşiġ özüm seni
Möv sa□lar üzüm seni
Ço□dandı görmemişem
A□tarar gözüm seni

580. Men aşiġem bél bağla
Al kemeri bél bağla
Ne yadlara bir söz vér
Ne namerde bél bağla

581. Men aşiġem él oldı
Viran bağlar gül oldı
Vede vérdin gelmedin
Bu yalancı dil oldı

582. Men aşiġ Savalan’dı
Sehend’di Savalan’dı
Ne derdim başdan aşdı
Ne yara sağalandı

583. Men aşiġ dağa béle
Ġor□uram yağa béle
Sen duman ol men çisgin
Çekilek dağa béle

584. Men aşiġ gündüz ele
Ay gele, gün düzele
Géce gördügüm yu□ı
Düşéydi gündüz ele

585. Men aşiġ çeke derdi
□elġimin yeke derdi
Merd oğullar isteyir
Ġesd édib çeke derdi

586. Men aşiġem bél eyer
Bağda bağban bél eyer
Oğul ölse öv yı□ar
Ġardaş ölsa bél eyer

587. Men aşiġ üzüm ġara
Yémeli üzüm ġara
İsterem yara varım
Elim boş üzüm ġara

588. Men aşiġ yar dayandı
Üregim harda yandı
Bir ah çekdim gönülden
Bivefa yar da yandı

589. Men aşiġem ne sazdı
Ne söhbetdi, ne sazdı
Bu canım sene ġurban
Déme kéyfim nasazdı

590. Menim yarım gédendi
Gül üzlü – gül bedendi
Güya menden küsübdir
Héç bilmirem nedendi

591. Marallar daşa düşdü
Üzüyüm ġaşa düşdü
Ġardaşın müşkül işi
Yéne ġardaşa düşdü

592. Men aşiġ bu üz ġandı
Sine ġandı, üz ġandı
□al öpmek bir ġan olsa
Bu□aġ öpmek yüz ġandı

593. Me□melem □abım yo□dur
Gülem sahabım yo□dur
Her cüre dözerem men
Bu cüre tabım yo□dur

594. Maralım daşa geldi
Yolu çaşa geldi
El atdım héyva derim
Bir cüt nar ġoşa geldi

595. Men gédende bahardı
İldırımlar şa□ardı
Yara nağme yazanda
Gözyaşlarım a□ardı

596. Maral üz – üze geldi
Dağ aşdı düze geldi
Yar güldü, men sévindim
Yo□ be□tim üze geldi

597. Men aşiġ □an gözüne
Su tök a□an gözüne
Neden sürme çekisen
Övler yı□an gözüne

598. Men öldüm, anam ġaldı
Oduma yanan ġaldı
Ne dünyadan kam aldım
Ne bir nişanam ġaldı

599. Men aşiġem gülüm vay
Bülbülüm vay gülüm vay
Bir bağda bağban oldum
Héç dermedim gülüm vay

600. Yatmışıdım oyandım
Ġızıl ġana boyandım
Daş olsaydım erirdim
İnsanidim dayandım

601. Yaralandım yanınmdan
Ġuşlar doymaz ġanımdan
Çek ġılıncun vur boynum
Men el çekdim canımdan

602. Yanaşı durduğum yar
Çadırın ġurduğum yar
Gözellikde tayın yo□
Ġurbanı olduğum yar

603. Yar geldi bu diyara
Gönlüme étdi çara
Bir gözel ġız sévmişem
Üzü ağ gözü ġara

604. Ya□şıdı mende ġalsın
Salim kemende ġalsın
Can mende dayanmırı
Ġoy vérim sende ġalsın

605. Yüki yığdım düzüne
Perde çekdim üzüne
Tarı mene pay vérdi
Yéne vérdim özüne

606. Yaylığın güli yansın
Od dutsun güli yansın
Yarı yardan édenin
Ağzında dili yansın

607. Yaralıyam yüz yérden
Elli yérden yüz yérden
Sensiz yaram sağalmaz
Tebib gelse yüz yérden

608. Yağış tökür çay daşır
Dindirme dilim çaşır
Sabah sefer günüdir
Ġolun boynuma aşır

609. Yél eser külek olar
Bağlarda çiçek olar
Göl üzünde gezen ġız
Ġelbi gülden tek olar

610. Yad geler alar meni
Ġürbete salar meni
Sazını bas bağrına
Amandı apar meni

611. Yar köyneki bizdedir
Dügmeleri düzdedir
Gétdim yarı görmeğe
Dédiler Tebriz'dedir

612. Yarın ala gözleri
Gelmir yola gözleri
Her ya□şıda az ġalır
Canım ala gözleri

613. Yanağın güle benzer
Gözyaşım séle benzer
Sen buradan gédeli
Bura bir çöle benzer

614. Yaylığım cıran nişan
Göylüm olub perişan
Men yarımı tanıram
Ço□ gelüb az danışan

615. Yana – yana kül oldum
Bir esmere ġul oldum
Ġuş dilin bilmezidim
Bağında bülbül oldum

616. Yar bağçada baş bağlar
Darar zülfün yaş bağlar
Gözleri yolda ġalan
Üregine daş bağlar

617. Yatmışam yaralıyam
Vetenden aralıyam
Başım al dizin üste
Men déyim haralıyam?

618. Yol üstünde var çınar
Yarpağı dinar – dinar
Çetin işe düşmüşem
Ġurtarsın perverdigar

619. Yol üstünde toz olar
Tozun rengi boz olar
Egil desmalın götür
Men götürsem söz olar

620. Yo□ aşiġ tike – tike
Kes bağrım tike – tike
Ölende yar ağlasın
Kefenim tike – tike

621. Yéri – yéri nadan yar
Ġaşların oynadan yar
Sen ki béle degildin
Seni bir örgeden var

622. Yéri – yéri gelirem
Ya□amı dügmelirem
Aç ġoynunda yér éle
Soyuġ déyib ölürem

623. Yarım gelir ne şendi
Zülf üzüne heşemdi
Men zer bilen sarrafam
Gözel seçmek peşemdi

624. Yol üste bağça nane
Bağ nane, bağça nane
Ömür hesretli gözüm
Doyunca ba□ canane

625. Yaralarım oyuldu
Ġabıġ ġoydu, soyuldu
Köhne yaram üstüne
Teze yara ġoyuldu

626. Yarım yad oldı mene
Düşmen şad oldı mene
Obada bir ġız sévdüm
Ġuru od oldı mene

627. Yarım derdden ağladı
Sular kimi çağladı
A□ıtdığı gözyaşı
El – ġolumu bağladı

628. Ya□şı dost döz günüme
Geldi bir söz günüme
Felek elime düşse
Salaram öz günüme

629. Yar gelib yar görmeye
Ömrünü tar görmeye
Men bağçaya gelmezdim
Geldim nobar görmeye

630. Yolu çı□ıbdır düze
Kervan gédir Tebriz'e
Dünen dédin gelmedin
Bu gün barı gel bize

631. Yolların başı ile
Üstünün daşı ile
Sene bir kağaz yazdım
Gözümün yaşı ile

632. Ya□şı dost döz günüme
Tikan batdı dizime
Egildim çı□artmağa
Yar tikildi gözüme

633. Yar zülfün töküb üze
Sallanır süze – süze
Géce géçdi gelmedi
Ümid ġaldı gündüze

634. Yar göründü dağ üste
Şéh tökülür bağ üste
Şamamanı gizletme
Ġoy görünsün tağ üste

635. Ha çağırdım □an dursun
□an eğleşsin □an dursun
Zülfün kemend eyle
Al yanaġdan yan dursun

636. Ha felek dad elinden
Olmadım şad elinden
Yaman yérde yı□ıldın
Tutmadı yad elinden

637. Her ağaşda bar olmaz
Héyva olmaz bar olmaz
Ġar yağar yér ağarır
Her ağaran yar olmaz

638. Héyva ekdim nar geldi
Keten köynek dar geldi
Öve kölge düşende
Éle bildim yar geldi

638. Holanır ha holanır
İpek çar□da dolanır
Yarından ayrılan yara
Ġor□a – ġor□a dolanır

640. Hündür dağın düzüni
İtirmişem izini
Birce görmek isterem
Yarım göyçek üzünü

641. Haray meni ġem basdı
Öldürmeğe var ġesdi
Bülbüller feġan eyler
Gül budağın kim kesdi

642. Haray gül, haray çemen
Çarçı men, haraycı men
Yardan soraġ tutmaġda
Olmuşam haraycı men

643. Haray taşı elinden
Atmaz daşı elinden
Yasdıġ şikayet édir
Gözüm yalı elinden

644. Her derde dözen menem
Elimi üzen menem
Gözyaşlı, ürek dağlı
Sergerdan gezen menem

645. Her paltara boyağam
Yatmamışam oyağam
Men ġalarġı deyilem
Bir saatlıġ ġonağam

III. BÖLÜM

DİZİN-SÖZLÜK

A

abad bayındır, mamur

a. (ġalmaġ) 171

abdal dilenci kılıklı, üstü başı perişan kimse

a. 121

abı < Far. mavi

a. 1, 1, 2, 3, 3, 104

Acı İranda bir çayın adı

a. 101

acılıġ dokunaklılık, kederlilik, yaslılık

a. 231

acıt- acıtmak

a. -ır (acıdır) 285

aç- açmak

a. 14, 222, 622
a. -am 542
a. -an 183
a. -ar 147, 276
a. -aram 8, 8, 8, 417, 529, 530
a. -dı 382, 391
a. -ıb 417, 455
a. -ıbsan 192
a. -ma 133, 240

açıġ açık

a. 9

açıl- açılmak

a. -an 170
a. -ar 191
a. -dın 78
a. -ıbdı 149
a. -maz 310
a. -sa 124
a. -sın 423

açlıġ aç olma durumu

a. 94

ad bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz, isim, nam

a. 218, 445
a. +ı 228, 326, 503

ada□la- nişanlamak

a. -dı 385
a. -dılar 413

ada□lı nişanlı

a. 432

adam adem, insan, er kişi

a. +a 63

ağ **I.** beyaz

a. 26, 27, 85, 85, 108, 138, 153, 332, 335, 343, 468, 499, 499, 603
a. +dı 201, 201
a. +ı 576
a. +ına 501, 506

II. tülbent

a. 138, 440

ağa < Moğ.ākā bey yerine kullanılan bir unvan,bay

a. 557
a. +m 134
a. +sı 327

ağac meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki

a. +da 28

a. +dan 27

→ ağaç

ağaç meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki

a. +ı (ağacı) 106

a. +ı (ağacı) 39

a. +ı (aġacı) 115, 304

ağaçlıġ ağacı bol olan yer

a. 141

ağar- ağarmak, beyazlaşmak

a. -an 637

a. -dı 130

a. -ı 198, 334

a. -ır 637

ağaş meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki

a. 164

a. +da 29, 30, 117, 637

a. +ları 500

→ ağaç

Ağdaş İran'da bir yer adı.

a. +da 483

ağil < Ar. ākil akıllı

a. +inen 13, 322

ağırél geniş akrabalı, büyük kabileli yer

a. +ler 76

ağız yüzde avurtlarla iki çene arasında, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye ve besinleri içine almaya yarayan boşluk

a. +ında (aġzında) 606

a. +ından (aġzından) 376

ağla- üzüntü,acı,sevinç, pişmanlık, v.b.nin etkisiyle gözyaşı dökmek

a. -dı 82, 167, 410, 479, 627

a. -ma 54, 81, 208, 275, 275, 276, 276, 276

a. -maġdan 382

a. -mazlar 110

a. -mıyam 498

a. -r 62, 62, 62, 77, 77, 77, 107, 107, 107, 128, 128, 128, 191, 517, 517, 517, 568, 568, 568, 575

a. -ram 77, 148, 394, 429, 467, 467, 467

a. -sın 48, 620

a. -yan 146, 348

ağlat- ağlatmak

a. -an (ağladan) 281

a. -ıb (ağladıb)372

ağrı (vücudun bir yeri) ağrılı olmak

a. +mın 374

ağrı- ağrımak

a. -yır (canım) 118

ah ünlem, sesin tonuna göre öfke, pişmanlık, özlem, beğenme, sevgi gibi duygular anlatır

a. 56, 246, 494

a. (çekmek) 89, 588

a. +ım 539

a. +ın 572

ahu < Far. āhū ceylan, karaca

a. 40

a□- akmak

a. -an 19, 149, 597

a. -ar 16, 66, 241

a. -ardı 595

a. -dı 382, 497

a. -dıġca 497

a. -ır 15

a. -ır (ġan yaş) 253

a. -ıram 22

a. -maġdan 409

a. -maġınan 226, 230

a□çalan- açılmak

a. -dı 386, 386, 388

a□ır son

a. 281

a. +da 323

a. +ı 75, 75

a□ırın sonunda

a. 455

a□ıt- akıtmak, (sıvı maddeler için) bir yerden başka bir yere doğru yön ermek

a. -dı 371

a. -dığı 627

a□şam gündüzün son ve gecenin ilk saatleri

a. 30, 74, 156

a. +lar 10, 10, 10

a□şamla- akşamlamak

a. -r 10

a□tar- aramak

a. 349, 349

a. -ar 579

a. -ıb 5

a. -ıram 103

a. -maġa 179

al kırmızı

a. 32, 50, 575, 580, 617, 635

al- bir şeyi veya elle veya bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak

a. 26, 349, 349, 349, 411, 453

a. -a 125, 562, 563, 563, 612

a. -acağam 540

a. -alar 399

a. -am 34, 562

a. -am (murad) 247

a. -an 400

a. -an (can) 256

a. -ana 578

a. -ar 610

a. -aram (baş) 140

a. -dı 24, 119, 298

a. -dılar 177

a. -dım 111, 171, 405, 598

a. -dın 160

a. -dın (eglim) 545

a. -ı 407

a. -ıb 491

a. -ınca 535

a. -ma 26, 248, 349

a. -madan 35

a. -madı 82, 551, 551

a. -madır 265

a. -malıdı (ġadası) 88

a. -malıdır 117

a. -maz 163

a. -mazsan 35

a. -mısan 505

a. -sa 65

a. -uv 253

ala karışık renkli, çok renkli

a. 125, 208, 416, 612

Aladağ bir dağ adı

a. +ın 33

albalu vişne

a. +yam 34

alçaġ alçak

a. +dan 549

aldat- aldatmak

a. -dı 479

alem < Ar.ʻālem yeryüzü ve gökyüzündeki nesnelerin oluşturduğu bütün, evren,

a. 446 herkes, başkaları

a. +e 16, 70, 350

alış- tutuşmak, yanmak

a. -ar 517

a. -dı 182

alışdır- yakmak

a. 212

Allah < Ar.Ȃllah allah, tanrı

a. 33, 68, 208, 428

a. +dan 31

allan- çok süslenmek

a. -ıbdı 27

alma elma ağacı ve bu ağacın meyvesi

a. 26, 26, 26, 27, 35, 36, 37, 108, 108, 108, 108, 405

a. +dı 551

a. -lıdı 88

a. +sı 88

alov ateş, alev

a. 253

alt bir şeyin yere bakan yanı, üst karşıtı

a. +dadır 532, 532, 532

aman < Ar.emān Yardım istendiğini anlatır

a. 38

a. +dı 610

a. +dır 204, 213

amrud armut, bir meyve ağacı ve meyvesi

a. 39

ana çocuğu olan kadın, anne

a. 116, 280, 341, 353, 399, 479

a. +lar 21

a. +m 215, 385, 598

a. +ma 7, 97, 153, 190, 195, 385

a. +mdan 225, 228, 229

a. +mın 503

a. +sı 512

anadili ana dili

a.547

anbar < Far.anbār ambar, genellikle tahıl saklanan yer

a. +ı 542, 542

ancaġ “yalnız, sadece” gibi sınırlama anlatan edat

a. 168, 168

and Tanrıyı veya kutsal bilinen bir kişiyi, bir şeyitanık göstererek bir olayı doğrulama,yemin

a. (and olsun) 540

a. (içmek) 47, 420, 450

anla- anlamak, bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak

a. -ya 280

apar- birlikte götürmek, alıp gitmek

a. 6, 282, 437, 475, 610

a. -dı 5, 52

a. -dılar 4

a. -dın 544

a. -madın 544

ara ara, iki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık, boşluk, mesafe

a. 455 içinde

a. +dan 105

a. +sı 158, 466, 475, 475

a. +sına 14

a. +sında 326

a. +sından 66

ara- birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak

a. 173, 559, 559

aralan- ayrılmak

a. -dım 564

aralı uzak

a. 41, 406

a. +yam 617

Arran bir yerin adı

a. +da 195

a. +ı 202

Araz Aras ırmağı, Türkiye'de doğup Azerbaycan'da Kür ırmağı ile birleşerek Hazar'a dökülür

a. 12, 13, 14, 15, 16, 19, 19, 19, 19, 19, 20, 20, 20, 20, 20, 20, 21, 22, 23

a. +am 18

a. +ı 11

a. +ın 17

arġçı içinden su akıtmak için toprağı kazarak yapılan oluğu açan kişi

a. +nın 287, 288

arı zar kanatlılardan, bal ve bal mumu yapan, iğnesiyle sokan böcek

a. 252, 407

ar□ İçinden su akıtmak için toprağı kazarak yapılan açık oluk, arık, dren, karık

a. 225

a. +a 225, 229, 233

a. +ı 256, 374

a. +ın 506

→ arġçı

ar□a bir şeyin sırt durumunda olan yüzeyi, arka

a. (ar□a) 225, 225

a. +m 267

ar□alı desteği, yardıma koşanı olan

a. +yam 25

ar□alıġ Kafkaslara mahsus yakası düğmeli erkek üst giyimi

a. +ın (ar□alığın) 24

arif çok anlayışlı ve sezgili (kimse)

a. 280

a. +em 185

arpa buğdaygillerden, taneleri ekmek ve bira yapımında kullanılan, hayvan yemi olarak da kullanılan bir bitki

a. (buğda) 33

artır- herhangi bir davranışta ileri gitmek

a. -ar 557

arvad < Ar.ʻavret'ten kadın

a. 367

a. +ı 198, 334

a. +ın 359

a. +ların 219

arzıla- < Far. ʿarzū+Tür. -la istemek, arzulamak

a. -r 30

arzuhal < Far. ʿarzū +Ar. hāl dilekçe

a. +imi 437

as- bir şeyi aşağıya sarkacak biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak

a. -dım (ġulaġ) 408

asar < Ar eserler

a. +ı 351

asılı bağlı

a. 459

asta yavaş

a. 221

astana eşik

a. 2

aş- **I.** yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek

a. 398

a. -aram 267

a. -am 202

a. -dı 154, 560, 582, 596

a. -dım 80

a. -ır 608

aş- **II.** açmak

a. -maram 421

a. -sam 421

→ aç-

aşağı bir şeyin alt bölümü

a. 513

aşiġ < Ar.ʻişk aşık, bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan kimse, ozan (âşık)

a. 139, 273, 274, 275, 276, 277, 278,

279, 281, 293, 455, 536, 537, 538,

540, 541, 542, 543, 544, 545, 549, 552, 553, 554, 555, 556, 558, 559, 560, 561, 564, 566, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 582, 583, 584, 585, 587, 588, 592, 597, 620

a. +em 282, 283, 284, 285, 286, 291, 292,

539, 546, 547, 548, 550, 551, 562, 563, 565, 567, 580, 581, 586, 589, 599

a. +ın 502, 515

aşina bildik, tanıdık

a. +ydıġ 145

at at, binek hayvanı

a. 7, 350, 367, 367, 367

a. +ı 154, 394

a. +ın 86, 392, 395

at alt

a. +dan altdan 556

→ alt

at- bir cismi bir yöne doğru fırlatmak

a. -an 43, 502, 515, 527, 527

a. -an inkâr etmek 68

a. -ana 37

a. -maram (atanmaram) bırakmak, ayrılmak 570

a. -anda 441

a. -ar 442

a. -dı 479

a. -dım 36, 594

a. -dım (söz) 531

a. -ıb 37, 203

a. -ırı 556

a. -ma 443, 449, 449, 449, 482

a. -maz 446, 643

a. -sa 446 ilişkiyi kesmek

ata dedelerden ve büyük babalardan her biri

a. (baba) 49

atlı ata binmiş kimse, süvari

a. 82, 86, 172

attar güzel koku veya iğne iplik gibi şeyler satan

a. 71

ay **I.** dünyanın uydusu olan gök cismi, kamer

a. 42, 43, 44, 44, 45, 46, 47, 86, 89, 162, 170, 427, 428, 439, 439, 443, 446, 537, 584

a. +a 46

ay **II**. seslenme edatı

a. 41, 158, 396, 398, 170, 399

ay **III.** senenin on ikide biri, otuz günlük süre

a. 439, 494

a. +ın 90

a. +lar 360, 360

ayaġ ayak, bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü

a. 1, 104, 272, 286, 291, 361

a. (çekmek) 415

a. (sa□lamaġ) durmak42

a. (tutmaġ) 155

a. +a (ayağa) 102

a. +da 96

a. +ı (ayağı) 64

a. +ında (ayapında) 436

ayan < Ar. āyān belli, açık

a. 471

aydın ışık alan, ışıklı, aydınlık

a. 537, 537

a. (olmaġ) 537

aye < Ar ayet

a. 352

ayıld- ayılmasını sağlamak

a. -ar 240

ayır- bölmek

a. -dılar 11, 11

ayrı birbirinden fatklı yerlerde olan, uzak

a. 21, 324, 457, 492, 517

a. **(düşmek)** birbirinden uzakta kalmak 62

ayrıl- bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak

a. -anda 391

a. -dım 465

a. -maz 433

a. -mazdım 11, 564

a. -sa 316

ayrılıġ birinden uzak düşme, firak, firkat

a. 72, 83, 161, 184, 346, 485, 553

az **I.** nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı

a. 55, 55, 146, 348, 351, 612, 614

a. +dı 63, 299, 299, 299

a. +dır 81, 81, 81

az- taşkınlıkta ileri gitmek

a. -ar 49

azadlıġ hürriyet, özgürlük

a. 216

Azerbaycan üke adı

a. 41, 406

B

baba çocuğu olmuş erkek

b. (ata) 49

bacı kız kardeş

b. 15, 561

b. +lar 396, 397

b. +nın 561

bad yel, rüzgâr

b. 218

bada şarap, içki

b. +sın 380

badam badem ağacı, bu ağacın yaş veya kuru yenilen yemişi

b. 145, 316, 426

badban uçurtma

b. 51

bafa vefa

b. -sız 8

b. +sızsan 73

baġ- bakmak

b. 29, 29, 29, 193, 193, 193, 436, 436, 436, 481, 501, 501, 501, 506, 506, 506, 565, 565, 565

bağ **I.** meyve ağaçları dikilmiş yer

b. 215, 226, 297, 404, 466, 475, 475, 624, 634

b. +a 69, 70, 126, 207, 232, 451, 495

b. +da 72, 119, 135, 183, 245, 355, 546, 546, 546, 559, 559, 559, 573, 586, 599

b. +dan 152

b. danam 411, 411

b. +dı 368

b. +dı (bağça) 490

b. +ı 124, 124, 124, 373, 574

b. +ı (bağçe) 64

b. +ım 77

b. +ın 35, 204, 474

b. +ına 329

b. +ında 615

b. +lar 455, 455, 581

b. +larda 609

b. +ları 216, 217

b. +ların 73

bağban < Far.bāğ+bān bahçivan

b. 586, 599

b. +ın 559

b. +sız 70

bağça < Far.bāğçe bahçe

b. 71, 624, 624

b. (bağ) 64

b. (bağdı) 490

b. +da 308, 308, 616

b. +mızda 78

b. +nı 223

b. +ya 629

bağır göğüs, sîne

b. +ı (bağrı) 290, 573, 573

b. +ım (bağrım) 204, 213, 434, 620

b. +ına (bağrına) 610

b. +ını (bağrını) 290

b. +ıva (bağrıva) 453

bağışla- affetme, af

b. -r (can) 16

bağla- I. bağ veya başka bir araçla tutturmak, bağlamak

b. 32

b. - (bél) 32, 32, 580, 580, 580

b. -dı 167, 410, 627

b. -dılar 523, 523

b. -ma 307, 307

b. -ma (bél) 54, 275, 307, 384

b. -mazlar 110

b. -mışam 408

b. -r 335, 335, 358, 358, 358, 455, 561, 561, 561, 616, 616, 616

b. -r (ġara) 335

b. -r 191

b. -ram 148, 394

b. -sa 561

b. -sın 335

II. kapatmak

b. -yan 276

bağlama Üç çift telli olan ve mızrapla çalınan bir saz

b. 54

bağlan- bağlanma işine konu olmak, bağlanmak

b. -ar (ġan) 293 akan kan durmak durmak

b. -ıbdır 197

bağlı kapalı

b. 8, 310, 310, 469, 514, 529

bağlıġ bağ yeri

b +ı (bağlığı) 484

bağvan < Far.bāğ+bān bahçivan

b. 138

bahar < Ar.behār ilkyaz, ilkbahar

b. +dı 595

ba□- bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek

b. 116, 117, 178, 268, 269, 491, 624

b. -aġ 277

b. -am 419

b. -an 149, 288, 383, 408

b. -ar 66, 66, 241, 562

b. -dı 95, 96, 497, 541, 541

b. -dım 67, 96

b. -ım 42

b. -ıram 22, 22

b. -ırı 75

b. -ma 131, 317

b. -magınan 230

b. -mağdan 409

b. -mağınan 226, 230

b. -maram 461

b. -maz 94

→ bağ-

ba□ış bakma işi, bakış

b. +ı 224

b. +ına 493

bal Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp kovanlarındaki petek gözlerine doldurdukları, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu, sıvı madde

b. 13, 157, 160, 322, 407

bala çocuk, yavru

b. +dan 399

b. +sı 158

b. +sından evladından 21

balaca küçücük,ufacık

b. 74

balıġ balık

b. 133, 240

b. +lar 184

balış < Far. yastık

b. 37, 203, 532

ban < Far. bān ötme işi

b. (vérmek) ötmek150

banla- (horoz) ötmek

b. -maz 260, 261

bar meyve

b. 71, 152, 164, 253, 637, 637

b. +a 455

b. +ı 73

barı bari, hiç olmazsa, hiç değilse, o hâlde, öyleyse

b. 78, 150, 287, 542, 630

barış- barışmak

b. 192

b. -dıġ 141

b. -dır 212

barsız meyvesiz

b. 216, 217

bas- vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak, basmak

b. - (bağrıva) 453, 610

b. -an 354, 533

b. -dı 264, 641

b. -tı 262

baş baş, kafa, ser

b. 316, 532, 557, 616

b. (almaġ) 140

b. (baş eymek) 304

b. (baş ġoymaġ) 118

b. (eymek) 304

b. (götmek) 560

b. (götürmek) 8, 417, 529

b. (vérmek) 370, 370

b. (başa) 231, 555

b. +a 254, 512

b. +a (deymek) başına gelmek 323

b. +a (baş) 231, 555

b. +da önde 309, 309, 401, 473, 483, 510

b. +dan 420, 582

b. +ı 17, 68, 157, 170, 407, 519, 631

b. +ı (zirve) 166, 169

b. +ım 289, 617, 207

b. +ıma 371, 371

b. +ımın 287

b. +ın 163, 257

b. +ına 138, 187, 248, 440, 440, 440

b. +ına (zirve) 138, 138, 164

b. +ında 85, 162

b. +ında (zirve) 165

b. +ız 130, 130

başla- başlamak

b. -r 396

bat **I.** Dünya'nın dönüşü dolayısıyla Güneş, Ay ve yıldız ufkun altına inme

b. -an 43, 43

b. -anda 441

b. -ar 45, 442, 446

b. -dı 86

b. -maz 427, 428

bat **II.** bir sıvının üstündeyken içine gömülmek

b. -a 338

b. -ıbdı 173

b. -ırdın 363

bat **III.** saplanmak

b. -dı 495, 632

bayaġ biraz önce, demin

b. 1, 104, 272, 291, 291, 415, 415

bayatı çoğu cinaslı olan, mani gibi dörtlüklerden oluşan halk şiiri

b. +nın 75

bayram Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler, bayram

b. (bayram élemek) 25

b. (toy) 565

baz çapkın

b. 432

bazar < Far.bāzār pazar, çarşı, alışveriş yeri

b. 68

b. +ında 45

beden gövde, vücut

b. 511

b. +den 316

b. +di 590

bedesil < Far. bed + Ar. ʿasl soyu kötü, nesebi kötü

b. 26

bednam < Far. bed + Far. nām kötü şöhretli, rezil

b. 485

beg bey

b. 293

behişt cennet

b. +i 28

be□t < Far.ba□t baht, talih, şans

b. +im 596

b. +im (yatmaġ) 109

b. +imin 541

bela Ar. belā bela

b. 301, 309, 483, 519, 519, 519, 519

b. +sız 68

belalı belalı

b. 407

belke belki, muhtemel olarak

b. 165, 175, 465, 513

belli belli, belli olan

b. +dir 432, 432

bend su biriktirmek için akan suyun önüne yapılan set

b. +e 224, 224, 239, 449

b. +e (vurmaġ) 6

b. +em bağlı 18, 18, 18

bende köle

b. +nin 68

benövşe menekşe

b. 14

b. +yem 411

benze- benzemek

b. -r 46, 189, 613, 613, 613

b. -ri 288

bere bent, gölet; av beklenilen yer, pusu

b. +de 113

b. +leri 196

beri konuşanın önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olanı

b. 55, 55, 55, 158

berkayaġ sağlam duruş

b. +da 274

bes < Far.bes yeter, kâfi, peki, öyleyse

b. 57

b. +di 250, 315

beste kısa

b. 255, 339

besteboy kısa boy, alçarak boy

b. 416

beş beş sayısı

b. 183

beşig beşik

b. +inde 59

beter kötü

b. 377

beze- süslemek

b. -r 124

b. -rem 271

bezek süs

b. +den 451

bezekli süslü

b. 154

bezen- süslenmek

b. -ib 455

béçe < Far. beççe yavru

b. +leri 209, 260, 261

bél bedenin ortası, kuşak bağlanan yeri

b. 586, 586, 586

b. (bağla) 580, 580, 580

b. (bağlamaġ) 32, 54, 275, 384

b. (bél bağlamak) 307

b. +de 468

b. +imden 351

b. +ine 481

béle böyle

b. 1, 36, 104, 105, 110, 144, 214, 314, 314, 314, 511, 583, 583, 583, 621

b. +sine 311, 311

béş beş sayısı

b. (beş va□t) 497

bibafa vefasız

b. 67

bibi hala

b. +m 522

biç- biçmek, belli bir biçim vererek kesmek

b. -dim 478

b. -eġ 450

b. -erem 420

b. -mesi 105

biçin mera

b. +de 90

bifayda faydasız, yararsız

b. +dır 333

bigane ilgisiz, kayıtsız

b. 333

bil- bilmek

b. 429, 454

b. -dim 36, 497, 638

b. -en 194, 234, 550, 623

b. -ene 187

b. -eydim 69, 346

b. -ir 279, 279, 279, 286, 286, 522, 526

b. -medim (çata) 272

b. -medim (tuta) 1

b. -mem (çeke) 282

b. -mesen (gele) 275

b. -meze 550

b. -mezidim 615

b. -mirem 233, 568, 590

b. -mirler 73

b. -seydim 108, 161

bildir- bildirmek

b. -er 281, 281

bilek bilek, elle kolun, ayakla bacağın birleştiği bölüm

b. +ler 343

bilin- bilinmek

b. -ir 130

bir **I.** belgisiz sıfat, bir

b. 18, 30, 30, 33, 34, 38, 39, 42, 56, 74, 74, 82, 86, 88, 89, 90, 90, 95, 105, 114, 119, 127, 132, 135, 141, 142, 143, 154, 156, 156, 163, 166, 183, 201, 202, 205, 213, 225, 228, 229, 229, 231, 239, 250, 255, 281, 282, 311, 331, 360, 368, 369, 373, 374, 377, 389, 416, 426, 439, 439, 447, 447, 459, 476, 476, 484, 494, 499, 511, 518, 525, 536, 551, 552, 565, 565, 573, 574, 580, 588, 594, 598, 599, 603, 613, 615, 621, 626, 628, 631, 645

b. (yaduva salmaġ) 453

b. +de (2) yeniden, yine 54, 74, 122, 122, 122, 127, 127, 127, 152, 156, 447

b. +den (birlikte) 423

b. +i 15, 15

b. +in 222, 222

II. edat, yalnız, sadece

b. 59, 59, 110, 135, 192

III. sıfat, aynı

b. 103, 306, 347, 393, 423, 433, 484, 563

IV. bir sayısı

b. 60, 60, 60, 122, 152, 158, 192, 201, 205, 213, 224, 165, 276, 303, 303, 303, 306, 356, 424, 428, 439, 466, 545, 592

b. (bir) 303, 303, 313, 313, 313, 447, 447, 567, 567, 567, 567

V. biri

b. 567, 567, 567

birbiri birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri

b. +nden 433

birce bir tek, sadece, yalnız

b. 102, 640

birçek alna düşen kısa kesilmiş saç, perçem, kâkül

b. 567

biri belgisiz zamir, biri

b. 63

bit- tükenmek

b. -di 390, 390

b. -er 318, 358, 358

b. -ib 360

b. -ibdi 573

bivefa < Far.bî+Ar.vefā vefasız

b. 110, 121, 241, 291, 415, 588

b. +ya 147

biz zamir, birinci çoğul kişi

b. +dedir 611

b. +e 76, 112, 208, 220, 259, 266, 271, 331, 553, 630

b. +i 521

b. +im 225, 229, 387, 522

bo□çalan- bohça şeklini almak

b. -dı 386, 388

bol nicelik bakımından olağandan veya alışılandan çok, kıt karşıtı

b. 196

bostan < Far. būstan kavun, karpuz tarlası

b. +a 2

b. +ım 77

bostançı bostan işleriyle uğraşan kimse

b. +dan 411

boş dolu karşıtı

b. 129, 587

boşġab yiyecek koymaya yarayan az derin ve yayvan kap, tabak

b. +a 26, 534

boşla- boşamak

b. 520

boy boy

b. +ı 477

b. +u (beste) kısa boylu 416

b. +un 513

boya boya

b. +sı 288

boyaġ boya

b. +am (boyağam) 645

boyan- boyanmak

b. 575

b. -an 128

b. +dı 246

b. -dım bürünmek 270, 600

boyun boyun

b. 31, 306, 328

b. (ġurbanı) 339

b. +um (boynum) 601

b. +uma (boynuma) 184, 192, 452, 465, 523, 608

b. +umda (boynumda) 134

b. +unda (boynunda) 574

boz kül rengi, gri, açık toprak rengi ve bu renklerde olan

b. 180, 267, 619

bölün- bölünmek

b. -sün 290

bu **I.** işaret zamiri, bu

b. 58, 170, 545

b. +dır 69

b. +dur 312

b. +imiş 256

b. +ndan 377

b. +na 560

II. işaret sıfatı, bu

b. 18, 47, 66, 80, 81, 84, 85, 87, 88, 117, 218, 239, 243, 252, 261, 276, 282, 289, 305, 305, 306, 312, 348, 377, 381, 426, 439, 523, 524, 540, 548, 548, 551, 568, 575, 577, 577, 589, 592, 593, 603, 630

bucaġ kenar, köşe, yer, nahiye

b. +ında (bucağında) 257

budaġ ağacın dal olacak sürgünü

b. 577

b. +da 79

b. +ın (budağın) 641

budı işte

b. 15

bugün içinde bulunulan gün

b. 181, 181, 181, 228

b. +den 194

buğda buğday

b. (arpa) 33

buġ bıyık

b. 324

bu□aġ gerdan, vücudun omuzlarla baş arasında kalan ön bölümü

b. 592

b. +a (bu□ağa) 126

b. +da 468

bu□arı duvar içine örülmüş ocak, soba, şömine

b. 76

bulaġ yerden kaynayarak çıkan su, göze, pınar

b. 149

b. +un (çay) 20

bulud bulut

b. 289, 443

b. +ı 33

b. +lar 437, 437, 437

bulut bulut

b. 435

bura bura

b. 613

b. +da 88

b. +da (burada) 64, 416, 429

b. +da (burda) 29, 90

b. +dan 82, 83, 86, 613

b. +dan (burdan) 178

burada burada

b. 526

burġu boru

b. +sunu 220

buruk kıvrılmış, kıvrık

b. (buruk) kıvrıla kıvrıla 227, 227

burul- eğilme, bükülme, kıvrılarak akma

b. -du 23

buz büz

b. 12

bülbül < Far. bülbül

b. 146, 302, 308, 348, 416, 426, 546, 565, 615

b. +em 18, 460

b. +i 559

b. +ler 319, 641

b. +ü 527

b. +üm 109, 459, 599

b. +üm.dir 397

b. +ümü 205, 206

b. +üsen 474

büllür billur

b. 126

bür- kıvırmak, bir şeyi burar gibi ekseni etrafında döndürmek

b. -eydim 220

bürü- bürümek

b. -dü 174

bürün- bürünmek

b. 328

bütün bütün

b. 239

büyü büyülü, çok etkileyici

b. 255

büz- büzmek

b. -en 210

C

cahil < Ar. cahil, bilgisiz

c. +inen 13, 322

can < Far.cān hayat, ruh, gönül

c. 58, 118, 442, 448, 484, 503, 535, 604

c. (bağışlamaġ) 16

c. (can ġoymaġ) 95

c. (can vérmek) 128

c. (gétmek) 133, 240

c. (ġoymaġ) 445, 530

c. (satmaġ) 45

c. (vermek) 57

c. (vérmek) 150, 152, 215, 257, 294, 304, 312, 422, 434

c. +a 92, 535

c. +a (ey can) 125

c. +dan 303, 420

c. +ım 50, 118, 118, 125, 126, 211, 350, 489, 490, 494, 543, 543, 589, 612

c. +ım (ağrımaġ) 118

c. +ım (almaġ) 256

c. +ımdan 601

c. +ımı 119

canan sevgili

c. +e 624

canım sevgilim

c. 543

cavan genç

c. 46, 129, 174, 283, 367, 496, 551
c. (cavan olmaġ) 301
c. +am 128, 317

cefa zulüm

c. (çekmek) 418

cemal yüz güzelliği

c. +dan 349
c. +ın 46, 162
c. +in 124

cennet < Ar.cennet cennet

c. 53, 80

cerrah cerrah, ameliyat yapan uzman hekim, operatör

c. 578

ceyran < Moğ.cegeren parmaklılardan, boynuzlugiller familyasından, çöllerde yaşayan, çok hızlı koşan, gözlerinin güzelliği ile tanınan, ince bacaklı, zarif, memeli hayvan, ahu, ceylan

c. 120, 121, 122, 574
c. +lar 123

céyran < Moğ.cegeren çift parmaklılardan, boynuzlugiller familyasından, çöllerde yaşayan, çok hızlı koşan, gözlerinin güzelliği ile tanınan, ince bacaklı, zarif, memeli hayvan, ahu, ceylan

c. 127

cır- yırtmak

c. -an 614

cibpıçağı çakı

c. 74, 156

cüda < Far. çok sevilen şeylerden ayrılmış olan, uzak kalmış olan, ayrı

c. +dır 489

cüre türlü, çeşit, şekil

c. 593, 593

cüt çift, birbirini tamamlayan iki tekten oluşan

c. 15, 311, 594

Ç

çadır çadır

ç. +ın 602

çağ zaman

ç. +ı 74, 156

çaġala bedemin küçüğü olan bir tür meyve

ç. 563

çağır- çağırmak

ç. -dım 135, 136, 209, 635
ç. -ıram 134, 183

çağla-çağlamak

ç. -dı 627

ça□- **I.** şimşek çakmak

ç. -ır 253

ça□- **II.** sürtmek, temas etmek

ç. -maġdan 409

ç. -mağınan 226

ça□naş- birbirine geçmek

ç. -dı 7

çal- çalmak

ç. 453, 548

ç. -an mizik aleti çalmak 339

ç. -ar 502, 515

ç. -dı 298

ç. -madım 52

çalı küçük, dalları dibinden çatallanan ve sapları odunsu bitki

ç. +dır 117

çal□an- çalkalanmak

ç. -dı 60

çara çare

ç. 470, 603

ç. +sız 508

çarçı seslenen

ç. 642

çardağ çardak, tarla, bahçe vb. yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak

ç. +ı (çardağı) 373

çar□ çark

ç. +a 238

ç. +ı 72, 246, 247, 297, 374, 504

çaş- şaşmak

ç. -a 594

çaşır- şaşırmak

ç. - 608

çat- ulaşmak, yetişmek, varmak

ç. -a (bilmek) yetişebilmek 272

ç. -ana (dada) imdada yetişmek 203

ç. -maz 427

ç. -maz (yu□u) 369

çatıl- uzun şeylerden birkaç tanesi, tepelerinden birbirine çaprazlama dayayarak durdurmak

ç. -ıb 130

çatla- çatlamak

ç. -r 204, 213

çay **I.** dereden büyük, ırmaktan küçük akarsu

ç. 66, 131, 132, 317, 608

ç. +a 46

ç. (bulağ) 20

ç. +da 133, 322

ç. +ımdan 132

ç. +lar 107

çay **II.** çeşitli bitkilerin yaprak veya çiçeklerinin demlenmesiyle elde edilen bir içecek türü

ç. 450

çek- çekmek

ç. 106, 137, 300, 303, 303, 303, 554, 567, 567, 601

ç. -dim 291, 291, 415, 415, 605

ç. -dim (ah) 588

ç. -dim (ayağ) gitmek 415

ç. -dim (cefa) 418

ç. -dim (el) 601

ç.dim (el üzüb ayağ çekmek) umudu kesmek 291

ç. -e (bilmek) 282

ç. -e (derdi) 585, 585

ç. -ene 282, 282, 282

ç. -er 519

ç. -erem 402, 402, 402

ç. -eydim 379

ç. -im 56, 477

ç. -irem 458, 458

ç. -isen 597

ç. -me 489

ç. -me (fikir) 392

ç. -me (ġem) 75

ç. -mediler 137, 137, 137

ç. -merem 490

ç. -misen 383

ç. -sem (ah) 89

çekil- çekilmek

ç. -ek 583

ç. -er 357

ç. -ib 441

ç. -ir 558

çekme çizme

ç. +ni 137

çemen < Far. çimen

ç. 318, 318, 318, 642

ç. +i 430, 571, 571

ç. +ler 169

çeraġ mum, kandil, lamba vb. ışık veren araç

ç. 139, 139

ç. (çeraġ olmaġ) 188

ç. +ı 139

ç. +ın (çerağın) 140

çeşm < Far. göz

ç. +i 241

çeşme < Far. çeşme

ç. 131, 132, 317, 317

çetin güç, zor

ç. 618

çévir- çevirmek

ç. -din (üz) 199

çı□- çıkmak

ç. -ar 443, 572

ç. -dı 44, 44, 67, 89, 284, 492

ç. -dım 95, 181, 408

ç. -ıbdır 138, 630

ç. -ma 180, 243, 451

ç. -sa 330, 509

ç. -sın 118, 537

çı□art- çıkartmak

ç. -maġa 495, 632

ç. -maz 369

çınar İki çeneklilerden, 30 metreye kadar uzayabilen, gövdesi kalın, uzun ömürlü, geniş yapraklı bir ağaç

ç. 618

çiçek çiçek açan kır veya bahçe bitkisi

ç. 609

çirkin çirkin

ç. 26, 157

çisgin çisenti, yağmurlu hava

ç. 583

çiy çiğ

ç. 433

çoġ çok

ç. 451

ço□ çok

ç. 76, 81, 143, 146, 214, 306, 348, 519, 614

ç. +dan çoktan, uzun zaman 439

ç. +dandı 579

ç. +dır 63

ç. +du 299

ç. +dur 234

→ çoġ

ço□lu çoğunlukla

ç. 479

→ çoġ

çopur uyuz; mec.

ç. +ların 93

çöl çöl

ç. 121, 121

ç. +e 122, 127, 613

çörek çörek, az yağlı, bazen şekerli ve yumurtalı, gevrekçe bir hamur işi

ç. +i (çöreği) 369

ç. +in (çöreyin) 340

ç. +in (çöreğin) 323

çu□a has yünlü kumaştan yapılan beli büzgülü ve üstten giyilen Kafkasya yöresine ait bir elbise

ç. 61

çürü- çürümek

ç. -dü 46

ç. -dü (ömrüm) sağlamlığını, dayanıklılığını yitirmek 174, 283

D

da bağlaç

d. 3, 58, 58, 58, 119, 164, 182, 219, 304, 324, 324, 366, 375, 376, 390, 402, 421, 435, 446, 455, 494, 494, 528, 573, 588

dad şikâyet

d. 38, 38, 379, 379, 636

d. +a (çatmaġ) 203

d. +ı 326, 326

dağ **I.** yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü

d. 138, 162, 163, 164, 165, 215, 404, 440, 466, 577, 596, 634

d. +a 391, 451, 583, 583

d. +am 195

d. +da 80, 81, 113, 169, 197, 345

d. +dan 174

d. +dı 490

d. +ı 174

d. +ı (dağlığı) 484

d. +ı (daşı) 25

d. +ın 393, 640

d. +ına 501

d. +ında 312

d. +lar 68, 87, 87, 87, 87, 130, 130, 130, 154, 154, 154, 167, 169, 170, 173, 191, 202, 549, 552, 555, 555, 555, 568, 575, 575

d. +lara 176, 539

d. +larda 168, 171, 177

d. +ları 172, 196, 267, 267, 267, 398

d. +ların 166, 175, 193, 198

II. yara

d. 577

d. -dı 201

d. +ı 373

dey- **I.** aralık kalmayıncaya kadar birbirine yaklaşmak, dokunmak, temas etmek, değmek

d. -di 207, 368, 564

d. -e 364

d. -er 224, 224, 231, 231, 239, 239, 323, 323, 323

d. -ibdir 64

d. -ir 231

d. -mir 232, 233

dey- **II.** değerinde olmak, değmek

d. -er karşılık 224, 239

deyil cümle içinde art arda kullanılan iki veya daha çok özneyi, tümleci, yüklemi, aralarından bazılarına olumsuzluk kavramı vererek birbirine bağlayan veya yüklemin olumsuz çekimini sağlayan sözcük, değil

d. +dün 511

d. +em 645

dé- söylemek, söz söylemek

d. 187, 222, 353, 374

d. -di 135

d. -dikleri 265

d. -diler 611

d. -dim 23, 137

d. -din 630

d. -me 23, 187, 550, 550, 589

d. -mek 305

d. -mez 353

d. -mişem 311

d. -mişken 49

d. -miyun 481

d. -se 528

d. -seler 227, 403, 417, 570

d. -sem 366

d. -sen 47, 71

d. -sin 60, 411

d. -sinler 551

d. -yem 279

d. -yen 414, 514

d. -yer 274

d. -yib 97, 622

d. -yim 190, 205, 206, 617

d. -yin 7, 153, 195

d. -yir 281, 548

d. -yirdim 299

d. -yirler 73, 165

déş- deşmek

d. -me 132

dib dip

d. +i 388

d. +inde 28, 29, 344

d. +inin 17, 166

dil **I.** ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı

d. 381

d. +e 18

d. +i 606

d. +im 34, 247, 401, 608

d. +imi (kesmek) 4

II. söz

d. 581

d. +ine 491

d. +im 459

d. +imce 508

III. kuş dili

d. +in 615

IV. gönül, yürek

d. 16, 325

d. +im 384, 504

d. +imdi 547

d. +imi 205, 206

d. +imin 55

d. +lere 67

dilber < Far. sevgili, alımlı, güzel kadın

d. 470, 470, 470

dilen-dilenmek

d. -sin 387

dilim dilim

d. +i 205, 206

dillendir- söylemek

d. -ir 223

dilmaç tercüman

d. +ı (dilmacı) 15

dimdig gaga

d. +i 293

d. +iynen 459

din din

d. 503

d. +e (gelmek) inanmak 472

din- söylemek

d. -digi 293, 293

d. -se 293

dinar dinar, para birimi

d. (dinar) 618, 618

dindir- dindirmek

d. -erler 345

d. -eydim 372

d. -me 608

d. -meyin 89, 223

diş diş

d. 401

d. +i 376

d. +im 518

d. +ler 338, 338, 338

divana deli

d. 286

→ divane

divane deli

d. 364

divar < Far. dīvār duvar

d. +a 492

diyar diyar, ülke

d. +a 395, 603

d. +ı 549, 549, 549

diz diz

d. 295

d. (dize) 325

d. +im 112

d. +in 118, 617

d. +ine 632

dodaġ dudak

d. 325

d. (dodağa) 175

d. +a (dodağa) 175

d. +ın (dodağın) 210

d. +lar 124

doğ-doğmak

d. -an 341

d. -dı 47, 47

d. -du 46

doğra- doğramak

d. -dılar 523

d. -mazlar 110

d. -san 340

doğrı doğru

d. 509

dol- dolmak

d. -an 311

d. -mayacaġ 72

d. -maz 340, 340

dolan- dolanmak

d. 328, 328, 328, 440

d. -ar 138, 414, 442, 443, 446

d. -dı 298

d. -ır 238

d. -maz 252

d. -sın 122, 127

dolaş- dolaşmak

d. -dı 39

d. -maram 421

doldur- doldurmak

d. 567

d. -dum 415

d. -ub 291

d. -ur 380

dolu Havada su buğusunun birden yoğunlaşıp katılaşmasından oluşan, türlü irilikte, yuvarlak veya düzensiz biçimli buz parçaları durumunda yere hızla düşen bir yağış türü

d. 176, 176

II. dolu, boş zıddı

d. 226, 256, 533

don elbise

d. 1, 3, 450

d. +dan 61

d. +un 2

dos dost

d. 57

→ dost

dost dost

d. 44, 63, 124, 305, 305, 307, 329, 357, 365, 371, 519, 527, 558, 568, 628, 632

d. (olmaġ) 173

d. +a 164, 489

d. +ı 329

d. +u 164

d. +un 164

d. +unu 568

doy- doymak

d. -dun 534

d. -madı 435

d. -madım 161, 534

d. -maġ 474

d. -maram 100

d. -maz 226, 424, 601

d. -mazlar 330, 330

d. -um 230, 424

d. -unca 42, 624

doyur- doyurmak

d. -dular 11

dön- dönmek

d. -er (kemana) 94

d. -merem 316

d. -meyin 555

d. -sün 297, 374, 374, 374, 504

d. -üb 72

dönder- döndürmek

d. -ibdir 449

döş göğüs, bağır

d. +e 14

d. +ünde 278

döşek yatak

d. 37, 203

döt dört

d. 144, 490

dövlet mal, mülk

d. 484

dövletli zengin

d. 421

döz- dayanmak, tahammül etmek

d. 628, 632

d. -e söz söylemek 277

d. -en 644

d. -erem 464, 593

d. -üm 87

dua dua

d. +dadır 476, 482, 487

duman duman

d. 162, 163, 174, 583

dumanlı dumanlı

d. 191

dur- durmak

d. 113, 471, 471

d. -aydım (ġulluġunda) hizmetinde bulunmak 220

d. -ar 319

d. -du 182

d. -duġum 602

d. -dum 262

d. -ma 190, 507

d. -maġa 450

d. -maz 401, 401, 401

d. -musan 531

d. -muşug 59

d. -sun 635, 635

d. -unca 535, 535

II. ayağa kalkmak

d. -um 532

durul- durulmak

d. -du 23

dustaġ tutsak, mahpus

d. 167

d. +am (dustağam) 134, 195

dut- tutmak

d. -sun 606

duvar duvar

d. 206

d. +a 456

d. +dan 560

duy- duymak, işitmek

d. -ıbdı 435

duz tuz

d. 369

dügme düğme

d. +leri 611

dügmele-düğmelemek

d. -rem (dügmelirem) 622

dügün düğün

d. +e 514

d. +ü 377

dünen dün

d. 630

dünya üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yeryüzü

d. 91, 348

d. +da 171, 188

d. +dan 598

d. +nı 65

d. +ya 66

düre kemer

d. +den 144

d. +sin 563

d. +sine 14

düş- inmek, düşmek

d. 395 **inmek**

d. -di 539, 553

d. -dü 36, 46, 130, 492, 492, 492, 545, 553, 553, 591, 591, 591

d. -dügüm 439

d. -dük 492

d. -düm 137, 329, 329, 329, 508, 514, 514, 514, 518

d. -düm (ġara günlere) 67

d. -e 56

d. -em 125, 321, 378

d. -ende 21, 148, 285, 638

d. -enem 99, 99

d. -er 176, 176, 176, 265, 313, 313

d. -er (yadıma) 313

d. -esen 458

d. -eydi 584

d. -me 208

d. -müş 189

d. -müşem 234, 618

d. -se 355, 517

d. -se (ayrı) 62

d. -se (elime) 628

d. -sen 499

d. -sün 375, 375, 375, 376, 376

d. -sün (işi) 376

d. -üb 84, 268

d. -üb (od) 92

d. -übdi 512

d. -übdü 173, 512, 512

d. -übdür 210

düşman < Far. düşman

d. 44, 44

d. +ımız 178

→ düşmen

düşmen düşman

d. 173, 284, 305, 365, 371, 527, 626

d. +e 147, 307

d. +in 63

d. +leri 148

→ düşman

düyme düğme

d. 50

düz doğru

d. 91, 91, 91, 91, 91, 123, 200

d. (gétmek) 49

d. +dedir 611

d. +e 408, 596, 630

d. +lerde 120, 120

d. +lerinde 393

d. +ü 279, 393

d. +ünde 249

d. +üne 605

d. +üni 640

düz- dizmek, düzene koymak

d. -düm 50

d. -dün 50

d. -en 210

d. -erem 271

d. -üm 14

düzel- düzelmek

d. -e 584

düzül- düzülmek, düzene konulmak

d. 26, 108

d. -dü 498

E

Ebulfezl Hazert-i Hüseyin'in kardeşi

e. 183

eceb < Ar. ʿaceb acaba

e. 48

ecel < Ar. ecel

e. 133, 240, 473

eger edat, eğer

e. 235, 419, 435, 506

egil- eğilmek

e. 619

e. -dim 495, 632

e. -em 106

e. -ib 131

eġil < Ar. ʿakl akıl

e. 355

e. +i (eġli) 510

e. +im (eġlim) 545

e. +in (eġlin) 343

eğlen- eğlenmek, boşa vakit geçirmek

e. -er 431

eğleş- eğlenmek, boşa vakit geçirmek

e. -sin 635

eğri eğri

e. +ni 279

ehd yemin

e. +im 312

e. +imden 530

ehval < Ar. ahvāl haller

e. +ından 236

ek- ekmek, bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek

e. -dim 164, 171, 177, 454, 542, 638

e. -erem 538, 538

e. -irem 458

e. -me 358

ekin

e. 177

el kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü

e. 291, 341, 362, 482, 502, 515, 594

e. (çekmek) 601

e. (el götürmek) 462

e. (vurmaġ) 185

e. (götürmek) 352

e. (ġol) 627

e. +de 49, 51

e. +den 443

e. +e 171, 584, 584

e. +i 129, 340, 364, 364

e. +im 39, 425, 476, 476, 498, 587

e. +imde 52, 54, 518

e. +imdeki 53

e. +imdekin 177

e. +imden 106, 137, 390, 494

e. +ime 499

e. +ime (düşmek) 628

e. +imi 644

e. +in 373, 441, 481

e. +inde 55, 56, 57, 63, 142, 242, 548

e. +inden 56, 379, 379, 379, 636, 636, 643, 643, 643

e. +inden (tutmaġ) 636

e. +ine 491

e. +ini 307

e. +ivi 106

e. +ler 156, 343, 343

e. +lerim 487

e. +lerinde 65

e. +ünden 146

elaç < Ar. □ilāc ilaç

e. +ım (elacım) 115

elle- ellemek, dokunmak

e. -dikçe 35

elli elli sayısı

e. 6, 607

e. +de 361

e. +dir 432

e. +si 432

elm < Ar. ʿilm ilim

e. 447

er koca

e. +i 219

Erdalan İran’da bir yerin adı

e. +a 578, 578

Erdil bir yerin adı

e. 48

eri- erimek

e. -rdim 270, 600

erize dilekçe

e. 384, 504

→arze

erkinaz işve, naz

e. 214

erze dilekçe

e. 464, 464

→ erize

es- esmek

e. -di 250, 315, 467

e. -digin 315

e. -er 143, 609

e. -ti 368

esil asil

e. 26

esirge- esirgemek

e. -me 6

esmer esmer

e. +e 615

eşğ aşk

e. 182, 458

eşig eşik

e. +inde 59

eşit- işitmek, duymak

e. -dim 537

eteg etek

e. +inde 242

etir güzel koku

e. 417, 530

e. +li 114

e. +inden (etrinden) 474

evli evli

e. +ydim 524

evvel < Ar. önce

e. 511

ey- eğmek

e. -er 94, 586, 586, 586

e. -me 328

e. -merem 304

e. -merem (baş) 304, 304

eyil-

e. 338

eyle öyle

e. 470

eyle- elemek

e. - (kefen) 430

e. - (kemend) 300, 635

e. - (sabit) 496

e. - (yer) 278

e. -me 448, 493

e. -me (dan) 493

e. -me (ġan) 493

e. -r (feġan) 641

e. -r (ġul) 5

e. -r (naz) 146, 348

e. -rem (□ıdmet) 457

e. -yen (naz) 105

e. -yir 302

eyvan teras, sundurma, ayvan

e. 422

e. +ımız 178

ezel < Ar. başlangıcı belli olmayan zaman, öncesizlik

e. +den 69, 69, 145, 297, 297

eziz aziz, yüce

e. 244

e. +im 289, 290, 294, 298, 304, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 334, 335, 336, 338, 339, 340, 341, 342, 346, 351, 356, 357, 358, 359, 366, 368 azizim, canım kardeşim

→ eziziyem

eziziyem azizim, canım kardeşim

e. 295, 296, 297, 299, 300, 301, 302, 303, 305, 306, 307, 308, 309, 322, 332, 333, 337, 343, 344, 345, 347, 348, 349, 350, 352, 353, 354, 355, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 367, 369

→ eziz

ezrail < Ar. azrail

e. 256

É

él ülke, yurt, il, halk

é. 107, 289, 290, 290, 294, 333, 519, 581

é. (olmaġ) 242

é. +de oba, aşiret 87, 398, 468

é. +inde 104

é. +ine 481

é. +ler 74, 89, 539

élçi bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse, elçi

é. 456, 520

é. +ye 456

é. +yem 456

éle **I.** öyle

é. 44, 44, 638

II. ile

é. 205

éle- eylemek

é. - (ġaş+göz) 185

é. - (□elvet) 205

é. - (rahm) 449

é. - (yér) 622

é. -di (□ar) zavallı hâle sokmak 193

é. -diler (zülüm) 4

é. -rem (bayram) 25

é. -yen 387

é. -yen (□oşbe□t) 547

é. 193, 205

éşit- işitmek, duymak

é. 186, 263

é. -im (éşidim) 222

é. -mesen 186, 263

ét- etmek

é. -di 603

é. -enin (édenin) 310, 606

é. -ib (gest edip) 585

é. -in (édin) 290

é. -ir (édir şikayet) 643

é. -me 19, 231

é. -me (hörmet) 307

év ev

é. +de 18

é. +im 111

é. +imi 284

é. +imize 287

é. +ine 10

évli

é. 10

→ öv

F

fayda < Ar. fāide fayda, yarar

f. +dır 333

feda bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme, feda

f. +dır 489

feġan bağırarak ağlama, inleme

f. (feġan eylemek) 302, 641

felek talih, baht, şans

f. 38, 38, 38, 38, 119, 119, 119, 146, 243, 243, 243, 246, 247, 281, 370, 371, 384, 435, 496, 504, 514, 569, 628, 636

f. +e (feleğe) 384

f. +i 372

f. +in (feleğin) 297, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 504

G

g. -irdim 475, 478

g. -irem 622

g. -medi 633

g. -mezdim 629

g. -medin 150, 581, 630

g. -mese 271

g. -mesen 25, 235

g. -meye 162

g. -mez 102, 136, 136, 136

g. -mir 103, 232, 612

g. -miri 380

g. -misen 122, 127, 287

g. -mişem 179, 179, 179, 538

g. -se 112, 133, 240, 240, 314, 352, 352, 607

g. -sen 25

g. -sin 374, 381, 470, 555

g. -üb 614

gelin gelin

g. 168, 414, 560, 560, 560

g. +e 481, 481, 481, 491, 491

geliş gelme işi

g. +ive 471

gemi gemi

g. +m 488

g. +ye 19

Gence bir şehir adı

g. +dir 83

gerdan < Far. gerdān gerdan

g. +da 468

gerdenbend < Far. gerdān + Far. bend

kolye, gerdanlık

g. +im 227, 480

gerek gerek

g. 277, 508

g. +dir 528

geribliġ gurbet ilde, gurbette

g. +e (geribliğe) 234

getir- getirmek

g. 450, 475, 477

g. -din 292

geyin- giydirmek

g. -dir 453

gez- gezmek

g. 51, 51, 51, 328, 328, 328

g. -dim 168, 484

g. -ek 574

g. -en 609, 644

g. -ene 29

g. -er 121, 121, 121, 124, 249, 319, 319, 319, 510, 510, 510

g. -erem 271, 571

g. -ersen 251

g. -esen 155

g. -irem 478

g. -irdim 483

g. -iri 404

g. -me 41

géce gece

g. 394, 427, 427, 428, 446, 584, 633

g. +ler 62, 429, 429, 429, 429

g. +leri 260, 261, 261

g. +ni 493

géce (gündüz) 258

géç- geçmek

g. -dim 69, 70, 495

g. -eydim 260

g. -ib 2

g. -mişdim 207

gizlet- saklamak

g. -me 634

gizli gizli, gizi bir yer

g. +n 164

g. +nde 413

göl göl

g. 121, 343, 343, 609

g. +de 60, 365, 414

g. +e 122, 127, 208

g. +lerde 363

gölge gölge

g. +de 347

gönder- göndermek

g. 33, 520

g. -dim 436

g. -erem 464

g. -ib 108

g. -im 543

g. -in 259, 266

g. -irem 456

gönül gönül

g. 160, 252, 332, 393, 576

g. +den 588

g. +ü (göylü) 559

g. +üm (deli gönlüm) 75

g. +üm (gönlüm) 187, 218, 302, 313, 314

g. +üm (göylüm) 191, 191, 191, 614

g. +üme (gönlüme) 603

g. +ümü (gönlümü) 241

g. +ümü (göylümü) 493

g. +ümün (gönlümün) 55

g. +ün (gönlün) 210, 561

g. +ün (göylün) 440

g. +ünü (gönlünü) 578

g. +ünü (göylünü) 535

gör- görmek

g. 93, 254, 350, 354, 390

g. -dügüm 584

g. -düğüm 181

g. -düm 1, 70, 80, 80, 80, 90, 95, 96, 104, 272, 291, 309, 415, 483

g. -dün 152, 356

g. -em 500

g. -en 60, 149, 167

g. -ende 95, 568

g. -ene 98

g. -ennar 486

g. -esen 407, 458

g. -eydim 513

g. -mege 262, 611

g. -mek 640

g. -memişem 181, 579

g. -meye 629, 629, 629

g. -meyince 434

g. -sem 8, 401, 529

g. -seniz 500

g. -sün 44

g. -sün (gözüm) 9

g. -sünler 30

g. -übdü 200, 200, 200

g. -üm 290

görset- göstermek

g. -me 162

g. +in 576

g. +ler 211

g. +lerde 22

gözelik güzellik

g. +de 602

gözgi ayna

g. +ye 461

gözle- gözlemek

g. 123

g. -mekden 554

g. -mekden (yol) 254

g. -r 339, 339, 339

g. -rem (yol) 194

gözyaşı gözyaşı

g. 627

g. +larım 595

g. +lı 644

g. +m 382, 613

g. +mla 464

g. +nla 362, 362

gurtul- kurtulmak

g. -aġ 175

güç kuvvet, güç

g. +i (güci) 101

güher cevher, mücevher

g. +em 202

gül gül

g. 14, 16, 72, 78, 78, 78, 109, 116, 124, 142, 179, 189, 242, 271, 284, 302, 302, 302, 318, 360, 386, 388, 416, 416, 423, 424, 434, 450, 454, 454, 454, 455, 456, 458, 460, 475, 520, 527, 527, 527, 531, 531, 531, 542, 542, 542, 545, 545, 573, 573, 577, 581, 590, 590, 641, 642

g. +den 155, 451, 458, 609

g. +dü 503

g. +e 18, 146, 146, 189, 345, 348, 348, 355, 457, 569, 569, 569, 613

g. +e (güle) 284, 284

g. +em 411, 417, 418, 421, 457

g. +i 457, 606, 606

g. +ler 83, 143

g. +lere 67

g. +leri 197

g. +ü 145, 420, 422, 457

g. +üm 183, 213, 459, 459, 467, 467, 599, 599, 599

g. +ümdir 397, 397

g. +ümü 4, 457

g. +üsen 35, 474

gül- gülmek

g. 332, 332, 332, 429

g. -dü 596

g. -dün 454, 545

g. -e (güle) 284, 284, 284, 284

g. -em 542, 593

g. -en 146, 332, 348

g. -ene 187

g. -er 191

g. -erler 343, 345, 345, 345

g. -mek 454

g. -memişem 297

g. -üm 454

gülab < Far. gül + āb gül suyu

g. 458

g. +dır 114

gülbeser salatalık, hıyar

g. 143

güldan < Far. gülbağı

g. +da 458

güldür- güldürmek

g. -er 281

g. -eydim 372

gülistan gül bahçesi

g. 474

güllendir- her yanı gül yapmak

g. -ir 223

güllü güllü

g. +dü 201

gülüş gülme işi

g. +üdü 545

güman ümit

g. 120, 162

gümüş gümüş

g. 154, 395

g. +e (tutmaġ) gümüşlemek 56

g. +i 389

g. +üm 469

gün **I.** gün

g. 43, 44, 47, 86, 123, 194, 231, 275, 281, 364, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 492, 552, 584, 630

g. +de her gün 105, 181, 332, 344, 344, 347, 347, 357, 558

g. +den 204, 213

g. +di 276

g. +e 155, 329, 333, 377, 514, 514

g. +lere 439, 524

g. +lere (ġara günlere düşmek) 67

g. +leri 46, 447

g. +lerim 254

g. +ü 377, 377

g. +üdir 608

g. +üm 204, 213, 244, 496

g. +üme 628, 628, 628, 632

g. +ümün 329

II. güneş

g. 440

g. +de 347

günahkar günahkâr

g. 165

gündüz gündüz

g. 394, 485, 584, 584

g. +e 441, 633

g. 258

güneş güneş

g. 391

günorta öğlen

g. 74, 156

g. +nın 93

Gürci Gürcü

g. 166

güverçin güvercin

g. 482

güya sözde, sanki, güya

g. 590

Ġ

ġab kap

g. +da 563

ġabaġ ön

g. +da 319

g. +ı (ġabağı) 91, 91, 91

g. +ınca 431

ġaba□ ön

g. +dan 258

ġabıġ kabuk, deri üzerinde bir yaranın veya sivilcenin kurumasıyla oluşan sertçe bölüm

g. 625

ġaç- kaçmak

g. -a 39

g. -aġ 419

g. -ar 295

g. -aram 8, 417, 529, 530

g. -dı 391

g. -dım 272

g. -ın 539

g. -tım 104

ġaçaġ kaçak

g. +ı (ġaçağı) 74, 156

ġaçıt- kaçırmak, zor kullanarak yanında götürmek

g. -maġda 425

ġada dert, sıkıntı, bela

g. 504

g. +sı (almaġ) birinin derdini üzerine almak 88

Ġaf Kaf Dağı

g. +a 151

g. +dan 151

ġal- kalmak

g. 526

g. -a 84, 125, 310, 310, 320, 321, 536

a (abad) 171

g. -a (ġala) 248, 248, 283, 283, 283, 283

g. -aġam 378

g. -alar 399

g. -an 400, 616

g. -ar 484

g. -asan 92

g. -asız 337

g. -dı 24, 52, 52, 52, 79, 79, 79, 96, 190, 211, 219, 273, 331, 331, 488, 488, 488, 540, 598, 598, 598, 633

g. -dı (söze) isteğine kalmak 331

g. -dım 111, 410

g. -duġ 141

g. -ı 552, 552, 552

g. -ıb 351

g. -ım 190

g. -ınca 524

g. -ır 612

g. -madı 13, 554

g. -malıdı 88

g. -maz 305, 484

g. -mazsan 35

g. -mısan 505

g. -mışam 444

g. -sam 462, 472

g. -sın 255, 604, 604, 604

ġala < Ar. kalʿa kale

g. 84, 84, 84, 88, 248, 248, 320, 320, 321, 321, 536, 536

g. +sız 337, 337

ġala- yakmak

g.536

ġala ġala lapa lapa

g. +nın 129

g. +sı 159, 576, 576, 576

g. +sız 508

II. yüz kızartıcı suç, kabahat, ayıp

g. +sı 159, 159

Ġarabağ Azerbaycan'ın batısı ve Ermenistan'ın güneyinde bulunan, Küçük Kafkas Dağları'nın yüksek kesimlerinden alçak kesimlerine uzanan, Kura ve Aras Irmakları arasında yer alan tarihî ve coğrafi bölge

g. +da 400, 401

g. +ı 574

Ġaraçı bir yer adı

g. +da 540

ġaranlığ karanlık

g. +a (ġaranlığa) 188

ġardaş kardeş

g. 48, 118, 118, 118, 118, 395, 395, 395, 397, 397, 398, 398, 477, 477, 477, 586

g. +a 591

g. +ım 215

g. +ımın 326

g. +ın 591

g. +ıyam 425

g. +lar 396, 396, 396

g. +ları 500

g. 395, 395

ġargı büyülemek

g. -dı 386

ġarışdır- karıştırmak

g. 212

ġarma□ eğri, çatallı

g. +dır 115

g. +dır (ġarma□) 115

ġaş **I.** kaş

g. 210, 235, 303, 316, 432, 470, 532, 556, 567

g. (göz) 185

g. +a 231, 323, 591

g. +da 309, 483, 510

g. +ı 13, 91, 166

g. +ıma 371

g. +ına 193

g. +ların 101, 621

g. +larında 245

II. kıymetli taş

g. +a 591

g. +am 202

g. +ıyam 425

ġaş- kaçmak

g. -dı 7, 560

g. -dı (kaçmak) 154

g. -dım 1

ġaşla- işlemek, nakşetmek

g. 520

ġat- katmak

g. -anda (şer) 441

ġatar katar

g. 442

ġatlaş- katlanmak, hoş olmayan bir duruma, güç şartlara dayanmak, tahammül etmek

g. -ıram 444

ġavuş- kavuşmak

g. -anda 21

ġaya kaya

g. 344

g. +da 268, 269

g. +larda 120

ġayda kural

g. (ġoymaġ) 536

ġayıt- dönmek

g. 180, 400

g. -dı 370

g. -ır (ġayıdır) 200

ġaynana kaynana

g. 280

ġaz gaz

g. 176, 214, 414

ġaz- kazmak

g. -dılar 153

g. -un 64

g. -andı 384

ġazan- kazanmak

g. -ar (ad) ün kazanmak445

g. -dı 504

g. -dım 57

ġazança kazan, küçük kazan

g. +nı 57, 57

ġebir kabir

g. +de 306

g. +e 423

g. +e (ġebre) 9

g. +imi (ġebrimi) 64, 116, 176

ġedd- boy

g. -i 94

ġeder kadar

g. 461, 525, 490, 521

ġedir kadir, kıymet, değer

g. +imi (ġedrimi) 429

ġefes kafes

g. +e 543

g. +de 426

ġe□r kahır

g. +i 380

ġel- gelmek

g. 550

g. -em 483

ġelb kalp

g. 47

g. +i 165, 533, 609

g. +im 384

g. +imi 243, 285, 382, 413

g. +ini 173

g. +lendi 47

ġelbilen- çevrilmek, gün doğmak

g. -di 47, 47

ġelem kalem

g. 49, 210, 309, 314, 510

g. +den 316, 316

g. +in 372

ġem tasa, kaygı, üzüntü, gam

g. 134, 137, 380, 412, 489, 538, 641

g. (çekmek) 75

g. +de 332, 332, 332, 332

g. +den 77, 175, 244

g. +e 128, 270, 550

g. +im 460

ġem□ane matem evi

g. +di 348

ġemli gamlı, kederli, üzüntülü

g. 218

ġeranfil karanfil

g. 382, 412, 426

g. +am 403

ġerar karar

g. +ım 250

ġerġ < Ar. □ar□ batmak

g. (ġerġ olmaġ) 199

ġerib < Ar. yabancı, gurbette yaşayan, elgin

g. 10, 17, 87, 132, 395

g. (ġerib+olmaġ) 116

g. +e 117

ġeriblik < Ar. + Tür. -lık gurbet

g. +te 107

ġesd < Ar. □asd kasıt

g. (ġesd+etmek) 585

g. +i 641

ġét- gitmek

g. -ib (ġédib) 244

g. -irdim (ġédirdim) 248

g. -me 245

g. -misen (gédmisen) 127

ġıl- kılmak

g. -dım 497

ġılıç kılıç

g. 516

ġılınç uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah, kılıç

g. +ı (ġılıncı) 452

g. +un (ġılıncun) 601

ġılış kılıç

g. 342

ġına- kınamak

g. -rsız 89

ġıraġ sahil, kenar

g. +ı 14

g. +ına 506

g. +ınan (ġırağınan) 478

ġıra□ sahil, kenar

g. +dan 230

ġırıl-kırılmak

g. -mış 238

ġırmızı kırmızı

g. 80

ġış kış

g. 414, 546

g. +ı 548

ġıvrıl- kıvrılmak

g. -ıb 502, 515

ġıy- kıymak, acımamak

g. -ıb 207

ġıyġaç eğri, yatuk

g. +ı (ġıygacı) 15, 101

ġız kız

g. 14, 34, 41, 90, 166, 168, 169, 170, 225, 466, 603, 609, 626

g. +a 414, 480

g. +ı 80, 238, 522

g. +ım 59

g. +ın 27, 85, 228

g. +ların 219

ġızıl altın

g. 26, 50, 67, 108, 385, 386, 387, 388, 390, 416, 417, 418, 419, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 573, 600

g. +dan 373

ġible < Ar. kıble

g. 497

ġiyamet kıyamet

g. 364

g. +e 24

ġizlet- saklamak

g. -ir (ġizledir) 513

g. -me 404

ġo- brakıp gitmek

g. -yub 29

ġoca koca, büyük

g. 87

ġocal- ihtiyarlamak

g. -mışam 518

ġocalt-ihtiyarlatmak

g. -ar (ġocaldar) 359

ġoçaġ yiğit

g. 353, 477

ġohun kavun

g. 205, 206

ġo□- korkmak

g. -maram 403

ġol kol, insan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm

g. 306

g. (ġoymaġ) 330

g. +larım 532

g. +larımı 410

g. +ların 184, 465

g. +larını 192

g. +u (bağlı) çaresiz 469

g. +umu (el) 627

g. +un 608

g. +undan 394

ġon- konmak

g. -ar Kuş, kelebek, uçak, toz vb. bir yere inmek416

g. -du 164

ġonaġ misafir

g. 499

g. (gonaġ olmaġ) 188

g. (ġonaġ olmaġ) 3, 318, 546

g. +a (ġonağa) 126

g. +am 18

g. +am (ġonağam) 645

ġonçe gonca

g. 78, 411

g. +si 124

ġonşu komşu

g. +da 34, 225

g. +daki 117

g. +muza 287

ġop- kopmak

g. -ar 364

g. -ar (tufan) 107

ġor□- korkmak

g. -a (ġor□a) 225, 225, 228, 228, 229, 229

g. -an 557

g. -ana 353

g. -maram 465

g. -uram 2, 84, 125, 245, 321, 378, 451, 583

ġoş- koşmak

g. 395

g. tutmak 186

g. -a 123, 249, 594

g. -aram arabaya, sabana vb.ne bağlamak 538

g. -sa 455

ġoşa çift, iki tane, yan yana duran, bitişik

g. 555

g. +dır 178

ġovul-kovulmak

g. -du 331

ġovu ġovut, buğdayın dövüldüğü taş

g. 409

ġoy- koymak

g. 60, 221, 222, 257, 286, 295, 301, 338, 344, 402, 404, 447, 551, 604, 634

g.bırakmak, müsaade etmek 12, 42, 118, 303

g. -a (ġayda) 536

g. -aġ 175

g. -an (can) 445

g. -arlar 9, 207

g. -du 370, 625

g. -du (can) 95

g. -ma 273, 273, 273

g. -madı 247, 435, 500

g. -madım 534

g. -maram 100

g. -maz 542, 542

g. -mazlar (ġol) 330

g. -sam (can) 530

g. -sun 563

g. -sunlar 306

g. -sunlar (koymak) 423

g. -ub 452, 452

g. -ub (tor) 268, 269

g. -um 424, 543

g. -um (baş) 118

g. -up 394, 511

g. -urı 252

g. -yam 43

ġoyul- koyulmak

g. -du 625

ġoyun I. kollar arası, kucak, koyun

g. +unda (ġoynunda) 622

g. +uma (ġoynuma) 424

g. +un (ġoynun) 222

g. +una (ġoynuna) 260

ġoyun II. koyun geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan

g. 196

g. +dır 170

ġöz göz

g. +lerinden 245

g. +üm 245

ġutu kutu, ince tahta, mukavva, teneke, plastik vb.nden yapılmış, genellikle kapaklı kap

g. +dadır 412

ġuyu kuyu

g. +ya 230

ġuzu kuzu

g. 80, 336, 336, 393

ġül gül

g. 390

ġürbet < Ar**.** gurbet

g. 398
g. (ġürbet) 469, 469
g. +de 128, 251, 328, 410, 462
g. +e 479, 610

ġüsse < Ar. gam, keder, hüzün, dert, sıkıntı

g. 430, 445

H

ha genellkle fiillerin arasına girerek ikileme kurmaya yarayan söz, sürekli

h. 8, 365, 365, 365, 529, 635, 636

hacı < Ar. hacı hacı

h. 561, 561

haça çatal durumunda olan, çatallı

h. 39

haġ < Ar. □a□□ Allah, Hak

h. 445
h. +dan 139
h. +ı (haġġı)172

hal < Ar. □āl, hal, durum

h. +ım 471
h. +ın 531
h. +ına 128
h. +im 114

hamı herkes, hepsi

h. 449
h. +da 324
h. +dan 87

hana dokuma tezgâhı

h. +sız 68

handa nerede

h. 454, 454

hanı nerde

h. 57, 294, 294, 294

hansı hangi

h. 35, 251, 411, 474, 496

hara nere

h. 305, 305, 470
h. +dadır 482

haralı nereli

h. 278
h. +yam 617

haray imdat

h. 641, 642, 642, 643

harayçı bağırıp çağıran

h. 642
h. (harayçi o**lmaġ**) 642

harayla- bağırmak, seslenmek

h. -r 360
h. -ram 97

harda nerede

h. 10, 588

hava < Ar. hevā hava

h. +dadır 487

hay seslenme sözü

h. 10, 459

hayıf ünlem, yazık, maalesef

h. 488

hayla-seslenmek

h. -ram 97, 97

hazırlaş- hazırlanmak

h. 419

hefte hafta

h. +ler 360

hekim hekim,doktor

h. 240, 333

hem bir bağlaç

h. 236, 236

hemişe > Far. daima

h. 191, 482

her < Far. her

h. 17, 31, 71, 98, 106, 155, 159, 187, 274, 279, 286, 360, 360, 360, 401, 425, 444, 464, 533, 593, 612, 637, 637, 644, 645

herkes < Far. her + Far. kes herkes

h. 553

hesab < Ar. hisāb hesap

h. +ı 63

hesret < Ar. □asret hasret

h. 22

h. +den 448

h. +in 490

hesretli hasretli

h. 624

heşem iş

h. +di 623

hetta bağlaç hatta

h. 58

heyet avlu, ev be bahçesi

h. +imiz 145

h. +leri 141, 142, 143, 144

heyran hayran

h. +am 41, 126

hezin acıklı, üzüntü veren, dokunaklı, hüzünlü

h. (hezin) 453, 453

héç < Far. hiç

h. 38, 177, 177, 392, 396, 407, 534, 534, 534, 590, 599

krş. →hiş

héş hiç

h. 171

héyva ayva

h. 71, 405, 594, 637, 638

h. +sı 73

h. +sız 539

hına kına

h. 65

hicran < Far. ayrılık, hicran

h. 130, 542

his is, dumanın değdiği yerde bıraktığı
kara leke

h. 140, 140

hoş hoş

h. 401

hörmet hürmet

h. (hörmet etmek) hürmet etmek 307

hündür yüksek

h. 640

Hüseyni Hazret-i Hüseyin'e tabi olan

h. +yem 146

□

□**ab <** Far. uyku

h. +ım 593

□**aça** ne zaman

h. 390

□**ain** < Ar. hâin ihanet eden, hain

h. +e 307

□**al** ben, Çoğu doğuştan, tende bulunan
ufak, koyu renkli leke veya kabartı

h. 160, 160, 249, 592

h. +ın ben 509

h. +ında 190

h. +ıyam 392

h. +ların 159, 285, 544

□**alġ** < Ar. halk

h. +a 233, 238

□**al**□**a** halka

h. +233, 238

□**al**□**al** bir yer adı

h. +a 562, 562

□**ali**□ < Ar. Yaratıcı

h. 562

□**an** **I.** beyler için kullanılan unvan

h. 19, 20, 20, 383, 597, 635, 635, 635

□**an** **II.** işveli

h. güzel 48

h. +a 31

□**ançer** hançer

h. +i 395

→ □encer

□**anı** nerede

h. 294

□**ar** zavallı, biçare, hor

h. (□ar+elemek) 193

□**arab <** Ar. harap

h. 255

h. +dır 114

□**armen** harman yeri

h. +di 300

□**ayal** < Ar. hayal

h. +ın 51

h. +ınan 237

□**eber <** Ar. haber

h. 147, 296, 411

h. (vérmek) 213

□**elġ >** Ar. halk

h. +imin 585

□**elvet <** Ar. gizli

h. 205

h. +dir 475

□**encer** < Ar. hançer

h. +imi 148

→ □ençer

□**este** < Far. hasta

h. 28, 152, 255, 531, 531

□**eyal** hayal

h. +undan 199

□**eyr <** Ar. hayr hayır, iyilik, karşılık beklenmeden yapılan yardım

h. +i (□eyri olmaġ) 27

□**ezel** hazan yaprağı

h. +den 69, 297

h. +e 29

□**ıdmet** < Ar. hizmet

h. (□ıdmet eylemek) hizmet etmek457

□**ırdaca** küçük

h. 154, 156

h. +san 155

□**ıyaban** < Far. cadde

h. +da 157

→ hiyavan

□**ıyavan** < Far. cadde

h. +ı 153

h. +ın 158

→ hiyaban

□**oruz** horoz

h. 150

□**oş** hoş, beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren

h. 98, 151, 316, 381, 445, 496

h. (□oş+olmaġ) 237

h. +a 123

□**oşbe□t** < Far. + Far. mutlu

h. (□oşbe□t élemek) mutlu kılmak547

□**oşla-** < Far. + Tür. -la beğenmek

h. 520

□**oy** İran'da yerin adı

h. 571, 571

h. +a 152, 356

h. +dan 449

□**uda** < Far. Allah

h. +dır 412, 489

□**umar** < Far. süzgün, baygın, mahmur, uykulu

h. 75, 98, 288, 383, 408, 412, 486, 498

h. (□umar) 149, 149

h. +am 161

İ

i- ek fiil imek

i. -di 388

i. -dim 270

iç iç, dış karşıtı

i. +inde 76, 90, 90, 143

iç- içmek

i. -dim 219

i. -eġ 450

i. -eġ (and) 450

i. -erem (and) 420

i. -eydim 211

i. -im (and) 47

içirt- içirmek

i. -digin 38

i. -ir (içirdir)380

idi ek fiilin görülen geçmiş zaanı idi

i. 48

igit yiğit

i. 326, 369, 477

i. +e (igide) 274

i. +i (igidi) 367, 516

i. +in (igidin) 345

i. +sen 332

iğne iğne

i. +nin 387

i□tiyar güç, kuvvet

e. 95, 96

iki iki sayısı

i. 381, 393, 433

i. +miz 423

il yıl, sene

i. 100, 108, 122, 127, 163, 289, 314, 429, 462, 472, 499

i. +de 347

i. +ler 76

ilahi Allahım

i. 253

ilan yılan

i. 194, 298

ildırım yıldırım

i. +lar 595

ile edat, ile

i. 16, 16, 16, 22, 157, 157, 192, 381, 389, 389, 389, 577, 577, 577, 631, 631, 631

ilġar ahit, yemin, vefa, sadakat

i. 492

i. +ı 123

ı. +ın 509

iman < Ar. inanmak

i. 503

imdad yardım

i. +a 488

in- inmek

i. 172

inan- inanmak

i. -mazdım 69

inci- incinmek

i. -di 23

incit- incitmek

i. -ir (incidir) 527, 527, 527

indi şimdi

i. 45, 45, 45, 145, 350, 486, 486, 486, 512

insaf < Ar. insaf

i. +a (gelmek) 151

insan < Ar. insan

i. 58, 58, 58, 270

i. +a 447

i. +ı 342

i. +idim 600

iraġ uzak

ı. 419

islan- ıslanmak

K

keher gövdesi kızıl, ayakları ve yelesi koyu renkli olan, yağız (at), doru

k. 513

kehlik keklik

k. 2, 510, 512
k. +ler 169

kekil kakül, perçem

k. +ün 507

kelekbaz aldatan

k. (kelekbaz olmaġ) aldatmak 414

kemal olgun

k. 349

keman keman

k. 519
k. +a (kemana+dönmek) 94
k. +dan 390, 494

kemend ip, urgan, kement

k. (eylemek) 300
k. (kemend+eylemek) 635
k. +e 224, 239, 298, 604
k. +e (vurmaġ) bağlamak 6
k. +in 502, 515

kemer kemer

k. +i 32, 580

kend köy

k. +e 224, 239
k. +imizin 500

kepenek kelebek

k. 366

kere sütten yapılan yağ, tereyağı

k. +leri 196

kerem çare

k. 538

kerim < Ar. kerîm kerim, cömert

k. +dir 208

kervan kervan

k. 258, 498, 630

Kervansaralı Kervensara adlı yerden olan kimse

k. 278

kes- kesmek

k. 292, 620
k. -di 250, 315, 641
k. -di (yol) 262, 264
k. -diler (dil) 4
k. -enden (yol) 465
k. -ib 202
k. -mesi 105
k. -mez 342, 516

kesad cimri

k. (kesad olmaġ) cimri olmak 340

kasıb fakir

k. 421

kese kese, cepte taşınan, içine para, tütün vb. konulan, kumaştan veya örgüden küçük torba

k. 340, 340

kesek çamurun kurumuş hali

k. 370

kesil- kesilmek

k. -eydi 341, 341, 341

keşik nöbet

k. +inde (keşiginde) 59

keşmiri yün, kaşmir

k. 509

keşkül gezici bazı dervişlerin ve dilencilerin ellerinde tuttukları, Hindistan cevizi kabuğundan, metalden veya abanozdan yapılmış dilenci çanağı

k. +üm 183

keten keten

k. 180, 511, 638

kéç- geçmek

k. -di 91, 199, 199

k. -en 313

kéyif keyif

k. +im (kéyfim) 589

k. +indedir (kéyfindedir) 553

kır□ayağ kırkayak

k. 272

ki ki bağlacı

k. 44, 105, 139, 144, 226, 269, 277, 337, 337, 368, 406, 435, 621

kim “Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz, kim

k. 91, 93, 135, 199, 199, 199, 199, 294, 438, 522, 526, 541, 641

k. +e 101, 366, 413

k. +i 136, 339, 339

k. +im 269

k. +in 101, 393, 533

k. +ler 386

kimi **I.** gibi

k. 22, 40, 51, 51, 51, 86, 86, 148, 149, 214, 375, 376, 382, 405, 413, 426, 428, 452, 453, 520, 627

kimi **II.** kadar, dek

k. 405

kimse kimse

k. +m 269, 398

k. +si 136, 268

kiriş kiriş

k. +i 375

kirişli sağlam

k. 320

kirpik kirpik

k. +ler 231

k. +lerin 323

kise kese

k. 3

kişi kişi

k. +lerde 503

k. +ni 359

kişilik gurur

k. 324

kotan traktörün arkasına takılan pulluk

k. +ın 538

köhne eski

k. 365, 625

kök kök

k. +ünde 377

kölge gölge

k. 36, 638

k. +de 344

k. +den 514

kömeg güvenilecek kişi, yardımcı

k. +im 267

könül gönül

k. 438

k. +üm (könlüm) 30

k. +üm (könlüm) 41, 406, 412, 482, 489, 504

k. +ümü (könlümü) 408, 505

k. +ün (könlün) 501

kör kör, ama

k. 21, 522

k. (kör+olmaġ) 66, 178

köynek kömlek

k. 36, 180, 511, 638

k. +i 611

k. +in 499

köz köz

k. 12, 342, 342, 516, 517

küçe yol

k. +leri 209, 260

kül kül

k. 615

külek rüzgâr

k. 315, 315, 315, 609

k. +i (küleg.i) 467

külüng taşçı kazması

k. +ün 136

Kür Azerbaycan'da bir ırmak adı

k. +e 18

küs- küsmek

k. -er 481

k. -mesi 105

k. -üb 115, 277

k. -übdir 165, 590

k. -übdür 212, 232, 233

küsüli küsmüş

k. 141

L

laçın kartal

l. 399

la□la- kımıldamak

l. -dı 385

lala lale

l. 171

l. +m 34, 247

l. +sı 216, 466

l. +sız 68

lap pek, çok, gayet

l. 93

lazım lazım, gerek

l. 40

l. +dır 53, 53

leke leke

l. 355

Leyla kişi adı

l. +nın 45

Lezgi yer adı

l. +ye 461

lil gece

l. 16

Loġman kişi adı

l. 58

M

mah ay

m. 431

mal mal, eşya

m. 484

m. +ıyam 392

maral ceylan

m. 81, 81, 113, 596

m. (gözlü) 81

m. +a 441

m. +ı 41, 406

m. +ım 594

m. +lar 591

maşa maşa

m. 52, 212

mat donuk, parlak olmayan

m. 350

mazı ağaç

m. +lar 30

mecnun mecnun

m. 45

meçid mescit, genellikle minaresiz, küçük cami

m. +e 540

meger meğer

m. 299, 383, 399

mehebbet sevgi

m. +im 65

mehman□ana

m. +sı 158

me□mel pike

m. 203, 418

m. +em 593

me□mel parası başlık parası

me□mer kadife

m. 37

mekan yer, mekan

m. +da 454, 454

mele- ağlamak, sızlamak

m. -r 21, 21, 21

m. -rem 25

men zamir, birinci tekil kişi ben

m. 7, 11, 18, 23, 25, 34, 34, 34, 40, 50, 52, 54, 59, 87, 99, 106, 129, 132, 143, 151, 172, 178, 180, 181, 181, 181, 185, 185, 185, 195, 195, 195, 202, 202, 202, 207, 214, 221, 221, 221, 222, 230, 238, 239, 247, 247, 247, 249, 251, 261, 272, 286, 299, 309, 309, 309, 337, 344, 344, 344, 347, 347, 347, 355, 355, 355, 356, 402, 402, 403, 406, 407, 408, 408, 408, 419, 421, 421, 424, 426, 429, 448, 454, 454, 461, 461, 461, 471, 473, 473, 473, 483, 483, 483, 485, 491, 493, 497, 498, 521, 526, 528, 528, 528, 531, 534, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 558, 559, 560, 560, 561, 562, 563, 564, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 592, 593, 595, 596, 597, 598, 599, 601, 614, 617, 619, 623, 629, 642, 642, 642, 645

m. +de 51, 71, 71, 71, 71, 71, 95, 201, 201, 201, 327, 327, 604, 604

m. +den 131, 131, 131, 131, 199, 212, 232, 233, 296, 317, 317, 317, 317, 406, 534, 590

m. +e 52, 53, 57, 98, 163, 210, 235, 250, 280, 296, 299, 370, 372, 374, 380, 380, 380, 420, 528, 531, 548, 605, 626, 626, 626

m. +em 17, 17, 17, 28, 28, 135, 135, 135, 165, 165, 165, 644, 644, 644

m. +i 3, 5, 5, 5, 6, 12, 16, 24, 39, 67, 82, 89, 93, 102, 143, 153, 167, 167, 167, 193, 200, 218, 237, 242, 281, 292, 292, 292, 298, 298, 298, 300, 310, 362, 362, 362, 363, 385, 387, 394, 419, 430, 430, 446, 446, 449, 452, 453, 453, 453, 479, 479, 479, 501, 505, 506, 511, 520, 520, 520, 544, 547, 566, 566, 566, 571, 610, 610, 610, 641

m. +im 15, 20, 132, 132, 132, 132, 177, 218, 218, 218, 218, 222, 241, 244, 246, 375, 376, 397, 427, 437, 459, 482, 508, 523, 567, 590

m. +imki 24

m. +imsen 40

m. +le 212

m. +siz 66

menzil varılacak yer

m. +im 7

merac taç

m. +ı 561

Merağa İran'da bir yerin adı

m. 102, 103

merd mert, yiğit

m. 39, 332, 340, 351, 353, 354, 354, 445, 533, 557, 557, 585

m. +e 292, 292, 301, 301, 351, 351, 557, 566, 566, 566

m. +in 336

m. +ler 319

merdan mertler, yiğitler

m. +a 274, 274, 353, 353

merdane yiğitler, mertler

m. +den 557

Merend İran'da yerin adı

m. +e 152, 356, 356, 449

m. +in 571

merhaba merhaba

m. 482

metleb arzu, istek

m. 489

m. (vérmek) 412

Meyana İran'da bir yerin adı

m. 109

meydan meydan

m. 48

m. +ı 200

meze içki içilirken yenilen yiyecek

m. +sen 155

méşe kayıngillerden, üç yüz kadar türü arasında, yaz kış yapraklarını dökmeyenleri de bulunan, kerestesi dayanıklı bir orman ağacı, meşe

m. 14

méyus ümitsiz

m. +am 426

min bin sayısı

m. 19, 63, 89, 133, 163, 352, 427

min- binmek

m. -eydim 513

m. -ib 19

miz masa

m. 100

mögülü üzüm ağacı, asma

m. 145, 145

möhre tespih tanesi, namazda secdede alnın değdiği yere konan taş

m. +den 144

möv asma

m. 338, 579

Muġan bir yer adı

m. 562

mu□teser az, biraz

m. 143

murad istek

m. (almaġ) 247

m. +ına 221

muştuluġ bir müjdeye karşılık verien hediye

m. 227

m. (vérmek) 170

mürşid < Ar. mürşid irşad eden, mürşit

m. +im 222

müselman < Ar.muslim müslüman

m. 177

müşkül zor

m. 591

m. +üm 183

N

naçar < Far. nā+ çār çaresiz

n. 275, 276

n. +am 529, 529

nadan görgüsüz, kaba

n. 621

nağme nağme

n. 595

nahoş hoş olmayan

n. 356

nakam gamsız, kedersiz, tasasız

n. 314

nal nal

n. +ı 82

n. +ıyam 392

nale inleme

n. +mden 246

name mektup

n. 463

namerd namert

n. 301, 323, 327, 341, 351, 358, 435, 557

n. +e 32, 54, 275, 292, 304, 328, 375, 376, 566, 580

n. +i 341

n. +in 140, 336, 340

n. +le 519

n. +ler 319, 485

nane nane

n. 624, 624, 624

napak kirli

n. 336

nar nar

n. 36, 71, 119, 452, 594, 638

n. +ı 73, 259, 259, 259, 266, 266, 266

n. +sız 539

nara < Ar. nāre nara

n. 559

narınc < Far. nārenc turunç

n. +ın 526

narınca incecik

n. 524, 524, 525, 525

n. +m 520

narıncı turuncu renk

n. 521, 522, 523, 534

narsız narı olmayan

n. 216, 217

nasaz hastalıklı

n. +dı 589

naşı acemi

n. +yam 425

nataraz inatçılık

n. +ı 359

naz yumuşak

n. 146, 348, 532

n. (naz+eylemek) 105, 146, 348

n. +ını 477

nazbalış kuştüyü yastık

nazik nazik

n. 438

nazlı nazlı

n. 45, 85

ne **I.** ne… ne (de)… bağlacı

n. 4, 4, 32, 32, 44, 44, 95, 95, 96, 96, 99, 99, 151, 151, 168, 168, 191, 191, 254, 269, 269, 269, 358, 358, 359, 359, 460, 460, 572, 572, 576, 576, 580, 580, 582, 582, 589, 589, 598, 598

ne **II.** soru zamiri, ne

n. 49, 49, 71, 233, 233, 233, 238, 238, 238, 253, 357, 358, 414, 458, 461, 468, 468, 468, 490, 528, 528, 576, 576

n. +den 357, 558, 558, 558

n. +dir 527

ne **III.** zarf, neden

n. 113, 302, 510, 510,531, 559

ne **IV.** sıfat, nasıl

n. 170, 286, 359, 381, 589

ne **V.** zarf, çok

n. 471, 354, 623

ne **VI.** sıfat, hangi

n. 112, 388

ne **VII.** zarf, nasıl

n. 510, 521

nebi < Ar. nebî nebi, peygamber

n. +ni 527

neden neden, niçin

n. 357, 358, 358, 568, 568, 568, 597

n. +di 590

nefs < Ar. nefs nefis

n. 535

nerdivan merdiven

n. +a 286

nesil < Ar. nesl nesil

n. +i (nesli) 341

nezer nazar, bakış

n. 124

néce **I.** nasıl

oğlan erkek çocuk

o. 39, 186, 263, 392

o. +ın 432

oğul oğul

o. 353, 557, 557, 586

o. +lar 585

oh ok

o. +ı 303

o□ ok

o. 123, 390, 494, 519, 556, 564

o. +dır 63

o. +ın 43

o. +un 63, 273

o□la- okla vurmak

o. -dılar 413

o□şar benzer

o. +ı 85

o□u- okumak

o. 109, 109

o. -r 565

o. -r ötmek 308, 546

o. -rlar 144

ol- olmak

o. 477, 583

o. - (çerağ) 188

o. - (dayağ) 188

o. - (sayağ) dosdoğru olmak 188

o. -acağ 90

o. -an 121, 121, 121, 519

o. -anın 198, 334, 510

o. -anların (dost) 173

o. -ar 121, 180, 347, 354, 354, 414, 414, 445, 533, 533, 533, 609, 609, 609, 619, 619, 619

o. -ar (derd) 354

o. -ar (kelekbaz) 414

o. -ar (söz) 180

o. -ar (toz) 180

o. -aydı 215, 215, 215

o. -aydım 142

o. -aydım (ġonaġ) 318, 546

o. -dı 581, 581, 581, 626, 626, 626

o. -du 76, 76, 256, 270, 418, 467, 485, 485

o. -du (ġerġ) 199

o. -du (tamam) 485

o. -du (zülüm) 76

o. -duġ145

o. -duġum 602

o. -dum 70, 74, 156, 168, 337, 419, 599, 615, 615

o. -dum (derman) 70

o. -dum (ġerib) 116

o. -dum (ġonaġ) 3

o. -dum (ġul olmaġ) 615

o. -lam 242, 278, 278, 278, 509, 509

o. -lam (él) 242

o. -lam (ġul) 327

o. -lam 237, 237, 509

o. -lam (□oş) 237

o. -ma (teslim) 61

o. -madım (şad) 38, 379, 636

o. -mam 327

o. -maram 292, 566

o. -masın 149, 177

o. -mayacaġ 72

o. -mayan 53

Ö

P

puç boş

p. 496

pul para

p. +um 34

püste fıstık

p. 28, 31, 31, 255

R

Rahm acımak

r. (rahm+élemek) 449

r. +ı 380

r. +in 470

reġib rakip

r. +leri 262

reng renk

r. +i 619

r. +im 391

r. +imizi 526

resim resim

r. +idir (resmidir) 217

rub < Ar. rubʿ çeyrek

r. 141

Rum Anadolu

r. +a 464

S

saatlıġ saatlik, geçici

s. 645

sabah yarın

s. 270, 608

sabit sabit

s. (sabit eylemek) 496

Sebelan İran'da bir dağın adı

s. 216, 217

saç saç

s. 189

s. +a 39

s. +larını 32

s. +larun 298

saç- saçmak

s. -aram 417, 456, 530

s. -dı 391

saça□lı saçaklı

s. 474

sağ **I.** hayatta, sağlam, esen

s. 215, 255

s. +am 77, 134, 195

s. +dı 490

sağ **II.** Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı

s. 250, 278, 394

sağ- sütünü akıtmak

s. -ın 196

sağal- iyileşmek

s. -maz 163, 201, 607

sağalan- iyileşmek

s. -dı 572, 582

sağġal sakal

s. 324

s. +ı 198, 334

sağlıġ Vücudun hasta olmaması durumu, vücut esenliği, esenlik, sıhhat, afiyet

s. +ı (sağlığı) 484

s. +ımda (sağlığımda) 150

s. +ınan (sağlığınan) hoşça 337

sahab sahip

s. +ım 593

sa□la- saklamak

s. 308

s. durdurmak 395

s. - (ayaġ) 42

s. -dı 385

s. -dılar 413

s. -r 16, 367, 579

s. -ram (ağ) yas tutmak 499, 499, 524, 525

s. -ram (ġonaġ) misafir etmek 499

s. -rdım 108

sal- yaymak

s. 184, 465

s. - (bir+yaduva) 453

s. -ansan (göz) 99

s. -ar 610

s. -aram 628

s. -dı 67, 119, 119, 298

s. -dı (şefeġ) 86

s. -dım 111, 405

s. -dım (yola) 79

s. -dın 521

s. -ıb 175

s. -ma 248

s. -ma (ayağa+salmaġ) 102

s. -maz 163

s. -mısan 505

saldat asker

s. 350

salım az, azıcık

s. 92

s. (gétmek) bırakıp gitmek 320

salim sağlam

s. 604

sallan- sallanmak

s. -ıb 42

s. -ıbdı 27

s. -ır 633

Salmas İran Azerbaycan'ında bir yerin adı

s. +a 237

s. +ın 236

saman saman

s. +dır 204, 213

san sayı

s. 434

sana sana

s. 390, 447, 447

sanat sanat

s. 447

sancaġ sancak

s. 168

sandık < Ar.sundūk sandık

s. 271, 272

sap ip

s. +ı 387

sar sığrcık kuşu

s. 164, 165

sar- sarmak

s. -dı 31

saral- saralmak

s. -dım 405

s. -ınca 524, 525

saralt- saraltmak

s. -aġ (saraldaġ) 526

s. -ıb (saraldıb) 505

saray saray

s. +da 210

s. + ın İan’da bir yerin adı 209

sarı **I.** sarı renk

s. 78, 90, 168, 204, 205, 206, 213, 351, 459

s. +sı 211

II. -e doğru edatı, taraf

s. 351

sarış- sarılmak

s. 192

sarraf sarraf

s. +am 623

sarvan kervancı başı

s. 258

s. +sız 70

saş uzun saçlı

s. +dı 560

sat- satmak

s. -an 502, 515

s. -ar 5

s. -ar (can) 45

sataş- satamak

s. -ıb 569

Savalan İran’da bir dağın adı

s. 215

s. +dı 572, 572, 582, 582

savaş- savaşmak

s. -dıġ 141

say- **saymak**

s. -a (saya) 46, 46

sayaġ yasa, yöntem ve ahlaka bağlı, dürüst, namuslu

s. (sayaġ olmaġ) 188

sayıl- sayılmak

s. -maz 58, 433

sayyad avcı

s. +a 268, 268, 269, 269

saz Türk halk müziğinde kullanılan, gövdesi ağaçtan oyularak yapılmış, telli, uzun saplı çalgı, bağlama

s. 55, 214, 277, 453

s. +dı 589, 589

s. +ı 548

s. +ım 53, 214

s. +ımdır 53

s. +ını 477, 610

sebir < Ar. sabr sabır

s. +imi (sebrimi) 315

sebir bölge, yer, mekân

s. +de 306

sebr < Ar. sabr sabır

s. +i 250

seç- seçmek

s. -mek 623

sefa eğlence, zevk, neşe

s. 151

sefer < Ar.sefer sefer, yolculuk

s. 608

Sehend İran Azerbaycan’ında bir dağ adı

s. 237, 241, 242

seslen- seslenmek

s. -di 209

sevgili sevgili, yar

s. +m 446

séçil- seçilmek

s. -miş 58

sél sel

s. 107, 289, 382

s. +e 613

séllendir- sel olmak

s. -ir 223

sér sır, varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey

s. 447

sév- sevgi ve bağlılık duymak, sevmek

s. -di 551

s. -dim 34, 52, 225

s. -dügüm 80, 235

s. -düm 626

s. -en 101, 576

s. -enin 101

s. -esen 354

s. -irsen 419, 520

s. -mege 248

s. -memişdim 562

s. -misen 520

s. -mişdim 562

s. -mişem 166, 229, 239, 406, 416, 466, 540, 603, 88, 228

sévgi sevgi

s. 433, 563

s. +ler 233, 239

s. +minen sevgilim141

s. +sin 563

sévgili sevgili, yar

s. 547

s. +m 15

→ sévgüli, sévgilü

sévgilü sevgili, yar

s. +n 106

sévgü sevgi

s. +mü 120, 478

sévgülü sevgili, yar

s. 145

s. +m 115

s. +mden 316

s. +mü 28

s. +mün 142

→ sévgili, sévgilü

sévigü sevgi, sevgili

s. +m 19

s. +mü 179

sévimli sevimli

s. 468

sévin- sevinmak

s. -dim 596

sı□- sıkmak

s. -ma 243

sın- kırılmak

s. -asan 1, 104, 272

s. -mış 577

s. -sa 438

sındır- kırmak

s. -aydım 372

sınıġ kırık

s. 561

sızılda- sızlamak

s. -yar 49

sim sazın teli

s. +i339

s. +li 277

sine sine, gögüs, bağır, gönül

s. 592

s. +den 241

s. +m 71, 244, 257

s. +mde 273, 373

s. +me 243, 373

s. +mi 43

s. +min 501

s. +n 486

sir varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey, sır

s. +ini (sirrini) 32

s. +ivi (sirrivi) 187

siz zamir, iknci çoğul kişi

s. 508

s. +e 130

s. +i 521

s. +in 259, 266

s. +lerde 120

sol sağ karşıtı

s. 250

sol- solmak

s. -dun 78

s. -lam 242

s. -mayacağ 72

s. -mazsan 35

sona suna, güzel kız

s. +lar 425

s. +m 154, 365

s. +m (sonam) 135, 135

sora sonra

s. 141

sorağ haber, hal hatır sorma, sorgulama

s. (tutmağ) haber sormak 642

s. +ınan (sorağınan) sora sora478

soruş- sormak, araştırmak

s. -dum 135

soy- soymak

s. -madım 534

s. -maram 100

s. -ub 452

soyuğ sğuk

s. 622

soyul- soyulmak

s. -du 625

s. -maz 433

soyun- soyunmak

s. -ub 318

söhbet sohbet

s. +di 589

s. +e 550

sökül- sökülmek

s. -ende 189

sön- sönmek

s. -e 158

sövġat seyahat için gidilen yerden getirilen hediye

s. +i 259, 266

söyüş- birbirine küfretmek

s. -dük 492

söz söz

s. 12, 164, 280, 342, 374, 455, 462, 481, 516, 517, 580, 619, 628

s. (atmaġ) 531

s. (ġanmaġ) sözü anlamak 280, 280

s. (söz+olmaġ) 180

s. (vérmek) 147, 160, 420

s. +den 330

s. +e 331, 408

s. +e (gelmek) coştuğunda 277

s. +e (ġalmaġ) 331

s. +ler 479

s. +lerden 253

s. +lerin 40, 40, 330

s. +lerinden 161

s. +ü 279, 393

s. +üm 42, 245, 381

s. +ümü 186, 186, 263, 263

s. +ün 201, 274, 281

s. +üne 131, 317

s. +ünü 353

sözde gerçekte öyle olmayıp öyle bilinen

s. 173

su su

s. 159, 182, 182, 182, 182, 182, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 234, 234, 238, 241, 262, 264, 374, 549, 597

s. (dayanmaġ) su kesilmek 409

s. +da 184, 240

s. +imiş 256

s. +lar 627

s. +suzundan 360

s. +yı 23

subay bekâr

s. +lardan 162

sultan hükümdarların kullandıkları unvan, padişah

s. 20

Sultan Sultan Savalan Dağı, dağ adı

s. +dı 572

susa- susamak

s. -mışam 234

suva içine saman karıştırılmış çamur sıva

s. 227

süd süt

s. 280

sümbül sümbül

s. +e 109

sümük kemik

s. +lerim 7

sünbül başak

s. 90

s. +ü 474

sür- sürmek

s. -eydim 513

sürme kirpik diplerine sürülen siyah boya, sürme

s. 383, 554, 597

s. +ler 553

s. +ni 516

sürmeli sürme çekilmiş (göz)

s. 556

sürt- sürtmek

s. -er 322

sürü sürü

s. +dü 174

sürün- sürünmek

s. -nem 351

süz- süzmek

s. -e (süze) 633, 633

s. -en 210

süzül- süzülmek

s. -dü 498

Ş

şad < Far.şād şad, mutlu, neşeli, sevinçli

ş. 218, 626

ş. (olmaġ) 38

ş. (şad+olmaġ) 314, 379, 636

şadlıġ şad olma durumu

ş. +a (şadlığa) 544

şaftalı < Far.şeftālū şeftali

ş. +dır 117

ş. +yam 247

şah < Far.şāh-şeh şah, padişah

ş. 292, 431, 566

şahmar yılanların şahı

ş. 298

şa□- çakmak (yıldırım)

ş. -ardı 595

şa□da hava sıcaklığının sıfırdan aşağı düşmesiyle suların buz tutması, don

ş. 466

şal kadınların omuzlarını örtmek için kullandıkları geniş atkı, şal

ş. 112, 160

ş. +dı 24

ş. +ı 85, 85

ş. +ım 246

ş. +ımı 248

ş. +ın 509

şam mum

ş. akşam 485

ş. +lar 10

şamama bir tür kokulu kavun

ş. 138, 440

ş. +nı 404, 634

şan arıların yumurtalarını bırakmak ve bal depo etmek için yaptığı, düzgün altıgen ağızlı bal mumu yuvacıklar topluluğu, petek

ş. +nan 407

şan bal peteği

ş. +a 252, 252, 252, 252

şarab < Ar.şerāb şarap, içki

ş. 114

şefeġ şafak, tan yeri

ş. (salmaġ) 86

şehir nüfusunun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı, kent, şehir

ş. 337

ş. +de 251

ş. +leri 271

Şekilan bir yer adı

ş. +ın 249

şen mutlu, neşeli

ş. +di 623

şer

ş. (ġatmaġ) 441

şerbet < Ar. şerbet belli törenlerde konuklara sunulan şekerli içecek

ş. 160

şey < Ar. şey, madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz

ş. 567

ş. +dir 324

şéh çiğ, şebnem, kırağı

ş. 189, 404, 545, 634

şikayet < Ar. şikâyet şikâyet, hoşnutsuzluk belirten söz veya yazı, sızlanma, sızıltı, yakınma, yakıntı

ş. (şikayet+étmek) 643

şimal kuzey

ş. +dan 250

şimşek şimşek

ş. 253

şirin sevimli, cana yakın, tatlı, hoş

ş. 18, 92, 259, 259, 266, 266, 326, 330, 331, 374, 459

ş. (şirin) 40, 40, 491, 491

ş. +di 547, 547

Şirvan İran'da bir yerin adı

ş. 256

ş. +a 254, 255

ş. +dan 258

ş. +ı 255

ş. +ın 257, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267

şiş cağ, şiş, bir ucu sivri, demir veya ağaçtan, bazen silah gibi kullanılabilen ince uzun çubuk

ş. +im 518

şövġ ışın

ş. +ı 492

şu□ neşeli ve serbest (kadın)

ş. 166

şükréle- < Ar. şukr + Tü. etmek şükretmek

ş. 377

şüşe < Far.şîşe şişe

ş. 56

ş. +dir 438

ş. +nem 99

T

tab hal, derman, takat

t. 96

t. +ım 593

taba□çalan- açmak (gül)

t. -dı 388

tağ salatalık, karpuz, kavun gibi meyve fidelerinin sallandığı yer

t. 138, 404, 440, 634

t. +danam 411

tağça dolap, küçük raf

t. +ya 108

tağet bir şeyi yapabilme, başarabilme gücü, güç, hâl, derman, kuvvet

t. +im 103

ta□ça dolap, küçük raf, tavan arası

t. +da 308

ta□t < Far.taht taht, hükümdarlık makamı, hükümdarlık

t. +ı 541

talan yağma

t. 400

tamam < Ar.temâm tamam

t. (tamam olmağ) 485

tanı- tanımak

t. -ram 249, 528, 614
t. -rdım 521

tap- bulmak

t. -ağ 172
t. -ar 5
t. -aram 571
t. -dım 181, 475

tapıl- bulunmak

t. -ar 407

tapış- buluşmak

t. -ıram 235

tar bir tür müzik aleti

t. 339, 629

tarı tanrı, kâinatta var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Yaradan, Allah, Rab, İlah, Mevla, Halik, Hüda

t. 83, 536, 563, 605
t. +lan 312
t. +sı sevgilisi 219

tarlan avlanan bir kuş türü

t. 51, 268, 293

tarmazı istekli, arzulu

t. +lar 30

taş taş

t. 419
t. +ı 643

Tatar eskiden Azerbaycan Türklerine verilen ad

t. 5

tay yaka, taraf

t. 66
t. +a 66, 300, 300
II. benzer, eş
t. +ın 602

taya yığıntı, ot yığını

t. 300

taybatay arka rkaya sıralanmak

t. 443

tayfa soy, nesep, akraba, aile

t. +dır 333

tebib doktor, tabip

t. 133, 578, 607

tebiet tabiat

t. +in 217

Tebriz İran’da bir şehrin adı

t. 101, 102, 103, 109, 114

t. +dedir 611

t. +e 241, 630

tek gibi

t. 407, 510, 609

tekin gibi

t. 20, 177

tel□ acımsı, acımtırak, acı

t. 263

t. +i 374

temaşa seyretmek

t. 52

t. (gelmek) 254

ten müsavi, eş

t. 172, 402

teneli iğneleyici, alaycı söz

t. 342, 462, 516

terazi terazi

t. 359, 359

teslim teslim

t. (teslim olmaġ) 61

teze taze, yeni

t. 27, 198, 198, 334, 334, 625

t. +sen 155

tél saç, saç teli

t. 32, 368

t. +de 468

t. +imde 168

t. +ler 2, 502, 502, 502, 515, 515, 515

t. +lerin 105, 576

téz < Far.tîz tez,çabuk, erkenden

t. 49, 78, 169, 204, 267, 334, 359, 385400

t. +den 243

téze yeni, taze

t. 198

Tiflis bir şehrin adı

t. +e 3

tik- dikmek

t. inşa etmek 116

t. -dim 36

t. -e (tike) 620, 620, 620, 620, 620, 620

t. -ibdir 569

tikan diken

t. 495, 569, 569, 569, 632

t. +a 116, 116, 116, 117

tike parça

t. 369

tikil- gözüne ilişmek

t. -di 632

tirme elde dokunan bir kumaş türü

t. 112

titre- titremek

t. -yer 295

topraġ toprak

t. 175

t. +lı 84

topraġlı topraklı

t. 321

tor tuzak, iplik, sicim gibi şeylerden yapılmış ağ

t. +un 113

t. +un (ġoymaġ) 268, 269

t. +una 268

torpaġ toprak

t. +a (toprağa) 207

t. +ı (toprağı) 236

t. +ım (toprağım) 77

toy düğün

t. 90, 460

t. (bayram) 565

t. +da 229

t. +undır 170

toz toz

t. 267, 619

t. (toz+olmaġ) 180

t. +i 552

t. +un 619

töhmet birine yüklenen, işlenildiği sanılan fakat henüz aydınlanmamış olan suç, suçlama

t. 557

tök- dökmek

t. 486, 507, 597

t. -dü 467

t. -ene 336

t. -er 486

t. -er (gözüm ġan yaş tökmek) 398

t. -me 160

t. -tün 160

t. -üb (yaş) 410, 633

t. -ür 608

tökül- dökülmek

t. -ür 225, 404, 634

t. -ende 189

tufan tufan

t. 19

t. (ġopmaġ) 107

turş ekşi

t. 266

turunc

t. +ı 110

→ turınc

tuş **I.**karşı, mukabil

t. (gelmek) karşı karşıya gelmek 248

II. ekşi

t.259

tut dut

t. 106, 115

t. +u 115

tut- tutmak

t. -a (bilmek) 1

t. -ana 37, 203

t. -ar (yasın) 107

t. -dum 69

t. -madı (elinden) 636

t. -maġda (soraġ) 642

t. -ub 197, 366

t. -ub (ayaġ) 155

t. -ubdı 57, 267

t. -um 543

t. -up 56

tüfenk < Far.tufeng tüfek

t. 367

tük tüy

t. 203

t. +i 80

t. +ü 378, 378

tükan dükkân

t. +dan 111

t. +ı 71

tüken- tükenmek

t. -di 409

tüpür- tükürmek

t. -meli 361

tüsdü tütsü, duman

t. +si 93

tütün tütün

t. 210

tüzül- düzülmek

t. -di 297

U

u < Far. u bağlaç ve

u. + 246

uca yüce

u. 87, 549, 552

u. +dı 64

ucalt- yükseltmek

u. -ar (ucaldar) 557

uç uç

u. +u (ucu) 229, 246

uç- uçmak

u. -anda 252

u. -ar 407

u. -mayıb 476, 487

uçurt- uçurmak

u. -dun 205, 206

ulduz yıldız

u. 430, 431, 432, 433, 434, 439, 489, 496

u. +a 288

u. +ı 59

u. +lar 62

um- ummak, beklemek

u. -ar 486

u. -muşam 346

u. +an 162

umud umut

u. +ı 33

uşaġ çocuk

u. 148, 512

ut- yutmak

u. -dum (ġan) 418

uzaġ uzak

u. 83

u. +a (uzağa) 492

u. +da 507

u. +dan 185

u. +ta 111

uzaġlaş- uzaklaşmak

u. -dı 7

uzan- uzanmak

u. -ıb 304

uzun uzun

u. 261, 427, 428

Ü

üç üç sayısı

ü. 480, 496, 567

ümid ümit

i. 633

ü. +im 102

üreg yürek

ü. +i 169, 310

ü. +im 157, 588

ü. +imden 258

ü. +in 506

ü. +ine 616

ürek yürek

ü. 274, 517, 644

ü. +de 96, 535

ü. +im 410

→üreş

üreş sine, yürek

ü. +i 215

→ ürek

üst bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, fevk, alt karşıtı

ü. +e 12, 12, 12, 12, 60, 99, 101, 112, 112, 112, 118, 160, 160, 160, 176, 257, 324, 335, 402, 404, 404, 404, 416, 418, 450, 486, 507, 507, 507, 513, 617, 624, 634, 634, 634

ü. +eyem 460, 460, 460

ü. +ü 102, 103, 109, 114, 272, 422

ü. +üme 556

ü. +ün 271, 400

ü. +ünde 420, 436, 618, 619

ü. +üne 100, 271, 625

ü. +ünün 389, 631

üstad bilim veya sanat alanında üstün bilgisi ve yeteneği olan kimse, üstat

ü. 548

üste üstünde

ü. +dir 178

üşü- üşümek

ü. -dü 545, 545

ü. -düm 222

üz başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat

ü. 159, 159, 200, 361, 368, 449, 592, 592, 603

ü. (çevirmek) 199

ü. (üze) 277, 295, 295, 295, 596

ü. +di 60

ü. +e 189, 553, 596, 633

ü. +e (üz) 277, 295, 295, 295, 596

ü. +i 521, 522, 526

ü. +lü 189, 590

ü. +ü 129, 129, 438

ü. +üm 60, 112, 579, 587

ü. +ümden 338, 391

ü. +üme 284

ü. +ün 392

ü. +ün (ġoymak) yola koyulmak, harekete geçmek 60

ü. +ünde 249, 249, 439, 509, 541, 609

ü. +ünden 140, 355

ü. +üne 605, 623

ü. +ünü 434, 640

ü. +üve 187

üz- **I.** yüzmek

ü. 365, 365

ü. -di 60, 60

üz- **II.** üzüntü vermek, üzmek

ü. -en 644

üz- **III.** koparmak, toplamak, dermek

ü. -üb 291

üzük yüzük

ü. 385, 426

ü. (üzük ġaşı) 425

ü. +üm (üzüyüm) 591

üzül- üsülmek

ü. -dü 498

üzüm üzüm

ü. 79, 245, 587, 587

ü. +e 495

ü. +ü 263

üzünden sebebi ile

ü. 140, 140

V

va□t vakit

v. +ı (beş) 497

var mevcut, var

v. 6, 22, 42, 42, 54, 65, 65, 65, 71, 85, 85, 85, 101, 101, 101, 105, 105, 105, 112, 135, 161, 162, 162, 162, 164, 183, 183, 183, 184, 219, 233, 233, 233, 238, 238, 238, 245, 245, 245, 249, 269, 288, 288, 288, 288, 306, 324, 324, 324, 326, 326, 326, 346, 361, 361, 361, 361, 373, 373, 373, 377, 377, 377, 393, 393, 393, 400, 400, 400, 414, 425, 439, 439, 439, 439, 459, 459, 459, 459, 460, 468, 468, 468, 468, 468, 469, 469, 469, 507, 511, 535, 541, 618, 621, 641

v. +dı 31, 120

v. +dır 73, 73, 73

var- varmak, ulaşmak

v. -ım 587

vay ünlem, vay

v. 599, 599, 599, 599

v. +da 494

vede bir işin yapılması veya bir borcun ödenmesi için tanınan süre, mühlet, mehil

v. 467

vede vérmek söz vermek

v. 581

vefa vefa

v. +n 69

v. +sız 174, 442

vefalı vefalı

v. 5, 422, 509

v. +ya 442

veġt vakit

v. 112

vekit < Ar. vakt vakit

v. +in (vektin) 388

veremle- vereme yakalatmak

v. -r 169

veten < veten vatan

v. +den 617

v. +in 158

vér- vermek

v. 32, 282, 282, 282, 296, 566, 580

Y

ya ey, hey" anlamlarında bir seslenme sözü

y. 183

yad akıl, hafıza, hatırlama, düşman

y. 52, 116, 331, 364, 364, 468, 610, 626, 636

y. düşman 87

y. +a 125, 147, 147, 147, 305, 418, 431, 488

y. +a (düşman) 32

y. +am 426, 426

y. +dan 369, 572

y. +ıma 148, 265, 285

y. +ıma (düşmek) hatırlamak 313

y. +lar 131, 317

y. +lara 505, 580

y. +uva (bir yaduva salmaġ) hatırlamak 453

yadigar hatıra

y. +ı 308

yağ yağ

y. 140

y. +ı 139

yağ- yağmak, yağmur, kar, dolu gökten düşmek

y. -a 2, 451, 583

y. -ar 176, 237, 313, 396, 424, 637

y. -dı 283

y. -ıbdır 198

y. -ına 506

y. -ırı 334

yağı düşman

y. 197, 354, 533

y. +lar 264

yağış yağmur

y. 2, 33, 237, 396, 424, 608

ya□- yakmak

y. -a 50

y. -ar 241

y. -dı 382

ya□a yaka

y. 50, 50

y. +mı 622

y. +n 149

y. +ndan 379

ya□çı iyi

y. 329

ya□şı iyi

y. 94, 308, 335, 357, 367, 367, 367, 367, 536, 536, 536, 558, 577, 628, 632

y. +da 612

y. +dı 604

y. +dır 61, 61, 61, 159

yalan yalan, doğru olmayan

y. 256, 330

yalancı yalancı

y. 581

yalġız yalnız

y. 37, 200, 261

yalvar- yalvarmak, birinden ısrarla, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek

y. -asız 508

y. -ım 381

y. -ır 116

y. -ma□dır 115

y. -san 365

yam eğri büğrü, kıvrık

y. +dı 262

yam- yapıştırmak, yapışmasını sağlamak, bir araya getirmek

y. -ar 438

yaman kötü

y. 329, 354, 357, 471, 533, 558, 636

y. +a 94, 330

y. +dır 204, 213

yan yan, taraf

y. 133, 240, 302, 493, 575, 575, 575, 635

y. +a 274, 357, 357, 357, 558, 558, 558

y. +asan 296

y. +ı 31

y. +ım 490

y. +ımda 565, 565

y. +ımdan 601

y. +ına 129, 463

y. +ında 190

yan- yanmak

y. 20, 448

y. -a (yana) 92, 92, 92, 92, 615, 615

y. -an 128, 598

y. -ar 10, 12, 139, 257, 312, 366, 366, 517, 517

y. -aram 185, 488

y. -arsız 89, 539, 539

y. -dı 76, 157, 182, 588

y. -dım 168

y. -ıram 448, 528

y. -mış 401

y. -sın 606, 606, 606

yanaġ yanak

y. +dan 635

y. +ı (yanağı) 466

y. +ın 613

y. +ların 551

yanaşı durmak yanında olmak

y. 602

yandır- yakmak

y. -ıram 22

yapış- yapışmak

y. -aydım 379

yar sevgili

y. 9, 23, 24, 24, 24, 36, 42, 43, 45, 62, 64, 75, 84, 88, 95, 95, 96, 96, 108, 110, 112, 123, 129, 148, 149, 149, 149, 162, 163, 165, 174, 176, 193, 197, 201, 218, 222, 222, 222, 226, 228, 229, 242, 248, 252, 254, 260, 264, 295, 299, 299, 315, 321, 335, 369, 373, 394, 410, 410, 410, 416, 417, 440, 487, 488, 490, 495, 511, 511, 513, 517, 523, 528, 529, 530, 535, 549, 549, 549, 551, 554, 588, 588, 596, 602, 602, 602, 603, 611, 616, 620, 621, 621, 629, 629, 632, 633, 634, 637, 638

y. +a 279, 318, 325, 437, 455, 456, 456, 463, 485, 543, 543, 546, 587, 595

y. +dan 62, 100, 111, 213, 247, 296, 310, 387, 517, 606, 642

y. +ı 8, 73, 121, 163, 181, 259, 266, 272, 291, 401, 415, 500, 606

y. +ım 5, 53, 67, 192, 212, 220, 232, 233, 237, 241, 249, 269, 271, 405, 420, 422, 531, 541, 541, 541, 555, 623, 626, 627, 640

y. +ıma 85, 531

y. +ımdan 391

y. +ımı 1, 79, 103, 104, 209, 249, 335, 405, 570, 614

y. +ımın 224, 265

y. +ın 13, 29, 66, 114, 227, 326, 403, 509, 537, 612

y. +ından 226

yar- açımlamak, teşrih etmek

y. -an 572

y. -sın 197

yara yara, keskin bir şeyle veya bir vuruşla vücutta oluşan derin kesik

y. 163, 305, 305, 325, 325, 325, 335, 434, 543, 582, 625

y. +dır 244

y. +larım 625

y. +lı 273, 273, 273

y. +m 6, 81, 133, 150, 240, 607, 625

y. +mı 132

yaralan- yaralanmak

y. -dım 564, 564, 601

yaralı yaralı

y. 41, 132, 406

y. +yam 607, 617

yaraş- yakışmak, uymak

y. -maram 421

yaraşıġ yakışan, uygun

y. +dır 447

yarat- yaratmak

y. -maz 428

yarı bir bütünü oluşturan iki eşit parçadan her biri, nısıf, yarı

y. 62, 78, 78, 262, 371, 371, 510, 533, 611

y. +sı 211, 211, 219, 219

y. +sın 111

yarpaġ yaprak

y. 99, 563

y. +a (yaprağa) 207

y. +a (yarpağa) 232

y. +ı (yaprağı) 618

y. +ım (yaprağım) 77

yas **I.** ölüm veya bir felaketten doğan acı ve bu acıyı belirten davranışlar, matem

y. +a 363, 544, 565, 565, 565

y. +ın (tutmaġ) 107

yas **II.** düz, düzgün

y. + dı 264

yasdar yaslı

y. 153

yasdıġ yastık

y. 643

yasemen yesemin

y. +i 363, 363, 544, 544

yastıġ yastık

y. 521, 522

yaş göz yaşı

y. 237, 304, 398, 486, 533, 616

y. (ġan yaş a□maġ) 253

y. (tökmek) 410

y. +a 436, 512

y. +ı 389, 631, 643

y. +ıla (göz) 430

y. +ına 193

y. +ız 130

y. +lı 84

yaş gelmek ağlamak

y. 98

yaşlı yaşla dolmuş (göz)

y. 320, 321, 529

yat- yatmak

y. 59, 344

y. -a□ 522

y. -an 502, 515

y. -ana 37, 203

y. -anmaram 570, 570

y. -ar 45, 446

y. -ıbsan 113, 296, 302

y. -ım 261

y. -mamışam 645

y. -maz 62, 62, 369, 427, 428

y. -mış (be□tim) şansı olmamak109

y. -mışam 617

y. -mışıdım 600

yavrulu yavrusu olan

y. 407

yay ok atmaya yarayan, iki ucu arasına kiriş gerilmiş, eğri ağaç veya metal çubuk

y. 390, 443, 494

y. +dan 375

yaylıġ başörtüsü

y. 475

y. +ım (yaylığım) 614

y. +ın (yaylığın) 606

yaz yaz

y. 414, 546, 546, 546

y. +ı 548, 548

y. +ını 477

yaz- yazmak

y. 236, 314, 314, 314

y. -anda 595

y. -andı 384, 504

y. -anın 372

y. -ar 49, 49

y. -aram 464

y. -dığın 479

y. -dılar 153, 153

y. -dım 389, 508, 631

y. -ıb 436

y. -mışam 463

yazı yazı

y. 372

yazıġ yazık

y. +am (yazığam) 131

y. +ı 207

yazıl- yazılmak

y. -mışam 309, 473, 483

yeherlen- eyerlenmek

y. -er 350

yeke büyük

y. 585

yer yer

y. +i (dan yeri) tanyeri189

yetiş- varmak, ulaşmak, yetişmek

y. -dim 485

yé- yemek

y. -dikleri 265

y. -me 13, 157, 322, 323, 412

y. -meli 587

yéddi yedi sayısı

y. 512

yél rüzgâr

y. 107, 250, 609

y. +i (seher+yeli) 208

y. +ler 368

yén- inmek

y. -en 174

yéne yine

y. 65, 100, 370, 591, 605

yér yer

y. 48, 424, 637

y. (eylemek) yer açmak 278

y. (élemek) 622

y. +de 17, 53, 87, 116, 318, 318, 318, 378, 378, 378, 401, 444, 636

y. +den 6, 607, 607, 607, 607

y. +e 43, 43, 43, 246, 438

y. +i 112, 541

y. +idi 48, 48

y. +in 454, 507

y. +siz 530

yéri- yürümek

y. - (yéri) 621, 621, 622, 622

yét- yetişmek, ulaşmak

y. -din 221

y. -im 221, 221

yétim < Ar. yetîm babası ölmüş olan (çocuk), babasız

y. 221, 221

y. +lerin 33

yétir- yetiştirmek

y. -dim 119

y. -eydim 325

yétirin- yetişmek, varmak

y. -medim 104

yıġ- toplamak

y. -dım 605

yıġıl- toplanmak

y. -ar 552

y. -dılar 371

yıġış- toplanmak

y. -a 427

yı□- yıkmak

y. -an 383, 597

y. -ar 586

y. -aydı 480

y. -dı 284

y. -ma 243

yı□ıl- yıkımak

y. -dı 111

y. -dım 112

y. -dın 636

y. -mış 243

y. -sın 514

yo□ yok

y. 103, 201, 202, 268, 398, 518, 518, 518, 519, 596, 602, 620

y. +dı 34, 34

y. +dır 63, 451

y. +du 95, 96

y. +dur 234, 234, 234, 247, 456, 484, 593, 593, 593

yo□sa yoksa

y. 136, 531

yo□sul yoksul

y. 58, 293, 343

y. +lara 188

y. +u 94

y. +unı 345

yol yol

y. 154, 176, 460, 513, 555, 618, 619, 624

y. (gözlemek) 194

y. (kesmek) 465

y. +a 172, 405, 612

y. +a (salmaġ) 79

y. +da 111, 400, 616

y. +ları 197

y. +ların 631

y. +u 176, 236, 256, 262, 262, 264, 264, 264, 463, 630

y. +u (kesmek) 262

y. +udur 289, 289, 289

y. +um 490

y. +un 554

y. +un (gözlemek) 254

y. +unda 110, 134, 174, 422, 445, 487, 530

y. +undan 55, 415

y. +unu 594

yoldaş yol arkadaşı, yoldaş

y. +ı 17

yorul- yorulmak

y. -du 23

y. -ub 535

yu- yıkamak

y. 362, 362, 362, 430

yu□ı uyku

y. 584

yu□u uyku

y. (çatmaġ) uykusu gelmek 369

y. +dadır 412

yum- yummak

y. -ar 486

y. -ub 443

yumurta yumurta

y. 433

yumuruġ yumruk

y. 227

yurd yurt, vatan

y. 331

y. +um 444

yuv- yıkamak

y. -ar 159

y. -aram 499

yuva ev, yurt, yuva

y. +dadır 476, 482, 487

y. +m 444

y. +ymış 256

yuvala- yuva yapmak, ev berk kurmak

y. -r 399

yuyul- yıkanmak

y. -maz 159

yük yük

y. +i 605

y. +ü 378

yüz **I.** yüz sayısı

y. 100, 108, 133, 224, 314, 326, 340, 365, 365, 427, 455, 462, 499, 592, 607, 607, 607

y. +de 361, 361

yüz **II.** başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat, yüz

y. 368, 368

y. +ü 336

yüz- kol, bacak, yüzgeç vb. organların özel hareketleriyle su yüzeyinde veya su içinde ilerlemek, durmak, yüzmek

y. 365, 365

Z

zalım zalim

z. +a 61

zaman zaman

z. 215, 552, 552, 552

z. +a 94

zamin kefil

z. 355, 355, 355

zeher < Fars. zehr zehir

z. +den 38

z. +i (zehri) 380

zemi < Far.arsa, yer, tarla

z. +sin 358

zer < Far. altın

z. 286, 623

z. +i 288, 288

zerger < Far.zer+ger kuyumcu

z. 286, 480

z. +de 469

zeriş bir tür ağaç

z. 197

zeval yok olma, yok edilme

z. 301, 456

zéncir zincir

z. +i 134

z. +siz 167

zindan < Far.zindān zindan, hapishane

z. +da 283, 472

zor zor, güç

z. +la 399

Züleyha bir şahıs adı

z. 228

zülf < Far. zülf zülüf

z. 623

zülfiġar Hazret-i Ali

z. +a 235

zülmet□ana karanlık bir yer, zindan

z. +dı 575

zülüf < Far. zülf zülüf

z. +ü (zülfü) 160, 235, 235

z. +ün (zülfün) 102, 103, 167, 239, 400, 491, 616, 633, 635

z. +ünden (zülfünden) 6

z. +üne (zülfüne) 294

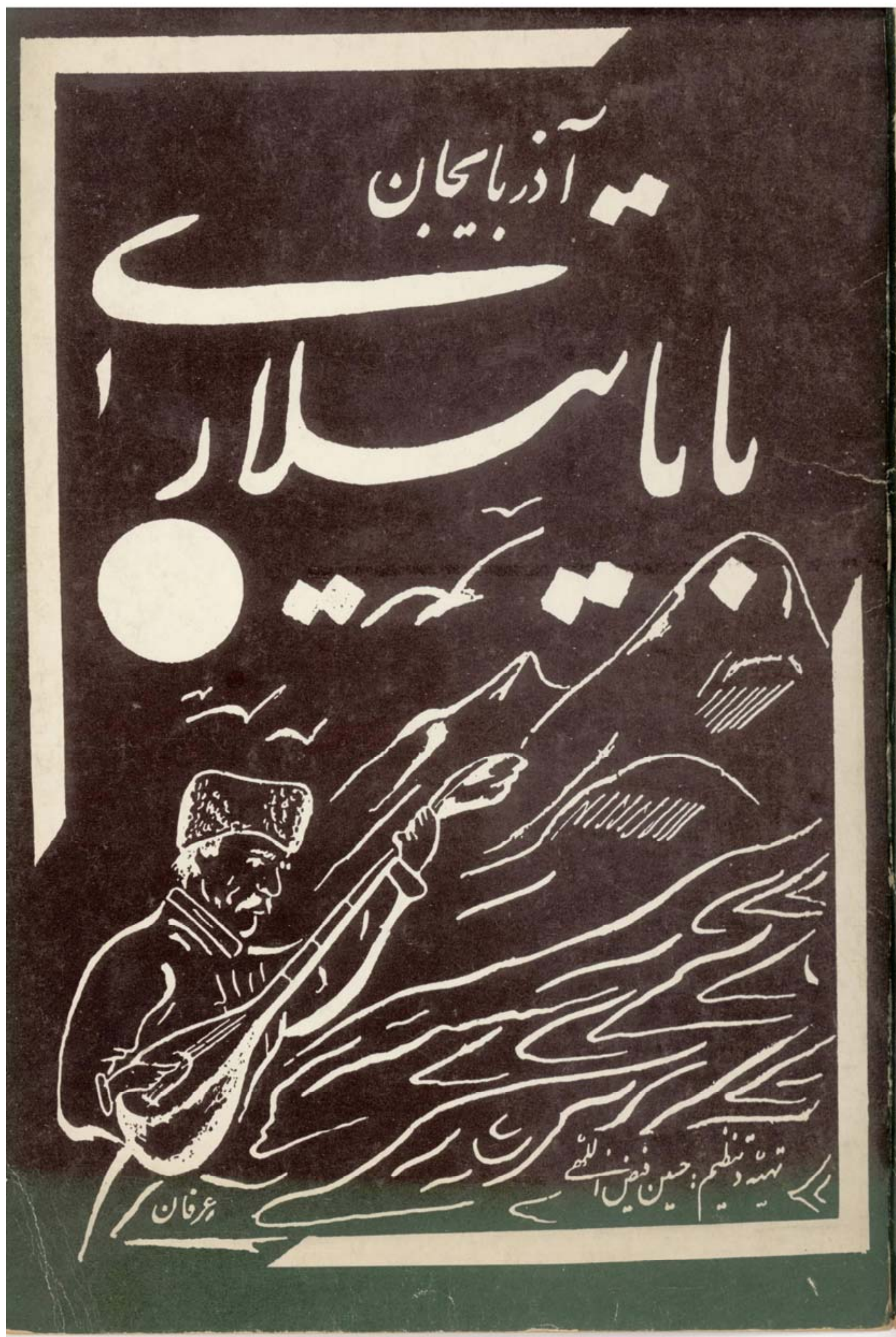
z. +üni (zülfüni) 300, 315

z. +ünü (zülfünü) 493

zülüm < Ar.zulm zulüm güçlü bir kimsenin yasaya veya vicdana aykırı olarak başkasını uğrattığı kötü durum, kıygı, eziyet, cefa

IV. BÖLÜM

METNİN ASLI

آذربایجان
بایاتیلاری
تهیه و تنظیم: حسین فیض اللهی
عرفان

بایاتیلار

آذربایجان شفاهی ائل ادبیاتی

چاپ دوم با تجدید نظر کلی

تنظیم : حسین فیض‌اللهی

مؤسسه انتشارات یاران

مرکز پخش : تبریز ــ خیابان جمهوری اسلامی پاساژ امام خمینی

□ باباییلار
□ حسین فیض‌اللهی
□ چاپ دوم ۱۳۶۳
□ تیراژ ۵۰۰۰ جلد
□ حق چاپ محفوظ

بسم الله الرحمن الرحیم

آبی دون آبی داراق — یاربمی گؤردوم باپاق
قاشدیم تونا بیلمه‌دیم — سینـاسان بتلـه آیـاق

* * *

آبـی دونـون آستانـا — کهلیك گیریب بوستانا
قورخورام باغیش یاغا — قـاراتـلـلـر ایـلانـا

* * *

آبی دون آبـی کیـه — منی وئـریبـلـر پیـه
پسـده قـانـع اولـدوم — اودا گتـدی تفـلیـه

* * *

آپاردیـلار گـولومو — الـه دیلـر غولومو
نـه قویـدولار دانیشام — نـه کسدیلـر دیلیمـی

* * *

آپـاردی تـاتـار منی — قـول ایلـر سـاتـار منی
یـاریـم وفـالی اولسا — آختاریب تاپـار منی

* * *

آپـار منی بنـده وور   زولفونـدن کمنده وور
اللی یئردن یـارام وار   اسیرگـه صنـده وور

* * *

آت منی‌گوْتدو قاشدی   سومو کلریم چاخناشدی
گئدین آنـامـا دئیین   منـزلیم اوزاقـلاشدی

* * *

آچارام هـا آچارام   ، اغلی قاپی آچـارام
یاری یقاسیز گـوْرسم   باش‌گؤتوروب قاچارام

* * *

آچیق قـوی پنجره‌نی   گؤزوم گؤرسون گله‌نی
قبره نئجه قـویار لار،   یـار دردیندن ئوله‌نی

* * *

آخشام‌لارهای‌آخشام‌لار   شام‌لار یانار آخشام‌لار
ائـولی ائوینه گئدر   غریب‌هاردا آخشام‌لار ؟

* * *

آرازی آیـیـردیـلار   قومـونان دویـوردولار
من سندن آیریلمازدیم   ظلمونن آیـیـردیـلار

* * *

آراز اوسته بـوز اوسته   کباب یانار کؤز اوسته
قوی‌منی اولـدورسونلر   دانیشدیغیم سؤز اوسته

* * *

۴

آراز داشی ، داش‌داشی   قلمدی یـارین قـاشی
جـاهـلین یـال یئمه   عـاقلینـن داش داشی

* * *

آراز قیراقـسی مئشـه   آچ قیزدسمالون دؤشه
آراسینا گـول دوزوم   دؤره سینـه بنـوْشـه

* * *

آراز آخیـر قیقاجـی   بـودی‌گلیرجوت باجی
بیری منیـم سئوگیلیم   بیری اونون دیلماجی

* * *

آراز آخـار لیل ایله   دسته ـ دسته گـول ایله
عـالمه جـان باغیشلار   منی ساخلار دیل ایله

* * *

آرازین بـاشی منـم   دیبـی تین داشی منم
هـریئرده غریب اولـه   اونون یـولداشی منم

* * *

آرازام کـسوره بنـدم   بولبولـم گـوله بندم
من بو ائوده قـوناغام   بیـر شیرین دیلـه بندم

* * *

آراز ـ آرازخـان آراز   مین گـوْزدن آخان‌آراز
سئویگـوم مینب گمییه   گـل ائمه طوفان آراز

* * *

۵

آراز ـ آرازخان آراز   سلطان آراز خان آراز
چای ـ بولاغون‌قوروسون   منیم تکین یـان آراز

* * *

آراز داشانـدا مه‌لـر   کور قـووشاندا مه لر
آنـالار بـالاسینـدان   آیـری دوشنده مه لر

* * *

آراز کیمـی آخیـرام   یـاندیریرام یـاخیرام
گؤزه‌ل لرده گؤزم وار   حسرتیلـه بـاخیـرام

* * *

آراز بورولدو گتندی   سوبی دورولدو گتندی
من دئدیم یارانیجیدی   دئمه یـورولدو گتندی

* * *

آرخالیغین شالـدی یار   دردین منی آلـدی یار
سنین کینن منیم کـی   قیامتـه قـالـدی یـار

* * *

آرخـالیـم مله‌رم   داغـی داشـی دله‌رم
گلسن بایـرام ائله‌رم   گلمه‌سن من گلـه‌رم

* * *

آغ آلما قیـزیل آلما   بـوشقابا دوزول آلما
اصیل آلچر کین اولسون   بـد اصیل گؤزه‌ل آلما

* * *

۶

آغ آلما آللانیب دی   آغاجدان سالّلانیب دی
خیری اولسون اوقیزین   تـازا نشانـلانیب دی

* * *

آغـاجـدا پوسته منـیم   دیبینـده خـسته منـیم
سئویگولومو وئرسه‌لر   بـهشتی ایستـه مـه‌رم

* * *

آغـاشدا خزله بـاق   دیبینده گـؤزه‌لـه بـاق
أوزیارین سورداقویوب   سرگـردان گـزنه باق

* * *

آغاشدا گؤی مازیلار   کؤنلـوم سنی آرزیلار
بیرسحرگـل بیرآخشام   گؤرسـونلـر تامارزیلار

* * *

آغاجدا واردی پوسته   هریانی ساردی پوسته
خـانا بویـون اینجه   آللاهدان ئـولوم ایسته

* * *

آل کمـری بئل باغلا   ساچـلارینی تئل باغلا
نه یـادا سرینی وئـر   نـه نامـرده بئل باغلا

* * *

آلا داغین بـولـودی   یئتیملـرین اومـودی
الله بیرباغیش گؤندر   آرپا ـ بوغدا قورودی

* * *

۷

آلبالـویـم کالام من   دیلیم یوخدی لالام من
قونشودا بیرقیز سئودیم   پولوم یوخدی آلام من

* * *

آلما وئرسم آلمازسان   سن آلمادان قـالمازسان
هانسی باغین گولوسن   أیله دیکجه سولمازسان

* * *

آلما آتدیم نـارگلدی   کوینك‌تیکدیم دارگلدی
قابی‌یه کـؤلگه دوشدو   بئلـه بیلدیم یـار گلدی

* * *

آلمـا آتانا قوربـان   آتیب توتانـا قـوربان
مخمردوشك نـازبالش   یالقیـزیاتانـا قـوربـان

* * *

آمـان فلك داد فلك   هئچ اولمادیم شاد فلك
ایچیـرتدیگین زهـردن   ئوزونده بیرداد فلـك

* * *

آمرود آغـاجی هاچا   ألیم دولاشدی ساچـا
بیرمرد اوغلان ایسترم   منی گـؤتـوروب قاچـا

* * *

آهو کیمی گـؤزلرین   شیرین- شیرین سؤزلرین
سن منیمسن من سنین   نییه لازیـم سؤزلـرین

* * *

۸

آی قیزگزه‌ه آرالـی   کونلوم سندن یـارالی
گـؤزلریـنـه حیـرانـام   آذربـایجـان مارالـی

* * *

آی سالالانیب گلن یار   آیاق ساخلا سؤزوم‌وار
قوی بیرباخیم دویبونجا   گؤزلرینده گـؤزوم وار

* * *

آی گئدر باتـان یئره   گـون‌گئـدر باتان یئره
سینه‌مـی قـویبام نشان   اوخبن یـار آتان یئره

* * *

آی چیخدی‌پشمان پشمان   گون‌چیخدی‌اونادوشمان
اثله گئت ، اثله گل کـی   نه‌دوست‌گؤرسون‌نه‌دوشمان

* * *

آی گئدر باتار ایندی   نـازلی یار یاتار ایندی
ایلـی‌نبـن بـازاریـنـدا   مجنون‌جان ساتار ایندی

* * *

آی‌دوغـدو دوشدو چایا   جمـالیـن بنزر آیـا
جوان عؤمروم چؤرودو   گونلری سایا - سایا

* * *

آی دوغدی قلب لندی   گون دوغدی قلب لندی
نیه دئسه‌ن آنـدایچیم   بـوقلب او قلب لندی

* * *

۹

اردبیل خان یئریدی — سراب سلطان یئریدی
آغلاسین قارداش ئولن — عجب میدان یئریدی

* * *

الده قلم نه یازار — سیزیلدایار نه یازار ؟
آنا ـ بابا دئمیشکن — دوزگئنمه‌ین تئز آزار

* * *

القان ، اوزقان ، یاخاقان — جانیم اودا یاخا قان
سن‌دوزدون قیزیل دویمه — من ده دوزدوم یاخا قان

* * *

الده قلیان کیمی گز — گؤیده طرلان کیمی گز
خیالین منده اولسون — أوزون بادبان کیمی گز

* * *

الیمده ماشا قالدی — چالمادیم داشا قالدی
من سئودیم یاد آپاردی — منه تماشا قالدی

* * *

الیمده کی سازیم دیر — سازیم منه لازیم دیر
یاریم اولمایان یئرده — جنت نییه لازیم دیر

* * *

الیمده وار یاغلاما — من گئدیرم آغلاما
گئدیب گلمرم بیرده — نامرده بئل باغلاما

* * *

الینده ساز بری گل — یولوندان آز بری گل
گونلومون ایستگلیسی — دیلیمین از بری گل

* * *

الینده شوشه قلیان — توتوب گوموشه قلیان
نئجه سن بیرآه چکیم — الیندن دوشه قلیان

* * *

الینده قازانچانی — توتوبدی قازانچانی
جانوئردیم‌دوس‌قازاندیم — بس منه قازانج هانی ؟

* * *

انسان انسان اولسادا — سئچیلمیش جان اولسادا
یوخسول انسان سایلماز — حتی لقمان اولسادا

* * *

ائوینده ، ائشیگینده — یات قیزیم بئشیگینده
بیرمن بیردان اولدوزی — دورموشوق کشیگینده

* * *

أوردك گؤلده بیراوزدی — بیر چالخاندی بیراوزدی
اوزون قوی اوزوم اوسته — گؤره‌ن‌دئسین بیر اوزدی

* * *

اون‌بیر ،اون‌دان‌یاخشیدیر — چوخادوندان یاخشیدیر
ظالیمه تسلیم اولما — أولمك اوندان‌یاخشیدیر

* * *

اولدوزلار باتماز آغلار   یاری اوباتماز آغلار
یار یاردان آیری دوشسه   گنجه‌لر یاتماز آغلار

* * *

اووچی الینده اوخدیر   اوخون حسابی یوخدیر
مین دوست آداما آزدی   دشمنین بیری چوخدیر

* * *

اوجادی سهند داغی   گؤزه‌ل دی باغچا باغی
قبریمی بورداقازون   ده بیبدیر یار آیاغی

* * *

اللرینده حنا وار   گئتمه‌بیدی یئنه وار
دنیانی گؤزل آلسا   محبیتیم سنه وار

* * *

اوتای بوتایا باخار   آراسیندان چای آخار
کوراولسون یارین گؤزو   من سیز دونیایا باخار

* * *

باخدیم قیزیل گوللره   دوشدوم قارا گوللره
یاریم بی‌بفا چیخدی   منی سالدی دیللره

* * *

بازار حناسیز اولماز   داغلار لالاسیز اولماز
الله آتان بنده نیین   باشی بلاسیز اولماز

* * *

باغا گیردیم ازلدن   دسته توتدوم خزلدن
بیلسیدیم وفان بودیر   اینانمازدیم ازلدن

* * *

باغا گیردیم باغبان سیز   دده‌وه گؤردوم سروان سیز
عالمه درمان اولدوم   اولدوم اُوزوم درمان سیز

* * *

باغچا منده بار منده   هئیوا منده نار منده
سینم عطار توکانی   هر نه دئسن‌وار منده

* * *

باغدا گول سولمیا جاق   گؤزاریم دولمیا جاق
فلکین چرخی دؤنوب   آیریلیق اولمیا جاق

* * *

باغلارین باری واردیر   هئیواسی ناری واردیر
بیلمیرلر بفا سیزسان   دئیرلر یاری واردیر

* * *

بالاجا جیب پیچاغی   اولدوم ائللر قاچاغی
بیرسحرگل بیرآخشام   بیرده گون اورتاچاغی

* * *

بایاتینین آخیری   خومار گؤزلر باخیری
غم چکمه دلی کؤنلوم   یار سنین‌دیر آخیری

* * *

بوخاری قوروم اولــدو　　اودیاندی قوروم اولدو
آغیرایــل‌لــر ایچینــده　　بیزه چوخ ظولوم اولدو

＊ ＊ ＊

بوستانیم باغیم آغلار　　غمدن یــارپاغیم آغلار
ساغام،اُوزوم آغــلارام　　أولسم تورپاغیم آغلار

＊ ＊ ＊

باخچامیزدا ساری گول　　باری قونچا یاری‌گــول
گئج آچیلدین‌تئزسولدون　　اولمایــایدین باری‌گول

＊ ＊ ＊

بو بــاغدا اوزوم قالدی　　درمه‌دیم گؤزوم قالدی
یولا سالـدیم بــاریمی　　دالینجا گــؤزوم قــالدی

＊ ＊ ＊

بــوداغدا قوزوگؤردوم　　توکی قیرمیزی گؤردوم
آشدیــم جنت قاپیسین　　سئویدوگوم‌قیزی گؤردوم

＊ ＊ ＊

بوداغدا مــارال آزدیر　　اووچوچوخ‌مارال‌آزدیر
آغلاما مارال گؤزلوم　　أولمه‌رم یــارام آزدیر

＊ ＊ ＊

بوردان بیرآتلی گئشدی　　نــالی پاررادی گئشدی
سلام وئــردیم آلمادی　　منی آغلاتــدی گئشدی

＊ ＊ ＊

۱۴

بوردان اوزاق گنجه‌دیر　　گول‌لر پنجه ـ پنجه دیر
أولوم تــاری ایشی دیر　　آیــریلیق ایشکنجه دیر

＊ ＊ ＊

بــو قــالا داشلی قــالا　　تــوپراقلی داشلی قــالا
قورخورام دوشوب أولم　　یــازگؤزو باشلی قــالا

＊ ＊ ＊

باشیندا آغ شالــی‌وار　　أورتوکدو آغ شالی‌وار
بــوگلن نــازلی قیزین　　پــاریما اوخشاری وار

＊ ＊ ＊

بوردان بیر آتلی گئتدی　　آتین اویناتــدی گئتدی
گون‌کیمی شفق سالدی　　آی کیمی باتــدی‌گئتدی

＊ ＊ ＊

بوداغلار اوجا داغلار　　هــامی دان قوجا داغلار
غریب یئرده یــاد ائلده　　دؤزوم من نئجه داغلار

＊ ＊ ＊

بــو قــالا آلمــالیدی　　آلمــاسی قــالمالیــدی
بوردا بیر بــار سئومیشم　　قــاداسی آلمــالیــدی

＊ ＊ ＊

بیر آی چیخدی فنارسیز　　ائــل‌لــرمنی قینار سیز
دردلــی‌یم دینذیرمه یین　　من‌آه چکسم یانــارسیز

＊ ＊ ＊

۱۵

بیرقیز گـؤردوم بیچینده　　ساری سنبل ایچینـده
بوردا بیرطـوی اولاجاق　　گلـن آیین ایچینده

* * *

پاپاقـون قـابـاغی دوز　　دالی دوز ، قاباغی دوز
دنیا، سندن کیم کئچدی ؟　　قاشی دوز ، قاباغی دوز

* * *

پاپریزین یـانا ـ یانا　　اوددوشوب شیرین جانا
نئجه سن سالیم گئمدیم　　قـالاسان یانـا ـ یانـا

* * *

پاپریـزین تـوسدوسی　　گون اورتانین ایستی‌سی
گـؤزمنی کیم اینته‌ییر　　چوپورلارین لاپ پیسی

* * *

پیس کئچنـده زمـانـا　　باخماز یـاخشی ـ یامانا
آجلیق آیـمر یوخسولو　　قـدی دؤنـر کمانـا

* * *

پنجره‌دن بـاخدی یـار　　چیخدیم گؤردوم یوخدی یار
نه منده بیرجان قویدو　　نـه گـؤره‌نـده اختیار

* * *

پنجره‌دن باخدی یـار　　باخدیم گؤردوم یوخدو یار
نه اور کده تاب قالدی　　نـه آیـاقـدا اختیـار

* * *

پنجـره دن هـایـلاراه　　هایلارام . هـارایلاراه
تئمنب آنـامـا دئیب　　تئیب سنئـه اویـنارام

* * *

پنجـرددن داش گلـیر　　حرمـار گوزدن یاش گلیر
سنی منـه وئرسه لـر　　هرگـؤزره نه خـوش گلیر

* * *

پنجـره ده شوشه نـم　　یارپاق اوسنه دوشه نم
نه سن گؤزدن سالاسان　　نه من گؤزدن دوشه نـم

* * *

پـورتاغالی سویمـارام　　میزاوسنونـه قویمـارام
بوزایل بیرائوده اولساق　　یئنه یاردان دویمـارام

* * *

تبریز اوسنه آجی وار　　قاشلارین قیقاجی وار
سؤه‌دن ، سئوددین اولسا　　کیمین کیمه گـوجی وار

* * *

تبریـز اوستو مـــراغا　　زولفون گلمـز داراغا
بیرجه امیدیـم سنسن　　سالمـا منـی آیـاغـا

* * *

تبریـز اوستی مـراغا　　زولفون گلمیر داراغـا
آختاریـرام یـاریمـی　　یـوخ طاقتیم ، فراغا

* * *

تلینده آبی داراق   یاریمی گؤردوم باپاق
قاچدیم یئتیرنمه دیسم   سیناسان بئله آیاق !

* * *

تئل لرین کسمه‌سی وار   آرادان بیچمه‌سی وار
بئله کبی ناز ابلیسن   بیر گونده‌کو سمه‌سی‌وار

* * *

توت آغاجی ده‌گیلم   هر گلـه‌نـه اگیلم
ألیـوی چکْ آلیـمـدن   من سئوگیلـون ده‌گیلم

* * *

توفان قوپار یئل آغلار   چایلارداشار سئل آغلار
غـریبلیکده ، أولـه‌نین   یاسین توتار ائل آغلار

* * *

تـاقچایا دوزول آلـما   آغ آلما قیزیل آلما
بیلـشیدیم یـارگؤندریب   ساخلاردیم یوزایل آلما

* * *

تبریـز اوستو میانـا   گـول سونبولـه دایانا
اوخـوبولبولوم اوخـو   یاتمیش بختیم اویـانا

* * *

تورونجی دوغراماز لار   دسمـالا بـاغلامـازلار
بیوفـا یـار یولـونـدا   بیر بئلـه آغلامـازلار

* * *

توکاندان سنگگ آلدیم   یاریسین یولدا سالدیم
ائویـم اونـداییخیلدی   یـاردان اوز اقداقالدیم

* * *

تیرمه‌شال دیزیم اوسته   ییخیلدیم اوزوم اوسته
یارنه وقت بیزه گلسه   یئری وارگؤزوم اوسته

* * *

تورون داغداقور آووچی   آوون گلیروور آووچی
نـه یـاتیبسان بـره ده   مارال گلیر دورآووچی

* * *

تبریز اوستو سراب دیر   دگمه حالیم خراب دیر
یارین وئردیگی شراب   عطیرلی بیرگلاب دیر

* * *

توت آغاجی قارماخ دیر   توتی‌قارماخ قارماخ دیر
سئویگولوم کوکسوب گئدیب   عـلاجیم یالوارماخ دیر

* * *

تیکانـا بـاخ تیکـانـا   گـول یالواریـر تیکانا
غریب أولدوم یادیئرده   گل قبریمی تیکْ ـ آنا !

* * *

تیکانا باخ ، چالی دیر   آغـاشـدا شافتالی دیـر
قونشوداکی بو گؤزه‌ل   غـریبـه آلمالـی دیر

* * *

جان‌قارداش جانیم‌قارداش — آغریر جانیم قارداش
باش قویوم دیزین اوسته — قوی‌چیخسین جانیم‌قارداش

* * *

جانیمی آلدی فلک — دردلره سالدی، فلک
باغدا بیر نار یئتیردیم — اونودا سالدی فلک

* * *

جیران اوتلار دوزلرده — قابــالاردا دوزلــرده
ایتیرمیشم سئویگــومو — گمان واردی سیزلرده

* * *

جیران اولان چؤل‌گزر — أوردك اولان گؤل گزر
بی‌وفا یاری اولان — آبدال اولار چؤل گزر

* * *

جیران ، چؤله بیرده‌گل — أوردك گؤله بیرده‌گل
بیرگلمیسن ، گئدمیسن — ایل دولانسین بیرده گل

* * *

جیرانلار ، قوشاگئدر — گؤزله اوخ داشاگئدر
یار ایلقاری دوز اولسا — عؤمور،گون خوشاگئدر

* * *

جمالین نظر باغی — دوست گلرگزه‌ر باغی
دود اقلار گول غنچه‌سی — آچلیسا بزه‌ر باغی

* * *

۳۰

جانا ، آلاگـؤزلرین — جانیم آلاگـؤزلـرین
قورخورام دوشم أولم — یادا قالا گـؤزلرین

* * *

جانیم اوباغا قوربان — گلـه‌ن قوناغا قوربان
قاشا ـ گـؤزه حیرانـام — بولـوربوخاغا قوربان

* * *

جئیران چـؤله بیرده‌گل — أوردك‌گؤله بیرده گل
بیرگـلمیسن گـئتمیسن — ایل دولانسین بیرده‌گل

* * *

جـوانام یانان آغلار — غمه بویانان آغلار
غـربتده جان وئـره‌نین — حالینا کفن آغلار

* * *

من جوان گؤزده قارا — قارانین اوزو قارا
گئدیرم یار یانینا — الی بوش اوزو قارا

* * *

چانلیب باشیز داغلار — بیلیبر باشیز داغلار
هجران سیزدده دوشدو — آغاردی باشیز داغلار

* * *

چای مندن چشمه مندن — اگیلیب ایشمه مندن
باخما یادلار سؤزونه — یازیغام گئشمه مندن

* * *

۳۱

چای منیم چشمه منیم   چـایمدان گشمـه منیم
من بیر یارالی غریب   یـارامی دئشمـه منیـم

* * *

چایـدا بالیق یـان گئدر   آچما یارام ، قان گئدر
یوزمین طبیب نیله سین   اجل گلـه جان گئدر

* * *

چاغیریـرام آغـام گل   أولمه میشم ساغام گل
بـوینومدا غم زنجیری   یـولوندا دوستاغام گل

* * *

چاغیردیم صنم - صنم   سس وئردی منم - منم
سوروشدوم باغدا کیم وار   دئدی : بیرسن ، بیر منم

* * *

چـاغیردیم سسی گلمز   کیمی ، کیمسه سی گلمز
یوخسا فرهاد أولوبدی   کولونگون سسی گلمز ؟

* * *

چکمه‌نـی ، چکمه‌دیلر   چکـدئدیم ، چکمه دیلر
دوشدوم غم دریـاسینـا   الیمـدن چکمـه دیلـر

* * *

جیخیب دیـرداغ باشینا   أورتـوپدی آغ باشینا
باغـوان شامامـا ایستر   دولانـار تـاغ باشینا

* * *

چیراق ، چیراقی نیلر ؟   عاشق فراقی نیلر ؟
چیراق کمی حقدن یانار   پیلته‌نی ، یاغی نیلر ؟

* * *

چراغین هیس اوزوندن   یاغ داما هیس اوزوندن
بـاش آلارام گـشـده‌رم   نامردین پیس اوزوندن

* * *

حیـطلـری آغـاشلیق   سئوو گیمی‌نن ساواشدیق
بیردوب کوسولی‌قالدوق   اوندان صورا باریشدیق

* * *

حیـطلـری دریـنــده   گـل اوتوراخ سرینده
بیردسته گـول اولیبدیم   سویگـولومون الینـده

* * *

حیـطلـری گــولبسر   ایچینده گـوللـر اسر
من سنی چوخ ایسترم   سن منی بیـر مختصر

* * *

حیط لـری مؤهره‌دن   اوخورلاردؤت دؤره‌دن
سنکی بئلـه دگیلـدین   أولـون سنی أورگه دن

* * *

حیـطنمیز مـؤگـولـو   بادام گـولو مؤگواو
ازلـدن آشنـابـدیق   ایندی‌اولدوق‌سئوبگولو

* * *

حسینی‌یم ، گوله ناز   بولبول ایلەرگوله ناز
فلک سنین الوندن   آغلایان چوخ گولن آز

* * *

خبر گئتسین ، اویادا   اودوشمانا ، او یادا
بی‌وفایا سوز وئرمه   گئدر آجار او ، یادا

* * *

خنجریمی باغلارام   دوشمانلاری داغلارام
یادیما یار دوشنده   اوشاق کیمی آغلارام

* * *

خومار، خومار باخان یار   بولاق کیمی آخان یار
گوزله‌گوزدن اولماسین،   آچیلیبدی باخان یار .

* * *

خوروزبان وئرنده گل   یارام قان وئرنده گل
ساغلیغیمدا گلمه دین   باری جان وئرنده گل

* * *

خوش گلدین صفا گلدین   سن قاف دان قافا گلدین
نه من اولدوم قورتاردیم   نه سن انصافا گلدین

* * *

خویا گل – مرنده گل   باغدان بارده‌رنده گل
بیر گلدین خسته گوردون   بیرده جان وئرنده گل

* * *

خیاوانی قازدیلار   آغ کاغاذی یازدیلار
گئدین آناما دئیین   منی یاسدان یازدیلار

* * *

خیرداجا داشلی داغلار   سندن‌یول آشدی داغلار
آتی گوموش یزه‌کلی   بیرصونام قاشدی داغلار

* * *

خیرداجاسلان مزه سن   سن هرگولدن تزه سن
قوربان اولوم اوگونه   آیاق توتوب گزه‌سن

* * *

خیرداجا جیب پیچاغی   اولدوم اللر قاچاغی
بیرسحرگل ، بیرآخشام   بیرده‌گون اورتاچاغی

* * *

خیابانْدا قوش داشی   یاندی اوره‌گیم باشی
جیرکین ایله بال یئمه   گوزه‌ل ایله داش داشی

* * *

خیاوانین آراسی   سونا مهمانخاناسی
دایانما بیربری گل   ای وطنین بالاسی

* * *

خاللارین اوزقاراسی   یاخشی دیرگوز قاراسی
سو یوواره‌رقارانی   یویولماز اوزقاراسی

* * *

خال‌وورموسان خال اوسته   زولفی تۆ کمه شال اوسته
سؤزوئردین کؤنول‌آلدین   شربت‌تۆ کدون بال‌اوسته

* * *

خـومارام گـؤزلریندن   دویمادیـم سؤزلریندن
بـلسیدیم آیـریلیق‌وار   اُوپـردیم گؤزلـریندن

* * *

داغ بـاشیندا دومـان‌وار   یار گلمیـه گمـان وار
گـؤرسنمه‌آی جمـالین   سوبای‌لاردان اومان‌وار

* * *

داغ باشین دومان‌آلماز   یار یاری درده سالماز
بیر یـارا ووردون منه   مین ایل گئچه ساغالماز

* * *

داغ باشینا قوندو سار   أکدیم آغاش وئردی‌بار
گیزلین سؤز دوستـادئمه   دوستوونـدا دوستی‌وار

* * *

داغ باشیندا سار منم   قلبی قـارا قـار منـم
دئییرلریـار کوسوبدیر   بلکـه گناهکـار منـم

* * *

داغلارین بـاشی قـارا   دیبـی‌نین داشی قـارا
گورجی بیرقیز سئومیشم   گؤزی شوخ قاشی قارا

* * *

داغـلارداغـلادی منی   گـؤرن آغـلادی منی
زنجیرسیزدوستاق اولماز   زولفون بـاغلادی منی

* * *

داغلارداگزدیم آنجاق   تئلیمده ساری سانجاق
نه قیز اولدوم نه گلین   اودلاردا یاندیم آنجاق

* * *

داغـلارباشی چمن‌لـر   کهلیک‌لر داغـدا دنلر
نشانلیسی أولـن قیـز   اوره‌گـی تئزودرم لـر

* * *

داغلار باشی قوبون دیر   آی قیزبونه اوبون دیر
سنه موشتولوق وئـریم   آچیلان‌آی توبون دیر

* * *

داغـلاردا أکـدیم لالا   الـه آلـدیـم پیـالا
هئش گؤرونوب دنیادا   ظلم اثوی آبـاد قالا ؟

* * *

داغـــلاری ان پیـادا   یـولاگیـر نـن پیـادا
گئدەربکٹ حقی تـاپاق   سن‌آتلی ، من پیادا !

* * *

داغـلار باتیبدی قـارا   دوشمن دوشوبدی دارا
سؤزده‌دوست‌اولان‌لارین   قـلبـینـی داردا آرا

* * *

داغـدان یئنه‌ن سورودو   داغـی دومان بـورودو
وفـاسیز یار یـولوندا   جوان‌عؤمروم چـورودو

* * *

داغلارین دالی تویراق   پالاز سالیب اونوراق
دوداق - دوداقه قـوباق   بلکه غمدن قورتولاق

* * *

داغـلارا دولـو دوشر   قـار یاغار دولو دوشر
قبریمی یـول اوسته قاز   یـارگلر یـولو دوشر

* * *

داغلاردا آکدیم آکین   آلـدیلار الیمده‌کین
هئچ مسلمان هئچ‌کافـر   اولماسین منیم تکین

* * *

دام اوسته دیر دامیمیز   قـوشا دور ایوانیمیز
سن‌اورداناباخ‌من‌بوردان   کوراولسون دوشمانیمیز

* * *

دامنـان داما گلمیشم   گـول درمـاقا گلمیشم
ایتیـرمیشم سئویگـومو   آختـارمـاقـا گلمیشم

* * *

داما چیخماتـوز اولار   کتان‌کؤینک بوزاولار
قـاییت دسمالین گؤتور   من‌گؤتورسم سؤزاولار

* * *

داماچیخدیم بو گون من   دامدان‌تاپدیم بو کون من
گوندهٔ‌گـؤردوغوم یاری   گؤرمه میشم بو گون من

* * *

دریـادا سردا یـاندی   سودوردی سو دایاندی
عشق اودونا سوسپدیم   آلیشدی سودا یـاندی

* * *

درویشم کشکولوم وار   هرباغدا بئش گولوم وار
چاغیررام یا ابـوالفضل   سن‌آچان‌مرشگولوم‌وار

* * *

دریـادا دریـالیقـلار   سودا اوینار بالیقلار
قولـلارون سال بوینوما   دئییرلـر آیـریلیق وار

* * *

دریـادا قـارام مـن   ال ووروب‌تارام من
اوزاقدان قاش‌گؤز اتمه   عـارفم قانـارام سن

* * *

دریادا قوش اوزومو   اوغلان‌اتشیت سؤزومو
اتشیتمه سن سؤزومـو   آولدوررم‌ئوز - ئوزومو

* * *

دردیـوی ده بـولنه   ایش بـاشینـا گلنـه
سیردیوی دئمه کؤنلوم   هـر اوزیـوه گـولنـه

* * *

دنیادا سن قوناق اول   ایشینده‌گل ساباق اول
قـارانلیقا چیـراق اول   یوخسوللارا داباق اول

* * *

دان یئـری سؤکولنده   ساچ اوزه تـؤکـولنده
شئح‌دوشموش‌گوله‌بنزر   گول اوزلو اُوپوشنده

* * *

دورنـا قـاپی دالیندا   گـؤزوم قالدی خالیندا
گئدیم آنـامـا دئییـم   گلیم قـالیـم یـانیندا

* * *

دومانلی داغلار گؤیلوم   نیسگیللی باغلار گؤیلوم
نـه‌آچیلار نه گولر   همیشه آغـلار گؤیلوم

* * *

دایش یـاریم بیردانیش   بیرسن منیلـه باریش
آچیبـان قـولـلارینی   گلیب بـوینوما ساریش

* * *

داغلارین قـاشیـا باق   قومـونا داشینـا بـاق
یـار منی خوار ائله‌دی   گـؤزومون یاشینا باق

* * *

دریـادا ایـلان اولماز   دردیمی بیلـن اولمـاز
اوتوروب بول‌گؤزله رم   بوگوندن‌پیش‌گون‌اولماز

* * *

داغـتانـدا داغـام من   ارانـدا دوستاغـام من
گـئدین آنـامـا دئیین   اُولمه‌میشم ساغـام من

* * *

داغـلاری ، دره‌لری   داشلاری ، بـره لری
اوتورون قویون ساغین   بول اولسون کره لری

* * *

داغدا زریش کوللاری   باغـی‌توتوب یوللاری
یار دردین نئجه یارسین   باغـلانیبدیر قـوللاری

* * *

داغـلارین تـازاقـاری   یـاغیبدیر تـازا قـاری
آروادی پیس اولانین   سقئالـی تئز آغـاری

* * *

دریاسندن‌کیم کئـچدی   کیم‌غرق‌اولدو کیم‌کئچدی
سن مندن اوزچئو یردین   خیالونـدان کیم کئچدی

* * *

دردمنده اوزگـؤروبدو   میدانـی دوزگـؤروبدو
گئدیر ـ گئدیـر قاییدیر   منی یـالقیز گـؤروبـدو

* * *

دسمالین آغـدی منده   گوللودو ـ آغدی منده
یارسنین‌بیر«یوخ»سؤزون   ساغالماز داغدی منـده

* * *

دریادا بیرداشام من — گوهرم ، داش قاشام من
آرانسی داغلار کیمی — قانادیم یوخ آشام من

* * *

دارا چاتانا قوربان — آتیب توتانا قوربان
مخمل‌دؤشک،توک‌بالیش — اوندا یاتانا قوربان

* * *

ساری باغین ساماندیر — گونوم‌گونندن یاماندیر
گندیرسن تئزقاییت گل — چاتلار باغریم آماندیر

* * *

ساری قوهوم دیلیمی — اوچوردون بولبولومی
بیر اطاق خلوت الله — دئییم درد ـ دیلیمی

* * *

ساری قوهمون دیلیمی — اوچوردون بولبولومی
گل دووار دالداسینا — دئییم درد دیلیمی

* * *

سحر کیرمیشدیم باغا — باشیم دەیدی یارپاغا
تحه قییب قویارلار — من یازیقی تورپاغا

* * *

سحر بتلی سرین دیر — دوشمه آؤله سرین‌دیر
آغلاما آلا گوزوم — آللاه بیزه کریم‌دیر

* * *

سرابین کوچەلری — سسلندی بئچەلری
چاغیردیم آوز یاریمی — سس وئردی نئچەلری

* * *

سرابدا توتون دوزن — قلم‌قاش . گؤزلر سوزن
کؤنلومنه دو شوبدور — گؤزەل دوداغین بوزن

* * *

سماوارین ساریسی — ایچیدیم قالدی یاریسی
گؤزل‌لر گوز ووراندا — گئدر جانیم یاریسی

* * *

سماواری آلیشدیر — ماشا گئیر قاریشدیر
یاریم مندن کوسوبدور — اونو منله باریشدیر

* * *

ساری‌گولوم ساماندیر — گونوم‌گونندن یاماندیر
یاردان بیر خبروئرین — باغریم چاتلار آماندیر

* * *

سازیم کیمی سازاولماز — أوردك اولماز قازاولماز
من سنی چوخ ایسترەم — بئله ارکی ـ ناز اولماز

* * *

ساوالان داغ اولایدی — أورەشی باغ اولایدی
آنام جان وئرن زمان — قارداشیم ساغ اولایدی

* * *

سبلان تـارسیز اولماز   باغلاری بارسیز اولماز
آزادلیق اُولکـه سنین   لالاسی‌قار سیز اولماز

* * *

سبلان تـارسیز اولماز   باغلاری بارسیز اولماز
طبیعتین رسمـی دیـر   گؤزه‌ل وقارسیز اولماز

* * *

سحـر منیم بـاد منیم   غملی گؤنلوم شاد منیم
بو درد منی اُولـدورر   یار اُوزگه‌نین آد منیم

* * *

سمـاوارین یـاریسی   ایچدیم قالدی یاریسی
آروادلاریـن اری وار   قیزلاریـن دا تـاریسی

* * *

سمـاوری قـورایـدیم   بورغوسونو بورایدیم
یـاریم بیـزه گلنسـده   قوللوغوندا دورایدیم

* * *

سن یئتیم ، من ده یئتیم   آستا گئت منده یئتیم
سن مــرادینـا یئتدین   قـوی‌گئدیم منده یئتیم

* * *

سن منیم مـرشدیم یار   آچ قوینونو اوشودوم یار
بیرین‌سن‌ده بیرین من   قوی سسین ائشیدیم یار

* * *

سوگلیـرسئل لنـدیریر   بـاغچانی گـول‌لندیریر
دردلینی دینندیـرمـه‌یین   دردأوزو دیـل لنـدیریر

* * *

سو گلـربنـده ده‌یه‌ر   کسنـده بنـده ده‌یه‌ر
یاریمین بیـربـاخیشی   یوز پاراکنـده ده‌یه‌ر

* * *

سوگلیر آرخا ـ آرخا   توکولور بیـزیم آرخا
قـونشودا بیرقیز سئودیم   آنامدان قورخا ـ قورخا

* * *

سو گلـر آخمـاقینان   بـاغ دولو چاخماقینان
یارکـی یاریندان دویماز   دالینجـا بـاخمـاقینان

* * *

سوگلیر بوروق بوروق   سووا ورددوم یوموروق
دئسه‌لـر یـارون گلیر   گـردنبندیم موشدولوق

* * *

سوگلیر قالخا ـ قالخا   قیـزین‌آدی زولیخـا
بوگون بیریـارسئومیشم   آنامدان قورخا ـ قورخا

* * *

سوگلیر قالخا ـ قالخا   بیـراُوجو بیزیم آرخا
طویدا بیریار سئومیشم   آنامدان قورخا ـ قورخا

* * *

سوگلیر آخماقینان — قویویا باخماقینان
من سندن نئجه دویوم — قیراخدان باخماقینان

* * *

سوگلیر داشا دەییر — کیرپیکلر قاشا دەییر
ائتمەییس لیك ، آجیلیق — بیرگونباش - باشادەییر

* * *

سوگلیر باغا نیلیم — دەیمیر یارپاغا نیلیم
یاریم مندن کوسوبدور — گلمیر اوتاغا نیلیم

* * *

سوگلیر ارخه ناوار — دەیمیری خلقه ناوار
یاریم مندن کوسوبدیر — بیلمیرم خلقه ناوار

* * *

سوسامیشام سویوخدور — سوچوخدوروئره‌ن‌یوخدور
دوشموشم غریب لیگه — دردیمی بیلن یوخدور

* * *

سئودوگوم زولفو قارا — قاش قارا زولفو قارا
اگر منه گلمه‌سن — تاپیشیرام ذولفقارا

* * *

سلماسین یولو فرمان — توریاغی گؤزه درمان
احوالیندان کاغیذ یاز — هم‌درداولسون هم درمان

* * *

۳۶

سهند سنه داش اوللام — یاغیش یاغارباش اوللام
یاریم منی سالماسا — خیالینن خوش اوللام

* * *

سوگلیر خالخا ناوار — دولانیر چارخا ناوار
من او قیزی ایسترەم — قیربلمیش خالخا ناوار

* * *

سوگلیربنده دەیەر — زولفون کمنده دەیەر
من بیرگؤزەل سئومیشم — بونون بوکنده دەیەر

* * *

سودا بالیق یانگئدر — آچما یارام قانگئدر
حکیم گلسه ایلدر — اجل‌گلیب جانگئدر

* * *

سهند تبریزه باخار — چشمه سیندن سو آخار
منیم بی‌وفا یاریم — گؤنلومو اودا یاخار

* * *

سهند سنه ائل اوللام — انگینده گول اوللام
یار گلر منی درسین — اونون الینده سوللام

* * *

سینه‌مه چیخما فلك — قلبیمی سیخما فلك
بویخیلمیش ائویمی — تازدان ییخما فلك

* * *

۳۷

سینەم منیم یاراديـر   غمدن پارا ـ پاراديـر
عـزیزایستکلیم گئدیب   عؤمروم گونوم قاراديز

* * *

سیزین باغدا اوزوموار   گئتمه دایان سؤزوموار
گؤزلریندن قـورخورام   قاشلاروندا گؤزوموار

* * *

شالیم قـارا بویـاندی   اوجـو یئره دایانـدی
منیـم آه و نـالـمدن   چـرخ فلک دایاندی

* * *

شافتالـی‌یم کالام مـن   دیلیم یوخـدیرلالام من
چـرخ فلک قـویمادی   یـاردان مـرادآلام من

* * *

شالیمـی آلمـا قـالا   بـاشینـا سالمـا قـالا
گئدیردیـم یارسئویمه‌گه   تـوش گلدیم قالما ـ قالا

* * *

شـگیـلانین دوزونـده   یـاریم گـزەر اوزونده
من یـاریمی تانیـرام   قـوشا خال‌وار اوزونده

* * *

شمالدان بیریئل اسدی   صبری قراریم کسدی
ساغ‌گـؤزوم سنه قربان   سول‌گـؤزوم منەبسدی

* * *

۳۸

شهرده سن گـزه‌رسن   هـانسی ولایـتده سن
من سنه قـربـان اولوم   سن اُولمه غـربتده سن

* * *

شانـا شانـا بـو شانا   آری دولانـماز شانـا
کؤنول قوشی اوچاندا   یـار قویـوری نیشانـا

* * *

شیمشک‌چاخیر گؤیلردن   قان یاش آخیر گؤزلردن
نه اولموش بار ایلاهی   آلوو قالخیر سؤزلردن

* * *

شیروانـا پـاشا گلدی   گؤر نه تمـاشا گلـدی
یار یولون‌گـؤزله مکدن   گونلریـم بـاشا گلدی

* * *

شیروانـا پسته گلـدی   بیربویو بسته گـلدی
خراب قالسین شیروانی   ساغ‌گئدی خسته‌گلـدی

* * *

شیروان یواو بوایمیش   آرخی دولو سوایمیش
عـزرائیل یالان اولـدو   جـانیم آلان بوایمیش

* * *

شیروانین بـوجـاغیندا   اود یـانار اوجاغیندا
باشین قوی سینم اوسته   جـان وئریم قوجاغیندا

* * *

۳۹

شيرواندان كروان گلير — قاباخدا سروان گلير
كدرلى اوره‌گيمدن — گئجه ـ گوندوزقان‌گلير

* * *

شيروانين شيرين نارى — توش نارى شيرين نارى
سوقتى سيزين اولسون — گـؤندرين بيزه يارى

* * *

شيروانين كـوچه‌لـرى — بـانـلامـاز بئچه‌لـرى
گيرئيـديم يـار قوينونا — پـاييـزين گئجه‌لـرى

* * *

شيـروانين گئجه‌لـرى — بـانلامـاز بئچه لرى
نئجه يـاتيم من يـالقيز — بـواوزون گئجه‌لـرى

* * *

شيروانين ياسدى يولو — سوگلـد ياسدى يولو
دوردوم يارى گـؤرمگه — رقيبـلرى كسدى يولو

* * *

شيروانين تلخ اوزومو — اوغلان ائشيت سؤزومو
ائشيتمه‌ســن سؤزومـو — أولدوررم أوز ـ أوزومو

* * *

شيروانين ياسدى يولو — سوگلدى ياسدى يولو
گئديردیم يـارگؤر،گه — يـاغيـلار كسدى يـولو

* * *

۴۰

شيروانين گـديكلـرى — آلمـاديـر يئديكلـرى
يادیما بير ـ بيردوشه‌ر — يـاريمين دئـديكلـرى

* * *

شيروانين شيرين نارى — تورش نارى،شيرين‌نارى
سوقتى سيـزين اولسون — گـؤنده‌رين بيزه يارى

* * *

شيروانين بوز داغلارى — توتوبدى توز داغلارى
آرخام ، گؤمگيم اولسا — آشارام تئز داغـلارى

* * *

صيـادا بـاخ صيـادا — تورون قـوروب قايادا
تورونا طرلان دوشوب — كيمسه سى‌يـوخ اويادا

* * *

صيـادا بـاح صيـادا — تورون قوروب قـايادا
نه‌كيميم وارنه نه‌كيمسم — نه ياريـم‌كـى اويـادا

* * *

صاباح اولـدواويانديم — درده غمه بـويانـديم
داش اولسايديم أريرديم — انسان ايـديم دايـانديم

* * *

صاندیق اوستون بزه‌رم — اوستونه‌گـول دوزه‌رم
يـاريـم بيزه گلمه سه — شهرلـرى گـزه‌رم

* * *

۴۱

صاندیق اوسنه‌قیرخ آیاق   من یاری گؤردوم بایاق
قـاچدیم چاتا بیلمه‌دیم   سنی سیناسان آیاق !

* * *

عـاشیق یارالـی قویما   اووچو یـارالی قویما
اوخـون سینه‌مده قالدی   أولدور یـارالی قویما

* * *

عاشیق گئدر هریانـا   سؤزن دئیەر مـردانـا
ایگیده اوره‌کك وئرر   بـرکك آیاقـدا مرد آنا

* * *

عاشیق ناچـار آغلاما   پیس‌گون کئچر آغـلاما
گئدیب گلـه بیلمه‌سم   نـامـرده بئل بـاغلاما

* * *

عاشیق ناچـار آغلاما   گوندی کئچر آغلاما
بـو قاپینی باغلایـان   بیرده آچـار آغـلاما

* * *

عـاشیق گلنده سؤزه   سیملی سازگرگ دؤزه
سنکی کوسوب گئدمیشدین   نئجه باخاق اوز- اوزه؟

* * *

عـاشیق هارالی اوللام   کاروان سارالی اوللام
ساغ دؤشونده یئـرایله   گلیب اورالـی اوللام

* * *

عـاشیق هـرسؤزوبیلر   اگـرینی ، دوزوبیلـر
دردیمـی یـارا دئیین   درمـانین ئـوزوبیلـر

* * *

عارف اودور سؤز قانا   سؤزآنلایا ، سؤز قانا
سنه سود وئـرن آنـا   اولسون منه قین‌آنـا

* * *

عاشیق أوزون بیلدیرر   دیبـرسؤزون بیلدیـرر
منی آغـلادان فلـکٹ   آخیر بیرگون گولدورر

* * *

عـاشیقام چکنه وئـر   قلیانـی چکنـه وئـر
بـوددری چکـه بیلمم   آپـار بیر چکنه وئر

* * *

عـاشیقام قـالا ـ قالا   قارباغدی قـالا ـ قالا
جوان عومروم چوردودو   زندانـدا قـالا ـ قـالا

* * *

عـاشیقام گوله ـ گوله   گون‌چیخدی‌گوله ـ گوله
دوشمان ائـویمی ییخدی   اوزومه گـوله ـ گوله

* * *

عـاشیقام قیقاجی دیـر   خاللارین قیقاجی دیر
یـادیما سن دوشنـده   قلبیمی درد آجـیدیـر

* * *

عاشیقام من دیوانا آیاق قوی نردیوانا
زر قدرین زرگربیلر نه بیلر هر دیوانا

* * *

عرقچینین دار - داری اول باشیمین سرداری
أوز ائویمیزه گلیمسن قونشوموزا گل باری

* * *

عرقچینین زری وار بویاسی وار زری‌وار
خومار باخان گؤزلرین اولدوزا بنزری‌وار

* * *

عزیزیم ائل یولو دیر بوگئدن ایل یولو دیر
باشیم بولود اوبناغی گؤزلریم سئل یولودیر

* * *

عزیزیم ائل اویانین فکرین ائدین اویانین
گؤروم‌باغری بؤلونسون ائل باغیرینی اویانین

* * *

عاشیقام بایاق چکدیم دولدوروب‌بایاق چکدیم
یاری بی‌وفا گؤردوم أل اوزوب آیاق چکدیم

* * *

عاشیقام مرده منی گتیردین درده منی
نامرده شاه اولمارام قوربان‌کس مرده منی

* * *

عاشیق دیندیگی قان دیر طرلان دیمدیگی قان دیر
بیگث دینسه قان باغلانار یوخسول دیندیگی‌قاندیر

* * *

عزیزیم اوبا هانی ائل هانی اوبا هانی
زولفونه جان وئرمیشم کیم وئرر ؟ او باهانی

* * *

عزیزی‌یم اوز - اوزه قوی دایانسین اوز - اوزه
دیزتیتره‌یه رقان قاچار یارگلنده اوز - اوزه

* * *

عزیزیم اویاناسان یاتیبسان اویاناسان
منه یاردان خبر وئر سن مندن اویاناسان

* * *

عزیزی‌یم ازلدن باغ تونولدی خزلدن
فلکین چرخی دؤنسون گولمه‌میشم ازلدن

* * *

عزیزیم آلدی منی کمنده سالدی منی
ساچلارون شاهمارایلان دولاندی چالدی منی

* * *

عزیزی‌یم اوو آزدی اووچوچوخدواوو آزدی
من دیبردیم سن یار اول مگر منه یار آزدی

* * *

عزیزی‌یم اوتایا   او، خرمن‌دی او ، تایا
زولفونی کمند ایله   منی ده چکك او تایا

* * *

عزیزی‌یم ایستمه   مرده بلا ایستمه
قوی نامرد جوان اولسون   مرده زوال ایستمه

* * *

عزیزی‌یم اویان گول   اویان بولبول اویان‌گول
کؤنلوم فغان ایله‌ییر   نه یاتیبسان اویان گول

* * *

عزیزی‌یم بیر ـ بیرچکك   اوحی‌جاندان‌بیر-بیرچك
اولسم‌قوی قانلیم‌اولسون   بیرقاش‌بیر گؤز ،بیربیرچکك

* * *

عزیزیم باش ایمه‌رم   آغاجی یاش ایمه‌رم
اوزانیب جاندا وئرسم   نامرده باش ایمه‌رم

* * *

عزیزی‌یم بو یارا   گئدر قالماز بو یارا
یادادوست دئمك‌اولماز   دوست‌هارا دشمن هارا

* * *

عزیزیم بیرده بیرده   چوخ‌ایش واربوصبیرده
قول‌بیربوناولوب‌آولاق   قویونلار بیرقبیرده

* * *

عزیزی‌یم باغلاما   دوست آلینی باغلاما
خائنه حرمت ائتمه   دشمنه بئل باغلاما

* * *

عزیزی‌یم باغچادا   بولبول اوخور باغچادا
وئرردیگیم یادیگاری   باخشی ساخلا تاخچادا

* * *

عزیزی‌یم باشدا من   قلم گؤزدوم قاشدا من
بلا گؤیدن گلنده   یازیلمیشام باشدا من

* * *

عزیزیم باغلی قالا   آچیلماز باغلی قالا
منی یاردان ائده‌نین   اوره‌گی داغلی قالا

* * *

عزیزیم بئله سینه   دولان‌گل بئله سینه
بیرجوت قوربان دئمیشم   گؤزلرین گیله سینه

* * *

عزیزیم بو داغیندا   اودیانار اوجاغیندا
تاریلن عهدیم بودور   جان وئررم قوجاغیندا

* * *

عزیزیم بیر- بیردوشر   قاریاشار بیر - بیر دوشر
سندن کئچن گوشرم   یادیما بیر ـ بیر دوشر

* * *

عـزیـزی‌یم بئله یـاز
ناکام کؤنلوم شاد اولماز
قلـم گؤتـور بئله یاز
یـوز ایل گلسه بئله یاز

* * *

عزیزیم اسدی‌کـولک
یار زولفونی داغیتدین
صبریمی کسدی کولک
اسدیگین بسدی کولک

* * *

عـزیزیـم خوش قلمدن
دؤنمه‌رم سئویگولومدن
گؤز بادام قاش قلمدن
آیرلسا باش بدندن

* * *

عـزیزیـم چشمه مندن
باخما یـادلار سؤزونه
چای مندن چشمه مندن
جـاوانام گئشمه مندن

* * *

عـزیزیـم چمن یئرده
یارا قـوناق اولایـدیم
گول بیتـر چمن یئرده
سویونوب چیمن یئرده

* * *

عـزیزیم دالـدا گـزر
مـردلر قاباقدا دورار
بلبل‌لـر دالـدا گـزر
نـامردلر دالـدا گزر

* * *

عـزیزیـم داشلی قالا
نئجه سن سالیم گئدیم
کرپیشلی داشلی قالا
گـؤزلرین یاشلی قالا

* * *

عـزیزیـم داشلی قالا
قورخورام دوشم اولم
تـوپراقلی داشلی قالا
یـارگؤزو یاشلی قالا

* * *

عزیزی‌یم داش داشی
جـاهلینن بـال یئمـه
چایداسورترداش ـ داشی
عاقلیینن داش ـ داشی

* * *

عـزیزیـم داشا دەیەر
یئمه نـامرد چؤره‌گین
گیرپیگین قـاشا دەیەر
آخیرده بـاشا دەیـەر

* * *

عـزیـزیـم دامی‌داوار
کیشیلیك آبری شئیی‌دیر
دام اوسته دامی‌دا وار
بوغ، ساققال‌هامی‌دا وار

* * *

عـزیزی‌یم دیـل یارا
اوتورایدیم دیز ـ دیزه
درداق یـارا دیل یارا
یئتیرایـدیم دیـل یارا

* * *

عـزیزی‌یـم دادی وار
یـوز ایگیت آراسیندا
یارین شیرین دادی وار
قـارداشیمیـن آدی‌وار

* * *

عـزیزیم دردی منـده
نـامرد آغاسی اولمام
درسـانین دردی منـده
قول اوللام دردی منده

* * *

عـزیزیم دولان گز
بـوروندرده دولان گز
نـامرده بـویـون أیمه
گشت غـربتده دولان گز

* * *

عزیزیم دوشدوم گـل
دوست باغینادوشدوم گل
یاخچی گونومون دوستی
یامان گونه دوشدوم گل

* * *

عـزیـزیم دویمـازلار
شیرین سؤزدن دویمازلار
سؤزلرین یالان چیخسا
یـامانا قول قویمازلار

* * *

عزیـزیم سؤزه قـالدی
بیرشیرین سؤزه قالدی
یـاد قوولـدی داوادان
یوردگینه بیـزه قالدی

* * *

عزیزیم غمده گـول
غمده دانیش غمده گول
آغ گونده گولن کؤنول
مردایگیت سن غمده گول

* * *

عزیزیم فـایدا دیر
پیس گونه ائل طایفادیر
بیگـانـه حکـیم اولسا
درمـانی بیفایدا دیر

* * *

عزیزیم تـازا قاری
یـاغیری تـازا قـاری
آروادی پیس اولانـین
سققلی تئز آغـاری

* * *

عـزیزیم قـارا باغلار
آغ اوسته قارا باغلار
یارامی یـار باغلاسین
اویاخشی یارا باغلار

* * *

عزیزیم قـوزو قوربان
قوش قوربان قوزوقوربان
مردین نـاپاك توکونه
نـامردین یـوزو قوربان

* * *

عـزیـزیم قالاسیـز
شهر اولماز قـالاسیز
من کی گئدرگی اولدوم
ساغ لیغینـان قـالاسیز

* * *

عـزیزیم قانا دیشلـر
مؤو قالخار قانادیشلر
أییل اوزونـدن أوپـوم
قـوی باتا قانا دیشلر

* * *

عـزیزیـم کیمی گؤزلر
تارچالان سیمی گؤزلر
بسته بویـون قوربانی
گؤزلرون کیمی گؤزلر

* * *

عـزیزیم کاسا دولماز
مـرد الی کاساد اولمـاز
یوز نامردین چؤره یین
دو غراسان کاسا دولماز

* * *

عـزیـزیم کسیله ایدی
نـامردال کسیله ایدی
نامردی دوغـان آنـا
کاش نسلی کسیله ایدی

* * *

عزیزیم کـؤز أولدوره‌ر
انسانی قیلیش کسمز
کبابی کؤز أولدوره‌ر
طعنه‌لی سؤز أولدوره‌ر

* * *

عزیزی‌یم گـول آللر
دریـاجا عقلین اولسا
آغ بیلک‌لر گـول آللر
بوخسول‌اولسان گول‌لر

* * *

عزیـزی‌یم گونده من
سن یات قاپا دیبینـده
کولگه‌ده سن‌گونده من
قوی قارالیم‌گونده من

* * *

عـزیزی‌یم گـولـرله
ایگیدین یـوخسولونی
داغدا گـوله گـولرله
دینده‌یـرلـر گـولرله

* * *

عـزیزیـم گؤزلریندن
بیلسیدیم آیـریلیق وار
اوسوشام گؤزلـریندن
أوپردیـم گؤزلریـندن

* * *

عـزیزی‌یـم گونده من
ایلده قوربـان بیراولار
گولکه ده‌سن گونده من
سنه قوربـان‌گونده من

* * *

عزیزی‌یـم گـولـه ناز
بـودنیـا شمشـاندی
بولبول ایلـر گوله ناز
آغلایان چرخ‌گرلن آز

* * *

عزیزی‌یـم گؤزه‌ل آل
جمـال‌دان‌گـؤزه‌ل آلما
اوتی آختارگؤزه‌ل آل
کمال‌آختار گؤزه‌ل‌آل

* * *

عزیـزی‌یم مات گئـدر
عالمه سردار جانیـم
یهرله‌نـر آت گئـدر
گؤراینـدی سالدات‌گئدر

* * *

عـزیزیم مـرده ساری
نـامرد بئلیمدن وورسا
آزقـالیب مرد آتاری
سورونئم مرده ساری

* * *

عـزیـزی‌یـم مینـایـه
سندن ال گؤتـورمه‌رم
گلسه قـوربان منـایه
گـؤیدن‌گلسه‌مین آیـه

* * *

عـزیزی‌یم مـرد آتـا
قورخانا اوغـول دئمز
سؤزونـی ده مـردانـا
قـوچاق‌آتا ، مردآتـا

* * *

عـزیزی‌یـم مرد اولار
سئوه‌سن ونـرمیـه‌لـر
باغی باسان مرد اولار
گؤزنه یامان درداولار

* * *

عـزیزی‌یـم من صامین
أیـل اوزونـدن أوپـوم
باغدا گوله من صامین
لکـه دوشسه من ضامین

* * *

عـزیـزیم مـرنـده گل
خویا گـل مرنده گل
بیر گلدین ناخوش گؤردون
بیـرده من أولنده گل

* * *

عـزیـزیـم ندن یانـا
پـروانـه نـدن یـانـا
یاخشی دوست یامان گونده
چکیلـر ، نه‌دن یانـا

* * *

عـزیـزیم نه‌دن باغلار
نه بیتر نه دن باغلار
أکمه نـامرد زمی‌سین
نـه بیتـر نده بـاغلار

* * *

عـزیزیـم نـانـارازی
نه داشدی نـه‌تـارازی
کیشی‌نـی تئزقوجالدار
آروادین نـانـارازی

* * *

عـزیزی‌یـم هـرآیلار
هرهفته‌لر ، هر آیـلار
دریادا بیـرگل بیتیب
سوسوزوندان هرآیلار

* * *

عزیزی‌یم یـوزده وار
ألـلی ده‌وار یوزده‌وار
أوبه‌ه‌لـی آیـاق اولسا
تـوپورمه‌لـی أوزده‌وار

* * *

عـزیـزیـنم یـومنـی
گـؤزیـاشین‌لا یومنی
کفنیم أل دستمـالـین
گـؤز یاشینلا یومنی

* * *

عـزیـزیـم یـاسمنی
گـوالـرده یـاسمنی
أوزون‌أولدون‌قورتولدون
بـاتیردین یـاسه منی

* * *

عـزیزی‌یـم یاد ألی
یـا دیـوانا یا دلـی
قیامت اوگـون قوپار
سنه ده‌یـه یـاد ألی

* * *

عزیزی‌یم یوز ها یوز
صونام‌گؤلده اوزها اوز
کهنه‌دوشمان‌دوست‌اولماز
یالواراسان یوز ها یوز

* * *

عـزیـزیم یانـار اودا
کپنك یـانـار اودا
دردیمـی کیمه دئسم
اود توتوب یانار اودا

* * *

عزیزی‌یم یاخشی آت
توفنك‌گؤتوریاخشی آت
ایگیدی جوان ساخلار
یاخشی آرواد یاخشی آت

* * *

عـزیزیم یـوز قانادی
بیر باغدی یـوزقانادی
اونداکی یئللر اسدی
تئل ده‌یدی اوزقانادی

* * *

عزیـزی‌یم یار یاتماز
گؤزونه یـوخو چاتماز
بیرتیکه دوز - چؤره‌گی
ایگیت‌یاددان‌چیخارتماز

* * *

فلك منه باش وئردی   کسك‌قویدی‌داش‌وئردی
گئتدی ـ گئتدی قایتدی   گلدی یئنه باش وئردی

* * *

فلك ووردو باشیما   قان آخیتدی قاشیما
یاری‌دوست،یاری‌دوشمان   ییغیلدیلار باشیما

* * *

فلکی دیندیر ایدیم   آغلادیب گولدور ایدیم
منه یازی یازانین   قلمین سیندیرر ایدیم

* * *

فلکین بیرباغی وار   قیزیلدان چارداغی وار
ألین وورما سینمه   سینه‌مده یار داغی وار

* * *

فلکین چرخی دؤنسون   سوگلسین ارخی دؤنسون
بیرشیرین سؤزده منه   آغریمین تلخی دؤنسون

* * *

فلکین ایشی دوشسون   یایدان کیریشی دوشسون
اونسوندا منیم کیمی   نامرده ایشی دوشسون

* * *

فلکین ایشی دوشسون   آغزیندان دیشی دوشسون
اوئسوندا منیم کیمی   نامرده ایشی دوشسون

* * *

فلکین بیرگسونی وار   کسؤ کونده دوگونی وار
سن بوگسونه شکرالله   بونندان بترگونی وار

* * *

فلکین توکو یئرده   دریسی ، توکو یئرده
قورخورام دوشم أولم   قالاغم بوکو یئرده

* * *

فلکین داد الیندن   اولمادیم شاد الیندن
یاپیشایدیم یاخاسدان   چکیبیدیم داد الیندن

* * *

فلکین قهری منه   گلمیری رحمی منه
دولدورور غم باده‌سین   ایچیردیر زهری منه

* * *

قوربانام أوزوم سنه   بو ایکی گؤزوم سنه
نه دیل ایله یالواریم   خوش گلسین سؤزوم سنه

* * *

قرنفل آچدی گئتدی   قلبیمی یاخدی گئتدی
آغلاماقدان گؤزباشیم   سئل کیمی آخدی گئتدی

* * *

قوربانام خان گؤزونه   خومار باخان گؤزونه
مگر سورمه چکمیسن   ائولرییخان گؤزونه

* * *

قلبیم قـارا قـازانـدی　　دیلم عرضه یازاندی
فلکه بئل باغلاما　　فلک پرگار پوزاندی

* * *

قیزیل اوزوک لاخلادی　　وئردیم آنام ساخلادی
آناما قوربان اولوم　　مثی تئز آداخلادی

* * *

قیزیل گول آخچالاندی　　درمه‌دیم آخچالاندی
سنی کیملر قارغیدی　　پالتارین بوخچالاندی

* * *

قیزیل ایگنه‌نین ساپی　　گؤرونور بیزیم قاپی
منی یاردان ائله‌ین　　دیلنسین قاپی - قاپی

* * *

قیزیل گول آخچالاندی　　دیبی تاباخچالاندی
سنین نه وقتین ایدی　　پالتارین بوخچالاندی

* * *

قانادیم گوموشی ایله　　اوستونون داشی ایله
سنه بیر کاغاذ یازدیم　　گؤزومون باشی ایله

* * *

قیزیل گول‌هاچاپیتدی　　سانا گؤر نئجه بیتدی
کماندان اوخ قورتولدو　　الیمدن یای دا ایتدی

* * *

قوشلار گؤیده پر آچدی　　گونش داغا نور ساچدی
یارمندن آیریلاندا　　رنگیم اوزومدن قاچدی

* * *

قارا آتین نالی‌یم　　گؤیچك اوزون خالی‌یم
اوغلان هئچ فیکیر چکمه　　ایستکلی مین مالی‌یم

* * *

قارا داغین دوزو وار　　دوزلرینده قوزو وار
ایکی کؤنول بیر اولسا　　کیمین اونا سؤزو وار

* * *

قارا آتی باغلارام　　ساغ قولوندان داغلارام
یار منی قویوب گئدسه　　گئجه گوندوز آغلارام

* * *

قارداش-قارداش قوش قارداش　　خنجری گوموش قارداش
گئتمه غریب دیارا　　آتین ساخلادوش قارداش

* * *

قارداشلار آی قارداشلار　　یاغیش یاغار قار باشلار
أولسه باجیلار أولسون　　هئچ أولمه‌سین قارداشلار

* * *

قارداش منیم گولوم دیر　　گولومدیر، بولبولومدیر
أولسه باجیلار أولسون　　قارداش أولسه ظولومدیر

* * *

قارداش گل، آی قارداش گل — قارلی داغلاری آش گل
غربت ائلده کیمسه‌م یوخ — تؤکر گؤزوم قان‌یاش گل

* * *

قالالار آی قالالار — لاچین اوردا یوواالار
آنا بالادان اولماز — مگر زورلا آلالار

* * *

قره باغدا تالان وار — زولفون اوستون آلان وار
گئدیرسن تئز قاییت گل — گؤزو یولدا قالان وار

* * *

قره باغدا قوش دورماز — دردلی باشدا هوش دورماز
یاری هریئرده گؤرسم — یانمیش دیلیم دیش دورماز

* * *

قلیانی من چکرم — سنبلـه تن چکرم
دردین قوی دردیم اوسته — اونودا من چکرم

* * *

قرنفولام قالخارام — قالخماقدان من قوخمارام
دئسه‌لر یارین گلیر — أولو اولسام قالخارام

* * *

قورد گزیری داغ اوسته — شئح تؤکور لور باغ اوسته
شامامانی گیزلتمه — قوی گؤرونسون تاغ اوسته

* * *

قوبادان آلما آلدیم — یاریمی یولا سالدیم
یاریم گئتدی کیمی — هئیوا کیمی سارالدیم

* * *

قوبا سندن آرالی — کؤنلوم سندن یارالی
من کی سنی سئومیشم — آذربایجان مارالی

* * *

قوشلار اوچار بالالی — آری شانتان بال آلی
گؤره‌سن هئچ تاپیلار — من تک باشی بلالی ؟

* * *

قولاغ آسدیم سؤزه من — گلیب چیخدیم دوزه من
باغلامیشام کؤنلومو — خمار باخان گؤزه من

* * *

قووتو کئندی چاخماقدان — سودایاندی آخماقدان
گؤزلریمه قان دامدی — گؤزلرینه باخماقدان

* * *

قوللاریم، باغلادی یار — اوره‌گیم داغلادی یار
گئدیب غربتده قالدیم — یاش تؤکوب آغلادی یار

* * *

قونچا گولم باغدانام — بنؤوشه‌یم داغدانام
بوستانچی‌دان خبر آل — دئسین هانسی تاغدانام

* * *

قرنفیل قوطو دادیر   حمار گؤز یوخودادیر
غم یئمه دلی کؤنلوم   مطلب وئرن خدادیر

* * *

قلبیمی اوخلادیلار   گیزلینده ساخلادیلار
سنین کیمی گؤزه‌لی   کیمه آداخلادیلار

* * *

قیش دولانار یاز اولار   گؤلده اوردك قازاولار
نه‌دئییه‌ن وار قیزا دور   گلین کلك باز اولار

* * *

قلیانی بایاق چکدیم   دولدوردوم بایاق‌چکدیم
یاری بیوفا گؤردوم   یولوندان آیاق چکدیم

* * *

قیزیل‌گول دسته ـ دسته   بولبول قونارگول اوسته
بوردا بیریار سئومیشم   آلاگؤز ، بویی بسته

* * *

قیزیل‌گولم آچارام   آچیب عطیر ساچارام
دئسه‌لر یار اؤوله نیب   باش گؤتوروب قاچارام

* * *

قیزیل گولم درمه‌لی   مخمل اوسته سرمه‌لی
جفا چکدیم‌قان اوتدوم   اولدو یادا وئرمه‌لی

* * *

قیزیل‌طاس قیزیل داراق   اولدوم من سندن ایراق
اگر منی سئویرسن   حاضرلش باهم قاچاق

* * *

قیزیل گولو بیچه‌رم   اوستونده آند ایچه‌رم
یاریم منه سوز وئرسه   باشدان، جاندان گئچه‌رم

* * *

قیزیل گولم آشمارام   آشامدا دولاشمارام
سن‌دولتلی ، من‌کاسیب   من سنده یاراشمارام

* * *

قیزیل گولو دەره‌رم   ایوان اوسته سره‌رم
وفالی یاریم اولسا   یولوندا جان وئره‌رم

* * *

قیزیل گول پرده ـ پرده   آچیلسین پرده ـ پرده
ایکیمیز بیردن أوله‌ك   قویسونلار بیر قبره

* * *

قیزیل‌گول اویوم ـ اویوم   دریم قوینوما قویوم
یاغیش یاغاریئردویماز   من سندن نئجه دویوم

* * *

قیزیل اوزوك قاشییام   صونالار قارداشییام
هر ایمده الیم واردی   قاچیتماقدا ناشییام

* * *

قیزیل اوزوك بیربادام   بو أولكه‌ده من یادام
قنسده بولبول کیمی   گاه مأیوسام گاه شادام

* * *

گنجه اوزون آی باتماز   دردلیلر گنجه یاتماز
بوزمین دردلی بیفیشا   منیم دردیمه چاتماز

* * *

گنجه اوزون آی باتماز   دردلیلر گنجه یاتماز
سنین کیمی گوزه‌لی   الله بیرده یاراتماز

* * *

گنجه‌لر ایل گنجه‌لر   قدریمی بیل گنجه‌لر
من بوردا قان آغلارام   سن اوردا گول گنجه‌لر

* * *

گویده اولدوز چمنی .   أولدوردو غصه منی
دسمالیون کنن ایلسه   گوز یاشیله یومنی

* * *

گویده اولدوز ماه گندر   گاه اگلنر گاه گندر
قوربان اولوم اویارا   قاباغینجا شاه گندر

* * *

گویده اولدوز الگی دیر   الیسی‌ده بللی دیر
آداخلی باز اوغلانین   قاش گوزوندن بللی دیر

* * *

گویده اولدوز سایلماز   چی یومورتا سویولماز
ایکی سئوگی بیراولسا   بیر ـ بیریدن آیریلماز

* * *

گویده‌اولدوزسانوترمز   باغریم یاراقان وترمز
گوزلریم گول اوزونو   گورمه ینجه جانوترمز

* * *

گویده بولوت اوینادی   گوزوم سندن دویمادی
اگر کی دوبیسیدیده   نامرد فلك قویمادی

* * *

گویدن گئدن قوشاباق   آیاغیندا داشا باق
کاغیذیازیب گوندردیم   اوستونده قان یاشاباق

* * *

گویده قارا بولودلار   پارا ـ پارا بولودلار
منیم عرض حالیمی   آپار یارا بولودلار

* * *

گوی اوزی دامار ـ دامار   گویدن یتره نور دامار
کونول‌نازیك شوشه‌دیر   سینسا اونی کیم یامار ؟

* * *

گوی اوزنده بیر آی‌وار   بیراولدوزوار بیر آی‌وار
بیرگوندره دوشدوگوم   چوخداندگیل بیر آی‌وار

* * *

گـون‌گتتدی داغ باشینا   یار آورتـوب آغ باشینا
گؤیلون شاماما ایستر   دولان‌گـل تاغ باشینا

* * *

گـون چکیلیب باتاندا   گـوندوزه‌شر قـاتـاندا
اووچی آلین قورووسون   ـارالا اوق آتـانـدا

* * *

گـون‌گلربـاتـار گتدر   دورنالار قاطار گتدر
وقالی یه جان قوربان   وفـاسیز آتـار گتـدر

* * *

گون دولانار آی گتـدر   برلود تای ـ باتای گتدر
گؤزون یوموب‌اوق‌آتما   الدن چیخار یای گتدر

* * *

گون‌کئچیر پرده ـ پرده   قـاتـلاشیرام هـردرده
یورددوم یـووام داغیلیب   قـالمیشام قـورو یترده

* * *

گون خوش گئچسه‌دردأولمر   غصه‌گتـدر درد آولـمر
حق یولوندا جان قوربان   آدقـازانار مرد آولـمر

* * *

گون دولانار آی باتماز   گئجه دلیـلـر یاتـسـاز
عـالـم منـی آتـسـادا   ستوگیلیـم منی آتـماز

* * *

کـونلری بیر ـ بیر سانا   توی وئـریم بیرسترسانا
بیر علـم بیرده صنعت   یـاراشیقـدیـر انسانـا

* * *

کـل ایلمه قـان گؤزل   جان سنه قوربان گؤزل
من حسرتـندن یـانیرام   سنده آلیش یـان گؤزل

* * *

کـل منـی بنده آتـسـا   خـسویـنـدان مرنده آتما
هامی اوز دؤندریبدیر   رحـم الله سنده آتمـا

* * *

.ل اوتوراق چای ایچاق   کون‌پارچادان دون‌بیچاق
پیـمان اوسـتـه دورماغا   قرآن گتیر آندا ایچاق

* * *

کل چیخما داغا گؤزل   قورخورام یاغا گؤزل
گولدنچوق‌عمری‌یوخدیر   بـزه‌کدن باغـا گؤزل

* * *

کل منی قوبسوب‌گئتمه   نازکیمی سویوب گئتمه
وور قیلینجی بـوینومـا   سرگردان قویوب گئتمه

* * *

کل کئیتندیـر آل منی   بیربـادووا سال منـی
باش باعریرا سازکیمی   حزین ـ حزین چال منی

* * *

گول أکدیم گول مکاندا   یئرین بیل گول‌مکاندا
سن گولدون منده گولوم   من هانداگولمک هاندا

* * *

گل آچیب آرا باغلار   بزه‌نیب بارا باغلار
عاشق یوز سؤزقوشسادا   آخرین یارا باغلار

* * *

گول ساچارام دووارا   ائلچی گؤنده‌ررم یارا
ائلچییه زوال یوخدیر   أوزوم ، ائلچی‌یم یارا

* * *

گولم گولی نیلرم   گوله خدمت ایلرم
وئرسه‌لر توزگولومو   آیری گولی نیلرم

* * *

گولداندا گول أکیرم   گولدن گلاب چکیرم
دوشه سن عشق اودونا   گؤره‌سن نه چکیرم

* * *

گولوم وارهای گولوم وار   منیم شیرین دیلیم وار
دیسدیگینن آسیلی   بیرساری بولبوم وار

* * *

گئدیرم یول اوسته‌یم   بولبولم گول اوسته‌یم
نه دردیم وارنه غمیم   نشانلی طوی اوسته‌یم

* * *

٦٨

گئده‌رم لزگی‌یه من   باخارام گؤزکیه من
نه قدر دردیم اولسا   وئرمه‌رم أوزگیه من

* * *

گئدرم اوتورمارام   طعنه سؤز گؤتورمه‌رم
یوز ایل غربتده قالسام   سندن أل گؤتورمه‌رم

* * *

گئدرم گئدن اولسا   یولو أورگه‌دن اولسا
یارا نامه یازمیشام   یانینا گئدن اولسا

* * *

گئده‌رم ارضروما   دؤزه‌رم هر ظولوما
یازارام گؤز یاشیملا   گؤندررم عرضه روما

* * *

گئده‌رم أولکه سندن   قورخمارام یول کسندن
قوللارین سال بوینوما   بلکه آیریلدیم سندن

* * *

گئدیردیم باغ آراسی   شاخداورووب کیلاسی
بیردنه قیز سئومیشم   یاناقی داغ لالاسی

* * *

گئتدی گولوم آغلارام   اولدو ظولوم آغلارام
اسدی وعده گوله‌گی   تؤکدو گولوم آغلارام

* * *

٦٩

کئنمه یاد ائلده ناوار   کـردنده ، بئلـده ناوار
ناوار آغ بوخاقدا وار   سئویملـی تئلده ناوار

* * *

گئدن گئنمـه ایشم وار   زرگرده گوموشوم وار
غریب ، غربت اُولکه‌ده   قولو باغلی قوشوم‌وار

* * *

گئدیـری هـارا دلـبر   قـاش گؤزو قارا دلبـر
رحمین گلسین ،گل ایله   دردیمـه چـارا دلبـر

* * *

گئـدن گئتمه دایان دور   حـالیم سنه عیان دور
گـلیشیوه من قـوربـان   گئدیشون نه یاماندور

* * *

گئدیـرم گینه گـللـم   کـافیـرم دینه گللـم
اون ایل زینداندا قالسام   قـور تولسام گینه گللم

* * *

گئدیـرم سردشتـه من   اولموشام سرگشته من
گلیب اجـل فرمانـی   یـازیلمیشام باشدا من

* * *

گلستـان بـولبولو سن   ساچـاخلی سونبولوسن
دویماق اولماز عطریندن   هانسی باغین گولوسن

* * *

گلیردیـم باغ آراسی   تـاپدیم مخمل باراسی
یاپلیق گئیر گـول آپـار   خلوت دیر باغ آراسی

* * *

گؤیـرچین یووادا دیر   اوچمابیب اووا دادیـر
بیـر أليـم دستمـازدا   بیر أليـم دعـادا دیر

* * *

گئیر سازینـی قارداش   یوزمـا یازینی قارداش
بویی‌قوچاق ایگیت اول   چکیم نازینی قارداش

* * *

گلیردیـم قیـراغینـان   اوت بیچدیـم اوراغینان
ائنیرمیشم سئوگـومو   گـزیـرم سراغیـنـان

* * *

گؤیون آلداتدی منی   غـربتـه آتـدی منـی
آنـا یـازدیغین سؤزلر   چـو خلوآغلاتدی منی

* * *

گردن بندیم اوچ قوزا   وئرمیشدیم زرگـرپوزا
ائـویم اونـدا ییخیدی   وورولـدوم قمار بـازا

* * *

گـلینـه بـاق گـلینـه   الـیـن وروب بئلینـه
گـلینه سـؤزده میون   کـوسر گئـدر ائلینـه

* * *

گؤورچین هـارا دادیر　　　أل آنمـا یووا دادیـر
مرحبـا منیم کونلوم　　　همـیشه دعـا دادیـر

* * *

گزیردیـم آغ داشدا من　　　قلم گؤردوم قاشدا من
گؤیـدن بـلا گلنـده　　　یـازیلمیشام باشدا من

* * *

گزدیم داغی ـ داغلیغی　　　یوخدور اونون باغلیغی
مال دولت گئدر قالماز　　　قالار بیرجـان ساغلیغی

* * *

گوندوز گئجدی‌شام‌اولدو　　　نـامردلر بـدنام اولدو
یتیشدیـم یـارا منده　　　آیـریلیق تمـام اولدو

* * *

گؤزلرین خومار ایندی　　　یاش تؤکه‌ریومار ایندی
تؤکئ زلفون سینه‌ن‌اوسته　　　گؤره‌ن‌نار اومار ایندی

* * *

گـؤیرچین هاوادا دیر　　　او چمایبب یووادا دیر
گـؤزلریم یاریولوندا　　　الـریم دعـادا دیـر

* * *

گمیم دریـادا قـالدی　　　ایشیم امـدادا قـالدی
أولمـه‌گیمـه یـانیـرام　　　حییف یـار یـادا قالدی

* * *

گؤیده اولدوز جدا دیر　　　جانیم دوستا فدا دیر
غم چکمه ده‌لی کؤنلوم　　　مطلب وئـرن خدا دیر

* * *

گئدیرم یولوم داغـدی　　　دؤت یا نیم‌باغچاء باغدی
چکمه‌رم یـار حسرتین　　　نه قدر جانیم ساغدی

* * *

گلینه بـاخ ، گـلینه　　　زلفـون آلیب الینه
شیرین ـ شیرین دانشیر　　　من قـوربـانـام دیلینه

* * *

گون‌چیخدی قارادوشدو　　　شوقی دیـوارا دوشدو
سؤیوشدوک،آیری‌دوشدوک　　　ایلقـار اوزاغا دوشدو

* * *

گئجـه‌نـی دان ایـلمه　　　زولفونـو یان ایلـمه
بـاخیشینا من قـوربان　　　گـؤیلـومـوقـان ایلمه

* * *

گلدی بیرآی داگئندی　　　جانیم‌آخ وایدا کئندی
کماندان اوخ قورتولدو　　　الیمدن یـای داگئندی

* * *

گیردیـم باغـا اوزومه　　　تیکان بـاتدی گـؤزومه
اگیلدیـم چیخارتماغـا　　　یـارگؤروندو گؤزومه

* * *

گؤیده‌اولدوزاوچ کئچدی   جوان‌عومروم‌پوچ کئچدی
فلکٔ گـل ثـابت ایله   هانسی‌گونوم‌خوش کئچدی

* * *

گؤزلـریم آخدی سنه   آخدیقجا بـاخدی سنه
من سنـی قبله بیلـدیم   قیلدیم بئش واختی سنه

* * *

کروان گلدی دوزولدو   خومار گؤزلر سوزولدو
نئجـه من آغـلامییم   ألیم سنـدن اوزولـدو

* * *

کوینگین‌آغ ساخلارام   یووارام آغ ساخلارام
بیـرده الیمـه دوشسن   یوزایل قوناق ساخلارام

* * *

کنـدیمیزین داشلاری   گؤرسه‌نیر آغاشلاری
گئدیردیم یـاری‌گؤرەم   قـویمادی قارداشلاری

* * *

کاغـاذین آغینـا باق   سینه‌مین داغینـا بـاق
منی‌کـؤنلـون ایستەسه   ئـولکه‌مین داغینا باق

* * *

کمندین آتـان تئل‌لر   عـاشقین سانان تئل‌لر
أل وورمـا چـالار سنی   قیوریلیب یانان تئل‌لر

* * *

کیشی‌لرده قان اولسون   دین‌اولسون‌ایمان‌اولسون
آنـامین آدی گلـدی   جان اونا قوربان اولسون

* * *

کـؤنلوم قادا قازاندی   دیلیم عرضه یازانـدی
فلکین چـرخی دؤنسون   فلکٔ پـرکار پوزاندی

* * *

کؤنلومو آلمیسان سن   اودلارا سالمیسان سن
دردین منی سارالدیب   یـادلارا قالمیسان سن

* * *

کاغـاذین آغینـا بـاق   اوره‌گین یـاغینا بـاق
اگـر منـی ایسته سن   آرخین قیـراغینا بـاق

* * *

کاکلین گـؤزین اوسته   داراتؤکٔ گؤزین اوسته
گئدیب اوزاقـدا دورما   یئرین وار گؤزوم اوسته

* * *

کاغیذ یـازدیم قاراسیز   درده دوشدوم چاراسیز
گـرکٔ منیم دیلیمجـه   سیزاونـا یالـوار سیز

* * *

کیشمیری شالین اوللام   اوزونده خالین اوللام
ایلغارین دوغری چیخسا   وفـالی یـارین اوللام

* * *

کهلیك داشدا نه گـزر — قلم قـاشدا نه گـزر
سن تك یاری اولانین — عقلـی باشدا نـه گزر

* * *

کتان کؤینك بـدن یار — منی قویوب گئدن یار
اول بشلـه دییـردون — سنی بیر أورگه‌دن وار

* * *

کهلیك داشا دوشوبدی — گؤزوم یاشا دوشوبدی
یئددی اوشاق آنـاسی — ایندی باشا دوشوبدی

* * *

کهر اوستـه مینیئدیـم — یول آشاغی سوره‌یدیم
یار اوزونـو گیزله‌دیر — بلکه بویون گؤرئیدیم

* * *

کؤلکه‌دن گونه دوشدوم — باغلی دوگونه دوشدوم
فلك ائـوین یخیلسین — سن‌دیه‌ن گونه دوشدوم

* * *

کمندین آتـان تئلـلر — عـاشقین ساتـان تئللر
ال وورمـا چالار سنی — قیوریلیب یـاتـان تئللر

* * *

کبابی کـؤز أولـدورر — سورمه‌نی گـؤز أولدورر
ایـگیـدی قلـیج کسمز — طعنه‌لـی سؤز أولدورر

* * *

کباب یانار، کؤز آغلار — دیل آلیشار، سؤز آغلار
یاریاردان آیری دوشسه — اورك یانار، گؤز آغلار

* * *

کبابچی‌یـم شیشیم یوخ — قوجالمیشام دیشیم یوخ
دوشـدوم ده‌رین دریایا — الیمده بیرایشیم یـوخ

* * *

کمان بـلا ، اوخ بـلا — ائل گله‌لی یـوخ بـلا
نامردلـه دوست اولان — باشی چکر چوخ بلا

* * *

نـارینجام قـاشلا منی — گول کیمی خوشلا منی
سئویرسن ائلچی گؤندر — سئومیسن بـوشلا منی

* * *

نارینجی یـاسنیغ اوزی — من نه تانیردیم سیزی
اوقدر گلـدین گئتدین — تاماهـا سالدین بیـزی

* * *

نارینجی یـاستیغ اوزی — کیم بیلـر دردیمیـزی
گل بیزیم ائوده یاتاخ — کوراولسون بی‌بیم قیزی

* * *

نـارینجی دوغرادیلار — دسمـالا بـاغـلادیـلار
بـویار منیـم دگیلـدی — بـوینوما باغـلادیـلار

* * *

نـارینجا بـاخ نارینجا ساخلارام سارالینجـا
أولیدیم قـورتـولیدیم بـو گـونلره قـالینجا

* * *

نارینجا بـاق نـارینجا ساخـلارام سارالینجـا
او قـدەر أولمییدیـم گلـیدیـم بیر دالونجا

* * *

نـارینجین دالـی اوزی کیـم بیلیر دردیمیـزی
سن اورداقال من بوردا سارالـداق رنگیمیزی

* * *

نبی‌نـی گـول اینجیدر بولبولو گـول اینجیدر
دوشمان آتان داش‌ یندیر دوست آتان گول اینجیدر

* * *

نـه دئسەن قـانیرام من سنی‌یـار تـانیـرام من
منه اود نـه گرگ دیر اودسوز دا یانیرام من

* * *

ناچارام‌هـا ، نـاچارام بـاغلی قاپی آچـارام
یارگؤزون یاشلی گؤرسم باش گؤتوروب قاچارام

* * *

نیلـوفـرم ، آچمـارام یئرسیز عطیر ساچمارام
یاریولوندا جان قویسام أوز عهدیمدن قاچمارام

* * *

نه دورموسان خسته گول حالین بوخساخسته گول
من یـاریما سؤزآندیم یـاریم منه دسته گول

* * *

ناز بالش باش‌آلتدا دیر قاراگؤزقاش آلتدا دیر
ایستەرم دوروم گـلیم قوللاریم داش‌آلتدا دیر

* * *

نیسگیل یامان دردِ اولار یـاغی باسان مرد اولار
هـر کیمین یـاری گئتسه قلبی دولـو درد اولار

* * *

نارنیجی سویمادیم هئچ بوشقا با قویمادیم هئچ
سن‌مندن دویدون گئتدین من‌سندن دویمادیم هئچ

* * *

نفس وارجان دورونجا اورکـده قان دورونجا
یورولـوب جانا گلدیم یـارگؤیلـونـو آلینجا

* * *

من عاشیق یاخشی قالا اوجـاغی یـاخشی قالا
تاری بیرقـایدا قـویـا پیس أوله یـاخشی قالا

* * *

من عاشیق آیدین‌اولسون آی‌چیخسین آیدین‌اولسون
أشتیدیم یـارین گلیب گؤزلرین آیدین اولسون

* * *

من عاشیق درد اکه‌رم   گلمیشم دردە کرم
قوشارام غم کوتانین   أوزومه درد اکه‌رم

* * *

من عاشیقام یانارسیز   یاهیواسیزیا نارسیز
آهیم دوشدی داغلارا   ائل‌لر قاچین یانارسیز

* * *

من عاشیق دەوەچی‌دە   قار قالدی قره‌چی‌دە
سئومیشم آلاجاغام   آند اولسون بومچیدە

* * *

من عاشیق باخدی یاریم   بخمین تاختی یاریم
اوزونده گوزیشری‌وار   سنه کیم باخدی یاریم

* * *

من عاشیق گول آنباری   گول اکدیم گول آنباری
هیجران قویماز گوز آچام   درد قویماز گولم باری

* * *

من عاشیق یارا جانیم   قوربانڈیر یارا جانیم
توتوم قویوم قفسه   گؤندریم یارا جانیم

* * *

من عاشیق یاسمنی   خاللارین یاسمنی
آپارسادین شادلیغا   آپاردین یاسه منی

* * *

من عاشیق گول اوشودو   شئح‌دوشدو گول‌اوشودو
بیرگولدون عظیم آلدین   بو نئجه گولوشودو ؟

* * *

من عاشیقام یاز باغدا   بولبول اوخور یاز باغدا
یارا قوناق اولیدیم   قیش اوتاخدا ، یاز باغدا

* * *

من عاشیقام شیربندی   آنادیلی شیرینده‌دی
منی خوشبخت ائله‌ین   أرز سئوگیلی دیلیمدی

* * *

من عاشیقام بویازی   گئچن قیشی بو یازی
گوزوم اوستاد ألینده   منه دئیر چال سازی

* * *

من عاشیق یار دیاری   سوگلدی یار دیاری
آلچاقلان اوجا داغلار   گؤرونسون یار دیاری

* * *

من عاشیقام دئمه گل   صحبته‌گل غمه گل
درد بیلن أوزو گلسر   درد بیلسزە دئمه گل

* * *

من عاشیقام آلسادی   یاناقلارین آلسادی
قوی دشمنلر بوجوان   بیریار سئویدی آلادی

* * *

من عاشیق زمان قالی | گـون گئدر زمان قالی
یئغیلار اوجـا داغلار | تـوزی بیرزسـان قالی

* * *

من عاشیق اوزه دوشدو | سورمه‌لر گؤزه دوشدو
هرکس ئوز کئفینده‌دیر | آیریلیق بیزه دوشدو

* * *

من عاشیق گـؤزده قارا | چك سرمه گؤزده قارا
یـار یولون گؤزلمکدن | قـالمادی گـؤزده قارا

* * *

من عاشیق قوشا داغلار | وئریب‌باش، باشا داغلار
یول وئرین یاریم گلسین | دؤنسه‌یین داشا داغلار

* * *

من عـاشیق قاراگؤزلر | سورمه‌لی قارا گؤزلر
قاش آتـدان اوخ آتیری | اوستومه قـارا گؤزلر

* * *

مردآنادان مرد اوغـول | نامردآغا ، مرده قول
قورخان تهمت آرتیرار | باش اوجالدار مرد اوغول

* * *

من عـاشیق نـدن یانا | پـروانـه نه‌دن یـانـا
یاخشی‌دوست‌یامان‌گونده | چکیلیـر نـدن یانا ؟

* * *

من عاشیق بـاغدا آرا | بـولبولی بـاغدا آرا
باغبانین گـؤیلو اولسا | نه گلیب باغدا نارا ؟

* * *

من عاشیق ساشدی گلین | دوواردان آشدی گلین
من بـونـا نیله میشم | باش گؤتدو قاشدی گلین

* * *

من عاشیق حاجی باغلار | حاجی معراجی باغلار
باجی‌نین سینیق کؤنلون | باغلاسا باجی باغلار

* * *

من عـاشیقام خـالخالا | معان بـاخـار خالخالا
سئو‌یشدیـم اوزوم‌آلام | سئویمه میشدیم خالخ آلا

* * *

من عـاشیقام چـاغـالا | دؤره‌سین یـاریاغ آلا
تـاری بیرقابدا قویسون | سئوگی - سئوگی‌سین آلا

* * *

من عاشیق یـارالاندیم | اوخ دەیدی یارالاندیم
من سندن آیریلمازدیم | ظلـم نن آرالانـدیـم

* * *

من عـاشیقام یاسا باق | بولبول اوخـورباسا باق
بیریانیمدا طوی - بایرام | بیریـانیمدا یـاسا باق

* * *

من عاشیق مرده منی　　قول وئرسین‌مرده منی
نـامرده شاه اولمـارام　　قوربان وئر مرده منی

* * *

من عاشیقام بیر- بیرچک　　قلیان‌دولدوربیر- بیرچك
اوج شی‌منیم قانیم دی　　بیرقاش،بیر گؤز،بیربیرچك

* * *

من عاشیق ندن آغلار　　بـوداغلار ندن آغلار
دوست دوستونو گؤرنده　　بیلمیرم نـدن آغـلار

* * *

من عاشیق تیکان گوله　　سانـاشیب تیکان گوله
تیکیب دیرفلك گؤزون　　من گؤزوم تیکن گوله

* * *

من عـاشیق یـاتانمارام　　اویـانسام یـاتـانمارام
أول دئـه‌لـر أولــرم　　یـاریمـی آنـانمـارام

* * *

من عاشیق خوی چمنی　　مـرندین خوی چمنی
یـا گــزه‌دم تـاپـارام　　یا وورار اووچو منی

* * *

من عـاشیق ساوالاندی　　سلطاندی ساوالانـدی
نه‌آهین یاددان چیخار　　نه یـاران ساغـالاندی

* * *

من عاشیق باغری قارا　　قیزیل گـول باغری قارا
باغدا بیرگول بیتیبدی　　اونونـدا بـاغری قارا

* * *

من عـاشیق قـره باغی　　گل گـزه‌كك قره باغی
بیر جیـران ایتیر میشم　　یوینونـدا قـره بـاغی

* * *

من عاشیق اوبان آغلار　　آل‌قانا بوبان داغلار
بو یـان ظلمت خانادی　　نئجه‌دی اوبان داغلار

* * *

من عاشیق نـه قاراسی　　نئللـرین نـه قـاراسی
کؤنول سئون‌گـؤزه‌لین　　نه‌آغی نه قـاراسی ؟

* * *

من عاشیق بوداغ ایله　　گول سینمیش‌بوداغ ایله
سنه یاخشی دئمزلـر　　من أولسم بو داغ ایله

* * *

من عـاشیق اردالانـا　　سنـده گـل اردالانـا
طبیب جراح نئیله سین　　کـؤنلونو درد آلانا

* * *

من عـاشیق اوزوم سنی　　مؤوساخلار اوزوم سنی
چوخداندی‌گؤرمه میشم　　آختارار گـؤزوم سنـی

* * *

من عاشیقام بئل باغلا   آل کمری بئل باغلا
نه یادلارا بیرسؤز وئر   نه نامرده بئل باغلا

* * *

من عاشیقام ائل اولدی   ویران باغلار گول اولدی
وعده وئردین گلمه‌دین   بویالانچی دیل اولدی

* * *

من عاشیق ساوالاندی   سهندی ساوالاندی
نه دردیم باشدان آشدی   نه یارا ساغالاندی

* * *

من عاشیق داغا - بئله   قورخورام یاغا بئله
سن دومان اول من چیسگین   چکیله‌ک داغا بئله

* * *

من عاشیق گوندوزاله   آی گله ، گون دوزه‌له
گئجه گؤردوگوم یوخی   دوشئیدی گوندوز الـه

* * *

من عاشیق چکه‌دردی   خلقیمین یکه دردی
مرداوغوللار ایسنه بیر   قصد ائدیب چکه دردی

* * *

من عاشیقم بئل أیمر   باغدا باغبان بئل أیمر
اوغول أولسه ائوییخار   قارداش أولسه بئل أیمر

* * *

من عاشیق اوزوم قارا   یئمه‌لی اوزوم قارا
ایسته‌رم یارا واریم   الیم بوش اوزوم قارا

* * *

من عاشق یاردایاندی   اوره‌گیم هاردایاندی
بیر آه چکدیم گؤنولدن   بیوفا یاردا یاندی

* * *

من عاشیقام نه سازدی   نه صحبتدی، نه سازدی
بوجانیم سنه قوربان   دئمه کئیفم ناساز دی

* * *

منیم یاریم گئدن دی   گول اوزلو، گول بدندی
گویا مندن کوسوبدیر   هئچ بیلمیرم نه‌دن دی

* * *

ماراللار داشا دوشدو   اوزوبوم قاشا دوشدو
قارداشین موشگول ایشی   یئنه قارداشا دوشدو

* * *

من عاشیق بو اوزقاندی   سینه قاندی ، اوزقاندی
خال أو یمک بیرقان اولسا   بوخاق أو یمک بوزقاندی

* * *

مخملم خاییم یوخدور   گولم صاحابیم یوخدور
هرجوره دوزدوم من   بوجورا تابیم یوخدور

* * *

مـارالیـم داشا گلـدی　　یـولونوچـاشا گلـدی
ال آنـدیم هشیوادەریم　　بیرجوت نارقوشا گلدی

* * *

من گئدنـده یـاهـاردی　　ایلدیر یمـلارشاخاردی
یـارا نـامـه یـازانـدا　　گؤز یاشلاریم آخاردی

* * *

مارال اوز ـ اوزه گلدی　　داغ آشدی دوزه گلدی
یارگولدو، من سئوینديم　　یوخ بختم اوزه گلدی

* * *

من عاشق خـان گؤزونه　　سوتکٹ آخـان گؤزونه
نه دن سورمه چکیسن ؟　　ائـولر بیجان گؤزونه

* * *

من أوندوم ، آنام قالدی　　اودومـا یانان قـالـدی
نه دنیـادان کام آلدیم　　نـه بیرنشانـام قـالدی

* * *

من عاشیغام گولوم وای　　بولبولوم‌وای‌گولوم‌وای
بیرباغدا باغبان اولدوم　　هئچ‌درمه‌دیم گولوم وای

* * *

یـانمیشیدیم اویـاندیم　　قیزیل قانا بویاندیـم
داش اولسیدیم اریردیم　　انسانیدیـم دایـانـدیـم

* * *

یـارالاندیم یـانیمدان　　قـوشلاردویماز قانیمدان
جلٹ‌قیلینجون‌ووربوینوم　　من أل چکدیم جانیمدان

* * *

یانـاسی دوردوغـوم یار　　چـادرین قوردوغوم یار
گؤزه للیکده تایین یوخ　　قوربـانی اولدوغوم یار

* * *

یـار گلـدی بـودیـارا　　کؤنلومـه ائتدی چارا
بیرگوزەل قیز سئومیشم　　اوزوآغ گـوزو قـارا

* * *

یـاخشیدی منده قالسین　　سالیم کمنده قـالسین
جـان منده دایـانمیری　　قوی وئریم سنده قالسین

* * *

یوکی ییغدیـم دوزونه　　پـرده چکدیم اوزونه
تاری منه پـای وئردی　　یئنه وئـردیـم أوزونه

* * *

یایلغین گـولی یانسین　　اودتوتسون‌گولی یانسین
یاری یـاردان ائده‌نین　　آغـزیندا دیلی یانسین

* * *

یـارالی‌یم یـوز یئردن　　اللی یئردن یـوزیئردن
سنسیزیـارام ساغـالماز　　طبیب گلسه یـوزیئردن

* * *

باغیش تۆکور جای داشیر   دیندیرمه دیلیم چاشیر
صاباح سفر گئدیر   سولون یوینوما آشیر

* * *

یئل أسر کولك اولار   باغلاردا چیچك اولار
گئول اوزونده گئزن قیز   قلبی گئولدن تك اولار

* * *

یادگلر آلار منی   غربته سالار منی
سازینی باس باغرینا   آماندی آیبار منی

* * *

یار کؤینکی بیزده دیر   دوگمه‌لری دوزده دیر
گئتدیم یاری گؤرمگه   دئدیلر تبریزده دیر

* * *

یارین آلا گؤزلری   گلمیر یولا گؤزلری
هر باخیشدا آز قالیر   جانیم آلا گؤزلری

* * *

یاناغین گوله بنزر   گؤز یاشیم سئله بنزر
سن بوراداد گئتدلی   بورا بیر چؤله بنزر

* * *

یایلیغیم جیران نشان   گؤیلوم اولوب پریشان
من یاریمی تانیرام   چوخ گولوب آزدانیشان

* * *

یانا - یانا کول اولدوم   بیراسمره قول اولدوم
قوش دیلین بیلمزایدیم   باغیندا بولبول اولدوم

* * *

یار باغچادا باش باغلار   دارار زلفون یاش باغلار
گوزلری یولدا قالان   اورگینه داش باغلار

* * *

یانمیشام یارالی یم   وطندن آرالی یم
باشیم آل دیزین اوسته   من دئییم هارالی یم ؟

* * *

یول اوستونده وارچنار   یارپاغی دینار - دینار
چتین ایشه دوشموشم   قورتارسین پروردگار

* * *

یول اوستونده توزاولار   توزون رنگی بوزاولار
آگیل دسمالین گؤتور   من گؤتورسم سؤز اولار

* * *

یوخ عاشیق تیکه - تیکه   کس باغریم تیکه - تیکه
أولنده یار آغلاسین   کفنیم تیکه - تیکه

* * *

یئری - یئری نادان یار   قاشلارین اوینادان یار
سنکی بئله ده گیلدین   سنی بیر أورگدن وار

* * *

يئرى ـ يئرى گليرم / ياخامى دوگمه‌ليرم
آچ قوينوندا يئر ائله / سويوق ده‌ييب أولورم

* * *

ياريم گليرنه شن دى / زلف اوزونه هشم‌دى
من زربيلـه‌ن صرافام / گؤزل‌سئچمه‌ك‌پئشه‌م‌دى

* * *

يول اوسته باغچانانه / باغ نانه ، باغچا نانه
عومور حسرتلى گؤزوم / دويونجا باخ جانانه

* * *

يارالاريم اويولدو / قابيق قويدو ، سويولدو
كهنه يارام اوستونه / تازايارا قويولدو

* * *

ياريم ياد اولدى منه / دشمن شاد اولدى منه
اوبادا بيرقيز سئويدوم / قورى آداولدى منه

* * *

ياريم دردن آغلادى / سولار كيمى جاغلادى
آخيتديغى گؤزياشى / ال ـ قولومو باغلادى

* * *

ياخشى‌دوستدوز گونومه / گلدى بيرسؤز گونومه
فلكك السيمه دوشسه / سالارام أوز گونومه

* * *

يار گليب يارگؤرمه‌يه / عومرونو تارگؤرمه‌يه
من باغچايا گلمزديم / گلديم نوبارگؤرمه‌يه

* * *

يولوچخويدير دوزه / كروان‌گئدير تبريزه
دونن دئدين گلمه دين / بوگون بارى‌گل بيزه

* * *

يوللارين باشى ايله / اوستونون داشى ايله
سنه بيركاغاذ يازديم / گؤزومون ياشى ايله

* * *

ياخشى‌دوستدوز گونومه / تيكان باتدى ديزيمه
اگيلديم چيخارتماغا / يارتيكيلدى گؤزومه

* * *

يارزولفون تؤكوب اوزه / سالالنيرسوزه ـ سوزه
گئجه كئچدى گلمه‌دى / اميد قالدى گوندوزه

* * *

يارگؤروندو داغ اوسته / شئح تؤكولورباغ اوسته
شامامانى گيزلنمه / قوى‌گؤرونسون‌تاغ‌اوسته

* * *

هاچاغيرديم‌خان‌دورسون / خان‌اگلشسين‌خان‌دورسون
زلفونو كمند ايله / آل ياناقدان‌يان دورسون

* * *

هـافلـكـ داد ألينـدن　　اولمـاديم شاد ألیندن
یامـان یئرده بیخـلدین　　تـوتمادی یـاد ألیندن

* * *

هرآغاشدا بـار اولماز　　هئیوا اولماز نار اولماز
قار یاغار یئر آغـارار　　هـرآغاران قار الماز

* * *

هئیوا أکدیم نارگلدی　　کتان کـؤینك دارگلدی
ائـوه کؤلکه دوشنـده　　ائله بیلدیـم یارگلدی

* * *

هـولانیرهـا هـولانـیر　　ایپك چـرخده تولانیر
یاربندان آییریـلان یارا　　قورخا ـ قورخا دولانیر

* * *

هونـدورداغین دوزونی　　ایتیـرمیشـم ایـزینـی
بیرجه گؤرمكـ ایستیرم　　یارین گؤیچکـ اوزونی

* * *

هارای منی غم باسدی　　أولدورمگەوار قصدی
بـولبوللر فغـان ایلەر　　گول‌بوداغین کیم کسدی

* * *

هارای‌گول، هارای چمن　　جارچی‌من، هارایچی‌من
یاردان سوراغ توتماقدا　　اولموشام هـارایچی من

* * *

۹۴

هـارای نـاشی الیندن　　آتمـاز داشی الینـدن
یاسدیق شکایت ائدیر　　گـؤزوم یاشی الیندن

* * *

هـر درده دؤزن منـم　　الیمـی اوزن منـم
گؤزیاشلی،اورکـداغلی　　سرگـردان گـزن منم

* * *

هـرپالنـارا بـویـاغام　　یـاتمـامیشام اویـاغام
من قـالارقـی دەییلـم　　بیرساعاتلیق قـونـاغـام

* * *

« سون »

۹۵

اخیرا " از طرف نشر تلاش منتشر شده است :

نام کتاب	نویسنده
۱ – فرهنگ ترکی بفارسی استانبولی	ابراهیم اولغون – جمشید درخشان
۲ – فرهنگ فارسی به ترکی استانبولی	ابراهیم اولغون – جمشید درخشان
۳ – فرهنگ آکسفورد کارنت (انگلیسی به انگلیسی)	
۴ – فرهنگ واژه‌های اسلامی	محمد تقی
۵ – مبارزات جمیله بوپاشا و انقلاب الجزایر	زید الصباح
۶ – سربلند	جان اشتاین بک
۷ – از سلول تا انسان	پروفسور اوزبازیچی
۸ – عصیان	ویکتورهوگو
۹ – قهرمان بزرگ	یوری الهشاو
۱۰– بازماندگان	ژول ورن
۱۱– چشم شتر	چنگیز آیتماتف
۱۲– تهیدستان	جک لندن
۱۳– مثلث برمودا	چارلز برلتیز
۱۴– در خلوت شب (گزیده رباعیات عرفانی)	
۱۵– برگزیده دیوان شهریار	
۱۶– برگزیده دیوان پروین اعتصامی	
۱۷– خودآموز جدید ترکی استانبولی	محمد کاظم زاده‌آزاد
۱۸– دائره‌المعارف تلاش (چاپ جدید)	
۱۹– سالهای امید	امیل زولا
۲۰– خودآموز زبان هندی	سیروس شهبازی
۲۱– سربداران	محمدرضا حسن بیگی
۲۲– نقش مرکز غیبی تبریز در انقلاب مشروطیت	صمد سرداری نیا
۲۳– عقاب سفید (پژوهشی در زندگی حسن صباح وفرقه اسماعیلیه)	
۲۴– محکوم بیگناه	لئون تولستوی
۲۵– لحظه‌های زندگی (مجموعه‌ای از غزلیات شعرای ایران)	
۲۶– تیره بختان	فیودور داستایوسکی

اون بیر ،اون‌دان یاخشیدیر   چوخا دوندان یاخشیدیر
ظالیمه تسلیم اولما   أولمك اوندان یاخشیدیر

* * *

انسان انسان اولسادا   سئچیلمیش جان اولسادا
یوخسول انسان سایلماز   حتی لقمان اولسادا

* * *

الده قلم نه یازار   سیز یلدایار نه یازار؟
آتا - بابا دئمیشکن   دوز گئتمه‌ین تئز آزار

* * *

اووچی الینده اوخدیر   اوخون حسابی یوخدیر
مین دوست آداما آزدی   دشمنین بیری چوخدیر

* * *

عاشیق هر سؤزو بیلر   اگرینی ، دوزو بیلر
دردیمی یارا دئیین   درمانین ئوزو بیلر

مؤسسه انتشارات یاران

مرکز پخش :

تبریز - خیابان جمهوری اسلامی پاساژ امام خمینی